

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 02 - 15 Aralık 2008	Yayımlandığı Tarih 16 Aralık 2008	Sayı 391
---	---	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [20/11/2008 Tarih ve 5812 Sayılı Kamu İhale Kanunu ile Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [25/11/2008 Tarih ve 5813 Sayılı Türkiye İstatistik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [25/11/2008 Tarih ve 5814 Sayılı Avrupa Topluluğunun Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Çerçeve Programının\(2007-2013\) Girişimcilik ve Yenilik Özel Programına Türkiye Cumhuriyetinin Katılımı Konusunda Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Topluluğu Arasında Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [25/11/2008 Tarih ve 5817 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [26/11/2008 Tarih ve 5818 Sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu ile Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [27/11/2008 Tarih ve 5819 Sayılı İskân Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [2/12/2008 Tarih ve 5820 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler \(BM\) Gıda ve Tarım Örgütü \(GTÖ\) Arasında GTÖ Orta Asya Alt Bölge Ofisi Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun](#)
(R.G. 6 Aralık 2008 – 27076)
- [3/12/2008 Tarih ve 5824 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Toplulukları Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı \(IPA\) İle Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı \(IPA\) İle Türkiye Cumhuriyetine Sağlanan Avrupa Topluluğu Mali Yardımlarıyla İlgili İşbirliği Kuralları Hakkında Çerçeve Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun](#)
(R.G. 7 Aralık 2008 – 27077)
- [Ortez-Protezleri İsmarlama Olarak Üreten ve/veya Uygulayan Merkezler ile İditme Cihazı Satış ve Uygulaması Yapan Merkezler Hakkında Yönetmelik](#)
(R.G. 3 Aralık 2008 – 27073)

- [Anayasa Mahkemesinin E: 2008/34, K: 2008/153 Sayılı Kararı](#)
(R.G. 6 Aralık 2008 – 27076)
- [Anayasa Mahkemesi Üyeliğine Seçme Kararı](#)
(R.G. 6 Aralık 2008 – 27076)
- [Başbakanlıktan “Yerli Ürün Kullanılması” Konulu, 2008/20 Sayılı Genelge](#)
(R.G. 2 Aralık 2008 – 27072)
- [Başbakanlıktan “Mahalli İdareler Genel Seçimleri” Konulu, 2008/21 Sayılı Genelge](#)
(R.G. 6 Aralık 2008 – 27076)
- [Yargıtay 7. Hukuk Dairesinden 2 Adet Karar](#)
(R.G. 3 Aralık 2008 – 27073)
- [Yargıtay 14. Hukuk Dairesinden 3 Adet Karar](#)
(R.G. 3 Aralık 2008 – 27073)
- [Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden 3 Adet Karar](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Fahriye Çalışkan/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Zikri Yorganlı/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Amaç ve Okkan/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Andiçi/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Güzel/Türkiye Davası \(No: 3\)\)](#)
- [Maliye Bakanlığında Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği \(Sıra No: 7\)](#)
(R.G. 2 Aralık 2008 – 27072)
- [Devlet Bakanlığı ve Maliye Bakanlığında Döviz Kazandırıcı Faaliyetlerde Damga Vergisi ve Harç İstisnası Uygulanması Hakkında Tebliğ \(Seri No: 4\)](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan Elektrik Piyasası Kanununun 11 inci Maddesi Uyarınca 2009 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanunun 9 uncu Maddesi Uyarınca 2009 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan Petrol Piyasası Kanununun 19 uncu Maddesi Uyarınca 2009 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan Sıvılaştırılmış Petrol Gazları \(LPG\) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 16 ncı Maddesi Uyarınca 2009 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ](#)
(R.G. 5 Aralık 2008 – 27075)
- [Personel Genel Müdürlüğünün “Yardım Kampanyası” Konulu, Duyurusu](#)
- [Adalet Bakanlığı Münhal Noterlikler İlanı](#)
(R.G. 2 Aralık 2008 – 27072)

Kanunlar

KAMU İHALE KANUNU İLE KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 5812

Kabul Tarihi: 20/11/2008

MADDE 1 – 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin (b) bendi aşağıdaki şekilde; (e) bendinde yer alan “malzemeler” ibaresi “hizmetler” şeklinde değiştirilmiş, aynı bendin sonuna “ile araştırma-geliştirme faaliyetleri kapsamında Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumundan yapacakları mal, hizmet ve danışmanlık hizmet alımları, et ve et ürünleri için Et ve Balık Kurumu Genel Müdürlüğünden, ray üstünde çeken ve çekilen araçlarda kullanılan monoblok tekerlek ve tekerlek takımları için Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu Genel Müdürlüğünden yapacakları alımlar” ibaresi eklenmiş; (f) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; (h) bendinin sonuna “sağlık hizmeti sunan bu Kanun kapsamındaki idarelerin teşhis ve tedaviye yönelik olarak birbirlerinden yapacakları mal ve hizmet alımları,” ibaresi eklenmiş ve maddeye aşağıdaki (n) bendi eklenmiştir.

“b) Savunma, güvenlik veya istihbarat alanları ile ilişkili olduğuna veya gizlilik içinde yürütülmesi gerektiğine ilgili bakanlık tarafından karar verilen veya mevzuatı uyarınca sözleşmenin yürütülmesi sırasında özel güvenlik tedbirleri alınması gereken veya devlet güvenliğine ilişkin temel menfaatlerin korunmasını gerektiren hallerle ilgili olan mal ve hizmet alımları ile yapım işleri,”

“f) Ulusal araştırma-geliştirme kurumlarının yürüttüğü ve desteklediği araştırma-geliştirme projeleri için gerekli olan mal ve hizmet alımları ile finansmanının tamamı Kanun kapsamındaki bir idare tarafından karşılanarak elde edilen sonuçların bu idare tarafından sadece kendi faaliyetlerinin yürütülmesinde faydalandığı haller hariç, her türlü araştırma ve geliştirme hizmeti alımları,”

“n) Uluslararası mükellefiyetlerden doğan veya ulusal amaçlı; savunma, güvenlik, insani yardım gibi durumlarda ortaya çıkabilecek acil ihtiyaçların, süratli ve etkin bir biçimde temini amacıyla, önceden güvenceler alınmasına olanak sağlayan anlaşmalar veya sözleşmeler yapmak suretiyle mal ve hizmet alımları,”

MADDE 2 – 4734 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine, “istekli” tanımından sonra gelmek üzere aşağıdaki “İstekli olabilecek” tanımı, “Kurul” tanımından sonra gelmek üzere aşağıdaki tanımlar eklenmiş, “Hizmet” tanımından “mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, imar uygulama, her ölçekte imar planı” ibareleri çıkarılmıştır.

“İstekli olabilecek: İhale konusu alanda faaliyet gösteren ve ihale veya ön yeterlik dokümanı satın almış gerçek veya tüzel kişiyi ya da bunların oluşturdukları ortak girişimi,”

“Ön ilan: Yıl içerisinde ihale edilmesi planlanmış işlere ilişkin olarak, mali yılın başlangıcını izleyen mümkün olan en kısa sürede yapılan duyuruyu,

Elektronik Kamu Alımları Platformu: İdareler ile kamu alımları sürecine taraf olanların bu sürece ilişkin işlemleri internet üzerinden gerçekleştirebilecekleri ve Kurum tarafından yönetilen elektronik ortamı,

Dinamik alım sistemi: İhale dokümanına uygun ön teklif veren ve sistemin geçerlik süresi içerisinde yeterlik kriterlerini sağlayan bütün isteklilerin sisteme kabul edildiği, piyasada mamul olarak bulunan malların tedarikine yönelik tamamen elektronik ortamda gerçekleştirilen alım sürecini,

Elektronik eksiltme: Tekliflerin değerlendirilmesinin ardından elektronik ortamda eksiltme şeklinde sunulan yeni fiyatların veya belirli teklif unsurlarına ilişkin yeni değerlerin bir elektronik araç marifetiyle otomatik değerlendirme metotları kullanılarak yeniden değerlendirilmesi ve sıralandırılması şeklinde tekrar eden işlemleri,

Çerçeve anlaşma: Bir veya birden fazla idare ile bir veya birden fazla istekli arasında, belirli bir zaman aralığında gerçekleştirilecek alımların özellikle fiyat ve mümkün olan hallerde öngörülen miktarlarının tespitine ilişkin şartları belirleyen anlaşmayı,”

MADDE 3 – 4734 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin; birinci fıkrasının (b) bendinin (2) numaralı alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü fıkrasındaki “tüzel kişiliğin” ibaresinden önce gelmek üzere “en az bir yıldır” ibaresi eklenmiş, üçüncü fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2) İstekli tarafından kamu veya özel sektöre bedel içeren bir sözleşme kapsamında taahhüt edilen ihale konusu iş veya benzer işlere ilişkin olarak;

a) Son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işleriyle ilgili deneyimi gösteren belgeler,

b) Son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işlerinde sözleşme bedelinin en az % 80'i oranında denetlenen ya da yönetilen işlerle ilgili deneyimi gösteren belgeler,

c) Devam eden yapım ve yapımla ilgili hizmet işlerinde; ilk sözleşme bedelinin tamamlanması şartıyla, son onbeş yıl içinde gerçekleşme oranı toplam sözleşme bedelinin en az % 80'ine ulaşan ve kusursuz olarak gerçekleştirilen, denetlenen veya yönetilen işlerle ilgili deneyimi gösteren belgeler,

d) Son beş yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan mal ve hizmet alımlarına ilişkin deneyimi gösteren belgeler,

e) Devredilen işlerde sözleşme bedelinin en az % 80'inin tamamlanması şartıyla, son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri ile kabul işlemleri tamamlanan yapımla ilgili hizmet işleri ve son beş yıl içinde kabul işlemleri tamamlanan mal ve hizmet alımlarıyla ilgili deneyimi gösteren belgeler.”

“Denetim faaliyetleri nedeniyle alınacak belgeler ilk beş yıl en fazla beşte bir oranında, daha sonraki yıllarda gerçek kişiler ile tüzel kişilerin en az beş yıldır yarısından fazla hissesine sahip olan mühendis ve mimarların iş denetleme nedeniyle alacakları belgeler tam olarak, yönetim faaliyetleri nedeniyle alınacak belgeler en fazla beşte bir oranında dikkate alınır.”

MADDE 4 – 4734 sayılı Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Bu Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar ile 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan veya örgütlü suçlardan veyahut kendi ülkesinde ya da yabancı bir ülkede kamu görevlilerine rüşvet verme suçundan dolayı hükümlü bulunanlar.”

MADDE 5 – 4734 sayılı Kanunun 13 üncü maddesinin başlığı “İhale ilan süreleri ve kuralları ile ön ilan” olarak değiştirilmiş, ikinci fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş, maddede yer alan “Resmi Gazetede” ibareleri “Kamu İhale Bülteninde” olarak değiştirilmiştir.

“İlanların, elektronik araçlar ile hazırlanması ve gönderilmesi halinde, birinci fıkranın (a) bendinin (1) numaralı alt bendindeki ilan süresi yedi gün kısaltılabilir. İlan ile ihale ve ön yeterlik dokümanına Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden doğrudan erişimin temin edilmesi halinde, birinci fıkranın (a) bendinin (1) numaralı alt bendindeki ilan süresi ile belli istekliler arasında ihale usulü ile yapılacak ihalelerde ön yeterliği belirlenen adaylara yapılacak kırk günlük davet süresi beş gün kısaltılabilir.

İdareler, yaklaşık maliyeti 8 inci maddede belirtilen eşik değerlere eşit veya bu değerleri aşan ihaleler için Kamu İhale Bülteninde ön ilan yapabilirler. Uluslararası ilan yapılan haller dahil ön ilan yapılması halinde kırk günlük ilan ve davet süresi yirmidört güne kadar indirilebilir.

Ön ilanda aşağıdaki hususların belirtilmesi zorunludur:

a) İdarenin adı, adresi, telefon ve faks numarası ile elektronik posta adresi.

b) İhalenin adı, niteliği, türü ile mal ve hizmet alımlarında kalemler ve tahmini miktarlar, yapım işlerinde ise işin yapılacağı yer, yapı tekniği ve ihtiyaç programına göre tahmin edilen fiziki miktarı veya kapsamı.

c) Çerçeve anlaşma yapılıp yapılmayacağı.

d) İhalenin yapılacağı yer.

e) İhale ilanının yılın hangi çeyreğinde yayımlanacağı.

Ön ilan yapılan hallerde, dördüncü fıkrada belirtilen süre indiriminden faydalanılabilmesi için ihale ilanının ön ilan tarihinden itibaren en az kırk gün sonra yayımlanması gerekir. Ön ilan yapılmış olması idareye ihale yapma yükümlülüğü getirmez.

Ön ilan yapılan hallerde ihalenin açık ihale veya belli istekliler arasında ihale usullerinden biriyle gerçekleştirilmesi zorunludur.

Ön ilanlar Kamu İhale Bülteninde ücretsiz yayımlanır.”

MADDE 6 – 4734 sayılı Kanunun 20 nci maddesinin üçüncü fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiş ve birinci fıkrasının son cümlesi ile dördüncü fıkrasının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ön yeterlik ilanında ve dokümanında belirtmek kaydıyla; yeterlikleri tespit edilenler arasından dokümanda belirtilen kriterlere göre sıralanarak listeye alınan belli sayıda istekli veya yeterli bulunan isteklilerin tamamı teklif vermeye davet edilebilir.”

“Yapım işleri, hizmet ve mal alım ihalelerinden işin özelliğinin uzmanlık ve/veya ileri teknoloji gerektirmesi nedeniyle açık ihale usulünün uygulanamadığı işlerin ihalesi ile yaklaşık maliyeti eşik değerin yarısını aşan yapım işi ihaleleri bu usule göre yaptırılabilir.”

“Teklif vermeye davet edilmeyenlere davet edilmeme gerekçeleri yazılı olarak bildirilir.”

MADDE 7 – 4734 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ikinci, dördüncü, beşinci ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, üçüncü ve altıncı fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

“(b), (c) ve (f) bentlerinde belirtilen hallerde ilan yapılması zorunlu değildir. İlan yapılmayan hallerde en az üç istekli davet edilerek, yeterlik belgelerini ve fiyat tekliflerini birlikte vermeleri istenir.”

“(a), (d) ve (e) bentlerine göre yapılacak ihalelerde, ihale dokümanında belirtilen değerlendirme kriterlerine göre yeterliği tespit edilen istekliler, öncelikle ihale konusu işin teknik detayları ve gerçekleştirme yöntemleri gibi hususlarda fiyatı içermeyen ilk tekliflerini sunar. İdarenin ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılayacak yöntem ve çözümler üzerinde ihale komisyonu her bir istekli ile görüşür. Teknik görüşmeler sonucunda şartların netleşmesi üzerine bu şartları karşılayabilecek isteklilerden, gözden geçirilerek şartları netleştirilmiş teknik şartnameye dayalı olarak fiyat tekliflerini de içerecek şekilde tekliflerini vermeleri istenir.

Bu madde kapsamında yapılacak ihalelerde, ilk fiyat tekliflerini aşmamak üzere isteklilerden ihale kararına esas olacak son yazılı fiyat teklifleri alınarak ihale sonuçlandırılır.”

“(b), (c) ve (f) bendi kapsamında yapılan mal alımlarında, malın sözleşme yapma süresi içinde teslim edilmesi ve bunun idarece uygun bulunması halinde, sözleşme yapılması ve kesin teminat alınması zorunlu değildir.”

MADDE 8 – 4734 sayılı Kanunun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (h) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı fıkraya aşağıdaki (i) bendi eklenmiştir.

“(f) Özelliğinden ve belli süre içinde kullanılma zorunluluğundan dolayı stoklanması ekonomik olmayan veya acil durumlarda kullanılacak olan ilaç, aşı, serum, anti-serum, kan ve kan ürünleri ile ortez, protez gibi uygulama esnasında hastaya göre belirlenebilen ve hastaya özgü tıbbî sarf malzemeleri, test ve tetkik sarf malzemeleri alımları.”

“(h) 8/1/1943 tarihli ve 4353 sayılı Kanunun 22 ve 36 ncı maddeleri uyarınca Türk veya yabancı uyruklu avukatlardan hizmet alımları ile fikri ve sınai mülkiyet haklarının ulusal ve uluslararası kuruluşlar nezdinde tescilini sağlamak için gerçekleştirilen hizmet alımları.”

“(i) Seçim dönemi bitmeden önce seçimlerin yenilenmesine veya ara seçime ya da Anayasa değişikliğinin halkoyuna sunulmasına karar verilen hallerde; Yüksek Seçim Kurulu

tarafından yapılacak filigranlı oy pusulası kağıdı ve filigranlı oy zarfı kağıdı alımı ile oy pusulası basım hizmeti alımı, mahalli seçimlerde ise İl Seçim Kurulu başkanlıkları tarafından alınacak oy pusulası basım hizmeti alımı.”

MADDE 9 – 4734 sayılı Kanunun 26 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ancak, 13 üncü maddede belirtilen ilânın yapılmaması veya ilân sürelerine uyulmaması halleri hariç, yapılan ilânlarda 24 ve 25 inci madde hükümlerine uygun olmayan hatalar bulunması durumunda, 13 üncü maddeye göre yirmibeş ve kırk günlük ilan süresi bulunan ihalelerde ilânların yayımlanmasını takip eden onbeş gün diğer ihalelerde ise on gün içinde hatalı hususlar için düzeltme ilânı yapılmak suretiyle ihale veya ön yeterlik gerçekleştirilebilir.”

MADDE 10 – 4734 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “teklif fiyatları açıklanır” ibaresi “teklif fiyatları ve yaklaşık maliyet tutarı açıklanır” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11 – 4734 sayılı Kanunun 37 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, son fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

“Tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı 36 ncı maddeye göre ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir. Ancak, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede bilgileri tamamlamayan istekliler değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatları gelir kaydedilir. Bu ilk değerlendirme ve işlemler sonucunda belgeleri eksiksiz ve teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olan isteklilerin tekliflerinin ayrıntılı değerlendirilmesine geçilir. Bu aşamada, isteklilerin ihale konusu işi yapabilme kapasitelerini belirleyen yeterlik kriterlerine ve tekliflerin ihale dokümanında belirtilen şartlara uygun olup olmadığı ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunup bulunmadığı incelenir. Uygun olmadığı belirlenen isteklilerin teklifleri ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunan teklifler değerlendirme dışı bırakılır.”

MADDE 12 – 4734 sayılı Kanunun 38 inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İhale komisyonu, aşırı düşük tekliflerin tespiti ve değerlendirilmesinde Kurum tarafından belirlenen kriterleri esas alır. Kurum bu maddenin uygulanmasında; aşırı düşük tekliflerin tespiti, değerlendirilmesi ve ekonomik açıdan en avantajlı teklifin belirlenmesi amacıyla sınır değer veya sorgulama kriterleri ya da ortalamalar belirlemeye yetkilidir.”

MADDE 13 – 4734 sayılı Kanunun 40 ncı maddesinin ikinci fıkrası ile son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ekonomik açıdan en avantajlı teklif, sadece fiyat esasına göre veya fiyat ile birlikte işletme ve bakım maliyeti, maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer gibi fiyat dışındaki unsurlar da dikkate alınarak belirlenir. Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin fiyat dışındaki unsurlar da dikkate alınarak belirleneceği ihalelerde, ihale dokümanında bu unsurların parasal değerleri veya nispi ağırlıkları belirlenir.”

“İhale kararları ihale yetkilisince onaylanmadan önce idareler, ihale üzerinde kalan istekli ile varsa ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi isteklinin ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığını teyit ettirerek buna ilişkin belgeyi ihale kararına eklemek zorundadır. İki isteklinin de yasaklı çıkması durumunda ihale iptal edilir.”

MADDE 14 – 4734 sayılı Kanunun 41 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 41 - İhale sonucu, ihale kararının ihale yetkilisi tarafından onaylandığı günü izleyen en geç üç gün içinde, ihale üzerinde bırakılan dahil olmak üzere, ihaleye teklif veren bütün isteklilere bildirilir. İhale sonucunun bildiriminde, tekliflerin değerlendirmeye alınmama veya uygun bulunmama gerekçelerine de yer verilir.

İhale kararının ihale yetkilisi tarafından iptal edilmesi durumunda da isteklilere gerekçeleri belirtmek suretiyle bildirim yapılır.

İhale sonucunun bütün isteklilere bildiriminden itibaren; 21 inci maddenin (b) ve (c) bentlerine göre yapılan ihalelerde beş gün, diğer hallerde ise on gün geçmedikçe sözleşme imzalanamaz.”

MADDE 15 – 4734 sayılı Kanunun 42 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“41 inci maddede belirtilen sürelerin bitimini, ön mali kontrol yapılması gereken hallerde ise bu kontrolün tamamlandığı tarihi izleyen günden itibaren üç gün içinde ihale üzerinde bırakılan istekliye, tebliğ tarihini izleyen on gün içinde kesin teminatı vermek suretiyle sözleşmeyi imzalaması hususu bildirilir. Yabancı istekliler için bu süreye oniki gün ilave edilir. Sözleşmenin imzalanacağı tarihte, ihale sonuç bilgileri Kuruma gönderilmek suretiyle ihale üzerinde kalan isteklinin ihalelere katılmaktan yasaklı olup olmadığının teyit edilmesi zorunludur.”

MADDE 16 – 4734 sayılı Kanunun 43 üncü maddesinin birinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Yapım işlerinde, 38 inci maddeye göre gerekli değerlendirmeler yapıldıktan sonra, ihalenin aynı madde uyarınca hesaplanan sınır değer altında teklif veren isteklilerden biri üzerinde bırakılması halinde, kesin teminat sınır değer yüzde altısı oranında alınır.”

MADDE 17 – 4734 sayılı Kanunun 47 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sonuç bildirimini

MADDE 47 - Bu Kanun kapsamında yer alan idarelerin yapım işleri ile mal ve hizmet alımlarının sonuçları, 42 nci maddeye göre gönderilenler hariç, en geç onbeş gün içinde Kuruma bildirilir. Bu sonuçlardan Kanun kapsamındaki ihalelere ilişkin olanlar Kurum tarafından Kamu İhale Bülteninde yayımlanır. Sonuç bildirimlerinde yer verilecek bilgiler ile savunma, güvenlik ve istihbarat alanlarında görev yapan idarelerin Kanun kapsamında yaptıkları mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin ihale sonuçlarından hangilerinin yayımlanacağı ilgili idarenin görüşü alınarak Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 18 – 4734 sayılı Kanunun 48 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 48** - Mimarlık ve mühendislik, etüt ve proje, harita ve kadastro, her ölçekte imar planı, imar uygulama, ÇED raporu hazırlanması, plan, yazılım geliştirme, tasarım, teknik şartname hazırlanması, denetim ve kontrolörlük gibi teknik, mali, hukuki veya benzeri alanlardaki hizmetler, danışmanlık hizmet sunucularından alınır.

Danışmanlık hizmetleri, bu bölümde yer alan hükümlere uygun olarak sadece belli istekliler arasında ihale usulü ile ihale edilir. Ancak yaklaşık maliyeti 13 üncü maddenin (b) bendinin (2) numaralı alt bendinde hizmet alımları için öngörülen üst limit tutarının altında kalan danışmanlık hizmetleri, hizmet alımı ihalesiyle gerçekleştirilebilir.”

MADDE 19 – 4734 sayılı Kanunun 52 nci maddesinin beşinci fıkrasının üçüncü ve dördüncü cümleleri ile sekizinci fıkrasının dördüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ancak, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde, idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede eksik bilgileri tamamlamayan istekliler değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatları gelir kaydedilir.”

“Bu işlemlerden sonra, asgari teknik puan ve üzerinde puan alan isteklilerin mali teklif zarfları açılır ve teklif edilen fiyatlar ile yaklaşık maliyet açıklanarak bir tutanakla tespit edilir.”

MADDE 20 – 4734 sayılı Kanunun 53 üncü maddesinin (b) fıkrasının (9) numaralı bendinden sonra gelen paragraf yürürlükten kaldırılmış; (c) fıkrasının üçüncü paragrafının son cümlesi yürürlükten kaldırılmış, aynı fıkranın sonuna aşağıdaki paragraf eklenmiş; (e) fıkrasının birinci paragrafının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bu paragraftan sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraflar eklenmiş ve mevcut ikinci paragrafın üçüncü ve dördüncü cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş; (h) fıkrasının birinci paragrafının ilk cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkranın ikinci paragrafının sonuna aşağıdaki

cümle eklenmiş; (i) fıkrasının altıncı paragrafının birinci cümlesinin başına “Kamu ihale uzmanlığı hariç olmak üzere” ibaresi eklenmiş, aynı fıkranın beşinci paragrafından sonra gelmek üzere aşağıdaki paragraf eklenmiş; (j) fıkrasının (2) ve (4) numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Dava açma, icra takibi yapma ve mahkemelerce verilen kararlara karşı üst mercilere başvurmadan vazgeçme yetkisi ile üst dereceli mahkemelerce verilen kararlara karşı karar düzeltme yoluna gidilmesinden vazgeçme yetkisi Kurula aittir.”

“Kurul Başkan ve üyeleri, asli görevlerini aksatmamak kaydıyla telif ücreti karşılığı bilimsel amaçlı yayın yapabilir, ücret karşılığı ders verebilir, bunun dışında özel bir kanuna dayanmadıkça resmi veya özel hiçbir görev alamaz, dernek, vakıf, kooperatif ve benzeri yerlerde yöneticilik yapamaz, ticaretle uğraşamaz, serbest meslek faaliyetinde bulunamaz.”

“Kurul kararları yerindelik denetimine tabi tutulamaz.

Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli hakemlik ve bilirkişilik yapamazlar.”

“Kurul üyeleri ve Kurum personeli, görevleri nedeniyle işledikleri ve kendilerine karşı işlenen suçlar bakımından Devlet memuru sayılırlar. Kurul üyeleri ile Kurum personelinin cezai ve hukuki sorumluluğuna ilişkin olarak 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 104 üncü maddesi hükümleri uygulanır.”

“Başkana görevlerinde yardımcı olmak üzere Başkanın önerisi üzerine Kurul kararı ile üç başkan yardımcısı atanabilir.”

“Daire başkanlarının ataması başkanın önerisi üzerine Kurul kararı ile diğer personelin ataması ise Başkan tarafından yapılır.”

“Mükteseplerine uygun bir kadroya atamaları gerçekleşinceye kadar süresi dolması sebebiyle görevi sona eren Kurul Başkan ve üyelerine almakta oldukları aylık ücret ile sosyal hak ve yardımların Kurum tarafından yapılmasına devam olunur. Mükteseplerine uygun kadrolara atananlara, atama yapıldığı tarih itibarıyla Kurum tarafından ödemede bulunulmasına son verilir. Bir kamu kurumunda çalışmayanlardan Kurul Başkan ve üyeliğine atanıp süresi dolması sebebiyle görevi sona erenlere herhangi bir göreve veya işe başlayıncaya kadar, görevlerinin sona erdiği tarihte almakta oldukları aylık ücret ile sosyal hak ve yardımların Kurum tarafından yapılmasına devam olunur. Kurum tarafından bu kapsamda yapılacak ödemeler üç ayı geçemez.”

“2) Mal ve hizmet alımı ihalelerinde; yaklaşık maliyeti beşyüz bin Yeni Türk Lirasına kadar olanlarda bin Yeni Türk Lirası, beşyüz bin ile bir milyon Yeni Türk Lirası arasında olanlarda iki bin Yeni Türk Lirası, bir milyon Yeni Türk Lirası ve üzerinde olanlarda üç bin Yeni Türk Lirası, yapım işi ihalelerinde yaklaşık maliyeti bir milyon Yeni Türk Lirasına kadar olanlarda bin Yeni Türk Lirası, bir milyon ile on milyon Yeni Türk Lirasına kadar olanlarda iki bin Yeni Türk Lirası, on milyon ile yirmi milyon Yeni Türk Lirası arasında olanlarda üç bin Yeni Türk Lirası, yirmi milyon Yeni Türk Lirası ve üzerinde olanlarda dört bin Yeni Türk Lirası tutarındaki itirazın şikayet başvuru bedeli.”

“4) Her türlü basılı evrak, form, ilan, doküman ve yayınlar ile Elektronik Kamu Alımları Platformunun işletilmesinden elde edilecek gelirler.”

MADDE 21 – 4734 sayılı Kanunun Üçüncü Kısımının İkinci Bölümünün başlığı “İhalelere Yönelik Başvurular ve İnceleme” olarak, 54 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İhalelere yönelik başvurular

MADDE 54 - İhale sürecindeki hukuka aykırı işlem veya eylemler nedeniyle bir hak kaybına veya zarara uğradığını veya zarara uğramasının muhtemel olduğunu iddia eden aday veya istekli ile istekli olabilecekler, bu Kanunda belirtilen şekil ve usul kurallarına uygun olmak şartıyla şikayet ve itirazın şikayet başvurusunda bulunabilirler.

Şikayet ve itirazın şikayet başvuruları, dava açılmadan önce tüketilmesi zorunlu idari başvuru yollarıdır.

Şikayet başvuruları idareye, itirazın şikayet başvuruları Kuruma hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle yapılır.

Dilekçelerde aşağıdaki hususlara yer verilir:

- a) Başvuru sahibinin, varsa vekil ya da temsilcisinin adı, soyadı veya unvanı ve adresi.
- b) İhaleyi yapan idarenin ve ihalenin adı veya ihale kayıt numarası.
- c) Başvuruya konu olan durumun farkına varıldığı veya bildirildiği tarih.
- d) Başvurunun konusu, sebepleri ve dayandığı deliller.
- e) İtirazen şikayet başvurularında idareye yapılan şikayetin ve varsa şikayete ilişkin idare kararının bildirim tarihi.

Şikayet dilekçelerine, başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneğinin eklenmesi zorunludur. Aday veya isteklinin başvuru belgeleri veya teklif zarfı içerisinde bu belgelerin bulunması durumunda, dilekçe ekinde söz konusu belgeler aranmaz.

İtirazen şikayette bulunanlardan 53 üncü maddenin (j) bendinin (2) nolu alt bendinde belirtilen bedelin dört katı tutarına kadar başvuru teminatı alınmasına Bakanlar Kurulunca karar verilebilir. Başvuru teminatları Kurum hesaplarına yatırılır. Bu teminatlar Kurum gelirleri ile ilişkilendirilmeksizin ayrı hesaplarda tutulur.

İtirazen şikayet dilekçelerine, başvuruda bulunmaya yetkili olduğuna dair belgeler ile imza sirkülerinin aslı veya yetkili mercilerce onaylı örneklerinin, varsa şikayete idarece verilen cevabın bir örneği ile başvuru bedeli ve teminatının Kurum hesaplarına yatırıldığına dair belgenin eklenmesi zorunludur.

Aynı kişi tarafından birden fazla ihaleye, birden fazla kişi tarafından ise aynı ihaleye tek dilekçe ile başvuruda bulunulamaz.

Belirtilen hususlara aykırılık içeren ve henüz başvuru süresi dolmamış olan başvurulardaki eksiklikler, idare veya Kurumun bildirim yapma zorunluluğu bulunmaksızın, başvuru süresinin sonuna kadar başvuru sahibi tarafından giderilebilir.

Başvurular üzerine ihaleyi yapan idare veya Kurum tarafından gerekçeli olarak;

- a) İhale sürecinin devam etmesine engel oluşturacak ve düzeltici işlemle giderilemeyecek hukuka aykırılığın tespit edilmesi halinde ihalenin iptaline,
- b) İdare tarafından düzeltme yapılması yoluyla giderilebilecek ve ihale sürecinin kesintiye uğratılmasına gerek bulunmayan durumlarda, düzeltici işlem belirlenmesine,
- c) Başvurunun süre, usul ve şekil kurallarına uygun olmaması, usulüne uygun olarak sözleşme imzalanmış olması veya şikayete konu işlemlerde hukuka aykırılığın tespit edilememesi veya itirazen şikayet başvurusuna konu hususun Kurumun görev alanında bulunmaması hallerinde başvurunun reddine,

karar verilir. Kurumun görev alanında bulunmaması hali hariç, itirazen şikayet başvurusunun reddedilmesi durumunda, başvuru teminatı yatırılan hallerde teminatın gelir kaydedilmesine de karar verilir.

Dinamik alım sistemi, elektronik eksiltme ve çerçeve anlaşmalara ilişkin başvuru esas ve usulleri Kurum tarafından yürürlüğe konulacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 22 – 4734 sayılı Kanunun 55 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdareye şikayet başvurusu

MADDE 55 - Şikayet başvurusu, ihale sürecindeki işlem veya eylemlerin hukuka aykırılığı iddiasıyla bu işlem veya eylemlerin farkına varıldığı veya farkına varılmış olması gereken tarihi izleyen günden itibaren 21 inci maddenin (b) ve (c) bentlerine göre yapılan ihalelerde beş gün, diğer hallerde ise on gün içinde ve sözleşmenin imzalanmasından önce, ihaleyi yapan idareye yapılır. İlanda yer alan hususlara yönelik başvuruların süresi ilk ilan tarihinden, ön yeterlik veya ihale dokümanının ilana yansımaya diğer hükümlerine yönelik başvuruların süresi ise dokümanın satın alındığı tarihte başlar.

İlan, ön yeterlik veya ihale dokümanına ilişkin şikayetler birinci fıkradaki süreleri aşmamak üzere en geç ihale veya son başvuru tarihinden üç iş günü öncesine kadar yapılabilir. Bu yöndeki başvuruların idarelerce ihale veya son başvuru tarihinden önce sonuçlandırılması esastır. Şikayet üzerine yapılan incelemede tekliflerin hazırlanmasını veya işin gerçekleştirilmesini etkileyebilecek maddi veya teknik hataların veya eksikliklerin bulunması ve idarece ihale dokümanında düzeltme yapılmasına karar verilmesi halinde,

gerekli düzeltme yapılarak 29 uncu maddede belirtilen usule göre son başvuru veya ihale tarihi bir defaya mahsus olmak üzere ertelenir. Ancak belirlenen maddi veya teknik hataların veya eksikliklerin ilanda da bulunması halinde 26 ncı maddeye göre işlem tesis edilir.

İdare, şikayet başvurusu üzerine gerekli incelemeyi yaparak on gün içinde gerekçeli bir karar alır. Alınan karar, şikayetçi ile diğer aday veya istekliler ile istekli olabileceklere karar tarihini izleyen üç gün içinde bildirilir. İlan ile ihale veya ön yeterlik dokümanına yönelik başvurular dışında istekli olabileceklere bildirim yapılmaz.

Belirtilen süre içinde bir karar alınmaması durumunda başvuru sahibi tarafından karar verme süresinin bitimini, süresinde alınan kararın uygun bulunmaması durumunda ise başvuru sahibi dahil aday, istekli veya istekli olabilecekler tarafından idarece alınan kararın bildirimini izleyen on gün içinde Kuruma itirazın şikayet başvurusunda bulunulabilir.

İdareye şikayet başvurusunda bulunulması halinde, başvuru üzerine alınan kararın son bildirim tarihini, süresi içerisinde bir karar alınmaması halinde ise bu sürenin bitimini izleyen tarihten itibaren on gün geçmeden ve itirazın şikayet başvurusunda bulunulmadığı hususuna ilişkin sorgulama yapılmadan veya itirazın şikayet başvurusunda bulunulması halinde ise Kurum tarafından nihai karar verilmeden sözleşme imzalanamaz.”

MADDE 23 – 4734 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kuruma itirazın şikayet başvurusu

MADDE 56 - İdareye şikayet başvurusunda bulunan veya idarece alınan kararı uygun bulmayan aday, istekli veya istekli olabilecekler tarafından 55 inci maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen hallerde ve sürede, sözleşme imzalanmadan önce itirazın şikayet başvurusunda bulunulabilir. İhalenin iptaline ilişkin işlem ve kararlardan, sadece şikayet ve itirazın şikayet üzerine alınanlar itirazın şikayete konu edilebilir ve bu kararlara karşı beş gün içinde doğrudan Kuruma başvuruda bulunulabilir.

Kurum itirazın şikayet başvurularını başvuru sahibinin iddiaları ile idarenin şikayet üzerine aldığı kararda belirlenen hususlar ve itiraz edilen işlemler bakımından eşit muamele ilkesinin ihlal edilip edilmediği açılarından inceler. İdare tarafından şikayet veya itirazın şikayet üzerine alınan ihalenin iptal edilmesi işlemine karşı yapılacak itirazın şikayet başvuruları ise idarenin iptal gerekçeleriyle sınırlı incelenir.

Kanunda belirtilen sürelerle ve usule uyulmadan sözleşme imzalanmış olması veya itirazın şikayet başvurusundan feragat edilmesi itirazın şikayet başvurusunun incelenmesine ve 54 üncü maddede sayılan kararlardan birinin alınmasına engel teşkil etmez.

Kurul tarafından gerekli görülen hallerde tarafların ve ilgililerin dinlenmesine karar verilir. Bu durumda, Kurul tarafından tespit edilen tarihte taraflar ve ilgililer dinlenir.

Kurum, itirazın şikayete ilişkin nihai kararını, incelenen ihaleye ilişkin gerekli bilgi ve belgeler ile ihale işlem dosyasının kayıtlara alındığı tarihi izleyen yirmi gün içinde vermek zorundadır. Bu süre 21 inci maddenin (b) ve (c) bentlerine göre yapılan ihaleler ile şikayet ve itirazın şikayet üzerine alınan ihalenin iptal edilmesi işlemine karşı yapılacak itirazın şikayet başvurularında on iş günü olarak uygulanır.

Kurum, gerekli gördüğü takdirde özel uzmanlık gerektiren teknik hususlarla ilgili olarak ihtisas sahibi kamu veya özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilerin görüşüne başvurabilir. Görüşüne başvuru alan özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilere (8000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere Kurul tarafından belirlenen miktarda ödeme yapılır. Kamu görevlilerinin görüşüne başvurulması halinde ise personele diğer mevzuatta yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın (5000) gösterge rakamı esas alınmak suretiyle aynı esaslar çerçevesinde ödeme yapılır. Bu fıkra uyarınca yapılacak ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

Kurul tarafından verilen bütün kararlar, karar tarihini izleyen beş iş günü içinde taraflara tebligata çıkarılır ve tebligata çıkarıldığı tarihi izleyen beş gün içinde Kurumun internet sayfasında yayınlanır. Kararlara erişim ücrete tabi tutulamaz.

İdareler hukuki durumda değişiklik yaratan Kurul kararlarının gerektirdiği işlemleri ivedilikle yerine getirmek zorundadır.”

MADDE 24 – 4734 sayılı Kanunun 62 nci maddesinin (e) ve (h) bendleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“e) İdarelerce kanun, tüzük ve yönetmeliklere göre istihdam edilen personelin yeterli nitelik veya sayıda olmaması halinde, bu Kanunda belirtilen hizmetler için ihaleye çıkılabilir. Ancak danışmanlık hizmet alım ihalelerinde, istihdam edilen personelin yeterli nitelik veya sayıda olmaması şartı aranmaz.”

“h) İş deneyimi bulunmayan mühendis veya mimarların, aldıkları lisans eğitimine uygun yapım işi ihalelerine başvurularında, toplam süresi onbeş yılı geçmemek kaydıyla mezuniyetlerinden sonra geçen her yıl, yüzyirmiikibinüçyüzsekseneyedi Yeni Türk Lirası olarak hesaplanmak üzere 10 uncu madde kapsamındaki benzer iş deneyimi olarak dikkate alınır. Bu süre iş deneyimi bulunan mimar ve mühendisler için uygulanmaz. Bu bent kapsamında elde edilen deneyim mühendis ve mimarın beş yıldır en az % 51 hissesine sahip olduğu veya her iki ortağın da mühendis olup % 50-% 50 ortak olduğu tüzel kişiler tarafından da kullanılabilir.”

MADDE 25 – 4734 sayılı Kanunun 65 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bildirim ve tebligat esasları

MADDE 65 - Aday, istekliler ve istekli olabileceklere yapılacak her türlü bildirim ve tebligatlarda aşağıdaki hususlara uyulması zorunludur:

a) Tebligatlar idareler veya Kurum tarafından aşağıdaki yöntemler kullanılarak yapılabilir:

- 1) İmza karşılığı elden.
- 2) İadeli taahhütlü mektupla.
- 3) Elektronik ortamda.
- 4) Faksla.

İadeli taahhütlü mektupla yapılan tebligatlarda mektubun postaya verilmesini takip eden yedinci gün, yabancı isteklilerde ise ondokuzuncu gün kararın istekliye tebliğ tarihi sayılır. Tebligatın bu tarihten önce muhataba ulaşması halinde ise fiili tebliğ tarihi esas alınır.

b) İdareler veya Kurum tarafından elektronik ortamda veya faks ile yapılan tebligatlar ile çerçeve anlaşmaya dahil olan istekliler tarafından elektronik ortamda sunulan fiyat tekliflerinin aynı gün teyit edilmesi zorunludur. Elektronik ortamda veya faks ile yapılan bildirimlerde bildirim tarihi tebliğ tarihi sayılır.

Ancak, idareler veya Kurum ile aday, istekli ve istekli olabilecekler tarafından, elektronik imza kullanılarak yapılan işlemlerde ve şikayet başvurularına ilişkin işlemler dahil Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden yapılacak ihale sürecine ilişkin işlemlerde teyit aranmaz.

c) Elektronik haberleşmede kullanılacak araçlar ile bunların teknik özellikleri, yaygın olarak kullanılan haberleşme ve bilgi teknolojisi ürünleri ile uyumlu ve kolay erişilebilir olmalı ve eşit muamele ilkesini sağlamalıdır.

d) Her türlü bilgi alışverişi ile bilginin muhafazasında; verilerin bütünlüğü ile tekliflerin ve başvuru belgelerinin gizliliğinin sağlanması esastır.

Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde yapılacak tebliğler hakkında Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.”

MADDE 26 – 4734 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Elektronik Kamu Alımları Platformu

EK MADDE 1 - Bu Kanun kapsamında yapılan ihalelerde; bu Kanunun 13 üncü maddesi hükümleri saklı kalmak üzere, ilan, ihale dokümanının hazırlanması ve verilmesi, katılım ve yeterliğe ilişkin belgelerin sunulması, tekliflerin hazırlanması, sunulması ve değerlendirilmesi, ihalenin karara bağlanması ve onaylanması, kesinleşen ihale kararlarının bildirilmesi ve sözleşmenin imzalanması gibi ihale süreciyle ilgili aşamalar ile her türlü

bildirimler kısmen veya tamamen, Kurum tarafından oluşturulan Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden gerçekleştirilebilir.

Elektronik Kamu Alımları Platformunun kurulması ve işletilmesi ile ihale sürecinde elektronik araçların kullanımına ilişkin esas ve usuller Kurum tarafından belirlenir.

Bu Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca yapılacak bütün ilanlar aynı zamanda Elektronik Kamu Alımları Platformunda da yayımlanır.

Bu Kanun kapsamındaki alımlarda aday veya isteklilerin yeterliğinin tespitine ilişkin olarak Elektronik Kamu Alımları Platformu üzerinden sistemler kurulabilir. Bu sistemlerin kurulması, kurdurulması, denetlenmesi, yetkilendirilen kuruluşların yetkilerinin iptal edilmesi veya tedbir niteliğinde kararlar alınması hususlarında Kurum yetkilidir.”

MADDE 27 – 4734 sayılı Kanunun ek 2 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Çerçeve anlaşmalar

EK MADDE 2 - İdareler ihtiyaç duydukları mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin olarak açık ihale veya belli istekliler arasında ihale usulünü uygulamak kaydıyla çerçeve anlaşmalar yapabilir. Çerçeve anlaşmalar rekabeti engelleyici, sınırlayıcı veya bozucu şekilde kullanılamaz.

Çerçeve anlaşma kapsamında temin edilecek mal ve hizmet alımları ile yapım işleri Kanunun 13 üncü maddesine göre ilan edilir. Çerçeve anlaşma kapsamında karşılanması planlanan tahmini ihtiyaç miktarları ilanda gösterilir.

Teminat alınmasına ilişkin hükümler hariç olmak üzere, ihalelerin sözleşmeye bağlanması hakkında bu Kanunda yer alan hükümler çerçevesinde, süresi kırksekiz ayı geçmemek üzere çerçeve anlaşma imzalanır ve sonuçlar Kamu İhale Bülteninde ilan edilir.

Çerçeve anlaşmalar, koşulların tamamının baştan belirlendiği hallerde, bir istekli ile de yapılabilir. Birden fazla istekli ile yapılacak çerçeve anlaşmalarda istenilen şartları karşılayan yeterli sayıda teklif sunulması kaydıyla çerçeve anlaşmaya taraf olacak istekli sayısı üçten az olmamak üzere ihale dokümanında belirtilir. Çerçeve anlaşmaların bir istekli ile yapıldığı haller hariç, yapılan değerlendirme sonucunda teklifleri geçerli kabul edilen istekliler, ekonomik açıdan en avantajlı tekliften başlanmak suretiyle sıralanarak listeye alınır. Çerçeve anlaşmaya taraf olan istekli sayısının üçün altına inmesi halinde, mevcut çerçeve anlaşmanın sona erdiği taraflara bildirilir.

Koşulların tamamının baştan belirlendiği çerçeve anlaşma kapsamında yapılacak alımlarda isteklilerden ilk tekliflerini aşmamak kaydıyla yeniden teklif alınabilir. Koşulların tamamının baştan belirlenmediği hallerde ise çerçeve anlaşma koşullarında esaslı değişiklik yapılmaması kaydıyla isteklilerden yeniden teklif alınır.

İsteklilere ihale konusu işin karmaşıklığı ve özgünlüğü gibi hususlar dikkate alınarak tekliflerini sunmaları için yeterli süre tanınır.

İstekliler yeterliklerinin devam ettiğini oniki ayda bir belgelendirir. Yeterliği devam etmeyenler ile teklif vermeye davet edildiği halde iki kez geçerli teklif vermeyen isteklilerin çerçeve anlaşmaları feshedilir.

Münferit sözleşmeye davet edildiği halde ihale dokümanında belirtilen süre içerisinde sözleşme imzalamayan istekliyle yapılan çerçeve anlaşma feshedilir ve istekli hakkında 58 inci madde hükümleri uygulanır.

Münferit sözleşme aşamasına ilişkin olarak bu Kanunun 6, 38, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 54, 55 ve 56 ncı maddeleri uygulanmaz. Bu maddelerde belirtilen hususlar dahil çerçeve anlaşma kapsamında yapılacak alımların usul ve esasları ile nitelik ve kapsamını belirlemeye, ve sınırlar koymaya, sözleşme düzenlenmesine gerek görülen durumlarda sözleşmelerin şeklini ve kapsamını belirlemeye Kurum yetkilidir.

Çerçeve anlaşma yapılmış olması, idareye alım yapma yükümlülüğü getirmez. İdare, çerçeve anlaşma kapsamındaki ihtiyaçlarını bu Kanunda yer alan diğer usulleri kullanmak suretiyle de temin edebilir.”

MADDE 28 – 4734 sayılı Kanuna aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

“Dinamik alım sistemi

EK MADDE 4 - Dinamik alım sistemi, piyasada mamul olarak bulunan malların elektronik ortamda alımında kullanılabilir. Sistemin kurulmasında açık ihale usulü uygulanır. Dinamik alım sistemi rekabeti engelleyici, sınırlayıcı veya bozucu şekilde işletilemez.

Sistemin tesis edileceği hususu Kamu İhale Bülteninde ilan edilmek suretiyle duyurulur. İhale dokümanında; planlanan alımın niteliği, türü ve miktarının yanı sıra satın alma sistemine, bu sistemin işletilmesinde kullanılacak elektronik ekipmana, sisteme teknik olarak bağlanabilmek için gerekli düzenlemelere, sistemin işleyişini düzenleyen kurallara ve diğer hususlara ilişkin bilgilere yer verilir.

Yeterlik kriterlerini sağlayan ve ihale dokümanında yer alan şartlara uygun ön teklif veren bütün isteklilere sisteme dahil olma imkanı verilir. Ön teklifler ihale dokümanında yer alan şartlara uygun olduğu sürece sürekli olarak geliştirilebilir.

Ön tekliflerin değerlendirilmesi, verildikleri tarihten itibaren onbeş gün içinde tamamlanır. Teklif vermeye davetin henüz yapılmamış olması halinde değerlendirme süresi onbeş güne kadar bir defa uzatılabilir.

Dinamik alım sisteminin tesis edildiği veya sistemin kurulmasından vazgeçildiği ile ön tekliflerin sisteme kabul veya reddedildikleri hususu isteklilere karar alındıktan sonra en geç üç gün içinde bildirilir.

Her bir alım için sisteme kabul edilmiş istekliler teklif vermeye davet edilir. Yapılacak alımlar bu davetten en az onbeş gün önce basitleştirilmiş ilan yoluyla duyurulur. Sisteme kabul edilen bütün istekliler, tekliflerini sunmaları için yeterli süre tanınmak suretiyle teklif vermeye davet edilir.

Teklifler, ihale dokümanında belirtilen esaslara göre değerlendirilmek suretiyle alım sonuçlandırılır ve sözleşmeye bağlanır.

Dinamik alım sisteminin süresi kırk sekiz aydan fazla olamaz.

Dinamik alım sisteminde yapılacak ihalelerde Elektronik Kamu Alımları Platformu kullanılır. Sisteme kabul edilmeye ve sistemin yürütülmesine ilişkin olarak herhangi bir ücret talep edilmez.

Dinamik alım sistemi dahilinde yapılacak alımlara ilişkin sözleşme düzenlenmesi gerekli haller ile bu sözleşmelerin şeklini ve kapsamını belirlemeye Kurum yetkilidir.

Elektronik eksiltme

EK MADDE 5 - İlan ve ihale dokümanında belirtilmesi kaydıyla, açık ihale, belli istekliler arasında ihale ve 21 inci maddenin (a), (d) ve (e) bentleri uyarınca yapılan pazarlık usulü ihalede tekliflerin değerlendirilmesi aşamasının tamamlanmasından sonra elektronik eksiltme yapılabilir. Dinamik alım sistemi ve çerçeve anlaşma kapsamında yapılan ihalelerde de elektronik eksiltme uygulanabilir. 48 inci madde uyarınca yapılan danışmanlık hizmet alımı ihalelerinde ise elektronik eksiltme uygulanmaz.

Elektronik eksiltme ancak ihale konusu alımın bütün teknik özelliklerinin net olarak belirlendiği hallerde kullanılabilir.

Elektronik eksiltmeye başlamadan önce ihale dokümanında belirlenen şartlara göre tekliflerin ilk değerlendirmesi yapılır.

Yeterli kabul edilen istekliler elektronik ortamda yeniden teklif vermeye aynı anda davet edilir. Davette, eksiltmenin başlama tarihi ve saati ile kullanılmakta olan elektronik araca isteklinin bağlantı kurabilmesi için gerekli bütün bilgilere yer verilir. Elektronik eksiltmenin her aşamasını gösteren bir zaman çizelgesi davet ile birlikte iletilir. Birbirini izleyen birden fazla aşamada elektronik eksiltme yapılabilir. Davetin gönderildiği tarihten iki iş günü geçmeden eksiltmeye başlanamaz.

Ekonomik açıdan en avantajlı teklifin fiyat dışı unsurlar da dikkate alınarak belirlendiği hallerde, yapılan ilk değerlendirme sonucu ile eksiltmede verilen yeni tekliflere göre sıralamayı düzenleyen matematiksel formül de davette bildirilir. Bu formül, ihale ilanında veya ihale dokümanında belirtildiği şekilde ekonomik açıdan en avantajlı teklifin tespitinde kullanılan bütün unsurların varsa nispi ağırlıklarını da içerir.

Elektronik eksiltmenin her aşamasında, o andaki sıralamalarını öğrenebilmeleri için gerekli bilgiler anında isteklilere ulaştırılır. İhale dokümanında belirtilmesi kaydıyla, diğer

isteklilerin teklifleri hakkında bilgiler ve eksiltmenin herhangi bir aşamasındaki istekli sayısı da duyurulabilir. Ancak elektronik eksiltme süresince isteklilerin kimlikleri açıklanamaz.

Elektronik eksiltme aşağıdaki durumlardan biri veya birkaçının gerçekleşmesi halinde sona erdirilir:

a) Eksiltmeye katılım için yapılan davette eksiltmenin tamamlanacağı belirtilen tarih ve saatin dolması.

b) Yeni tekliflerin verilebilmesine ilişkin olarak davette bildirilen bekleme süresi içinde asgari fark aralığını sağlayan tekliflerin alınmaması.

c) Davette bildirilen tur sayısının tamamlanması.

Finansal kiralama

EK MADDE 6 - Kanun kapsamındaki idarelerin finansal kiralama suretiyle yapacakları mal alımlarında uygulanacak esas ve usuller Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 29 – 4734 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu Kanunun 3 üncü maddesinin (f) bendi gereğince Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından uygulanacak usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Kurumun görüşleri alınarak Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından; (n) bendine ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığı ve Kurumun görüşleri alınarak ilgili bakanlıklar tarafından hazırlanacak yönetmeliklerle belirlenir.”

MADDE 30 – 4734 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“Başlanmış olan ihaleler

GEÇİCİ MADDE 8 - Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar ilan edilmiş veya yazılı olarak duyurulmuş ihaleler hakkında, bu Kanunun yayımlandığı tarihte yürürlükte bulunan kanun hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

Bu Kanunun 35 inci maddesinin (b) bendinde sayılanların yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapılmış olan şikayet başvuruları ile bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine aykırılık iddiaları içeren başvurular, başvurunun yapıldığı tarihte yürürlükte bulunan mevzuat hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Mevcut görevlendirmeler

GEÇİCİ MADDE 9 - 31/5/2008 tarihinden önce 53 üncü maddenin (i) fıkrasının son paragrafına göre Kurumda kamu ihale uzmanı olarak görevlendirilenlerden fiilen görev yapanların görevlendirmeleri Kurumun ihtiyacına göre devam ettirilebilir.

Kurul başkan ve üyelerinin görev süreleri

GEÇİCİ MADDE 10 - Kurulun mevcut başkan ve üyelerinden bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce başka bir üyenin görev süresini tamamlamak üzere atanmış olanların görev süreleri atandıkları tarihten itibaren beş yıl olarak uygulanır.”

MADDE 31 – 5/1/2002 tarihli ve 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 5 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İdarelerce yapılacak sözleşmeler Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenlenir. Mal ve hizmet alımlarında, Kurumun uygun görüşü alınmak kaydıyla istekliler tarafından hazırlanması mutlak olan sözleşmeler kullanılabilir.”

MADDE 32 – 4735 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu bentten sonra gelmek üzere aşağıdaki (e) bendi eklenmiş, ikinci fıkrasındaki “Çerçeve sözleşme” ibaresi “Çerçeve anlaşma”, “kısa” ibaresi “münferit” olarak değiştirilmiştir.

“d) Yapım işlerinde; niteliği itibarıyla iş kalemlerinin bir kısmı için anahtar teslimi götürü bedel, bir kısmı için birim fiyat teklifi alma yöntemleri birlikte uygulanmak suretiyle gerçekleştirilen ihaleler sonucunda karma sözleşme,”

“e) Çerçeve anlaşmaya dayalı olarak idare ile yüklenici arasında imzalanan münferit sözleşme,”

MADDE 33 – 4735 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 9 - Yapım işlerinde yüklenici; işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine

göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı, geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorundadır.”

MADDE 34 – 4735 sayılı Kanununun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan “yirmi gün” ibaresi “on gün” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 35 – Bu Kanunun;

a) 1, 2, 8, 10, bu maddenin (b) bendi ile yürürlüğü düzenlenen hükümleri hariç 20 nci maddesinin diğer hükümleri ile 26, 28, 29 ve 30 uncu maddeleri yayımı tarihinde,

b) 14, 21, 22 ve 23 üncü maddeleri ile 20 nci maddede yer alan “53 üncü maddesinin (b) fıkrasının (9) numaralı bendinden sonra gelen paragraf yürürlükten kaldırılmış” ibaresi ile aynı madde ile Kanununun 53 üncü maddesinin (j) fıkrasında değişiklik yapan hükmü yayımı tarihinden otuz gün sonra,

c) Diğer hükümleri yayımı tarihinden doksan gün sonra, yürürlüğe girer.

MADDE 36 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4/12/2008

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

TÜRKİYE İSTATİSTİK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 5813

Kabul Tarihi: 25/11/2008

MADDE 1 – 10/11/2005 tarihli ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun Anayasa Mahkemesince iptal edilen 8 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“Cevap verme yükümlülüğü ve sınırları

MADDE 8 - İstatistikî birimler, ülkenin ekonomi, sosyal, demografî, kültür, çevre, bilim, teknoloji ve ihtiyaç duyulan diğer alanlardaki resmi istatistikleri üretmek üzere, Anayasa’da belirlenen temel haklar ve ödevler çerçevesinde, kendilerinden istenen veri veya bilgileri, Başkanlığın belirleyeceği şekil, süre ve standartlarda eksiksiz ve doğru olarak ücretsiz vermekle yükümlüdür.”

MADDE 2 – 5429 sayılı Kanununun 13 üncü maddesinin yedinci fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Dış ticaret istatistiklerinde dolaylı tanınma ile gizlilik kapsamına giren veriler için bu gizlilik hükümleri, istatistikî birimin kendisine ait verinin gizlenmesini talep eden yazılı başvurusu halinde uygulanır.”

MADDE 3 – 5429 sayılı Kanununun Anayasa Mahkemesince iptal edilen 54 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“b) Hane halkı veya bireyler dışında kalan diğer istatistikî birimlerle yapılan araştırmalarda işlenmesi durumunda binbeşyüz Yeni Türk Lirası,”

MADDE 4 – 5429 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 11 - Bu Kanununun 13 üncü maddesinin sekizinci fıkrası, bu maddenin yürürlük tarihinden önceki veri ve bilgiler hakkında da uygulanır.”

MADDE 5 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4/12/2008

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

**AVRUPA TOPLULUĞUNUN REKABET EDEBİLİRLİK VE YENİLİK ÇERÇEVE
PROGRAMININ
(2007-2013) GİRİŞİMCİLİK VE YENİLİK ÖZEL PROGRAMINA TÜRKİYE
CUMHURİYETİNİN
KATILIMI KONUSUNDA TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE AVRUPA TOPLULUĞU
ARASINDA MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN**

Kanun No. 5814

Kabul Tarihi: 25/11/2008

MADDE 1 – (1) 12 Şubat 2008 tarihinde Brüksel’de imzalanan “Avrupa Topluluğu’nun Rekabet Edebilirlik ve Yenilik Çerçeve Programı’nın (2007-2013) Girişimcilik ve Yenilik Özel Programına Türkiye Cumhuriyeti’nin Katılımı Konusunda Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Topluluğu Arasında Mutabakat Zaptı”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.
4/12/2008

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE LİTVANYA CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ARASINDA SAVUNMA SANAYİİ İŞBİRLİĞİ
ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN**

Kanun No. 5817

Kabul Tarihi: 25/11/2008

MADDE 1 – (1) 7 Şubat 2004 tarihinde Münih’te imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.
4/12/2008

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

**ZİRAİ MÜCADELE VE ZİRAİ KARANTİNA KANUNU İLE TARIM VE KIRSAL
KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU KURULUŞ VE GÖREVLERİ
HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN**

Kanun No. 5818

Kabul Tarihi: 26/11/2008

MADDE 1 – 15/5/1957 tarihli ve 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanununun 2 nci maddesinde yer alan "zirai mücadele alet ve ilaçlarının ithal," ibaresinden sonra gelen "ihraç," VI ncı Bölüm başlığında yer alan "ihraç" ibareleri ile 38 inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ve 40 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan "ve ihraç" ibaresi metinden çıkarılmıştır.

MADDE 2 – 4/5/2007 tarihli ve 5648 sayılı Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun; 2 nci maddesinin (d) bendi "d) Komite: İzleme Komitesini," şeklinde, 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "ödeme talimatının verilmesi" ibaresi "ödemenin gerçekleştirilmesi" şeklinde ve aynı maddenin birinci fıkrasının (a) bendi, 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (g) bentleri ve 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"a) Faydalanıcıların desteklerden azamî ölçüde yararlanabilmeleri amacıyla tanıtım, bilgilendirme, eğitim ve yönlendirme faaliyetlerini yürütmek."

"a) İl düzeyinde duyuru ve tanıtımları yapmak, faydalanıcılara yönelik tanıtım, bilgilendirme, eğitim ve yönlendirme faaliyetlerini yürütmek."

"g) Başkan tarafından faaliyet alanlarıyla ilgili verilecek diğer görevleri yerine getirmek."

"(2) Program çerçevesinde Avrupa Birliğinden sağlanan fonların malî yönetimi, Kurumun ulusal düzeyde akreditasyonunun sağlanması ve akreditasyonu ile ilgili kuralların uygulanmasının takibi ile ilgili çalışmalar ulusal yetkilendirme görevlisi olarak belirlenen merci tarafından yapılır."

MADDE 3 – 5648 sayılı Kanunun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 8 – (1) Proje Hizmetleri Genel Koordinatörlüğü, Proje Yönetimi Koordinatörlüğü ile Proje İzleme ve Kontrol Koordinatörlüğünden oluşur.

(2) Proje Yönetimi Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Programla ilgili duyuru ve tanıtımları yapmak.

b) Başvuru kılavuzlarını, başvuru formlarını ve gerekli diğer dokümanları hazırlamak, faydalanıcılara yönelik tanıtım, bilgilendirme, eğitim ve yönlendirme faaliyetlerini yürütmek.

c) Başvuruları kabul etmek, proje ve faaliyetlerin belirlenen uygunluk kriterleri çerçevesinde ön incelemelerini yapmak, yaptırmak, desteklenecek proje ve faaliyetlerin seçimini yapmak üzere Komisyona sunmak.

ç) Desteklenmesi uygun görülen kişi ve kuruluşlarla yapılması öngörülen sözleşmeleri hazırlamak.

d) Uygun bulunmayan başvurulara gerekçeli cevap vermek.

e) Desteklenen proje ve faaliyetlerle ilgili ihale işlemlerini yürütmek.

f) Proje başvuruları ile ilgili detaylı raporlar hazırlamak ve bunları ilgili yerlere sunmak.

g) Başkan tarafından faaliyet alanlarıyla ilgili verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(3) Proje İzleme ve Kontrol Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Uygulanan ve tamamlanmış proje ve faaliyetlerin yerinde kontrollerini yapmak, yaptırmak, gerçekleştirmelerini izlemek, bunlarla ilgili rapor ve öneriler hazırlamak.

b) Proje ve faaliyet uygulamalarını sözleşmede yer alan hükümler doğrultusunda kontrol etmek ve gerektiğinde sözleşmelerde değişiklik yapılmasını veya sözleşmelerin sona erdirilmesini Başkana teklif etmek.

c) Projeler çerçevesinde yapılacak satın almaları ve diğer ihale süreçlerini kontrol etmek ve uygulamada muhtemel darboğaz, hata ve suiistimalleri önleyici tedbirleri almak.

ç) Başkan tarafından faaliyet alanlarıyla ilgili verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(4) Finansman Genel Koordinatörlüğü; Tahakkuk Koordinatörlüğü, Ödeme Koordinatörlüğü ve Muhasebe Koordinatörlüğünden oluşur.

(5) Tahakkuk Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Ödeme talepleri ile ilgili bilgi ve belgelerin sözleşmede ve ilgili mevzuatta belirtilen hükümlere uygunluğunu incelemek.

b) Ödeme miktarlarına esas teşkil edecek belgeleri düzenlemek ve ödemelere izin vermek.

c) Ödeme öncesi yerinde kontrolleri yapmak.

ç) Başkan tarafından faaliyet alanlarıyla ilgili verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(6) Ödeme Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Uygun bulunan ödemelerin faydalanıcıların hesabına aktarılmasını sağlamak.

b) Ödeme ile ilgili bilgileri ilgili birimlere vermek.

c) Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynaklar ile ulusal katkının ilgili kurumlar aracılığıyla teminine yönelik işlemleri yapmak.

ç) Başkan tarafından faaliyet alanlarıyla ilgili verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(7) Muhasebe Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Uygulamayla ilgili muhasebe işlemlerini gerçekleştirmek.

b) Yapılan sözleşmelerde Kurum adına doğan yükümlülükleri ve gerçekleştirilen ödemeleri veri tabanına kayıt etmek.

c) Ödemelere ilişkin kayıtların üçer aylık ve yıllık raporlarını hazırlamak, ilgili birimlere iletmek.

ç) Ödemelerle ilgili hesap ve belgeleri iç ve dış denetime hazır bulundurmak.

d) Başkan tarafından faaliyet alanlarıyla ilgili verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(8) Hukuk Müşavirliğinin görevleri şunlardır:

a) Hukukî konular ve düzenlemeler hakkında görüş oluşturmak.

b) Kurumun menfaatlerini koruyucu, anlaşmazlıkları önleyici hukuki tedbirleri zamanında almak, anlaşma ve sözleşmelerin bu esaslara uygun olarak yapılmasına yardımcı olmak.

c) Adli ve idari davalarda ve her türlü icra takiplerinde gerekli bilgi ve belgeleri hazırlamak ve hazırlanmasını sağlamak, Kurumun dava ve icra takip işlerini yürütmek.

ç) Gerekli görüldüğünde ilgili birimlerin de görüşlerini alarak ihbarname ve ihtarname düzenlemek veya bunlara karşı cevap hazırlamak.

d) Başkan tarafından faaliyet alanlarıyla ilgili verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(9) İç Denetim Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Kurumun iç denetimini ulusal ve uluslararası denetim standartlarına uygun olarak gerçekleştirmek.

b) Kurumun iç kontrol sisteminin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak.

c) Hesap ve işlemlerin doğru, tam ve zamanında yapılıp yapılmadığını kontrol etmek.

ç) Kurumun işlemlerinin mali anlaşmalar ve programlara uygunluğunu kontrol etmek ve raporlamak.

d) Başkan tarafından denetimle ilgili verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(10) Destek Hizmetleri Genel Koordinatörlüğü; Bilgi Sistemleri Koordinatörlüğü ile İnsan Kaynakları ve İdari İşler Koordinatörlüğünden oluşur.

(11) Bilgi Sistemleri Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Kurumun bilgi işlem sistemlerini kurmak, ihtiyaç duyulan veri tabanlarını oluşturmak, güvenliğini sağlamak ve geliştirmek.

b) Faaliyet ve projelerle ilgili kayıtların elektronik ortamda saklanmasını sağlamak.

c) İlgili birimler ve diğer veri kaynakları arasında bilgi alış verişini sağlamak.

ç) Başkan tarafından faaliyet alanlarıyla ilgili verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(12) İnsan Kaynakları ve İdari İşler Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Kurumun insan kaynakları politikası ve planlaması konusunda çalışmalar yapmak ve Başkana tekliflerde bulunmak.

b) Kurum personelinin atama, istihdam, eğitim, nakil, sicil, terfi, görevlendirme, ücret, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yürütmek.

c) Kurumun ihtiyacı olan her türlü mal ve hizmet satın alma, kiralama, bakım, onarım, temizlik, araç-gereç malzeme temini, aydınlatma, ısıtma, su, haberleşme, sağlık ve benzeri her türlü, idarî ve malî hizmetleri yürütmek.

ç) Genel evrak, arşiv ve dokümantasyon faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek.

d) Kurum personelinin yurt içi ve yurt dışında yapacağı çalışmalarını organize etmek.

e) Kurumun basın, yayın ve halkla ilişkiler görevlerini yürütmek.

f) Kurumda sivil savunma ile ilgili hizmetleri yürütmek.

g) Başkan tarafından faaliyet alanlarıyla ilgili verilecek diğer görevleri yerine getirmek.”

MADDE 4 – 5648 sayılı Kanununun 9 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İzleme Komitesi

MADDE 9 – (1) İlgili kamu kurum ve kuruluşları, gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri ve sivil toplum kuruluşlarının kırsal kalkınma program ve destekleri ile ilgili, izleme ve değerlendirme süreçlerine katkı ve katılımlarını sağlamak amacıyla İzleme Komitesi oluşturulur. Komitenin sekreteryaya hizmetleri Bakanlıkça Yönetim Otoritesi olarak belirlenen birim tarafından yürütülür. Yönetim Otoritesinin görevleri ile çalışma usûl ve esasları Bakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelik ile belirlenir.

(2) Komitenin başkanı Bakanlık Müsteşarıdır. Komitede Bakanlık, İçişleri, Maliye, Sanayi ve Ticaret, Kültür ve Turizm ile Çevre ve Orman bakanlıkları, Devlet Planlama Teşkilâtı ve Hazine Müsteşarlıkları ile Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinden en az genel müdür düzeyinde birer temsilci ile ilgili sivil toplum kuruluşlarından temsilciler yer alır. Komiteye, Başkan, Yönetim Otoritesi ve Avrupa Komisyonu temsilcileri istişarî düzeyde iştirak edebilir.

(3) Komitenin görevleri; kırsal alandaki gelişmeler ile kırsal kalkınma program ve desteklerinin hedeflerine ulaşmasının sağlanması ve desteklerin ulusal politika ve stratejilere uygun, birbirleri ile tutarlı, uyumlu ve etkin bir şekilde uygulanması amacıyla; proje ve faaliyet başvuru şartları, seçim ve değerlendirme kriterlerinin kırsal kalkınma hedeflerine uygunluğu konusunda görüş oluşturmak; uygulama ve gelişmeleri hedeflere ulaşma açısından belirli aralıklarla izlemek, değerlendirmeleri incelemek; hedeflere ulaşılması veya malî yönetim de dahil olmak üzere yönetim ve uygulamanın etkinleştirilmesi konusundaki önerilerini ilgili kurum ve makamlara bildirmek, mevzuat ile Avrupa Birliği müktesebatı çerçevesinde öngörülen diğer görevleri yürütmektir.

(4) Komitenin teşekkülü, çalışma usûl ve esasları, Komitede temsil edilen kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelik ile belirlenir."

MADDE 5 – 5648 sayılı Kanununun 14 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"**MADDE 14 – (1)** Kurumda hizmetler 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın istihdam edilen sözleşmeli personel eliyle yürütülür. Kurum personeli, sosyal güvenlik yönünden 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi hükümlerine tabidir.

(2) Başkan Bakanın önerisi üzerine müşterek kararla atanır. Genel Koordinatör, Birinci Hukuk Müşaviri, Koordinatör, il koordinatörleri, uzman, mütercim, denetçi ve avukatlar Başkanın teklifi üzerine Bakan onayıyla, bunların dışında kalan diğer personel ise Başkan tarafından atanır.

(3) Kurumda istihdam edilecek personelde Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen genel şartlara ek olarak; Başkan, genel koordinatör, koordinatör, il koordinatörü, uzman, denetçi pozisyonlarında istihdam edilecekler için ziraat, su ürünleri, gıda, kimya, orman, çevre, inşaat, jeoloji, bilgisayar, endüstri, elektrik, elektrik ve elektronik, elektronik ve elektronik ve haberleşme, makine, maden, metalürji, balıkçılık teknolojisi, metalürji ve malzeme, jeodezi ve fotogrametri mühendislikleri, mimarlık, peyzaj mimarlığı, biyoloji, kimya, kamu yönetimi, siyaset bilimi ve kamu yönetimi, siyaset bilimi ve uluslararası ilişkiler, iktisat, ekonomi,

ekonometri, maliye, işletme, uluslararası ilişkiler, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, şehir ve bölge planlama, istatistik, halkla ilişkiler ve tanıtım, sosyoloji programlarında ve hukuk, veterinerlik fakültelerinde, mütercim pozisyonlarında istihdam edilecekler için mütercim tercümanlık programında, birinci hukuk müşaviri ve avukat pozisyonlarında istihdam edilecekler için hukuk fakültesinde veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarında en az lisans düzeyinde eğitim görmüş olmak ve Kurumun faaliyet alanı veya istihdam edileceği alanla ilgili olarak asgari; Başkan, genel koordinatör, koordinatör ve birinci hukuk müşaviri için sekiz yıl, il koordinatörü için altı yıl, denetçiler için üç yıl iş tecrübesine sahip olmak şartları aranır.

(4) Merkez teşkilatında; Başkan, genel koordinatör, birinci hukuk müşaviri, koordinatör, uzman, denetçi ve avukat pozisyonlarında istihdam edileceklerin İngilizce, Almanca veya Fransızca dillerinde yapılan Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında asgari (C), mütercim pozisyonunda istihdam edileceklerin (A), il koordinatörlüklerinde il koordinatörü, uzman ve denetçi pozisyonunda istihdam edileceklerin ise asgari (D) düzeyinde puan almış olmaları veya dil yeterliliği bakımından buna denkliği kabul edilen uluslararası geçerliliği olan bir belgeye sahip olmaları zorunludur. Kurumun nitelikli personel ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla istihdam edilecek personel için 31/12/2010 tarihine kadar, yabancı dil yeterliliği şartı aranmayabilir. Bu tarihe kadar bu fıkrada öngörülen dil yeterliliği belgesini ibraz etmeyenlerin sözleşmeleri yenilenmez.

(5) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II) ve (IV) sayılı cetvellerde sayılan kurum ve kuruluşlarda çalışanlardan durumları, bu maddede sayılan nitelik ve şartlara uygun olanlar, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakatı ile Kurumda sözleşmeli olarak istihdam edilebilir. Bu şekilde istihdam edilecek personel sayısı toplam personel sayısının yüzde ellisini aşamaz. Bu şekilde görevlendirilen personel kurumundan aylıksız izinli sayılır ve asıl kadrosuyla ilgisi devam eder. Bunların terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın kurumlarınca yapılır. Bu hükme göre görevlendirilenler, görevde kaldıkları sürece, malî ve sosyal haklarını Kurumdan alırlar. Bu şekilde geçen hizmet süreleri, kazanılmış hak aylık, derece ve kademeleri ile ek göstergelerinin tespitinde dikkate alınır. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı iken bu şekilde istihdam edilmeye başlayanlar, ilgileri devam eden asıl kadroları esas alınarak bu görevleri sırasında da aynı kapsamda sigortalı kabul edilir. Kamu kurum ve kuruluşlarında asli kadrosu itibarıyla makam tazminatı ödenmesi gereken görevlerde bulunmakta iken bu fıkra çerçevesinde Kurumda Başkan, genel koordinatör, birinci hukuk müşaviri, koordinatör, uzman ve denetçi olarak sözleşmeli istihdam edilmeye başlayan ve 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamında bulunanların, bu görevlerde geçen süreleri makam tazminatı veya buna bağlı olarak temsil veya görev tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir.

(6) Kurumun merkez teşkilâtında istihdam edilecek personel sayısı yüzseksen kişiden fazla olamaz. Sekreterlik, arşiv, idarî, malî ve personelle ilgili işlemleri yürütecek olan destek personelinin sayısı, toplam personel sayısının yüzde yirmisini geçemez.

(7) Kamu kurum ve kuruluşlarından Kurumda istihdam edilen kamu görevlileri, görevleri sona erdiğinde kurumlarında mükteseplerine uygun bir göreve atanırlar. Bunların Kurumda geçen hizmet süreleri kazanılmış hak aylıklarının tespitinde dikkate alınır.

(8) Sözleşmeli personele verilecek her türlü ödemeler dahil net ücretler; Başkana Başbakanlık merkez teşkilâtında görev yapan genel müdür, genel koordinatörler, iç denetim koordinatörü ve birinci hukuk müşavirine Başbakanlık merkez teşkilâtında görev yapan genel müdür yardımcısı, koordinatör ve il koordinatörlerine Başbakanlık merkez teşkilâtında görev yapan daire başkanları, uzman, mütercim, avukat ve denetçilere Başbakanlık uzmanları, diğer görevlilere ise Başbakanlık merkez teşkilâtındaki benzer unvanlar ile görev yapan personel için öngörülmüş bulunan ücretleri aşmamak kaydıyla, Bakan tarafından belirlenir. Kurumda istihdam edilen avukatlara, Kurum lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil olunan vekalet ücretlerinin; hukuk müşaviri ve avukatlara

dağıtım hakkında 2/2/1929 tarihli ve 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekalet Hakkında Kanun hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.

(9) Kurum, desteklenecek proje ve faaliyetler ile ilgili başvuruların değerlendirilmesi, izlenmesi, duyurulması ve tanıtımı ile faydalanıcılara yönelik eğitim hizmeti verilmesi amacıyla; özel bilgi ve uzmanlık gerektiren işlerde, istisna veya hizmet akdi ile yerli ve yabancı uzmanları, kısmi zamanlı olarak çalıştırabilir. Kurumda bu şekilde çalıştırılacak personel sayısı, Kurumun toplam personel sayısının yüzde otuzunu geçemez.

(10) Sözleşmeli personelin bu maddede belirlenenler dışında kalan görev ve yetkileri, hizmete alınma, görevlendirme, görevde yükselme ve görevden alınma şekilleri ile sözleşme esasları, unvan ve sayıları Bakanlar Kurulu kararı ile çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 6 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4/12/2008

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

 [İçindekilere dön](#)

İSKÂN KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 5819

Kabul Tarihi: 27/11/2008

MADDE 1 – 19/9/2006 tarihli ve 5543 sayılı İskân Kanununun geçici 1 inci maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(5) Bulgaristan'dan zorunlu göçe tabi tutulup, Türkiye'ye gelerek yerleşmek isteyen Türk soylu kişilere yaptırılan konutlardan almak üzere müracaat ederek para yatıranlardan konut sahibi olamayanların, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde müracaat etmeleri halinde yatırmış oldukları bedel, yatırıldığı tarihten ödeneceği tarihe kadar Tüketici Fiyat Endeksi esas alınmak suretiyle hesaplanarak Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından göçmen konutları hesabından ödenir. Bu durumda olan şahıslar, Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca aranılacak başvuru şartlarını taşımaları kaydıyla talepleri halinde, herhangi bir kura şartına tabi olmaksızın yukarıdaki şekilde hesaplanarak kendilerine ödenecek bedelin, konut peşinat ya da anapara ödemesinden mahsup edilmesi suretiyle Toplu Konut İdaresi Başkanlığının alt gelir grubu ile yoksullara yönelik sosyal konut projelerinden yararlandırılırlar. Süresi içerisinde müracaat etmeyen soydaşların yatırmış oldukları bedel, göçmen konutları hesabına gelir kaydedilerek toplanmış bulunan paralar bu şekilde tasfiye edilir. Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca göçmen konutları hesabından karşılanamayan tutarlar, Maliye Bakanlığınca bu amaçla Toplu Konut İdaresi Başkanlığına aktarılacak tutarlardan karşılanır. Bu fıkra hükümlerinin uygulanmasına ilişkin gerekli düzenlemeleri yapmaya Toplu Konut İdaresi Başkanlığı yetkilidir.

(6) Bu maddeye göre tahsis edilen ve temlik tarihinden itibaren on yıl geçmeden satılması, bağışlanması, terhin edilmesi, tapu kütüğüne satış vaadi şerhi konulması nedeniyle tahsisi iptal edilen konutlardan, bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla temlik tarihinden itibaren on yıl geçmiş olan konutlarla ilgili yapılacak tasarrufları belirlemeye, Toplu Konut İdaresi Başkanlığının bağlı bulunduğu Bakan yetkilidir.”

MADDE 2 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

4/12/2008

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

 [İçindekilere dön](#)

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER (BM)
GIDA VE TARIM ÖRGÜTÜ (GTÖ) ARASINDA GTÖ ORTA ASYA ALT
BÖLGE OFİSİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN**

Kanun No. 5820

Kabul Tarihi: 2/12/2008

MADDE 1 – (1) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına 27 Temmuz 2006 tarihinde imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Birleşmiş Milletler (BM) Gıda ve Tarım Örgütü (GTÖ) Arasında GTÖ Orta Asya Alt Bölge Ofisi Anlaşması”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

5/12/2008

[R.G. 6 Aralık 2008 – 27076]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE AVRUPA TOPLULUKLARI
KOMİSYONU ARASINDA KATILIM ÖNCESİ YARDIM ARACI (IPA) İLE
TEMİN EDİLEN YARDIMIN UYGULANMASI ÇERÇEVESİNDE
TÜRKİYE CUMHURİYETİNE SAĞLANAN AVRUPA
TOPLULUĞU MALİ YARDIMLARIYLA İLGİLİ
İŞBİRLİĞİ KURALLARI HAKKINDA ÇERÇEVE
ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN**

Kanun No. 5824

Kabul Tarihi: 3/12/2008

MADDE 1 – (1) Türkiye Cumhuriyeti tarafından 11 Temmuz 2008 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Toplulukları Komisyonu Arasında Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) ile Temin Edilen Yardımın Uygulanması Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyetine Sağlanan Avrupa Topluluğu Mali Yardımlarıyla İlgili İşbirliği Kuralları Hakkında Çerçeve Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

6/12/2008

[R.G. 7 Aralık 2008 – 27077]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yönetmelik

Sağlık Bakanlığından:

ORTEZ-PROTEZLERİ ISMARLAMA OLARAK ÜRETEN VE/VEYA UYGULAYAN

MERKEZLER İLE İŞİTME CİHAZI SATIŞ VE UYGULAMASI YAPAN MERKEZLER HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; ortez-protezleri ısmarlama olarak üreten ve/veya uygulayan merkezler ile işitme cihazı satış ve uygulaması yapan merkezlere açılış izni verilmesine ve bu merkezlerin işleyiş ve denetimlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik gerçek ve özel hukuk tüzel kişileri tarafından açılan ortez-protezleri ısmarlama olarak üreten ve/veya uygulayan merkezler ile işitme cihazı satış ve uygulaması yapan merkezleri kapsar.

(2) Bu Yönetmelik;

a) Kamu hastaneleri, üniversiteler ve özel hastaneler bünyesinde ortez-protez ve işitme alanında verilmekte olan hizmetleri,

b) Ortez-protez ve diğer tıbbi cihazları, mamul veya yarı mamul şeklinde fabrikasyon seri üretimi veya ithali için kurulmuş, atölye ve uygulama bölümü olmayan merkezleri,

c) Hekim tarafından tatbik edilen ağız, çene, yüz protezleri, ortodontik cihazlar ve aygıtlar, hekim tarafından vücut içi uygulanan endoprotezler ile göz protezleri,

kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi ile 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine ve 13/12/1983 tarihli ve 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 43 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakanlık: Sağlık Bakanlığını,

b) İsmarlama olarak üretilen ve/veya uygulanan ortez-protez: Belirli bir hastada kullanılmak amacıyla, ölçü ve prova ile üretilen ve/veya uygulanması gereken ortez-protezleri,

c) İşitme cihazı: İmplantlar hariç olmak üzere, işitme kaybı olan bireylerde, işitme kazancı sağlamak amacı ile tasarlanmış alet ya da cihazları,

ç) Merkez: İsmarlama olarak üretilen ve/veya uygulanan ortez-protezlerin, imalatının, satışının, uygulamasının, bakım ve onarımının yapıldığı kuruluşlar ile işitme cihazlarının satış, uygulama, bakım ve onarımının yapıldığı işyerlerini,

d) Müdürlük: İl Sağlık Müdürlüğünü,

e) Odyometrist: Üniversitelerin iki yıllık odyometri bölümünü bitiren kişileri,

f) Odyolog: Odyoloji konusunda lisans eğitimi alan kişileri,

g) Ortetist-prostetist: Üniversitelerin dört yıllık lisans eğitimi veren ortez-protez bölümlerini bitiren kişileri,

ğ) Ortez: İnsan vücudunun herhangi bir organının hareketlerine yönelik olarak, kolaylaştırma, kısıtlama, sabitleme, yardımcı olma, önleme veya düzeltme amacıyla kullanılan araç, alet ve cihazları,

h) Ortez-protez teknikeri: Üniversitelerin iki yıllık ortez-protez bölümlerini bitiren kişileri,

ı) Ortez-protez teknisyeni: Ortez-protez alanında eğitim veren meslek liselerinden mezun olan kişileri,

i) Ortez-protez uzmanı: Ortez-protez konusunda lisans üstü eğitim yapan kişileri,

j) Protez: Olmayan bir organın yerini alabilecek araç, alet ve cihazları,

k) Uzman odyolog: Odyoloji konusunda lisans üstü eğitim alan kişileri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Komisyonun Teşkili, Merkez Türleri ve Bölümleri ile Fizikî Şartları

Komisyonun teşkili

MADDE 5 – (1) İşitme cihazı satış ve uygulama merkezlerinin açılış ve denetim işlemleri için müdürlük bünyesinde il sağlık müdürünün görevlendireceği bir sağlık müdür yardımcısı başkanlığında; tıp meslekleri şube müdürlüğünde görevli bir personel ile ildeki kamu hastanelerinde görev yapan bir kulak burun boğaz uzmanı, bu uzman bulunmadığı takdirde bir uzman odyolog, yoksa bir odyometristin; ortez-protez yapım ve uygulama merkezlerinin açılış ve denetim işlemleri için bir ortopedi uzmanı veya bir fizik tedavi ve rehabilitasyon uzmanı, bu uzmanlar bulunmadığı takdirde bir fizyoterapist veya bir ortez-protez uzmanı veya ortetist-prostetist, yoksa bir ortez-protez teknikerinin katılımıyla, en az üç kişilik bir komisyon oluşturulur.

Merkez türleri ve bölümleri

MADDE 6 – (1) Merkezler; ortez-protez yapım ve uygulama merkezi ve işitme cihazı satış ve uygulama merkezi olarak iki gruba ayrılır.

(2) Ortez-protez yapım ve uygulama merkezi; asgari standartları Ek-1’de yer alan Tablo 1’de belirtilen bölümlerden oluşur ve amacına uygun olarak donanımı sağlanır. Ortez-protez yapım ve uygulama merkezi, imal edeceği ortez-proteze ilişkin makine ve ekipmanı bulundurmak zorundadır.

(3) İşitme cihazı satış ve uygulama merkezi; asgari standartları Ek-1’de yer alan Tablo 2’de belirtilen bölümlerden oluşur ve amacına uygun olarak donanımı sağlanır.

(4) İşitme cihazı satış ve uygulama merkezlerinde, işitme cihazlarının tüm özelliklerini belirlemek ve dijital işitme cihazlarının programlarını yapabilmek amacıyla dijital cihazları da test edebilecek cihazların (İnserion cihazı, test kutusu ve benzeri bilgisayar programları) bulundurulması zorunludur. Dört yaş ve altı çocuklara (kırksekiz aylık ve daha küçük) işitme cihazı satış ve uygulaması yapacak merkezlerde, davranış/visual reinforcement odyometrisi yapacak şartların bulunması zorunludur.

Merkezin fizikî şartları

MADDE 7 – (1) Merkezler fizikî olarak aşağıdaki şartları taşımalıdır:

a) Atölye ve malzeme deposu bölümleri hariç olmak üzere, merkezin kapıları en az doksan santimetre genişliğinde olmalıdır.

b) Merkez içerisinde merdiven varsa, merdivenlerin genişliği ve yüksekliği hastaların iniş ve çıkışlarında kolaylık sağlayacak şekilde olmalı ve emniyet korkulukları bulunmalıdır. İçerisinde merdiven bulunan ortez-protez yapım ve uygulama merkezlerinde; atölye ve depo bölümleri hariç olmak üzere merdiven kullanamayacak durumdaki hastaların kullanımına uygun asansör, lift veya rampa sistemi bulunmalıdır.

c) Merkez giriş katta değilse, hastanın tekerlekli sandalyesi ile girebilmesini sağlamak amacıyla binanın asansör girişi en az seksen santimetre genişliğinde olmalıdır.

ç) Merkezin hastanın kullanım alanı ve çalışanların çalıştığı alanlar yeterince gün ışığı almalıdır. Gerektiğinde yeterli aydınlatma sağlanmalıdır.

d) Merkezin tüm bölümleri hijyene uygun olmalıdır. Merkezin tabanı, kolay temizlenen ve kaymayan bir malzeme ile kaplanmış olmalıdır.

e) Atölye ve malzeme deposu bölümleri hariç olmak üzere, merkezin tüm bölümleri hastaların rahatça hareket etmelerine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.

f) Merkezin ısıtma sistemi yeterli olmalıdır. Merkezin tüm bölümlerinin havalandırılmasının sağlanması için gerekli tedbirler alınmış olmalıdır.

g) Merkezde, gerekli ilaç ve sağlık malzemesinin konulacağı bir ilk yardım dolabı olmalıdır.

ğ) Merkezin tüm bölümleri temiz ve düzenli olmalıdır. Merkezde, çöp ve atık maddelerin uygun bir şekilde toplanması sağlanmalıdır.

h) Merkezlerde iş ve işçi güvenliği açısından gerekli koruyucu tedbirler alınmış olmalıdır.

1) Merkezlerin hiçbir bölümü amacı dışında kullanılmamalı ve başka bir iş ve işyeri ile doğrudan ilişkisi bulunmamalıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Başvuru, Açılma, Devir, Nakil ve Kapatma İşlemleri ile Sorumlu Müdüre İlişkin İşlemler

Başvuru için istenecek belgeler

MADDE 8 – (1) Merkezin açılacağı binaya ait aşağıdaki belgeler istenir;

- Merkezin yerleşim yerinin tapu senedi veya kira sözleşmesi örneği,
- Binanın belediye imar müdürlüğünden alınacak tasdikli yapı kullanma izin belgesi örneği ve merkezin bütün bölümlerini gösterir tasdikli planı,
- Yangın güvenliği yönünden itfaiye müdürlüğünden alınacak rapor,
- 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 81 inci maddesi doğrultusunda “İşyeri Açma İzni Harcı” tahsil edildiğine dair vergi dairesi alındı belgesi.

(2) Kurucu olacak gerçek kişiden veya tüzel kişilik temsilcisinden aşağıdaki belgeler istenir;

- T.C. Kimlik Numarasının beyanı,
- Tüzel kişiliğin şirket olması halinde, şirket ilanının yayımlandığı ve merkezin açılışının faaliyetleri kapsamında olduğunu gösterir ticaret sicil gazetesi, vergi levhası ve imza sirkülerinin örneği,
- Tüzel kişiliğin sermaye şirketi olması halinde göstereceği temsilciden, temsilcinin hissedarlar arasından olduğunu gösterir karar örneği,
- Tüzel kişiliğin dernek veya vakıf olması halinde göstereceği temsilciden, dernek veya vakıf yönetim kurulu üyesi olduğunu gösterir karar örneği,
- Tüzel kişiliğin dernek veya vakıf olması halinde, merkezin açılış faaliyetleri kapsamında olduğunu gösterir vakıf senedi/dernek tüzüğüne örneği,

(3) Merkezde sorumlu müdür olacak kişiden aşağıdaki belgeler istenir:

- T.C. Kimlik Numarasının beyanı,
- Sabıka kaydının olmadığına dair yazılı beyan,
- İşitme cihazı uygulama merkezleri için, uzman odyolog, odyolog veya odyometrist olduğunu gösterir öğrenim belgesi örneği,
- Ortez-protez yapım ve uygulama merkezleri için; ortez-protez uzmanı, ortetist-prostetist veya ortez-protez teknikeri olduğunu gösterir öğrenim belgesi örneği,
- Sorumlu müdür ile kurucu arasında yapılacak tam gün çalışmayı öngören hizmet akdi.

Başvurunun yapılması ve açılış izni

MADDE 9 – (1) Açılış izni için aşağıda belirtilen işlemler yapılır;

a) Merkez açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler; hizmete açılmak istenen merkezin ismini, merkez türünü, hizmet verilecek merkezin adresini ve açılış izin isteğini belirten bir dilekçe ile 8 inci maddede sayılan belgeleri bir dosya halinde hazırlayarak müdürlüğe teslim eder. Bu Yönetmelik kapsamındaki iş ve işlemler müdürlük ilgili şubesi tarafından yürütülür.

b) Belgeler müdürlükçe dosya üzerinden incelenir. Dosyanın uygun bulunmaması durumunda, merkez açmak isteyen kurucuya konu hakkında bilgi verilir. Komisyon, dosyanın uygun görülmesi halinde merkezin fiziki özelliklerini ve donanımını yerinde inceler ve iki nüsha rapor hazırlar (Ek-2). Komisyon raporunun bir örneği merkez kurucusuna verilir ve diğer örneği merkeze ait dosya içerisinde müdürlükte muhafaza edilir.

c) Tüm belgelerin ve merkezin, belirlenen esaslara uygun olduğunun Komisyon raporu ile belirlenmesi halinde, merkezin hizmete açılması için açılış izin belgesi (Ek-3) ve sorumlu müdür belgesi (Ek-4) düzenlenir ve müdürlüğün teklifi üzerine valilikçe onaylanır.

ç) Açılış izin belgesi ve sorumlu müdür belgesi imza karşılığı kurucuya verilir. Açılış izin belgesinin ve sorumlu müdür belgesinin bir örneği müdürlükte kalan merkeze ait dosya içerisinde muhafaza edilir.

d) Merkezin uygun şartları taşımaması durumunda düzenlenen komisyon raporu ile merkeze ait eksiklikler belirtilir. Merkez kurucusu, düzenlenmiş olan komisyon raporu tarihini müteakip bu eksikliklerini iki ay içerisinde gidererek yeniden açılış izni almak için müdürlüğe, dosya hazırlamadan dilekçe ile başvurabilir. Başvuruyu müteakip, komisyon; merkezin fiziki özelliklerini ve donanımını yerinde inceleyerek yeniden komisyon raporunu hazırlar. Komisyon raporunun bir örneği merkez kurucusuna verilir ve diğer örneği merkeze ait dosya içerisinde müdürlükte muhafaza edilir.

e) Merkezin uygun olduğunun belirlenmesi halinde, bu fıkranın (c) ve (ç) bentleri doğrultusunda işlem yapılır.

f) Düzenlenmiş olan ilk komisyon raporu tarihini müteakip iki ay içerisinde açılış izni almak için yeniden başvurmayanlar ile komisyon tarafından ikinci defa yapılan değerlendirme sonucu komisyon raporu ile faaliyete başlaması uygun görülmeyenlerin başvuruları iptal edilir.

g) Açılış izin belgesi verilen her merkezin, işveren ve iş yerinin ismi ve yaptığı işin niteliği müdürlük tarafından bir ay içerisinde Çalışma İl Müdürlüğüne ve İl Defterdarlığına bildirilir.

Sorumlu müdür değişikliği

MADDE 10 – (1) Sorumlu müdürün görevinden ayrılması veya görevine son verilmesi halinde, en geç beş gün içinde müdürlüğe bilgi verilir. Sorumlu müdürün ayrılmasını izleyen kırk beş gün içerisinde kurucu tarafından yeni sorumlu müdür belirlenerek bir dilekçe ve 8 inci maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen belgeleri içeren bir dosya ile müdürlüğe başvurulur.

(2) Verilen süreye rağmen sorumlu müdür bulamayan merkezin hizmetleri yeni sorumlu müdür belirlenene kadar durdurulur.

(3) Merkez tarafından teklif edilen sorumlu müdürün gerekli şartları taşıması durumunda 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (c) ve (ç) bentlerinde belirtilen işlemler yapılır.

Devir ve nakil

MADDE 11 – (1) Merkez kurucusunun değişmesi halinde, devir alacak gerçek veya tüzel kişi; devir senedi, bir dilekçe ve 8 inci maddenin ikinci fıkrasında ve üçüncü fıkrasının (e) bendinde belirtilen belgeleri içeren bir dosya ile en geç on beş gün içerisinde müdürlüğe başvurur. Belirlenen şartlara uygun olması halinde ilgili adına yeni açılış izin belgesi düzenlenir ve 9 uncu maddenin birinci fıkrasının (c) ve (ç) bentlerinde belirtilen işlemler yapılır.

(2) Birinci fıkra doğrultusunda müdürlüğe bildirim yapmadan devir yapan merkezler kapatılır. Bildirimsiz devir yapan gerçek ve tüzel kişilerin açılış izin belgesi ve sorumlu müdür belgesi iptal edilir.

(3) Merkezin yeni bir binaya taşınmak istenmesi halinde 8 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan belgelerle birlikte müdürlüğe başvurulur. Müdürlükçe 10 uncu maddede belirtilen işlemler yapılır.

(4) Bildirimsiz nakil işlemi yapan merkezler kapatılır ve açılış izin belgesi iptal edilir.

Şube açma

MADDE 12 – (1) Şube açma, yeni merkez açma olarak işlem görür. Şube açılış izni için yeni merkez açılışındaki gibi işlem yapılır. Her şube için ayrı sorumlu müdür istihdamı zorunludur.

Merkezin kurucu tarafından kapatılması

MADDE 13 – (1) Merkezin kurucu tarafından kapatılmak istenmesi durumunda;

a) Kurucu, en az bir ay önceden; müdürlüğe yazılı olarak merkezi kapatma isteğini bildirir. Bu hususun kurucu tarafından merkez girişinde görülebilir bir şekilde en az bir ay önceden duyurulması zorunludur. Bu süre içerisinde merkez tarafından; ilgililerin siparişleri veya siparişlere ait reçete veya raporları ilgililere teslim edilir.

b) Merkez, açılış izin belgesi ve sorumlu müdür belgesini müdürlüğe teslim eder.

c) Müdürlük, merkezin usulüne uygun olarak kapatıldığını bir ay içerisinde Çalışma İl Müdürlüğüne ve İl Defterdarlığına bildirir.

ç) Bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirlenen şartları yerine getirmeden merkezini kapatan kurucuya, iki yıl içerisinde yeniden merkez açmak istemesi halinde izin verilmez.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Görev, Yetki ve Sorumluluklar, Merkezin Çalışma Esasları ile Tanıtım ve Reklâm

Görev, yetki ve sorumluluklar

MADDE 14 – (1) Merkezler, ortez-protez veya işitme cihazını yapmak ve/veya uygulamak ile bakım ve onarımını gerçekleştirmek görev ve yetkisine sahip olup yapılan ve/veya uygulanan ortez-protezin/işitme cihazının sorumluluğunu üstlenirler.

(2) Sorumlu müdür, merkezin, idari, mesleki işlerini hizmetin amacına ve mevzuata uygun olarak yürütülmesinden, merkez sahibi de mali ve hukuki işlerinden sorumludur. Sorumlu müdür, müdürlük ile diğer kurum ve kuruluşlara karşı merkezi temsil eder. Mesleği ile ilgili programların uygulanmasında görev alır. Bir kişi en fazla iki merkezin sorumlu müdürü olabilir. Çalışma saatleri içinde başka bir işte çalışamaz. Aynı zamanda, başka bir merkez veya kurumda görev yaptığı tespit edilenlerin sorumlu müdür belgesi iptal edilir ve bu kişiler adına beş yıl süreyle sorumlu müdür belgesi düzenlenmez. Merkez kurucusunun açmış veya açacağı merkez türüne göre sorumlu müdür olma şartlarını taşıması halinde bu merkezin sorumlu müdürü olabilir.

(3) Ortez-protez yapım ve uygulama merkezlerinde ortez-protez teknisyenlerinin istihdam edilmelerine öncelik verilir.

(4) Sorumlu müdür bir yıl içerisinde en fazla otuz gün yıllık izin kullanabilir. Sorumlu müdür izne ayrılmadan önce kullanacağı izin süresi merkez tarafından müdürlüğe bildirilir. Müdürlüğe bilgi verilmeden sorumlu müdürün izne ayrılmış olduğunun tespiti halinde, müdürlükçe merkez uyarılır.

(5) Üretilen ve/veya uygulanan ortez-protez ve işitme cihazı sayılarına ilişkin bilgiler merkezler tarafından, her yılın ocak ayının on beşine kadar yılda bir defa olmak üzere müdürlüğe gönderilir. Merkezlerle ilişkin bu bilgiler müdürlükçe kayıt altına alınır.

Merkezin çalışma esasları

MADDE 15 – (1) Merkezin çalışma esasları aşağıdaki şekildedir.

a) Tüm personel merkez tarafından kendileri adına düzenlenen fotoğraflı kimlik kartlarını çalışma süresince üzerinde taşır.

b) Merkezlerde, uzman hekim tarafından düzenlenmiş reçete/rapor doğrultusunda, üretilecek ve/veya uygulanacak ortez-protez/işitme cihazı ve hasta için gerekli hizmet planlanarak, hazırlanan hizmet planı sorumlu müdürün onayından sonra uygulanır.

c) Ortez-protezlerin yapımında kullanılan malzemeler ve verilen hizmetlerle ilgili bilgiler kayıt altına alınır.

ç) Açılış izin belgesi ve sorumlu müdür belgesi merkeze başvuran hastaların kolaylıkla görebileceği bir yere asılır.

d) Merkezin fiyat listesi hakkında ilgililere bilgi verilir ve bu durum kayıt altına alınır.

e) Hazırlanan ortez-protezlerin/işitme cihazlarının yapıldıktan ve/veya hastaya uygulandıktan sonra sorumlu müdür tarafından son kontrolleri yapılır.

f) Reçetelerde veya raporlarda, yapılan ve/veya uygulanan ortez-protezin/işitme cihazının yapıldıktan sonra yeniden değerlendirilmesi hususu belirtilmişse, reçete/rapor sahipleri ortez-protezin/işitme cihazının kontrolü ve uygunluk kararı için sağlık kuruluşuna tekrar gönderilir. Sağlık kuruluşlarında veya ilgili kurumlarda yapılacak gerekli test ve tetkikler sonucunda ilgili hekim tarafından uygunluk kararı verilir. Uygunsuzluğun belirlenmesi halinde sağlık kuruluşundaki giderler merkez tarafından karşılanır.

g) Merkezlerin atölye bölümlerinde kullanılan sistem, makine, cihaz veya benzerlerinin kullanma, bakım ve onarım talimatları bulunur.

ğ) Yapılan/uygulanan ortez-protezin/işitme cihazının kullanımına yönelik teknik bilgileri, temizliği ve bakımı ile merkezin adı, adresi ve iletişim bilgileri hastaya anlatılır ve Türkçe yazılı olarak verilir.

h) Merkezler her yıl yayımlanan Tedavi Yardımına İlişkin Uygulama Tebliğinde belirlenen usul ve esaslara uygun olarak hazırlanmış belgelere istinaden, ortez-protez/işitme cihazı üretim ve/veya uygulaması yapmak zorundadır.

Tanıtım ve reklâm

MADDE 16 – (1) Merkezin faaliyetleri ile ilgili her türlü tanıtım ve reklâm, 13/4/1994 tarihli ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanuna, 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna ve diğer mevzuata uygun şekilde yapılabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM **Kayıt Sistemi ve Denetim**

Kayıt Sistemi

MADDE 17 – (1) İsmarlama üretilen ve/veya uygulanan ortez-protezlerin/işitme cihazlarının, 9/1/2007 tarihli ve 26398 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tıbbi Cihaz Yönetmeliği hükümlerini karşılaması zorunludur.

(2) Merkezde yazışma, kayıt ve benzeri işlemler bilgisayar ortamında tutulabilir. Ancak, bilgisayar ortamında kayıt tutulması, yazılı kayıt sisteminin bulundurulma zorunluluğunu ortadan kaldırmaz. Bilgisayar kayıtlarının ve yazılı kayıt sisteminin düzenli tutulmasından ve birbiriyle tutarlı olmasından sorumlu müdür yükümlüdür. Merkezin düzenlediği faturalarda merkezin açılış izin belgesinin tarih ve sayısının belirtilmesi zorunludur.

(3) Tutulan kayıtlarda hastanın adı-soyadı, T.C. kimlik numarası, adresi, telefonu, uygulanan ortez veya protezin cinsi, teknik özellikleri, uygulanması, eğer gerekiyorsa bakım tarihleri, hastanın bilgilendirildiğine ilişkin onam ile kişiye verilen diğer hizmetler bulunur.

(4) Tıbbi cihazlarla ilgili kayıtlar hariç, merkezin hastalarla ilgili tuttuğu kayıtların, özel hayatın gizliliği ilkesi gereğince gizli tutulması esastır. Bu kayıtlar ile ilgili bilgiler, ancak kanunen yetkili kılınan kişi ve mercilerce yapılan işlemlerin gerektirdiği ölçüde verilir.

(5) Ek-5’te yer alan forma uygun olarak reçete/sağlık kurulu kayıt defterinin tutulması zorunludur.

(6) Merkeze başvuran hastaların reçeteleri/raporları sorumlu müdür tarafından tarih konularak imzalanır, kaşe basılır ve reçete kayıt defterine kaydedilerek ilgiliye ait diğer evraklarla birlikte dosyalanır.

(7) Merkezde, hizmet verilmeye başlanmasından itibaren tutulan tüm kayıt, defter ve dosyalar beş yıl süreyle ve dava konusu olan tüm kayıt, defter ve dosyalar ise gerekli hukuki süreç tamamlanana kadar saklanır.

Denetim

MADDE 18 – (1) Merkezin işleyişinde karşılaşılan sorunları tespit etmek, çözüm yolları bulmak, sunulan hizmetin kalitesini artırmak ve hizmetlerin ilgili mevzuat hükümlerine uygunluğunu tespit etmek amacıyla komisyon tarafından denetim gerçekleştirilir. Merkezde, yetkili kuruluşlarca yapılan denetimlerin sonuçlarının yazıldığı, Ek-6’da yer alan forma uygun olarak denetim defteri bulunur.

(2) Merkezin denetimleri aşağıdaki esaslara göre yapılır;

a) Komisyon tarafından yılda en az bir kez denetim yapılır. Denetleme sonucu tespit edilen hususlar, merkezin denetim defterine yazılır ve aynı şekilde komisyon raporu hazırlanır. Komisyon raporu, müdürlük tarafından merkeze ait dosya içerisinde saklanır.

b) Merkez yetkilileri, komisyon tarafından istenilen her türlü bilgi ve belgeyi sunmak ve göstermekle yükümlüdürler.

c) Merkez, daha fazla bir süre verilmedi ise bir ay içinde belirtilen aksaklıkları düzeltmek ve gidermek zorundadır.

ç) Verilen süre içerisinde aksaklıklarını gidermeyen merkezin faaliyeti geçici olarak durdurulur.

Merkezin geçici olarak faaliyetinin durdurulması

MADDE 19 – (1) Merkezin geçici olarak faaliyetinin durdurulması;

a) Merkezin açılış izin belgesinde yer almayan amaçlara yönelik hizmet verdiğinin tespit edilmesi,

b) Müdürlükçe istenen bilgi ve belgelerin gönderilmemesi,
c) Öngörülen süre içerisinde, sorumlu müdürün görevden ayrılma bildirimini yapılmaması,

ç) 6 ncı maddenin dördüncü fıkrası ile 14 üncü maddenin dört ve beşinci fıkraları hükmüne aykırı davranıldığı tespit edilmesi,

d) Denetim esnasında komisyonunun istediği bilgi ve belgelerin verilmediği ve merkeze ilişkin olarak yapılan değerlendirmenin komisyon tarafından denetim defterine yazılmasına merkez yetkililerince izin verilmemesi,

e) 22 nci maddenin dört ve beşinci fıkralarına aykırı davranıldığı tespit edilmesi halinde,

uyarıya rağmen verilen süre içinde gerekli düzenleme yapılmadığı veya eksikliğin giderilmediği durumlarda uygulanır.

(2) Merkezin geçici olarak faaliyetinin durdurulması işlemi müdürlüğün teklifi ve valilik onayı ile yapılır. Bu işlem, komisyon raporu tarihini müteakip yedi gün içerisinde tamamlanır. Geçici olarak faaliyeti durdurulan merkezler İl Çalışma Müdürlüğüne ve İl Defterdarlığına bildirilir.

(3) Geçici faaliyet durdurma işlemi müdürlük tarafından, ilgili merkezin girişleri mühürlenerek gerçekleştirilir. Geçici faaliyet durdurma cezasının bitiminde merkez girişindeki mühür kaldırılır ve merkez yeniden faaliyetlerine başlar.

(4) Geçici faaliyet durdurma kararı en az yedi gün önceden merkeze bildirilerek hizmet sunulan hastalara bilgi verilmesi sağlanır. Bu süre içerisinde merkez tarafından, hastaların siparişleri veya siparişlere ait evrak veya reçeteler ilgililere teslim edilir.

(5) Geçici faaliyet durdurma onbeş gün olarak uygulanır. Geçici faaliyet durdurmayı gerektiren fiilin bir yıl içinde tekrarı halinde merkez otuz gün, üçüncü tekrarda altmış gün geçici olarak faaliyeti durdurulur.

Merkezin süresiz olarak kapatılması

MADDE 20 – (1) Merkez;

a) Uyarılara rağmen tespit edilen hususları gidermeyen ve bu nedenle aynı konuda üç kez geçici faaliyet durdurma cezası almasına rağmen bu hususlardaki eksikliğin devam ettiğinin komisyon raporu ile tespit edilmesi durumunda,

b) Açılış izin belgesi olmadan hizmete başlandığında,

c) 10 uncu maddenin hükümleri hariç olmak üzere, sorumlu müdür olmadan hizmet verildiğinde,

d) İşıtme cihazı satış ve uygulama merkezleri için 15 inci maddenin birinci fıkrasının (h) bendine aykırı davranıldığı tespit edildiği durumlarda,

e) Geçici faaliyet durdurma cezası uygulandığı süre içerisinde faaliyete devam edildiğinin tespiti halinde, süresiz olarak kapatılır.

(2) Merkezin süresiz olarak kapatılmasında yapılacak işlemler aşağıda belirtilmiştir:

a) Merkezin süresiz olarak kapatılması, müdürlüğün teklifi üzerine valilik onayı ile yapılır. Bu işlem, komisyon raporu tarihini müteakip yedi gün içerisinde tamamlanır.

b) Kapatma kararı en az yedi gün önceden merkeze bildirilerek hizmet sunulan hastalara bilgi verilmesi sağlanır. Bu süre içerisinde merkez tarafından, hastaların siparişleri veya siparişlere ait evrak veya reçeteleri ilgililere teslim edilir.

c) Merkez, açılış izin belgesi ve sorumlu müdür belgesinin aslını kendisine yapılan bildirim tarihini müteakip on beş günlük süre içinde müdürlüğe teslim etmek zorundadır.

ç) Bu fıkranın (b) ve (c) bentlerinde belirlenen şartları yerine getirilmeden merkezini kapatan kurucunun, iki yıl içerisinde yeniden merkez açmak istemesi halinde izin verilmez.

d) Merkezin kapatıldığı İl Çalışma Müdürlüğüne ve İl Defterdarlığına bildirilir.

ALTINCI BÖLÜM

Yasaklar, Müeyyideler ve Çeşitli Hükümler

Yasaklar ve müeyyideler

MADDE 21 – (1) Bu Yönetmelikte belirtilen meslekleri icraya yetkili olmayan ve açılış izin belgesi ile sorumlu müdür belgesi bulunmayan kişilerin ve merkezlerin faaliyet göstermeleri yasaktır. Bu şekilde faaliyet gösterildiğinin tespiti halinde faaliyetleri valilikçe durdurulur ve haklarında genel hükümlere göre işlem yapılır.

(2) Özel ölçü alınarak yapılması ve/veya uygulanması, hastanın vücuduna göre ayarlanması gereken ortez-protezler/işitme cihazları ruhsatlandırılmış merkezler dışında satılamaz.

(3) Bu Yönetmelik çerçevesinde faaliyet gösterenler, reçete yazmak, ilaç tavsiye etmek gibi faaliyetlerde bulunamazlar. Bu yasağa aykırı davranışlar hakkında genel hükümlere göre işlem yapılır.

(4) Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı davranılması halinde bu Yönetmelikte öngörülen idari müeyyideler dışında işlenen fiilin niteliğine göre ilgililer hakkında, 12/10/2004 tarihli ve 25611 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

Ortez-protezin/işitme cihazının hatalı olması veya yanlış uygulanması

MADDE 22 – (1) Yapılan/uygulanan ortez-protezin/işitme cihazının hatalı olması veya yanlış uygulanması halinde hasta, konuyu izah eden bir dilekçe ile müdürlüğe başvurma hakkına sahiptir.

(2) Hasta, müdürlükçe uygunluk kararı verilebilmesi amacıyla en yakın devlet hastanesine sevk edilir. Tıbbi değişimler ve kullanım hataları da dikkate alınarak, hastaya gerekli test ve tetkiklerle birlikte uygulanan ortez-protezin/işitme cihazının kontrolü ilgili uzman hekimler tarafından yapılır ve uygun olup olmadığına ilişkin rapor düzenlenir. Düzenlenen rapor ilgiliye ve müdürlüğe yazılı olarak bildirilir. Müdürlük söz konusu raporu resmi yazı ekinde merkeze posta yoluyla tebliğ eder. Uygunsuzluğun belirlenmesi halinde hastanın devlet hastanesindeki giderleri merkez tarafından karşılanır.

(3) Uygunsuzluğun belirlenmesi halinde, hasta bu raporla kendisine yapılan ve/veya uygulanan ortez-protezin/işitme cihazının yapıldığı merkeze başvurur.

(4) Ortez-protez yapım ve uygulama merkezleri, kendisine uygunsuzluğun bildirimini müteakip onbeş gün içerisinde, uygunsuz olduğu hastane tarafından belgelendirilen ürünün ücretsiz olarak tamiri/değiştirilmesi/yeniden yapılması ve uygulanması ile yükümlüdür.

(5) İşitme cihazı satış ve uygulama merkezleri, kendisine uygunsuzluğun bildirimini müteakip uygunsuz olduğu hastane tarafından belgelendirilen ürünün ücretsiz olarak tamiri/değiştirilmesi ve yeniden uygulanması ile yükümlü olup cihazın tamiri veya değiştirilmesi süresinde, hastaya başvurduğu gün geçici olarak yeni cihaz temin etmek zorundadır.

Eğitim programları

MADDE 23 – (1) Bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak ihtiyaç duyulduğunda, açılış izni verilen merkezlerde sorumlu müdür olarak görev yapanlara veya görev yapmak isteyenlere yönelik eğitim programı düzenlenir ve bu eğitim programına sorumlu müdürlerin katılımı zorunludur. Yapılacak eğitimin usul ve esasları Bakanlıkça çıkarılacak tebliğ ile belirlenir.

Açılmış merkezlerin durumu

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin yayım tarihinden önce açılmış ve hizmet veren işyerleri bir yıl içinde durumlarını bu Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirmek ve bu Yönetmelik hükümlerine göre açılış izin belgesi ve sorumlu müdür belgesi almak kaydıyla faaliyetlerine devam ederler. Bu süre içerisinde açılış izni belgesi ve sorumlu müdür belgesi almayan merkezlerin faaliyetlerine bu süre sonunda valilikçe son verilir.

Yürürlük

MADDE 24 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 25 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.

Ek-1**Tablo:1** (Ortez-protez üretim ve uygulama merkezlerinde bulundurulması gereken asgari fiziksel standartlar)

Bölmeler	Hasta kabul ve dinlenme odası	Ölçü-prova odası	Atölye	Malzeme deposu	Uygulama ve eğitim odası	Klozetli tuvalet ve lavabo
Büyükklüğü (metrekare)	15	10	25	10	10	4

Tablo: 2 (İşitme cihazı satış ve uygulama merkezlerinde bulundurulması gereken asgari fiziksel standartlar)

Bölmeler	Hasta kabul ve dinlenme odası	Kulak Kalıbı Odası	Cihaz Adaptasyon Odası (Akustik Özellikte)	Klozetli tuvalet ve lavabo
Büyükklüğü (metrekare)	15	10	6	4

Ek-2**KOMİSYON RAPORU****İNCELEME/DENETİM YAPILAN MERKEZİN:**

ADI :

ADRESİ :

SAHİBİNİN/ KURUCUSUNUN:

ADI / SOYADI :

SORUMLU MÜDÜRÜN:

ADI SOYADI :

MESLEĞİ :

DENETİM TARİHİ:**TEFTİŞ/DENETİM SONUCUNDA ELDE ELDEN BULGULAR:**

KARAR:

Denetimi Yapanlar:

Üye
Üye

Üye

Ek-3

AÇILIŞ İZİN BELGESİ

**T.C
SAĞLIK BAKANLIĞI
ORTEZ-PROTEZ YAPIM VE UYGULAMA MERKEZİ / İŞİTME CİHAZI
SATIŞ VE UYGULAMA MERKEZİ AÇILIŞ İZİN BELGESİ**

TARİH :
SAYI :

MERKEZİN:

ADI :

ADRESİ :

BULUNDUĞU İL :

SAHİBİNİN/KURUCUNUN:

ADI / SOYADI :

BABA ADI :

T.C.KİMLİK NO :

DOĞUM YERİ /TARİHİ :

Fotoğraf

ADRESİ :

Yukarıda açık adresi ve ismi belirtilen merkezin; ilgili mevzuat hükümleri dahilinde faaliyet gösterebilmesi amacıyla, .../.../..... tarihinden itibaren açılarak faaliyetine başlaması uygun görülmüştür.

Onay

Ek-4

SORUMLU MÜDÜR BELGESİ

**T.C
SAĞLIK BAKANLIĞI
ORTEZ-PROTEZ YAPIM VE UYGULAMA MERKEZİ / İŞİTME CİHAZI
SATIŞ VE UYGULAMA MERKEZİ SORUMLU MÜDÜR BELGESİ**

TARİH :

SAYI :

SORUMLU MÜDÜRÜN:

ADI SOYADI :

MESLEĞİ :

BABA ADI :

T.C.KİMLİK NO :

DOĞUM YERİ /TARİHİ :

MEZUN OLDUĞU OKUL/FAKÜLTE :

MEZUNİYET TARİHİ :

DİPLOMA NO :

GÖREV YAPACAĞI MERKEZİN:

ADI :

Fotoğraf

MERKEZİN BULUNDUĞU İL :

**Yukarıda açık kimliği yazılı olan ilgilinin;
..... Ortez-Protez Yapım ve Uygulama
Merkezi / İşitme Cihazı Satış ve Uygulama Merkezi'nde Sorumlu Müdür
olarak mesleğini icra etmesi uygun görülmüştür.**

Onay

REÇETE/SAĞLIK KURULU KAYIT DEFTERİ

Sıra Numarası

Hastanın Adı Soyadı

(Adres/Habefon) İletişim Bilgileri

Ücret Tarifeleri Hakkında Bilgilendirildiğine İlişkin Hastanın Onay İmzası

Uygulamanın Yazılı Açıklaması/Verilen Bilgi/Üyümlenen Ortez-Protezin veya İşitme Cihazının Cinsi ve Teknik Özellikleri

Uygulamanın Tarihi ve Son Kontrolü Yapan Sorumlu Müdürün İmzası

3
Gözetim ve Kontrol Bilgilerinin Aktarıldığına İlişkin Hastanın Onay İmzası ve Hastaya Bildirilen Periyodik Bakım/Kontrol Tarihi

Değerlendirme Raporunun Tarihi ve Sayısı İle Yapılmışsa Uygunluk Kontrolünün Sonucu

(Tamir, Onarım, Bakım, Değiştirilmesi vb.) Verilen Diğer Hizmetler

DENETİM DEFTERİ

DENETLENEN MERKEZİN:

Adı :
Adresi :

SAHİBİNİN/KURUCUSUNUN:

Adı/Soyadı :
Açılış İzin Belgesi Tarih ve Sayısı:

SORUMLU MÜDÜRÜN

Adı Soyadı :
Mesleği :
Sorumlu Müdür Belgesi Tarih ve Sayısı :

Denetim Tarihi :...../...../.....

DENETİM SONUCUNDA ELDE ELDEN BULGULAR:

KARAR:

Denetimi Yapanlar:

Üye

Üye

Üye

[R.G. 3 Aralık 2008 – 27073]

_____ . _____

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Kararı

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2008/34

Karar Sayısı : 2008/153

Karar Günü : 31.10.2008

İPTAL DAVASINI AÇAN : **Anamuhalefet** (Cumhuriyet Halk) Partisi'nin TBMM Grubu adına Grup Başkanvekilleri Hakkı Suha OKAY ile K. Kemal ANADOL ve Kemal KILIÇDAROĞLU

İPTAL DAVASININ KONUSU : 6.3.2008 günlü, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

1- 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının 11, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26. bentlerinin,

2- 2. maddesinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının,

3- Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 36., 67., 90., 126. ve 127. maddelerine aykırılığı savıyla iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

I - İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

İptal ve yürürlüğün durdurulması istemini içeren 9.4.2008 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

“III. GEREKÇE

1- 06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkralarının Anayasaya aykırılığı

Kanunun 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkralarında yapılan düzenlemeyle, Diyarbakır'da Sur; İstanbul'da Arnavutköy, Ataşehir, Başakşehir, Beylikdüzü, Çekmeköy, Esenyurt, Sancaktepe, Sultangazi; İzmir'de Bayraklı ve Karabağlar ilçesi kurulmuştur.

5442 sayılı İl İdaresi Kanununun 2 nci maddesine göre: “İl ve ilçe kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir ile bağlanması kanun ile yapılır.” 5393 Sayılı Belediye Kanununun 4 üncü maddesine göre: “Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur.”

Anayasanın 126 ncı maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre: “Türkiye, merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır.”

Anayasanın 126 ncı maddesinde, Türkiye'nin idari yapısının kuruluşunda dikkate alınacak hususlar arasında sayılan “coğrafi durum” ve “ekonomik ilişkiler” ölçütü, 1921 Anayasası (Madde 10) ile 1924 Anayasasında (Madde 89) da yer almıştı. 1961 Anayasası bu ölçütlere “kamu hizmetlerinin gerekleri” ölçütünü eklemiştir (Madde 119), 1982 Anayasası da 1961 Anayasasının üçlü ölçütünü benimsemiştir.

Bu Kanunun 1 inci maddesi ile yeni kurulan ilçeler arasında coğrafi ve ekonomik şartlar ve kamu hizmetinin gereği olarak ilçe olması gereken yerler olduğuna şüphe yoktur. Ama Diyarbakır, İstanbul ve İzmir'de yeni kurulan ilçeler Anayasanın 126 ncı maddesine uygun bir şekilde kurulmamıştır.

5747 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkraları ile ilçeler kurulur ve bu ilçelere mahalle veya köyler bağlanırken güdülen amaç; bağlanılan idari birim ile bağlanan idari birim arasında ilişkilerde güçlük yaratacak coğrafi engellerin var olup olmadığı, ilçe kurulmasının ekonomik koşullarının olup olmadığı veya ilçe kuruluşunun o yöre halkına sunulması gereken kamu hizmetinin gereği olup olmadığıdır.

Bu fıkralardaki düzenlemelerle “Çankaya'yı, İzmir'i, Kadıköy'ü, Diyarbakır'ı istiyorum” diyen Başbakan'ın isteği doğrultusunda düzenleme yapılmıştır.

İstanbul, İzmir ve Diyarbakır'da yeni ilçeler kurulurken 2009 yılında yapılacak yerel yönetim seçimlerinde iktidar partisine avantaj sağlayacak şekilde ilçe sınırları yeniden belirlenmiştir.

İstanbul'da Gaziosmanpaşa, Küçükçekmece, Esenler, Eyüp, Avcılar, Üsküdar, Ümraniye, Kadıköy ilçesinden, İzmir'de Karşıyaka, Konak ve Bornova ilçesinden mahalleler ayrılarak yeni kurulan ilçelere katılmıştır. İstanbul'da Bahçeşehir, Samandıra, Sarıgazi,

Bolluca, Alemdağ, Ömerli gibi tüzel kişiliği kaldırılan ilk kademe belediyesine bağlı mahalleler yeni kurulan ilçelere katılmıştır. Benzer şekilde İstanbul'da Çatalca, Gaziosmanpaşa, Ümraniye ilçelerinin köyleri, yeni kurulan ilçelere katılmıştır. Kadıköy ilçesinin bir mahallesinin belirli kısımları Ümraniye, Esenler ve Bağcılar Belediyesine katılmıştır. Gürpınar İlk Kademe Belediyesi'nin bir mahallesinin belirli bir kısmı Büyükçekmece Belediyesi'ne, Çekmeköy İlk Kademe Belediyesi'nin bir mahallesinin belirli bir kısmı Ümraniye Belediyesine, Ömerli İlk Kademe Belediyesi'nin bir mahallesinin belirli bir kısmı Pendik ilçesine bağlı Kurtdoğan köyüne, Bahçeşehir İlk Kademe Belediyesi'nin bir mahallesinin belirli bir kısmı Avcılar İlçe Belediyesine katılmıştır.

Diyarbakır, İstanbul ve İzmir'de gerçekleştirilen ilçe kuruluşlarının yerel yönetim seçimleri ile bağlantılı olduğunun çok sayıda kanıtı vardır.

Anayasanın öngördüğü coğrafi şartlar gözetilmeden ilçe kurulduğunun en çarpıcı örneği Diyarbakır'da Sur ilçesine mahalle olarak bağlanan Çarıklı beldesidir. Yasanın 1 inci maddesinin (11) nolu fıkrası ile Diyarbakır Sur ilk kademe belediyesi, ilçe hâline getirilmiş ve Çarıklı ilk kademe belediyesi de tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Sur belediyesine katılmıştır. Ancak Sur ilçesinden Çarıklı mahallesine gitmek için Yenişehir ve Bağlar ilçesi sınırlarından geçmek gerekmektedir. Çarıklı ilk kademe belediyesinin mahalleye dönüştürülmesinden sonra Yenişehir veya Bağlar ilçesine bağlanmamasının, bunun yerine coğrafi, ekonomik ve sosyal olarak hiçbir ilişkisi olmayan Sur ilçesine bağlanmasının tek nedeni; iktidarın yerel seçimlerde Sur ilçesinde ihtiyaç duyduğu oyun büyük bir bölümünün Çarıklı'da olmasıdır.

İstanbul ilinde kurulan ilçelerle ilgili örneklere gelince:

Yasanın 1 inci maddesinin (19) ve (22) nolu fıkraları ile İstanbul'da yeni kurulan; Başakşehir, Esenyurt ilçeleri ile eskiden beri ilçe olan ancak sınırları içine bazı mahalleler, beldeler katılarak veya çıkarılarak sınırları yeniden oluşturulan Büyükçekmece, Avcılar, Küçükçekmece, Bağcılar ilçelerinin yeni sınırları düzenlenirken; ulaşılabilirlik, sosyal ve ekonomik durum, hizmet sunum gücü ve potansiyeli dikkate alınmamıştır.

Bu ilçelerin sınırları belirlenirken doğal (nehir, göl gibi) ve yapay (yol gibi) eşikler gözönünde tutulmamıştır. Örneğin Bahçeşehir'i de içine alan ve yeni kurulan Başakşehir ilçesi için öngörülen sınırlar incelendiğinde; bir yapay eşik olan TEM Otoyolu'nu esas alarak başlayan sınırın anlamsız ve icapsız bir şekilde yön değiştirdiği görülmektedir. (Bak: EK 1)

İlçe sınırları doğal ve yapay eşiklere uygun olarak belirlenmiş olsaydı, Bahçeşehir, ya ayrı bir ilçe olarak kurulabilirdi ya da Avcılar veya Esenyurt ilçesine katılabilirdi. Böyle yapılmadı. Çünkü bu üç seçeneğe göre ilçe sınırları belirlendiğinde 2007 seçimlerinde alınan sonuçlara göre üç ilçede de AKP'nin önümüzdeki yıl yapılacak yerel yönetim seçimlerini kazanması mümkün olmuyordu. İstanbul'da bağlı olduğu Esenyurt ilçesine 3 kilometre uzaklıkta olan Bahçeşehir ilk kademe belediyesi kapatılmış, 20 kilometre uzaklıktaki AKP'nin kalesi olarak adlandırılan ve yeni ilçe olan Başakşehir'e mahalle olarak katılmıştır. Böylece, Bahçeşehir'i Başakşehir sınırları içine alarak ve de Avcılar ve Esenyurt ilçe sınırlarını değiştirerek bu üç ilçenin sınırları, yapılacak seçimlerde AKP'li adayların kazanmasına uygun olacak şekilde değiştirilmiştir.

EK 2 de yer alan haritada, Bahçeşehir belediyesinin, EK 3 de yer alan haritada Bahçeşehir'e yakın olan Bağcılar, Avcılar ve Küçükçekmece belediyesinin sınırları gösterilmektedir. Bu haritaların incelenmesinden de görüleceği gibi Bahçeşehir belediyesinin sınırlarının çok büyük bir kısmı Avcılar ve Esenyurt ilçesine bitişiktir. Bahçeşehir'in Başakşehir ilçe sınırları kapsamına alınmasının ne kadar anlamsız olduğu, bu tasarrufun coğrafi şartlara uygun olmadığı haritalarda açıkça görülmektedir.

2004 yerel yönetim seçimlerinde Esenyurt'ta AKP'nin 33.302 oyuna karşılık sosyal demokratların (CHP, DSP, SHP) 38.927 oyu vardı. Buna Bahçeşehir'den gelecek oylar eklendiğinde (2007 seçimlerinde Bahçeşehir'deki 17.100 seçmenin 7.120'si CHP'ye, 2.590'ı AKP'ye oy vermiştir.) AKP'nin Esenyurt'ta seçim kazanması imkânsız hale geleceği için Bahçeşehir, Esenyurt'a değil Başakşehir'e bağlanmıştır.

Ayrıca, Esenyurt'ta yapılacak seçimi de kazanabilmek için AKP'nin Kıracao ilçesinde önde olduğu mahallelerden; 1489 oy aldığı Çakmaklı Mahallesi, 5877 oy aldığı Merkez Mahallesi ve 3409 oy aldığı Namık Kemal Mahallesi de Esenyurt'a bağlanmıştır.

Bir kısmı Esenler ilçesi sınırlarında olan Başakşehir'in Esenler'e bağlanmaması ve ayrı bir ilçe olarak kurulması da aynı hesaba dayanıyor. Çünkü Esenler'de 2004 yerel seçimlerinde AKP'nin 72.346 oyuna karşılık CHP'nin 23.960 oyu var. Bu bakımdan Esenler'de seçim kazanmak için Başakşehir'deki AKP oylarına ihtiyaç yok.

EK 4 de yer alan haritada İstanbul'da AKP'nin ve muhalefet partilerinin belediye seçimlerini kazandığı yerlerin yeni düzenleme ile hangi ilçe sınırlarına girdiği gösterilmektedir.

İstanbul'da yeni kurulan ilçelerin Anayasaya uygun olarak ve kamu yararı amacıyla kurulmadığının başka örnekleri de vardır. Örneğin; Yasanın 1 inci maddesinin (17), (20), (21), (23) ve (24) nolu fıkraları ile İstanbul'da yeni kurulan Arnavutköy, Beylikdüzü, Çekmeköy, Ataşehir, Sancaktepe ve Sultangazi ilçelerinin hepsinde belediye sınırları AKP'nin seçim kazanmasına elverişli olacak şekilde belirlenmiştir. Kapatılan ilk kademe belediyelerinin mahalleleri yeni kurulan ilçelere AKP'ye avantaj sağlayacak şekilde bağlanmıştır. (Ataşehir ve Çekmeköy ilçe sınırları için bak EK 5 de yer alan harita)

2007 yılında yapılan seçimlerde Beylikdüzü'nde AKP, 13.629, CHP 15.908 oy almıştır. Ancak Beylikdüzü ilçesine, Gürpınar ve Yakuplu ilk kademe belediyesinin AKP'nin oy oranlarının yüksek olduğu mahalleler bağlanarak Beylikdüzü ilçe sınırı iktidar partisinin seçimleri kazanmasına elverişli hale getirilmiştir. Bu ilk kademe belediyelerinde CHP'nin oy oranlarının yüksek olduğu mahalleler de vardı. Ama onlar Beylikdüzü'ne bağlanmadı. AKP'nin yüksek oylar aldığı mahalleler bağlandı. Örneğin, AKP'nin % 29 oy aldığı Adnan Kahveci Mahallesi, % 36 oy aldığı Dereağzı Mahallesi ve % 37 oy aldığı Merkez Mahallesi bağlandı. Yakuplu'dan 10.878, Gürpınar'dan 10.878 AKP oyunun Beylikdüzü'ne aktarılması nedeniyle AKP, CHP'nin önüne geçirilmek istenmiştir.

EK 6 da İstanbul'da yeni oluşturulan ilçe sınırlarında partilerin 2007 seçimlerinde aldıkları oyları gösteren tablolar yer almaktadır.

Tablolar incelendiğinde; 2007 yılında yapılan seçimlerde yeni kurulan ilçelerden Başakşehir ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 41.095, CHP'nin oyunun 20.517; Beylikdüzü ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 29.135, CHP'nin oyunun 22.344; Esenyurt ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 59.576, CHP'nin oyunun 34.517; Arnavutköy ilçesi sınırlarında AKP'nin oyununun 28.813, CHP'nin oyunun 4.847; Çekmeköy ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 33.509, CHP'nin oyunun 13.720; Sultangazi ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 11.048, CHP'nin oyunun 7.538; Sancaktepe ilçesi sınırlarında AKP'nin oyunun 52.991, CHP'nin oyunun 23.674 olduğu görülmektedir.

İstanbul'da sadece yeni kurulan 8 ilçenin sınırları oluşturulmadı. Aynı zamanda çok sayıda eski ilçenin sınırları da AKP'nin seçim kazanmasına uygun olacak şekilde değiştirildi. İktidar partisi iktidarda bulunmanın verdiği oy çokluğu gücüne dayanarak İstanbul ve İzmir'de kendisine ait olmayan belediyeleri kendisine ait belediyelerin içinde eritmek istemektedir.

Yasanın 1 inci maddesinin (18) nolu fıkrası ile İstanbul'da Kadıköy ilçesi de bölünmüştür. CHP'nin oy oranının % 50 den fazla olduğu Kadıköy'den mahalleler alınarak, yeni oluşturulan Ataşehir ilçesine bağlanmıştır. Ataşehir İlçesi'ne Kadıköy'ün yanı sıra Üsküdar ve Ümraniye ilçesinden alınan 3'er mahalle de bağlanmıştır. Oluşturulan yeni ilçeye Kadıköy'den Yenisahra, İçerenköy, İnönü, Küçükbakkalköy, Atatürk, Barbaros ve Kayışdağı mahalleleri bağlanmıştır. 22 Temmuz 2007 seçimlerinde alınan oylara göre hesaplama yapılırsa, bu bölme ve eklemelerle Ataşehir'de AKP 19 bin oy farkla öne geçmektedir.

Böylece, Kadıköy bölünerek, yeni kurulan Ataşehir ilçesine Üsküdar, Ümraniye ve Maltepe'den de mahalleler bağlayarak Ataşehir, Üsküdar ve Ümraniye ilçe sınırları seçim kazanmaya elverişli bir şekilde değiştirilmiştir.

İstanbul'daki bu örneklerde olduğu gibi İzmir'de de seçim öncesi ilçeler bölünür ve yeni ilçeler kurulurken ilçe sınırları AKP'nin seçim kazanmasına uygun bir şekilde belirlenmiştir.

Yasanın 1 inci maddesinin (25) nolu fıkrası ile İzmir'de Bayraklı ilçesi kurulmuştur. Yasaya ekli 23 sayılı Listede "İzmir İli Bayraklı İlçesine Bağlanan 23 Mahallenin" adı sayılmaktadır. Bu listede Bornova ilçesine bağlı olan Manavkuyu, Mansuroğlu ve Osman Gazi mahalleleri Karşıyaka ilçesinin mahallesi gibi gösterilip Bayraklı ilçesine bağlanmıştır. Bayraklı ile hiçbir organik ilişkisi olmayan ve yol güzergahı da bulunmayan Bornova'nın bu üç mahallesi salt seçim hesapları yüzünden Bayraklı'ya bağlanmıştır.

CHP 2007 yılında yapılan seçimde Bornova ilçesinde 87.884, AKP 83.408 oy almıştır. 2004 yerel seçimlerinde, Bornova ilçesinde CHP 70.562, AKP 66.291 oy almıştı.

Bornova'dan Bayraklı ilçesine katılan üç mahallede AKP'nin oyu 11.567, CHP'nin oyu 22.1327 idi. CHP'nin Bornova ilçesinde bu üç mahallesinden aldığı 22 bin oy yeni kurulan Bayraklı ilçesine aktarılarak (ve de Kanuna ekli listede bu mahalleler Karşıyaka ilçesinin mahalleleri imiş gibi gösterilerek) Bayraklı ve Bornova ilçesinin sınırları kağıt üstünde AKP'nin seçim kazanmasını kolaylaştıracak şekilde yeniden çizildi. Bu üç mahallenin Bornova'dan ayrılması ile Bornova'da CHP'nin oyu 65.752, AKP'nin oyu 71.841 oldu.

Bornova ilçesinden alınarak Bayraklı ilçesine bağlanan Manavkuyu, Mansuroğlu ve Osman Gazi mahalleleri dışarıda tutulursa Bayraklı ilçesine bağlanan diğer 20 mahallede 2007 seçimlerinde AKP 47.697, CHP 31.737 oy almıştı. (Bak: EK 7 Bayraklı ilçesine bağlanan 20 mahalledeki 2007 seçim sonuçlarını gösteren tablo) Üç mahallede alınan oylar da eklendiğinde Bayraklı ilçe sınırları da AKP'nin seçim kazanmasına elverişli bir şekilde çizilmiş oldu.

Oysa, Karşıyaka ilçesinden alınarak Bayraklı ilçesine bağlanmak istenen 20 mahallenin 9 unun Bayraklı ilçesi ile coğrafi bağlantısı yoktur. O bölgede bulunan askeri alan ve Atatürk ormanı bu mahalleler ile Bayraklı ilçesinin diğer mahalleleri arasında geniş ve büyük bir duvar gibi durmaktadır. Anayasaya uygun bir şekilde ilçe kurulması söz konusu olsa idi, coğrafi yapı gereği Karşıyaka ilçesinden koparılan bu 9 mahalle, Karşıyaka ilçe sınırları içinde bırakılır ve Bayraklı ilçesi yine kurulabilirdi. Bayraklı'da oluşturulan ilçe sınırının kamu yararı amaçlı olmadığı, ilçe sınırları oluşturulurken siyasi ve kişisel amaçların güdüldüğü haritalar incelendiğinde kolaylıkla görülebilir. (Karşıyaka ve Bayraklı ilçelerinin coğrafi durumunu, doğal sınırlarını, askeri bölgenin ve Atatürk ormanının sınırlarını gösteren haritalar için Bak Ek 8/1, 8/2, 8/3, 8/4 ve 8/5 nolu haritalar)

Aslında, o bölgede bulunan askeri alan ve Atatürk ormanı yüzünden Bayraklı adı altında bir ilçe kurulması gerçekten bir ihtiyaçtır. Hatta 22 inci yasama döneminde CHP'li milletvekili Vezir Akdemir bu nedenle Bayraklı'nın ayrı bir ilçe olması için Kanun Teklifi de vermişti. Ancak verilen Kanun Teklifinde Bayraklı'ya sözü edilen 9 mahallenin bağlanması öngörülüyordu. Bu Kanun Teklifi AKP milletvekillerinin oyları ile reddedilmişti. Eskiden askeri bölge ve ormanlık alan yüzünden Bayraklı'da oturan insanlar Karşıyaka ilçesine ulaşmakta güçlük çekiyorlardı. Şimdi oluşturulan yeni ilçe sınırları nedeniyle Karşıyaka ilçesinden koparılan 9 mahallede, yani; Doğançay, Emek, Onur, Org. Nafiz Gürman, Postacılar, Soğukkuyu, Turan, Yamanlar mahallelerinde yaşayan halk aynı sıkıntıyı yaşayacak. Burada yaşayanlar önce Karşıyaka ilçesine ulaşacak oradan Bayraklı ilçesine gideceklerdir.

İzmir'de kurulan yeni ilçelerden bir diğeri olan Karabağlar'ın sınırları da aynı amaçlar doğrultusunda belirlenmiştir. 22 inci yasama döneminde CHP milletvekili Ahmet Ersin de Karabağlar'ın ilçe olması için Kanun Teklifi vermiş, ancak teklif AKP milletvekillerini oyları ile reddedilmişti. Bu Kanun Teklifi'nde Karabağlar'a 16 mahallenin bağlanması önerilmişti. Yasanın 1 inci maddesinin (26) nolu fıkrası ile İzmir'de Konak ilçesinin 55 mahallesi yeni kurulan Karabağlar ilçesine bağlanmıştır. Karabağlar ilçesine bağlanan bu mahallelerde 2007 yılında yapılan seçimlerde AKP 84.731 CHP 78.109 oy almıştır.

Kısacası; Karşıyaka, Bornova, Bayraklı, Konak ve Karabağlar ilçelerinin sınırları yerel seçimlerde AKP'nin seçimleri kazanmasını kolaylaştıracak şekilde yeniden belirlenmiştir.

Böylece, 22 Temmuz seçim sonuçlarına göre İzmir’de CHP 7, AKP 2 belediyede seçimleri kazanabilirken bu Kanun ile yapılan düzenleme sonucunda ilçe sınırları CHP 6, AKP 5 belediyede seçim kazanacak şekilde değiştirilmiştir. (Ek 9 – İzmir’in ilçelerinde 2007 seçimlerinde AKP ve CHP’nin aldığı oylar ile yeni kurulan ilçelerden sonra ilçelerdeki oy dağılımını gösteren tablo)

Yeni düzenleme sonucu önümüzdeki yıl İzmir’de yapılacak belediye başkanlığı seçimlerinde muhtemel sonuçların ne olacağı basında da yer almıştır. (EK 10 – 23.02.2008 tarihli Yeni Asır Gazetesi)

İstanbul ve İzmir’de yeni kurulan ilçeler ve kurulan yeni ilçelere tüzel kişiliği kaldırılan ilk kademe belediyelerinin mahalleleri ile birlikte bağlanması, Diyarbakır’da Sur ilçesine Çarıklı’nın mahalle olarak bağlanması kamu yararı amacına değil, belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yöneliktir.

Hukuk devletinin tanımına giren birçok öğeden biri de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka bir deyişle, özel çıkarlar için ya da belli kişilerin yararına olarak bir yasanın kabul edilemeyeceğidir. Kamu yararı amacı taşımayan yasaların, amaç ögesi yönünden Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır.

İstanbul, İzmir ve Diyarbakır’da yeni kurulan ilçeler Anayasanın 126 ncı maddesindeki ölçütlere göre değil, önümüzdeki yıl yapılacak yerel yönetim seçimlerinde iktidar partisine avantaj sağlamaya yönelik değerlendirmelere dayalı olarak kurulduğundan, bunların ilçe olarak kuruluşlarını düzenleyen 5747 sayılı Kanununun 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkraları Anayasanın 2 nci ve 126 ncı maddelerine aykırıdır.

Bu iktidar belediye sınırlarında değişiklik yapma girişiminde ilk defa bulunmuyor. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun Geçici 2 nci maddesindeki düzenlemeye dayanarak 2005 yılından bu yana kendinden olmayan belediyelerin sınırlarını değiştirmek için çok sayıda girişimde bulunmuştur. Bu bağlamda İstanbul’da da Avcılar, Çatalca, Büyükçekmece, Bahçeşehir gibi belediyelerin sınırları değiştirilmek istenmiştir. Sınır değişikliği yapılmak istenen alanların imara açık ancak yapılaşmanın olmadığı alanlar olması dikkat çekicidir. Bu sınır değişiklik kararlarının neredeyse tamamı İdari Mahkemelerde açılan davalarda iptal ettirilmiştir.

İstanbul’da sınır değişikliği kararlarının kamu hizmetinin gereği veya coğrafi ve ekonomik şartlar gereği yapılmadığını, tamamen siyasi amaçlarla yapıldığını gösteren çarpıcı örneklerden biri Çatalca’daki sınır değişikliği kararıdır. 5216 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinin ardından Çatalca belediyesine bağlı, Yazlık, Gümüşpınar, Örcünlü, Çanakça, Kestanelik, Nakkaş, Bahşeyiş, Yassıören ve Kızılcaali köyleri 19.08.2004 tarihinde Hadımköy Belediyesi’ne bağlandı. Çatalca belediye başkanı üç ay sonra ANAP’tan istifa edip AKP’ye geçince köyleri yeniden Çatalca sınırlarına bağlanmıştır.

İktidar, İstanbul’da yargı organlarından dönen sınır değişikliği kararlarını şimdi bu Yasa ile uygulamaya sokmaya çalışmaktadır. Bu yasa ile gerçekleştirilen sınır değişiklikleri, verilen yargı kararlarını işlevsiz kılmaktadır. Bunun, Anayasanın kuvvetler ayrılığı ilkesine ve hukuk devleti ilkesine aykırılığı açıktır. (Örnek için Bak EK 11 – Esenyurt ilk kademe Belediyesinin talebi üzerine 5216 sayılı yasanın Geçici 2 nci maddesi uyarınca bu belediyenin sınırları içine alınmasını uygun gören İçişleri Bakanlığı’nın 27.10.2005 tarih ve 59005 sayılı onayını iptal eden İstanbul 1. İdare Mahkemesinin Esas No. 2005/3229, Karar No. 2007/ 2850 sayılı Kararı.)

Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasında, seçim yasalarında yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanununun 3507 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; mahalli idareler seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı, her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak

gününün seçimin başlangıç tarihi, aynı yılın Mart ayının son Pazar gününün de oy verme günü olduğu yazılıdır.

Seçim bir süreçtir. Bu süreçte seçim bölgelerinin belirlenmesi, siyasi partilerin adaylarını belirlemesi, aday listelerini vermeleri, adayların incelenmesi, adayların ilanı ve itirazlar, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarının basımı, propaganda dönemi gibi aşamalar vardır. 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 dur. Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 günü dolmaktadır. Oy verme günü olan Mart ayının son Pazar günü, seçimlerin sona erdiği, sonlandığı gündür. Bu hali ile yeni ilçelerin yapılanmasıyla buralarda yaşayanların seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları ellerinden alınmış olacaktır.

5747 sayılı Yasanın 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkralarında yapılan düzenleme, seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek nitelikte olduğundan ve Anayasada öngörülen bir yıllık süreden az kalan bir zaman diliminde yürürlüğe sokulduğundan Anayasanın 67 nci maddesine aykırıdır.

Türk demokrasi tarihinde siyasi amaçlarla ilçe yapma, köye dönüştürme girişimleri AKP iktidarından önce de vardı.

Kırşehir'in ilçe haline getirilmesinde olduğu gibi, 1953 yılında muhalefet partisini destekleyen Kastamonu'nun Abana ilçesi bir Kanunla köy haline getirildi ve iktidar partisini destekleyen Bozkurt belediyesi ilçe merkezi yapıldı.

Bu konu ili ilgili iptal başvurusunu inceleyen Anayasa Mahkemesinin 15.11.1967 gün ve 12751 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Anayasa Mahkemesinin, Abana İlçe Merkezinin Abana'dan kaldırılıp Bozkurt'a Nakline İlişkin 6203 sayılı Kanun hükümlerinin iptali istemi ile ilgili olarak verdiği K.967 – 20, E.963 – 145 sayılı Kararı aynen şöyledir:

“Merkezi idarenin kuruluşuna ilişkin ilkelerini gösteren Anayasanın 115 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına şöyle denmektedir: Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

Bu hükme göre, Türkiye'nin gerek illere ayrılmasında, gerekse illerin öbür kademeli bölümlere ve bu arada ilçelere ayrılmasında gözönünde tutulacak alan ölçü, coğrafya durumu, iktisadi koşullarla kamu hizmetlerinin gerekleridir. İdari kademelere bölünmede bu anılan ölçülerin gözönünde tutulması ilkesi, bu kademelerin merkezlerinin belli edilmesinde de öncelikle uygulanır: Çünkü, il veya ilçenin veya diğer bir kademenin merkezi demek, oranın işlerinin toplandığı en önemli bir yer demektir, Bu bakımdan bir idari bölümün merkezinin, coğrafya durum, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre en uygun bir yerde bulunması Anayasa buyruğu olduğu gibi, bir merkezin değiştirilmesinde dahi yeni merkezin coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre eskisinden daha üstün bir yer niteliğini taşıması da, yine Anayasa buyruğudur. Demek ki, merkez değiştirmelerini merkezin eski merkeze göre coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gerekleri bakımından daha üstün olduğu açıkça anlaşılmadıkça, böyle bir değiştirme Anayasaya uygun sayılamaz... Anayasanın Seçme ve Seçilme Hakkı başlıklı 5 inci maddesinde: Vatandaşlar kanunda gösterilen şartlara uygun olarak; seçme ve seçilme hakkına, sahiptir. Seçimler, serbest, eşit, gizli, tek dereceli genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yapılır denilmektedir. Buna göre seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümler, Anayasaya aykırı niteliktedir. Seçimlerde Abana'luların C.H.P. ye ve Bozkurt'ların ise iktidar partisi olan D.P. ye oy verdikleri anlaşılmaktadır..... Dava konusu hükmün kabulü ile seçimlerde yurttaşların serbestçe oy kullanmalarının sınırlandırılması ve sonraki seçimler bakımından onların etki altında bırakılması yoluna gidildiği veya böyle bir yol tutulmadığı düşünülse bile, bu hüküm yüzünden yurttaşlar üzerinden bir korkunun seçim propagandası sırasında ortaya sürebilecek söylentilerle pek kolaylıkla yaratılabileceği ve seçim serbestliğinin rahatlıkla etkileyebileceği anlaşılmaktadır, Buna göre dava konusu

hüküm Anayasanın 55 inci maddesine de aykırıdır ve bu bakımdan dahi iptal edilmelidir..... Anayasanın «Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, «Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir, Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir. Buna göre çıkarılması için kamu yararı bulunmayan bir kanun, Anayasanın 2 nci maddesi hükmüne aykırı nitelikte olur ve dava açıldığında iptali gerekir.”

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesinin Abana ilçesi ile ilgili kararı, ilçelerin; coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre kurulması gerektiğini, seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümlerin, Anayasaya aykırı olacağını, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğini açıkça belirtmektedir.

Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediyelerinin bölüneceği, başka ilçeye birleştirileceği, mahalleye veya köye dönüştürüleceği, hatta ilçe olmaktan çıkarılacağı korku ve endişesi yaratılarak serbestçe seçim yapılması mümkün değildir.

Anayasamızın 13 üncü maddesi: “Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımaktadır. Demokratik toplum düzeni her şeyden önce seçme ve seçilme hakkına azami ölçüde saygı gösterilmesini gerektirir. Anayasanın 67 nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliği ilkesi, baskı ve müdahaleleri dışlayan bir kavramdır.

Anayasanın Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, “Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir.

Ayrıca, İstanbul’da kapatılan ilk kademe belediyelerinin bir bölümünün kapatılmasında da kamu yararı yoktur. Bunların kapatılma sebebi de tamamen siyasidir.

5747 sayılı Kanunun Gerekçesi’nde; yeterli büyüklüğe sahip ilk kademe belediyelerinin ilçe belediyesine dönüştürüldüğü, diğerlerinin ise kendisine en yakın ilçe belediyesi ile birleştirildiği” belirtilmektedir. Gerekçedeki bu söylem “yeterli büyüklük” gibi keyfiliğe varan bir takdir yetkisi kullanımının ifadesidir. Çünkü “yeterli büyüklük” belirsiz bir kavramdır ve hukuken, belediye sınırlarının çizilmesinde kullanılacak bir ölçüt olarak kabul edilmesi olanağı yoktur. Bu da aslında kamu yararı amacı’ndan sapıldığının bir kanıtı olarak ortada durmaktadır.

Kapatılan ilk kademe belediyelerden biri olan Bahçeşehir Belediyesinin kapatılma gerekçesi diğer belediyelerin kapatılma gerekçesi ile aynıdır. Oysa Kanundaki hiçbir gerekçe Bahçeşehir Belediyesinin kapatılmasına uygun değildir. Kanunun Gerekçesinde, idari ve teknik kapasite yetersizliği nedeniyle yeterli kalitede hizmet verilmemesi, kaynak sıkıntısı nedeniyle mali yapının bozulması ve artan borçlar ile ölçek küçüklüğü kapatılma gerekçesi olarak gösterilmiştir.

Bahçeşehir için ölçek küçüklüğü söz konusu değildir. Coğrafi konumu, nüfusu, kamu hizmetlerinin gereği olarak Bahçeşehir’de belediye kurulmasına karar verilmiş ve belediye kurulmasını isteyip istemedikleri yörede yaşayan halka referandumla sorulmuştur. Bahçeşehir Belediyesinin personeli, araç gereçleri sayı ve nitelik bakımından yeterlidir. Borcu yoktur. Yatırım düzeyi yeterlidir. Kaçak yapı ve gecekondular yoktur. Halk belediye hizmetlerinden memnundur. Hizmetlerinin kalitesi yüksektir.

Bahçeşehir Belediyesinde görevli teknik personelin sayısı ve nitelikleri EK 12/1 de, hiçbir kamu kurum ve kuruluşuna özel veya tüzel kişiye borcu olmadığını gösteren bilançolar EK 12/2 de, hiçbir kaçak yapı ve ruhsatsız yapı olmadığını gösteren belgeler EK 12/3 de, 2007 yılı Yatırım Programı EK 12/4 dedir. (Belgeler “Bahçeşehir Belediyesi Neden Kapatılmamalıdır” isimli kitaptan alınmıştır.)

Bütün bunlar Bahçeşehir Belediyesinin Kanunun gerekçesinde ileri sürülen nedenlere dayalı olarak kapatılmasını gerektirmiyor. Ama Bahçeşehir belediyesi kapatılıyor. Çünkü 2004 seçimlerinde Belediye Başkanı ANAP’tan seçilmiş, 2007 seçimlerinde CHP bu beldede AKP’yi açık farkla geride bırakmıştı.

Böyle yapılarak yerel seçimler öncesi seçmenlere de mesaj verilmiş oluyor. 2007 seçimlerinde Bahçeşehir’deki 17.100 seçmenin 7.120’si CHP’ye, 2.590’ı AKP’ye oy vermiştir. Başakşehir ise AKP’nin kalesi olarak biliniyor. Seçim öncesi seçmenlere, bize oy vermeyenlerin belediyesini kapattık, oy verenlerin mahallesini ilçe ve belediye yaptık mesajı verilerek seçimlerde özgürce oy kullanma iradeleri baskı altına alınıyor. Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediyelerinin bölüneceği, başka ilçeye birleştirileceği, mahalleye veya köye dönüştürüleceği, hatta ilçe olmaktan çıkarılacağı korku ve endişesi yaratılıyor.

Bahçeşehir Belediyesi, Türkiye’nin Avrupa Şeref Bayrağı Ödülüne sahip tek belediyesidir. 2005 yılında Avrupa Konseyi, Bahçeşehir’i Avrupa Şeref Bayrağı ile ödüllendirirken, bu yasa ile Bahçeşehir belediyesi ve yöre halkı adeta cezalandırıldı. Bahçeşehir’in bir başka ilçeye mahalle olarak bağlanmasının ölçülebilir, nüfusla, coğrafi yapıyla, ekonomik şartlarla ya da kamu hizmetlerinin gerekleri ile ilgisi olmadığını en açık kanıtı Avrupa Konseyi’nin ödüllendirme kararının içeriğidir. Avrupa Konseyi, Bahçeşehir Belediyesi’ne; her alanda gösterdiği hızlı ve büyük değişiklikler, yeşil alanlar, sosyal projelerdeki başarılar, çocuklara yönelik projeler, kent sağlığı alanında yapılan projeler, kentsel dönüşüm projeleri, uluslararası aktivitelerin verimini ve etkisini arttırmak için gösterdiği çabalar ve üretip uyguladığı projelerin model olarak kabul edilmeye başlanması gibi kriterleri başarması sebebiyle Avrupa Şeref Bayrağı Ödülünü vermiştir.

İstanbul’da kapatılarak yeni kurulan ilçelere mahalle olarak bağlanan ilk kademe belediyeleri siyasi nedenlerle ve toptancı anlayış yüzünden hiçbir kamu yararı olmadan belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacıyla kapatılmış ve mahalleye dönüştürülmüştür.

Hukuk devletinin tanımına giren birçok öğeden biri de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka bir deyişle, özel çıkarlar için ya da belli kişilerin yararına olarak bir yasanın kabul edilemeyeceğidir. Kamu yararı amacı taşımayan yasaların, amaç ögesi yönünden Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır.

İstanbul’da Bahçeşehir örneğinde olduğu gibi siyasi amaçlara dayalı olarak ilk kademe belediyeleri kapatılırken yöre halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını kendi belediye yönetimi altında gidermesi önlenmiştir. Belediyeden mahalleye dönüşen yöre halkının belediye çalışmalarından memnun olması, belediye faaliyetlerinin Avrupa Konseyi’nce taçlandırılması önemsenmemiştir.

Daha da vahimi, bütün bunlar halka sorulmadan yapılmıştır. Onlara, mahalli müşterek ihtiyaçlarınızı yeni oluşturacağımız yerel yönetimler aracılığı ile karşılayacaksınız denilmiştir. Yöre halkına hiç sormadan onların olurlarını almadan yasa zoruyla yapılmıştır.

Yerel yönetimlerin var oluşunun siyasal gerekçesinin özünde demokrasi inancı yatar. Bu sebeptendir ki, yerel yönetimler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmişlerdir.

Ayrıca yöre halkı, yerel ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında seçimler ve diğer mekanizmalarla yönetimlere demokratik katılım hakkını kullanmakta ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde etkili olmaktadır. Böylece, yerel yönetimlerle demokrasi yaygınlaşmakta ve etkinleşmektedir.

Anayasanın 127 nci maddesine göre, mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. “Yerinden yönetim” ilkesi, yerel yönetimlerin, o yerde bulunanların, ortak gereksinimlerini karşılamak için kendi seçtiği organlarca yönetilmesi anlamına gelmektedir. Yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin artırılması ile gerçekleştirilebilir. Tüm yasaların genel amacının kamu yararı olduğu bilinen bir gerçektir. Getirilen düzenleme Anayasanın 127 nci maddesinde öngörülen yerinden yönetim ilkesinin gereği olan halkın katılımını arttırıcı değil azaltıcı niteliktedir. Bu açıdan da kamu yararı yoktur.

Yerel Yönetim Özerklik Şartının 5 inci maddesinde: “yerel yönetimlerin sınırlarında mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara danışılmadan değişiklik yapılamaz” hükmü vardır.

5393 sayılı Belediye Kanununda birleşme ve katılmada Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak referandum yapılması öngörülmüştür. 5393 sayılı Belediye Kanununun birleşme ve katılmaları düzenleyen maddelerinde sadece katılan belediyede referandumun öngörülmesi, buna karşılık katılacak belediyede referandumun öngörülmemesi nedeniyle iptal istemini görüşen Anayasa Mahkemesinin E.2005/95 K.2007/5 sayılı 24.01.2007 tarihli Kararında aynen şöyle denilmiştir:

“... Düzenlemeyle tüzel kişiliği kaldırılacak ya da tabi oldukları tüzel kişiyle ilişkisi kesilecek olan mahal sakinlerinin iradesinin doğrudan doğruya sorulması zorunlu kılınmakta; ancak statüsünde herhangi bir değişiklik yaşamayan ve özerkliğine dokunulmayan katılacak tüzel kişi (belediye) sakinlerinin doğrudan iradelerine başvurulmamakla birlikte, yine de oylarıyla oluşturulan karar organlarının onayı şart koşulmaktadır. Dava konusu kuralla tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı buldukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olması, yerinden yönetim ilkesinin bir gereğidir. Katılacak belediyenin hukuksal statüsünde herhangi bir değişiklik olmayacağından, doğrudan doğruya halkoyuna başvurulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna rağmen yasa koyucu katılacak belediye meclisinin bu birleşme ve katılmaya onay vermesini zorunlu kılarak, katılacak belediyenin özerkliğinin korunmasını gözetmiştir.”

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesi tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı buldukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olmasını, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği olarak görmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu, Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak katılan beldede referandumu şart koşarken 5747 sayılı Kanun katılan beldelerde referandum öngörmemiştir.

Türkiye Yerel Yönetim Özerklik Şartını 1988 yılında çekince koyarak onaylamış, 1991 yılında da yasal olarak kabul etmiştir. Anayasanın 90 ıncı maddesinde, “... usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir” dindikten sonra bunların Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceği bildirilmiştir. Diğer yandan Anayasanın 90 ıncı maddesinde yapılan son değişiklikle, temel hak ve özgürlüklere ilişkin andlaşmalarla kanunların aynı konuda yaptığı düzenlemelerde çatışma olması halinde andlaşma hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu nedenle yapılacak yasal bir düzenleme ile uluslararası andlaşmanın yok sayılması ve bu andlaşmanın getirdiği yükümlülüklerden kaçınılması söz konusu olamaz.

Tüzel kişiliği kaldırılan beldede referandum öngörülmemesi yerinden yönetim ilkesine ve Yerel Yönetim Özerklik Şartına, dolayısı ile Anayasanın 90 ıncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır.

Açıklanan nedenlerle, 5747 sayılı Yasanın 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkralarında yapılan düzenlemeyle, Diyarbakır’da Sur; İstanbul’da Arnavutköy, Ataşehir, Başakşehir, Beylikdüzü, Çekmeköy, Esenyurt, Sancaktepe,

Sultangazi; İzmir’de Bayraklı ve Karabağlar ilçesi kurulması Anayasanın 2 nci, 67 nci, 90 ncı, 126 ncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır.

1) 06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasının Anayasaya aykırılığı

5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasında: Büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan ve ekli (42) sayılı listede adları belirtilen ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak aynı listede belirtilen ilçe belediyelerine mahalleleri veya mahalle kısımları ile birlikte katılmıştır.

Yani;

Adana’da 10 ilk kademe belediyesi; Seyhan, Yüreğir, Karaisalı ilçelerine,
Ankara’da 16 ilk kademe belediyesi; Ayaş, Bala, Çubuk, Elmadağ, Gölbaşı, Keçiören, Sincan, Mamak ilçelerine,

Bursa’da 15 ilk kademe belediyesi; Nilüfer, Osmangazi, Kestel, Mudanya, Gemlik ilçelerine

Gaziantep’te 5 ilk kademe belediyesi; Şahinbey, Şehitkamil, Oğuzeli ilçelerine,
İstanbul’da 21 ilk kademe belediyesi; Beykoz, Büyükçekmece, Sarıyer, Silivri, Şile, Tuzla, Eyüp ilçelerine,

İzmir’de 37 ilk kademe belediyesi; Aliağa, Bayındır, Buca, Çiğli, Foça, Gaziemir, Güzelbahçe, Kemalpaşa, Menderes, Menemen, Torbalı, Seferhisar ilçelerine,

Kayseri’de 19 ilk kademe belediyesi; Kocasinan, Melikgazi, Talas, İncesu ilçelerine,

Kocaeli’nde 13 ilk kademe belediyesi; Karamürsel, Gölcük, Körfez ilçelerine,

Konya’da 4 ilk kademe belediyesi; Meram, Selçuklu ilçelerine,

Sakarya’da 4 ilk kademe belediyesi; Akyazı, Hendek, Sapanca ilçelerine,

Samsun’da 3 ilk kademe belediyesi; Tekkeköy ilçesine mahalle olarak bağlanmıştır.

Böylece, 11 büyükşehir belediyesindeki 147 ilk kademe belediyesi toplam 52 ilçeye mahalle olarak katılmıştır.

Tüzel kişiliği kaldırılarak kapatılan ve yeni kurulan ilçelere mahalle olarak katılan ilk kademe belediyeleri, 10.07.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nu ile büyükşehir belediyesi sınırları içine alınmış ve statüleri belde belediyesinden ilk kademe belediyesine dönüştürülmüştür.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun Geçici 2 nci maddesi ile bu düzenleme yapılmıyorsa, bu belediyelerin tüzel kişiliği belde belediyesi olarak devam edecek ve nüfusları 2000’den fazla olanların tüzel kişiliği devam edecekti.

5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki düzenlemeyle, 11 büyükşehir belediyesindeki 147 ilk kademe belediyesinin toplam 52 ilçeye mahalle olarak katılması kamu yararı amacına yönelik değildir.

5747 sayılı Kanunun 1 inci maddesiyle yeni kurulan ilçelere mahalle olarak katılan ilk kademe belediyeleri ile Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasıyla eski ilçelere mahalle olarak bağlanan ilk kademe belediyelerinin durumu aynı değildir.

Birinde yeni ilçe kuruluşu için bazı ilk kademe belediyeleri zorunlu olarak mahalleye dönüştürülmüştür. Diğerinde ise, hiçbir zorunluluk yok iken eskiden beri ilçe olan yerlere ilk kademe belediyeleri mahalle olarak katılmıştır.

İlk kademe belediyelerinin eskiden beri ilçe olan yerlere mahalle olarak bağlanması haksız ve yanlıştır. Adil değildir.

Örneğin: Ankara’da Hasanoğlan belediyesi, hiçbir haklı neden yok iken 13 km. uzaklıktaki Elmadağ ilçesinin mahallesi yapılmıştır.

1928 yılında Polatlı ilçesinin nahiyesi olarak kurulan ve Polatlı’ya 20 Km. uzaklıktaki Temelli, hiçbir makul nedene dayalı olmadan 50 – 70 Km. uzağındaki Sincan ilçesine mahalle olarak bağlanmıştır.

Temelli, Atatürk’ün talimatı ile Bulgaristan ve Romanya’dan göç eden göçmenler için kurulan ilk planlı köydür. Kurtuluş savaşında Atatürk ve silah arkadaşlarını 22 gün, 22 gece ağırlayan ve bugün müze olarak kullanılan “Alagöz Karargahı”, Temelli’dedir. Gebze’den

sonra Türkiye'nin en büyük Organize Sanayi Bölgesi, Temelli'de kurulmuştur. Organize Sanayi Bölgesinde 100 bin kişiye istihdam sağlaması amaçlanmakta olup, halen 5 bin kişi çalışmaktadır. 650 bin nüfusun yaşaması planlanan Temelli'de halen 50 bin konutun inşaatı devam etmektedir. Temelli belediyesi su ve kanalizasyon ile ilgili tüm alt yapı yatırımlarını tamamlamıştır. Şu anda 8.200 nüfusun ikamet ettiği Temelli Belediyesinin 2008 yılı bütçesi 21 milyon YTL olup, hiç borcu yoktur. Yasadan önce bağlı olduğu Polatlı ilçesi büyükşehir belediyesi sınırları dışındadır. Yeni düzenlemeden sonra, Temelli halkı mahalli müşterek ihtiyaçlarını yanı başındaki kendi belediyesinden değil bağlandığı 70 km uzaktaki ilçe belediyesinden giderirken merkezi yönetim tarafından sağlanan tüm hizmetler için de artık 20 km uzağındaki Polatlı ilçesine değil 70 km. uzaklıktaki Sincan ilçesine gidecektir. Görüldüğü gibi Temelli Belediyesini kapatmanın ve Sincan'a mahalle olarak bağlamanın hiçbir makul nedeni yoktur. Kamu yararı yoktur. Coğrafi şartlar uygun değildir. Ekonomik şartlar uygun değildir. Kamu hizmetinin gereği olarak Sincan ilçesine bağlanmak için hiçbir neden yoktur. Üstelik Yasanın gerekçesinde ileri sürülenlerin hiç biri Temelli için geçerli değildir; ölçek küçüklüğü söz konusu olmayıp, Temelli'nin borcu yoktur, yatırımı çoktur. (Temelli'nin 2008 bütçesi için Bak: EK 13)

1912 yılında kurulan Kayseri Erkilet Belediyesi, 1933 yılında kurulan Eskişehir Mutlalip Belediyesi mahalle haline getirilmiştir. Bursa'da 1953'de kurulan Umurbey Belediyesi Gemlik ilçesinin; Kayseri'de 1967'de kurulan Gesi Belediyesi Melikgazi ilçesinin; İzmit'te 1948 yılında kurulan Hereke Belediyesi Körfez ilçesinin mahallesi olmuştur.

Kapatılan bazı ilk kademe belediyeleri tarihi kimliği ile öne çıkan belediyelerdir. Tarihi Kentler Birliği üyeliğine kabul edilen çok sayıda kent belediyesi acımasızca kapatılmıştır.

Uzun yıllardır belediye yönetimi altında demokratik bir yönetime sahip olan vatandaşlarımız küçük hesaplar yüzünden cezalandırılmıştır. Köy statüsünden belediye statüsüne geçen bir yerleşim yerinde halk, yerel düzenlemelerle tanışmıştı. Halk, kendi özgür iradesi ile belediye meclisini ve belediye başkanını seçerek demokrasinin verdiği hakkı yaşıyordu. Şimdi belediyeleri kapatılarak mahalle haline dönüştürülmüştür.

Yerel yönetimlerin var oluşunun siyasal gerekçesinin özünde demokrasi inancı yatar. Bu sebeptendir ki, yerel yönetimler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmişlerdir.

Ayrıca yöre halkı, yerel ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında seçimler ve diğer mekanizmalarla yönetimlere demokratik katılım hakkını kullanmakta ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde etkili olmaktadır. Böylece, yerel yönetimlerle demokrasi yaygınlaşmakta ve etkinleşmektedir.

50 yıldır, 60 yıldır sahip oldukları belediyenin mahalleye dönüştürüldüğü yörelerde artık demokrasinin yaygınlaşması ve etkinleşmesinden söz edilemeyecektir. Yöredeki insanlar belediyelerinin mahalleye dönüşmesini istemiyor. Temelli'de yaşayan insanların mahalli müşterek ihtiyaçlarını Temelli Belediyesi yerine Sincan Belediyesinin karşılaması aynı şey değil. 1912'den beri belediyeleri olan Erkilet'lilerin derdini, tasasını, sorunlarını Kocasınan Belediyesi ne kadar bilebilir.

Bağlandığı ilçeyle farklı şehir kültürüne sahip çok sayıda belediye var. Burada yaşayan insanların sorunlarını büyüterek yöre halkının ihtiyaçları karşılanabilir mi?

Bu durum, Anayasanın 5 inci maddesinde belirtilen; devletin, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak gibi amaç ve görevlerine ters düşen bir durumdur.

Anayasa ile güdülen ana amaç, Başlangıç'ta, belirtildiği gibi, Türk Ulusu'nun sürekli varlığı ve çağdaş uygarlık seviyesine ulaşması biçimindedir. Bu ana amaca varılmasını engelleyebilecek ya da yozlaştırabilecek nitelikte hiçbir hak ve özgürlüğün Anayasada tanınmadığı, daha açık bir anlatımla, bu amacın Anayasanın tüm yapısına ilke ve kurallarıyla ruhuna egemen olduğu tartışma götürmeyen bir gerçektir.

Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir. Tüm yasaların genel amacının kamu yararı olduğu bilinen bir gerçektir.

Anayasanın 127 nci maddesinde yer alan yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin artırılması ile gerçekleştirilebilir. Belediyelerin kapatılması, yörenin mahalle olarak bir başka ilçeye bağlanması demokratik katılımı en aza indirecektir. Bu nedenle 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrası amaç ögesi bakımından da Anayasaya uygun değildir.

İlk kademe belediyelerini mahalleye dönüştürme ve bunları bir başka ilçeye bağlama kararı, yapılacak yerel seçimlerle ve o yörelerde oluşan rantla bağlantılıdır. 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrası hükmü ile 52 ilçenin sınırları yeniden çizilmektedir.

Gerçekleştirilen bu operasyonla sadece seçimleri kazanmaya elverişli bir ortam yaratılmış olmamakta, bunun yanında Büyükşehirlerdeki yeni rant alanlarının yönetimi de ele geçirilmiş olmaktadır. İleri sürülen gerekçelerin arkasına saklanan gerçek, sınırları değiştiren ilçelerde belediye seçimlerini kazanmak ve şehirlerde oluşan rant alanlarını yönetmektir.

Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki düzenlemeyle, 147 ilk kademe belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılması ve mahalle olarak 52 ilçeye bağlanması kamu yararı amacına değil, belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yöneliktir. 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrası bu bakımdan da Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

2004 yerel yönetim seçimleri öncesinde AKP benzer bir girişimde daha bulunmuştu. 5025 sayılı Yasada; nüfusu 2000'in altında olan belediyelerin tüzel kişiliklerinin, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın 27 Mart 2004 gününde kalkması, bu yerlerin aynı adla köye dönüşmesi, buralarda, 28 Mart 2004 gününde yapılacak yerel yönetim seçimlerinde, belediye yerine köy tüzel kişiliği organlarının seçilmesi öngörülmüştü.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer bu yasayı bir kez daha görüşülmesi için geri gönderdi. Cumhurbaşkanının geri gönderme yazısından sonra yasa TBMM'de ele alınıp görüşülmediği için yasalaşmadı.

2004 yılında yerel seçimlerden üç ay önce yapılmak istenen girişimin benzeri, 2008 yılında seçimlere on ay kala yapılmak istenmektedir.

Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasında, seçim yasalarında yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 3507 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; mahalli idareler seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı, her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak gününün seçimin başlangıç tarihi, aynı yılın Mart ayının son Pazar gününün de oy verme günü olduğu hükme bağlanmıştır.

Seçim bir süreçtir. Bu süreçte seçim bölgelerinin belirlenmesi, siyasi partilerin adaylarını belirlemesi, aday listelerini vermeleri, adayların incelenmesi, adayların ilanı ve itirazlar, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarının basımı, propaganda dönemi gibi aşamalar vardır. 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 dur. Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 günü dolmaktadır. Oy verme günü olan Mart ayının son Pazar günü, seçimlerin sona erdiği, sonlandığı gündür. Bu hali eski ilçelere mahalle olarak bağlanan beldelerde yaşayanların seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları ellerinden alınmış olacaktır.

Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 de doldu. 5747 sayılı Yasanın 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasıyla yapılan düzenleme seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek nitelikte

olduğundan ve Anayasada öngörülen bir yıllık süreden önce yürürlüğe sokulduğundan getirilen düzenleme, Anayasanın 67 nci maddesine aykırıdır.

Türk demokrasi tarihinde Kırşehir'in ilçe haline getirilmesinde olduğu gibi, bir bölge halkının belli bir siyasi partiye oy vermiş bulunmalarından dolayı toptan cezalandırılmaları geçmişte de görüldü.

1953 yılında muhalefet partisini destekleyen Kastamonu'nun Abana ilçesi bir Kanunla köy haline getirildi ve iktidar partisini destekleyen Bozkurt belediyesi ilçe merkezi yapıldı.

Bu konu ili ilgili iptal başvurusunu inceleyen Anayasa Mahkemesinin 15.11.1967 gün ve 12751 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin, Abana İlçe Merkezinin Abana'dan kaldırılıp Bozkurt'a Nakline İlişkin 6203 sayılı Kanun hükümlerinin iptali istemi ile ilgili olarak verdiği K.967 – 20, E.963 – 145 sayılı Kararı aynen şöyledir:

“Merkezi idarenin kuruluşuna ilişkin ilkelerini gösteren Anayasanın 115 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına şöyle denmektedir: Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

Bu hükme göre, Türkiye'nin gerek illere ayrılmasında, gerekse illerin öbür kademeli bölümlere ve bu arada ilçelere ayrılmasında gözönünde tutulacak alan ölçü, coğrafya durumu, iktisadi koşullarla kamu hizmetlerinin gerekleridir. İdari kademelere bölünmede bu anılan ölçülerin gözönünde tutulması ilkesi, bu kademelerin merkezlerinin belli edilmesinde de öncelikle uygulanır: Çünkü, il veya ilçenin veya diğer bir kademelin merkezi demek, oranın işlerinin toplandığı en önemli bir yer demektir, Bu bakımdan bir idari bölümün merkezinin, coğrafya durum, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre en uygun bir yerde bulunması Anayasa buyruğu olduğu gibi, bir merkezin değiştirilmesinde dahi yeni merkezin coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre eskisinden daha üstün bir yer niteliğini taşıması da, yine Anayasa buyruğudur. Demek ki, merkez değiştirmelerini merkezin eski merkeze göre coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gerekleri bakımından daha üstün olduğu açıkça anlaşılmadıkça, böyle bir değiştirme Anayasaya uygun sayılamaz..... Anayasanın Seçme ve Seçilme Hakkı başlıklı 5 inci maddesinde: Vatandaşlar kanunda gösterilen şartlara uygun olarak; seçme ve seçilme hakkına, sahiptir. Seçimler, serbest, eşit, gizli, tek dereceli genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yapılır denilmektedir. Buna göre seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümler, Anayasaya aykırı niteliktedir. Seçimlerde Abana'luların C.H.P. ye ve Bozkurt'ların ise iktidar partisi olan D.P. ye oy verdikleri anlaşılmaktadır..... Dava konusu hükmün kabulü ile seçimlerde yurttaşların serbestçe oy kullanmalarının sınırlandırılması ve sonraki seçimler bakımından onların etki altında bırakılması yoluna gidildiği veya böyle bir yol tutulmadığı düşünülse bile, bu hüküm yüzünden yurttaşlar üzerinden bir korkunun seçim propagandası sırasında ortaya sürebilecek söylentilerle pek kolaylıkla yaratılabileceği ve seçim serbestliğinin rahatlıkla etkileyebileceği anlaşılmaktadır, Buna göre dava konusu hüküm Anayasanın 55 inci maddesine de aykırıdır ve bu bakımdan dahi iptal edilmelidir..... Anayasanın “Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde”, Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir, Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir. Buna göre çıkarılması için kamu yararı bulunmayan bir kanun, Anayasanın 2 nci maddesi hükmüne aykırı nitelikte olur ve dava açıldığında iptali gerekir.”

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesinin Abana ilçesi ile ilgili kararı, ilçelerin; coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre kurulması gerektiğini, seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümlerin, Anayasaya aykırı olacağı, kamu yararı

düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğini açıkça belirtmektedir.

Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediyelerinin bölüneceği, başka ilçeyle birleştirileceği, mahalleye veya köye dönüştürüleceği korku ve endişesi yaratılarak serbestçe seçim yapılması mümkün değildir.

Anayasamızın 13 üncü maddesi: “Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımaktadır. Demokratik toplum düzeni her şeyden önce seçme ve seçilme hakkına azami ölçüde saygı gösterilmesini gerektirir. Anayasanın 67 nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliği ilkesi, baskı ve müdahaleleri dışlayan bir kavramdır.

Anayasanın Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, “Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir.

Açıklanan nedenlerle, 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yapılan düzenlemeyle ilk kademe belediyelerini mahalle olarak başka ilçelere bağlamak, Anayasanın 2 nci, 5 inci, 67 nci ve 126 ncı maddelerine aykırıdır.

İlçelere mahalle olarak bağlanan ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliklerinin kaldırılması başka gerekçelerle de Anayasaya aykırıdır.

5747 sayılı Kanunun Gerekçesi’nde; “kırsal alandaki küçük belediyeler bakımından yapılan idari yapı değişikliğinin ilk adım belediyeleri açısından da gerekli olduğu, yeterli büyüklüğe sahip ilk kademe belediyelerinin ilçe belediyesine dönüştürüldüğü, diğerlerinin ise kendisine en yakın ilçe belediyesi ile birleştirildiği” belirtilmektedir.

Yerleşme tüm demokratik ülkelerde temel ilke kabul edilmiş iken bu Kanun toplumu merkezileşmeye yöneltmektedir. Yöre nüfusunun azlığı halkın denetimini ve yerel yönetime katılımını artırır. Yerleşmenin tercih edilmesinin temel nedeni budur.

Belediyelerin yaklaşık üçte birinin kapatılması yerleşmeye ve demokrasiye inancsızlığın en belirgin örneğidir. OECD’nin 2002 yılında yayınladığı bir rapora göre: Fransa’da 36.763, İtalya’da 8.100, İspanya’da 8.078, Belçika’da 589, Hollanda’da 548 belediye bulunmaktadır. Avrupa Birliğine üye olan diğer ülkelerle karşılaştırıldığında ülkemizdeki belediye sayısının azlığı açıkça görülür.

Kuşkusuz, yasa koyucu daha etkin ve verimli bir kamusal hizmet sağlamak amacıyla, yeni bir idari yapı oluşturabilir. Ancak etkinlik ve verimlilik sorunu, bu yasanın yaklaşımıyla yani sadece büyüklüğe ya da ölçeğe odaklanarak çözümlenebilecek bir sorun değildir. Bu ölçüt, etkin ve verimli hizmet sağlamak için gerekli şartlardan yalnızca biridir.

Belediyelerin borçlu olması kapatma gerekçesi olarak ileri sürülmektedir. Bu gerekçenin haklılığı yoktur. Çünkü kapatılan belediyeler içinde hiç borcu olmayan, değerli taşınmazlara sahip belediyeler de vardır. Bilerek, borcuyla baş edebilecek düzeyde borçlanarak yatırımlara girişen belediyeler de borçlu belediyeler kabul edilmiştir. Kaldı ki belediyelerin mali açıdan iyi durumda olmaması kötü yönetimle ilgili değildir. Yıllardır hemen herkes belediyelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanmadığını söylemektedir.

Büyükşehir sınırları içine alınarak ilk kademe belediyesi statüsüne sokulan bu belediyelerin gelirlerinin % 40’ına yakınına el konulmuştu. Böylece Anayasanın 127 nci maddesinde tanımlanan özerk yerel yönetim kuruluşu olma özellikleri iyice zayıflatılmıştı. Gelirleri ve yetkileri azaltılan ilk kademe belediyelerinin verimli hizmet vermiyorlar gerekçesiyle kapatılmalarına zemin hazırlandı. Öte yandan Anayasal güvenceye sahip bazı belediyelerin çıkar çevrelerinin önünde engel oluşturabilmeleri ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliklerinin bir an evvel kaldırılmasını gerektirdi.

İlk kademe belediyelerinin çoğu toptancı anlayış yüzünden hiçbir kamu yararı olmadan kapatıldı. Yöre halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını kendi belediye yönetimi altında gidermesi önlendi. Belediyeden mahalleye dönüşen yöre halkının belediye meclislerindeki temsil oranlarında da hak kayıpları olması önemsenmedi.

Daha da vahimi, bütün bunlar halka sorulmadan yapıldı. Onlara, mahalli müşterek ihtiyaçlarınızı yeni oluşturacağımız yerel yönetimler aracılığı ile karşılayacaksınız denildi. Yöre halkına hiç sormadan onların olurlarını almadan yasa zoruyla yapıldı.

Yerel yönetimlerin var oluşunun siyasal gerekçesinin özünde demokrasi inancı yatar. Bu sebeptendir ki, yerel yönetimler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmişlerdir.

Ayrıca yöre halkı, yerel ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında seçimler ve diğer mekanizmalarla yönetimlere demokratik katılım hakkını kullanmakta ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde etkili olmaktadır. Böylece, yerel yönetimlerle demokrasi yaygınlaşmakta ve etkinleşmektedir.

Anayasanın 127 nci maddesine göre, mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. Görüldüğü gibi Anayasa, yerel yönetimlerin “büyüklük” esasına göre değil “yerinden yönetim” ilkesine göre kurulmasını öngörmüştür. Yerinden yönetim ilkesini gözetmeden ölçek küçüklüğü ve borçluluk gerekçesine dayanarak borçlu ve küçük olmayan tüm belediyeleri aynı gerekçeyle kapatmak yerinden yönetim ilkesine uygun değildir.

Anayasanın 127 nci maddesindeki “yerinden yönetim” ilkesi bağlamında belediyelerin o yerde bulunanların, ortak gereksinimlerini karşılamak için kendi seçtiği organlarca yönetilen kamu tüzelkişileri olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin artırılması ile gerçekleştirilebilir. Belediyelerin kapatılması, demokratik katılımı en aza indirecektir. Bu nedenle Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrası amaç ögesi bakımından da Anayasaya uygun değildir.

Belediye tüzel kişiliğini kaldırarak mahalleye dönüştürmek yörede yaşayan halkın mahalli müşterek ihtiyaçları açısından demokratik bir yaklaşım değildir. Tüm ilk kademe belediyelerini toptancı bir yaklaşımla verimli ve etkin çalışıp çalışmadıklarını araştırmadan kapatmakta kamu yararı yoktur. Kapatılan belediyelerin içinde bilançoları sağlıklı olan çok sayıda belediye vardır. Kanun, küçük ölçekli olan verimli ve etkin değildir anlayışı ile hazırlanmıştır ki, bu da doğru bir yaklaşım değildir. Büyük ölçekli olmasına karşın etkin ve verimli olmayan belediyeler olduğu gibi küçük ölçekli olan ama verimli ve etkin çalışan belediyeler de vardır. Toptancı yaklaşım yanlıştır.

Öte yandan getirilen düzenleme Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartına aykırıdır. 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasıyla; 42 sayılı listede adları yazılı 147 ilk kademe belediyesi kapatılarak 52 ilçeye mahalle olarak bağlandı. Ancak bu bağlanma işlemleri yöre halkına sorulmadan yapıldı.

Yerel Yönetim Özerklik Şartının 5 inci maddesinde: “yerel yönetimlerin sınırlarında mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara danışılmadan değişiklik yapılamaz” hükmü vardır.

5393 sayılı Belediye Kanununda birleşme ve katılmada Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak referandum yapılması öngörülmüştür. 5393 sayılı Belediye Kanununun birleşme ve katılmaları düzenleyen maddelerinde sadece katılan belediyede referandumun öngörülmesi, buna karşılık katılacak belediyede referandumun öngörülmemesi nedeniyle iptal istemini görüşen Anayasa Mahkemesinin E.2005/95 K.2007/5 sayılı 24.01.2007 tarihli Kararında aynen şöyle denilmiştir:

“... Düzenlemeyle tüzel kişiliği kaldırılacak ya da tabi oldukları tüzel kişiyle ilişkisi kesilecek olan mahal sakinlerinin iradesinin doğrudan doğruya sorulması zorunlu kılınmakta; ancak statüsünde herhangi bir değişiklik yaşamayan ve özerkliğine dokunulmayan katılacak tüzel kişi (belediye) sakinlerinin doğrudan iradelerine başvurulmamakla birlikte, yine de

oylarıyla oluşturulan karar organlarının onayı şart koşulmaktadır. Dava konusu kuralla tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı oldukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olması, yerinden yönetim ilkesinin bir gereğidir. Katılacak belediyenin hukuksal statüsünde herhangi bir değişiklik olmayacağından, doğrudan doğruya halkoyuna başvurulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna rağmen yasa koyucu katılacak belediye meclisinin bu birleşme ve katılmaya onay vermesini zorunlu kılarak, katılacak belediyenin özerkliğinin korunmasını gözetmiştir.”

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesi tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı oldukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olmasını, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği olarak görmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu, Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak katılan beldede referandumu şart koşarken 5747 sayılı Kanun tüzel kişiliği kaldırılan beldelerde referandum öngörmemiştir.

Türkiye Yerel Yönetim Özerklik Şartını 1988 yılında çekince koyarak onaylamış, 1991 yılında da yasal olarak kabul etmiştir. Anayasanın 90 ıncı maddesinde, “.... usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir” denedikten sonra bunların Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceği bildirilmiştir. Diğer yandan Anayasanın 90 ıncı maddesinde yapılan son değişiklikle, temel hak ve özgürlüklere ilişkin andlaşmalarla kanunların aynı konuda yaptığı düzenlemelerde çatışma olması halinde andlaşma hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu nedenle yapılacak yasal bir düzenleme ile uluslararası andlaşmanın yok sayılması ve bu andlaşmanın getirdiği yükümlülüklerden kaçınılması söz konusu olamaz.

Tüzel kişiliği kaldırılan beldede referandum öngörülmemesi yerinden yönetim ilkesine ve Yerel Yönetim Özerklik Şartına, dolayısı ile Anayasanın 90 ıncı ve 127 nci maddesine aykırıdır.

Kısacası, Kanunun 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki düzenlemeyle, 42 sayılı listede adları yazılı 147 ilk kademe belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılması ve yine listede adları yazılı 52 ilçeye mahalle bağlanması yukarıda açıklanan gerekçelerle Anayasanın 2 nci, 5 inci, 67 nci, 90 ıncı, 126 ncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

1) 06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (2) nolu fıkrasının Anayasaya aykırılığı

5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (2) nolu fıkrası ile: İstanbul ilinde Eminönü ilçesi kaldırılmış, Eminönü Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleriyle birlikte Fatih Belediyesine katılmıştır.

3 bin yıllık bir şehir olan ve gece 30 bin, gündüz 3 milyon nüfusu barındıran; Roma, Bizans ve Osmanlı imparatorluklarına ev sahipliği yapan müzeleri ve tarihi mekânlarıyla İstanbul’un kültür ve turizm değeri olan Eminönü, mahalle yapılmıştır.

Yerebatan Sarayı, Topkapı Sarayı, Babıali, Sultan Ahmet, Süleymaniye, Kapalıçarşı, Mısır Çarşısı, Dikilitaş gibi sayısız tarihi eser bulunan Eminönü, merkezi yönetimin yıllardır izlediği yanlış politikalarla hem insansızlaştırıldı hem metruklaştırıldı. Devletin yapacağı yatırımlarla kültür, ticaret ve turizm merkezi olması gereken Eminönü, bakımsızlık ve terkedilmişlik yüzünden imalathanelerin merkezi oldu.

Anayasanın 126 ncı maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre: “Türkiye, merkezî idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır.”

İlçeler kurulurken coğrafi ve ekonomik koşullar veya kamu hizmetinin gereği ölçütleri kullanıldığından ilçeler kapatılırken de aynı ölçütler kullanılmalıdır. Oysa Eminönü ilçesi kapatılırken Anayasanın 126 ncı maddesinde öngörülen ölçütler değil başka ölçütler kullanılmıştır.

5747 sayılı Kanununun Madde Gereğesinde, İstanbul'daki tarihi dokunun idari bütünlüğünü temin amacıyla Eminönü ilçesinin kaldırılarak Fatih ilçesine katıldığı belirtilmiştir.

Başbakan Erdoğan, Eminönü'nün Fatih ilçesine bağlanmasına ilişkin eleştirilere yanıt verdiği konuşmasında, "Eminönü ilçesi Fatih'e katılırken, orada düşündüğümüz bir incelik var. Eminönü ilçesi 30 bin nüfusa sahip, gündüz 3 milyona yakın bir nüfus. 30 bin nüfusun Eminönü'ne sağladığı kaynakla, siz 3 milyonluk yükü kaldıramazsınız. Bilende bilmeyende konuşuyor" diyerek Eminönü'nün neden kapatıldığına açıklık getirmiştir.

Eminönü ilçesinin Anayasanın 126 ncı maddesinde öngörülen ölçütlere göre değil başka ölçütler uyarınca kapatılması Anayasanın 126 ncı maddesine aykırıdır.

Anayasanın 127 nci maddesindeki; "Mahalli idarelere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır" hükmüne uygun olarak belediyelere yeterli gelir kaynağı sağlayamayan iktidar, Eminönü belediyesini, üzerindeki yükü kaldıramıyor gerekçesi ile kapatmıştır.

Oysa yıllardır belediyelerin en önemli gelir kaynağı olan merkezi yönetim bütçe gelirlerinden belediyelere ayrılan payların sadece nüfus esasına göre dağıtılmasının, belediyelere bütçeden ayrılan pay oranının yıllar içinde artırılması gerekirken azaltılmasının yanlışlığı söyleniyor.

Nüfusun yanında yöredeki sanayi yoğunluğunun, turizm veya kültür merkezi olmanın, sahip olunan tarihi dokunun, eğitim kurumlarının sayısının, gelişme hızının, üretim ve tüketim kapasitesinin, kültür ve eğitim seviyesinin, ekonomik faktörlerin bütçe gelirlerinden belediyelere ayrılan payların dağıtımında kriter olarak kullanılmasının gerekli olduğu söyleniyor.

Anayasa Mahkemesi, 13.05.2004 tarih ve 2003/77sayılı kararında bu doğrultuda karar oluşturdu. Büyük şehir belediyelerinin il merkezlerinde toplanan genel bütçe vergi gelirlerinden ayrılan payın dağıtımını sadece nüfus kriterine göre yapılmasını, Anayasanın 127 nci maddesindeki "yerel yönetimlere görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanması" ilkesine aykırı bulmuştur.

Doğru olan, yapılması gereken; belediye gelirlerinin artırılması ve payların nüfus dışı ölçütlerin de kullanılarak dağıtılması, belediyelerin kapatılması değil.

Belediyesi yük kaldıramayan bu yüzden kapatılması gereken; ancak ilçe olduğu için belediyesi kapatılmayan tek ilçe de Eminönü ilçesi değil.

Nitekim, İçişleri Bakanı, bu Yasanın TBMM Genel Kurulundaki görüşmeleri sırasında bir soruya aynen şöyle yanıt vermiştir.

"İlçeler vardır. İlçelerimizden nüfusu 2 binin altına düştüğü halde belediyesi devam etmektedir, böyle ilçelerimiz vardır; bunun sayısı 50'dir. Ama, ilçe hükmü şahsiyetini kaldırmadıkça belediyeyi kaldıramazsınız. Burada da biz öyle bir tasarrufta bulunmuyoruz, Eminönü dışında."

Anayasanın 10 uncu maddesine göre yasa önünde eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Yasaların ve bu yasalarla getirilen kuralların genel olması hukuk devleti ve yasa önünde eşitlik ilkelerinin bir sonucudur. Yasaların genelliğinden anlaşılan, belli kişileri hedef almayan, özel bir durum gözetmeyen, önceden saptanıp, soyut biçimde herkese uygulanabilecek kurallar içermesidir. O halde yasa kurallarının her şeyden önce genel nitelikte olması, herkes için objektif hukuki durumlar yaratması ve aynı hukuki durumda bulunan kişilere ayırım gözetmeksizin uygulanabilir olması gerekir. Yasaların ve bu yasalarla getirilen kuralların genel olması hukuk devleti ve yasa önünde eşitlik ilkelerinin bir sonucudur. Yasaların genelliğinden anlaşılan, belli kişileri hedef almayan, özel bir durum gözetmeyen, önceden saptanıp, soyut biçimde herkese uygulanabilecek kurallar içermesidir. O halde yasa kurallarının her şeyden önce genel nitelikte olması, herkes için objektif hukuki durumlar yaratması ve aynı hukuki durumda bulunan kişilere ayırım gözetmeksizin uygulanabilir olması gerekir.

Bu nedenle ilçeler içinde sadece Eminönü ilçesinin ve belediyesinin kapatılması Anayasanın 10 uncu maddesine aykırıdır.

Aslında ileri sürülen kapatma gerekçelerinin arkasına saklanan başka gerekçeler var. Asıl amaç, belediye seçimlerini kazanmak ve oluşan rant alanlarını yönetmektir. Yoksa, kendisine verilen görevle orantılı gelir kaynağı olmadığı için üzerindeki yükü kaldıramayan, tek belediye Eminönü belediyesi değildir.

Eminönü ilçesinin kaldırılması, Eminönü Belediyesinin Fatih Belediyesine katılması kamu yararı amacına değil, belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yöneliktir.

Hukuk devletinin tanımına giren birçok öğeden biri de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka bir deyişle, özel çıkarlar için ya da belli kişilerin yararına olarak bir yasanın kabul edilemeyeceğidir. Kamu yararı amacı taşımayan yasaların, amaç ögesi yönünden Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır.

Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasında, seçim yasalarında yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanununun 3507 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; mahalli idareler seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı, her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak gününün seçimin başlangıç tarihi, aynı yılın Mart ayının son Pazar gününün de oy verme günü olduğu yazılıdır.

Seçim bir süreçtir. Bu süreçte seçim bölgelerinin belirlenmesi, siyasi partilerin adaylarını belirlemesi, aday listelerini vermeleri, adayların incelenmesi, adayların ilanı ve itirazlar, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarının basımı, propaganda dönemi gibi aşamalar vardır. 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 dur. Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 günü dolmaktadır. Oy verme günü olan Mart ayının son Pazar günü, seçimlerin sona erdiği, sonlandığı gündür. Bu hali Eminönü'nde yaşayanların seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları ellerinden alınmış olacaktır.

Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 de dolmuştur. 5747 sayılı Yasanın 1 inci maddesiyle yapılan düzenleme, seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek nitelikte olduğundan Anayasada öngörülen bir yıllık süreden önce yürürlüğe sokulduğundan Anayasanın 67 nci maddesine aykırıdır.

Türk demokrasi tarihinde siyasi amaçlarla ilçe yapma, köye dönüştürme girişimleri AKP iktidarından önce de vardı.

Kırşehir'in ilçe haline getirilmesinde olduğu gibi, 1953 yılında muhalefet partisini destekleyen Kastamonu'nun Abana ilçesi bir Kanunla köy haline getirildi ve iktidar partisini destekleyen Bozkurt belediyesi ilçe merkezi yapıldı.

Bu konu ili ilgili iptal başvurusunu inceleyen Anayasa Mahkemesinin 15.11.1967 gün ve 12751 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Anayasa Mahkemesinin, Abana İlçe Merkezinin Abana'dan kaldırılıp Bozkurt'a Nakline İlişkin 6203 sayılı Kanun hükümlerinin iptali istemi ile ilgili olarak verdiği K.967 – 20, E.963 – 145 sayılı Kararında, ilçelerin; coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre kurulması gerektiğini, seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümlerin, Anayasaya aykırı olacağını, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğini açıkça belirtmektedir.

Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediyelerinin kapatılacağı, mahalleye dönüştürüleceği, ilçe olmaktan çıkarılacağı korku ve endişesi yaratılarak serbestçe seçim yapılması mümkün değildir.

Anayasamızın 13 üncü maddesi: “Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımaktadır. Demokratik toplum düzeni her şeyden önce seçme ve seçilme hakkına azami ölçüde saygı gösterilmesini gerektirir. Anayasanın 67 nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliği ilkesi, baskı ve müdahaleleri dışlayan bir kavramdır.

Anayasanın Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, “Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir.

Açıklanan nedenlerle, 5747 sayılı Yasanın 2 nci maddesinin (2) nolu fıkrası ile yapılan düzenlemeyle Eminönü ilçesinin kaldırılması, Eminönü Belediyesinin Fatih Belediyesine katılması Anayasanın 2 nci, 10 uncu, 67 nci ve 126 ncı maddelerine aykırıdır.

Eminönü ilçesinin kaldırılması, Eminönü Belediyesinin Fatih Belediyesine katılması başka gerekçelerle de Anayasaya aykırıdır.

Yerleşme tüm demokratik ülkelerde temel ilke kabul edilmiş iken bu Kanun toplumu merkezileşmeye yöneltmektedir.

Yerel yönetimlerin var oluşunun siyasal gerekçesinin özünde demokrasi inancı yatar. Bu sebeptendir ki, yerel yönetimler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmişlerdir.

Ayrıca yöre halkı, yerel ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında seçimler ve diğer mekanizmalarla yönetimlere demokratik katılım hakkını kullanmakta ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde etkili olmaktadır. Böylece, yerel yönetimlerle demokrasi yaygınlaşmakta ve etkinleşmektedir.

Bu durum, Anayasanın 5 inci maddesinde belirtilen; devletin, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak gibi amaç ve görevlerine ters düşen bir durumdur.

Anayasa ile güdülen ana amaç, Başlangıç'ta, belirtildiği gibi, Türk Ulusu'nun sürekli varlığı ve çağdaş uygarlık seviyesine ulaşması biçimindedir. Bu ana amaca varılmasını engelleyebilecek ya da yozlaştırabilecek nitelikte hiçbir hak ve özgürlüğün Anayasada tanınmadığı, daha açık bir anlatımla, bu amacın Anayasanın tüm yapısına ilke ve kurallarıyla ruhuna egemen olduğu tartışma götürmeyen bir gerçektir.

Anayasanın 127 nci maddesine göre, mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. Görüldüğü gibi Anayasa, yerel yönetimlerin “yerinden yönetim” ilkesine göre kurulmasını öngörmüştür. Yerinden yönetim ilkesini gözetmeden başka gerekçelere dayanarak belediye kapatmak yerinden yönetim ilkesine uygun değildir.

Anayasanın 127 nci maddesinin birinci fıkrası, “yerinden yönetim” ilkesini açıklayan ikinci fıkrasıyla birlikte değerlendirildiğinde konu daha çok açıklık kazanmakta, yerel yönetimlerin, hukuksal yapıları ve işlevleriyle varlık amaçları gözetildiğinde, o yerde bulunanların, ortak gereksinimlerini karşılamak için kendi seçtiği organlarca yönetilen kamu tüzelkişileri olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tüm yasaların genel amacının kamu yararı olduğu bilinen bir gerçektir. Oysa Yasadaki düzenleme, oluşan rantları yönetme isteğine ve siyasal nedenlere dayanmaktadır. Yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin artırılması ile gerçekleştirilebilir. Belediyenin kapatılması, o yörede yaşayan halkın bir başka belediyeye bağlanması demokratik katılımı en aza indirecektir. Bu nedenle Kanunun 2 inci maddesinin (2) nolu fıkrası amaç ögesi bakımından da Anayasaya uygun değildir.

Belediye tüzel kişiliğini kaldırarak bir başka belediyeye katmak yörede yaşayan halkın mahalli müşterek ihtiyaçları açısından demokratik bir yaklaşım değildir ve Anayasanın 127

nci maddesinde sözü edilen yerinden yönetim ilkesine aykırıdır. Mahalli müşterek ihtiyaçlar Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartına göre en yakın olan yerde giderilmelidir.

Öte yandan 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasıyla Eminönü belediyesinin kapatılması ve Fatih Belediyesine katılma işlemi yöre halkına sorulmadan yapıldı.

Yerel Yönetim Özerklik Şartının 5 inci maddesinde: “yerel yönetimlerin sınırlarında mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara danışılmadan değişiklik yapılamaz” hükmü vardır.

5393 sayılı Belediye Kanununda birleşme ve katılmada Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak referandum yapılması öngörülmüştür. 5393 sayılı Belediye Kanununun birleşme ve katılmaları düzenleyen maddelerinde sadece katılan belediyede referandumun öngörülmesi, buna karşılık katılacak belediyede referandumun öngörülmemesi nedeniyle iptal istemini görüşen Anayasa Mahkemesinin E.2005/95 K.2007/5 sayılı 24.01.2007 tarihli Kararında aynen şöyle denilmiştir:

“... Düzenlemeyle tüzel kişiliği kaldırılacak ya da tabi oldukları tüzel kişiyle ilişkisi kesilecek olan mahal sakinlerinin iradesinin doğrudan doğruya sorulması zorunlu kılınmakta; ancak statüsünde herhangi bir değişiklik yaşamayan ve özerkliğine dokunulmayan katılacak tüzel kişi (belediye) sakinlerinin doğrudan iradelerine başvurulmamakla birlikte, yine de oylarıyla oluşturulan karar organlarının onayı şart koşulmaktadır. Dava konusu kuralla tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı buldukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olması, yerinden yönetim ilkesinin bir gereğidir. Katılacak belediyenin hukuksal statüsünde herhangi bir değişiklik olmayacağından, doğrudan doğruya halkoyuna başvurulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna rağmen yasa koyucu katılacak belediye meclisinin bu birleşme ve katılmaya onay vermesini zorunlu kılarak, katılacak belediyenin özerkliğinin korunmasını gözetmiştir.”

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesi tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı buldukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olmasını, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği olarak görmektedir.

5393 sayılı belediye Kanunu, Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak katılan beldede referandumu şart koşarken 5747 sayılı Kanun katılan beldelerde referandum öngörmemiştir.

Türkiye Yerel Yönetim Özerklik Şartını 1988 yılında çekince koyarak onaylamış, 1991 yılında da yasal olarak kabul etmiştir. Anayasanın 90 ıncı maddesinde, “... usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir” denedikten sonra bunların Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceği bildirilmiştir. Diğer yandan Anayasanın 90 ıncı maddesinde yapılan son değişiklikte, temel hak ve özgürlüklere ilişkin andlaşmalarla kanunların aynı konuda yaptığı düzenlemelerde çatışma olması halinde andlaşma hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu nedenle yapılacak yasal bir düzenleme ile uluslararası andlaşmanın yok sayılması ve bu andlaşmanın getirdiği yükümlülüklerden kaçınılması söz konusu olamaz.

Eminönü belediyesinin kapatılması ve Fatih Belediyesine katılma işleminde beldede referandum öngörülmemesi yerinden yönetim ilkesine ve Yerel Yönetim Özerklik Şartına, dolayısı ile Anayasanın 90 ıncı ve 127 nci maddesine aykırıdır.

Kısacası, Kanunun 2 nci maddesinin (2) nolu fıkrasındaki düzenlemeyle, İstanbul ilinde Eminönü ilçesinin kaldırılması, Eminönü Belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılarak mahalleleriyle birlikte Fatih Belediyesine katılması yukarıda açıklanan gerekçelerle Anayasanın 2 nci, 5 inci, 10 uncu, 67 nci, 90 ıncı, 126 ncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

2) 06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarının Anayasaya aykırılığı

5747 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (3) nolu fıkrasıyla:

Kadıköy İlçe Belediyesine bağlı Atatürk Mahallesinin bir kısmı Ümraniye İlçe Belediyesine,

Esenler İlçe Belediyesinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Proje Yolunun kuzeyinde kalan kısmı Başakşehir İlçe Belediyesine,

Esenler İlçe Belediyesinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi Proje Yolunun güneyinde kalan kısmı Bağcılar İlçe Belediyesine katılmıştır.

5747 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (4) nolu fıkrasıyla ise:

İstanbul İlinde Gürpınar İlk Kademe Belediyesine bağlı Pınartepe Mahallesi ve Kıracı İlk Kademe Belediyesine bağlı Çakmaklı Mahallesinin TEM – D100 bağlantı yolunun batısı Büyükçekmece İlçe Belediyesine;

Çekmeköy İlk Kademe Belediyesine bağlı Mehmet Akif Ersoy Mahallesinin Ümraniye – Şile Yolunun güneyinde kalan kısmı Ümraniye İlçe Belediyesine;

Ömerli İlk Kademe Belediyesine bağlı Merkez Mahallesinin Ömerli Baraj Gölü içindeki Yarımada üzerinde bulunan Germeçli Tepesi, Akça İlyas Tepesi, Ziyaret Tepesi ve Koçullu Köyü Ziyaret Tepesi mevkilerinin Pendik İlçesine bağlı Kurtdoğan Köyüne;

Bahçeşehir İlk Kademe Belediyesinin 1. Kısım Mahallesinin TEM'in güneyinde ve TEM D100 bağlantı yolunun doğusunda kalan kısmı Avcılar İlçe Belediyesine katılmıştır.

5747 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarıyla bazı belediye ve ilçe sınırlarının değiştirilmesi, yerel yönetim seçimleri ve o yörelerde oluşan rantlarla ilgilidir. Gerçekleştirilen bu operasyonla sadece seçim kazanmaya elverişli bir ortam yaratılmış olmamakta, bunun yanında İstanbul'daki rant alanlarının yönetimi de ele geçirilmeye uygun hale getirilmektedir.

Kanunun Madde Gerekçesinde 5747 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarıyla getirilen düzenlemelerin gerekçesi belirtilmemiştir. Yani getirilen fıkra hükmünün hangi gerekçeyle getirildiği belli değildir. Hiç olmazsa diğer düzenlemelerde gerçekleri yansıtmaya da bir gerekçe ileri sürülmüştür. Getirilen bu düzenlemenin keyfiligi ve İstanbul'daki rant ve seçim hesaplarıyla ilgili olduğu çok açıktır.

5747 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkraları hükmü ile; İstanbul ilinde Kadıköy, Esenler, Ümraniye, Başakşehir, Bağcılar, Büyükçekmece, Ümraniye, Avcılar ilçe belediyelerinin ve Pendik ilçesinin sınırları yeniden çizilmektedir.

5747 sayılı Kanununun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarındaki düzenleme, kamu yararı amacına değil, belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yöneliktir.

Hukuk devletinin tanımına giren birçok öğeden biri de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka bir deyişle, özel çıkarlar için ya da belli kişilerin yararına olarak bir yasanın kabul edilemeyeceğidir. Kamu yararı amacı taşımayan yasaların, amaç ögesi yönünden Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır.

Bu iktidar belediye sınırlarında değişiklik yapma girişiminde ilk defa bulunmuyor. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun Geçici 2 nci maddesindeki düzenlemeye dayanarak 2005 yılından bu yana kendinden olmayan belediyelerin sınırlarını değiştirmek için çok sayıda girişimde bulunmuştur. Bu bağlamda İstanbul'da da Avcılar, Çatalca, Büyükçekmece, Bahçeşehir gibi belediyelerin sınırları değiştirilmek istendi. Sınır değişikliği yapılmak istenen alanların imara açık ancak yapılaşmanın olmadığı alanlar olması dikkat çekicidir. Bu sınır değişiklik kararlarının neredeyse tamamı İdari Mahkemelerde açılan davalarda iptal ettirildi.

İstanbul'da sınır değişikliği kararlarının kamu hizmetinin gereği veya coğrafi ve ekonomik şartlar gereği yapılmadığını, tamamen siyasi amaçlarla yapıldığını gösteren çarpıcı örneklerden biri Çatalca'daki sınır değişikliği kararıdır. 5216 sayılı Yasanın yürürlüğe girmesinin ardından Çatalca belediyesine bağlı, Yazlık, Gümüşpınar, Örcünlü, Çanakça, Kestanelik, Nakkaş, Bahşeyiş, Yassıören ve Kızılcaali köyleri 19.08.2004 tarihinde Hadımköy Belediyesine bağlandı. Çatalca belediye başkanı üç ay sonra ANAP'tan istifa edip AKP'ye geçince köyleri yeniden Çatalca sınırlarına bağlandı.

İktidar, İstanbul'da yargı organlarından dönen sınır değişikliği kararlarını şimdi bu Yasa ile uygulamaya çalışmaktadır. Oluşan yargı kararlarını işlevsiz kılmaya çalışmaktadır. Bunun, Anayasanın kuvvetler ayrılığı ilkesine ve hukuk devleti ilkesine aykırılığı açıktır.

(Örnek için – EK 11 – Esenyurt ilk kademe Belediyesinin talebi üzerine 5216 sayılı yasanın Geçici 2 nci maddesi uyarınca bu belediyenin sınırları içine alınmasını uygun gören İçişleri Bakanlığı'nın 27.10.2005 tarih ve 59005 sayılı onayını iptal eden İstanbul 1. İdare Mahkemesinin Esas No. 2005/3229, Karar No. 2007/2850 sayılı Kararı.)

Anayasanın 67 nci maddesine göre, sonucu yönünden seçimlerle doğrudan ilgili olan bir yasal düzenlemenin seçimlerden en az bir yıl önce yapılması zorunludur.

Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasında, seçim yasalarında yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanununun 3507 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; mahalli idareler seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı, her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak gününün seçimin başlangıç tarihi, aynı yılın Mart ayının son Pazar gününün de oy verme günü olduğu hükmüne bağlanmıştır.

Seçim bir süreçtir. Bu süreçte seçim bölgelerinin belirlenmesi, siyasi partilerin adaylarını belirlemesi, aday listelerini vermeleri, adayların incelenmesi, adayların ilanı ve itirazlar, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarının basımı, propaganda dönemi gibi aşamalar vardır. 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 dur. Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 günü dolmaktadır. Oy verme günü olan Mart ayının son Pazar günü, seçimlerin sona erdiği, sonlandığı gündür. Bu hali eski ilçe sınırlarının değiştirildiği yerlerde yaşayanların seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları ellerinden alınmış olacaktır.

Bu nedenle 5747 sayılı Yasanın 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkraları ile yapılan ve İstanbul ilindeki 9 ilçenin sınırında değişiklik yapan düzenleme, seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek nitelikte olduğundan ve 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihinin 1 Ocak 2009 olması karşısında Anayasada öngörülen bir yıllık süreden önce yürürlüğe sokulduğundan Anayasanın 67 nci maddesine aykırıdır.

Anayasa Mahkemesinin 15.11.1967 gün ve 12751 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Anayasa Mahkemesinin, Abana İlçe Merkezinin Abana'dan kaldırılıp Bozkurt'a Nakline İlişkin 6203 sayılı Kanun hükümlerinin iptali istemi ile ilgili olarak verdiği K.967 – 20, E.963 – 145 sayılı Kararında: “Seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümlerin, Anayasaya aykırı olacağı, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğini açıkça belirtmektedir.

Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediye ve ilçe sınırlarının değiştirileceği korku ve endişesi yaratılarak serbestçe seçim yapılması mümkün değildir.

Anayasamızın 13 üncü maddesi: “Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımaktadır. Demokratik toplum düzeni her şeyden önce seçme ve seçilme hakkına azami ölçüde saygı gösterilmesini gerektirir. Anayasanın 67 nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliği ilkesi, baskı ve müdahaleleri dışlayan bir kavramdır.

Anayasanın Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, “Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar

için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir.

Açıklanan nedenlerle, 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarında yapılan düzenlemeyle İstanbul'da 9 ilçenin sınırlarında değişiklik yapmak Anayasanın 2 nci ve 67 nci maddelerine aykırıdır.

Öte yandan getirilen düzenleme Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartına aykırıdır. 5747 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarıyla; İstanbul'da 9 ilçenin sınırlarında değişiklik yapılmıştır. Ancak bu değişiklikler yöre halkına sorulmadan yapılmıştır.

Yerel Yönetim Özerklik Şartının 5 inci maddesinde: “yerel yönetimlerin sınırlarında mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara danışılmadan değişiklik yapılamaz” hükmü vardır.

5393 sayılı Belediye Kanununda birleşme ve katılmada Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak referandum yapılması öngörülmüştür. 5393 sayılı Belediye Kanununun birleşme ve katılmaları düzenleyen maddelerinde sadece katılan belediyede referandumun öngörülmesi, buna karşılık katılacak belediyede referandumun öngörülmemesi nedeniyle iptal istemini görüşen Anayasa Mahkemesinin E.2005/95 K.2007/5 sayılı 24.01.2007 tarihli Kararında aynen şöyle denilmiştir:

“... Düzenlemeyle tüzel kişiliği kaldırılacak ya da tabi oldukları tüzel kişiyle ilişkisi kesilecek olan mahal sakinlerinin iradesinin doğrudan doğruya sorulması zorunlu kılınmakta; ancak statüsünde herhangi bir değişiklik yaşamayan ve özerkliğine dokunulmayan katılacak tüzel kişi (belediye) sakinlerinin doğrudan iradelerine başvurulmamakla birlikte, yine de oylarıyla oluşturulan karar organlarının onayı şart koşulmaktadır. Dava konusu kuralla tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı buldukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olması, yerinden yönetim ilkesinin bir gereğidir. Katılacak belediyenin hukuksal statüsünde herhangi bir değişiklik olmayacağından, doğrudan doğruya halkoyuna başvurulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna rağmen yasa koyucu katılacak belediye meclisinin bu birleşme ve katılmaya onay vermesini zorunlu kılarak, katılacak belediyenin özerkliğinin korunmasını gözetmiştir.”

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesi tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı buldukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olmasını, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği olarak görmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanunu, Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak katılan beldede referandumu şart koşarken 5747 sayılı Kanun, tüzel kişiliği kaldırılan beldelerde referandum öngörmemiştir.

Türkiye Yerel Yönetim Özerklik Şartını 1988 yılında çekince koyarak onaylamış, 1991 yılında da yasal olarak kabul etmiştir. Anayasanın 90 ıncı maddesinde, “... usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir” dendiikten sonra bunların Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceği bildirilmiştir. Diğer yandan Anayasanın 90 ıncı maddesinde yapılan son değişiklikle, temel hak ve özgürlüklere ilişkin andlaşmalarla kanunların aynı konuda yaptığı düzenlemelerde çatışma olması halinde andlaşma hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu nedenle yapılacak yasal bir düzenleme ile uluslararası andlaşmanın yok sayılması ve bu andlaşmanın getirdiği yükümlülüklerden kaçınılması söz konusu olamaz.

Sınırları değiştirilen beldelerde referandum öngörülmemesi yerinden yönetim ilkesine ve Yerel Yönetim Özerklik Şartına, dolayısı ile Anayasanın 90 ıncı ve 127 nci maddesine aykırıdır.

Kısacası, Kanunun 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkralarındaki düzenlemeyle, 9 belediyenin sınırlarının değiştirilmesi yukarıda açıklanan gerekçelerle Anayasanın 2 nci, 67 nci, 90 ıncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

3) 06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Kanununun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrasının Anayasaya aykırılığı

5747 sayılı Kanununun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası ile bu Kanuna ekli 44 sayılı listede adları yazılı belediyelerin tüzel kişilikleri, ilk mahalli idareler seçiminden sonra geçerli olmak üzere kaldırılarak köye dönüştürülmektedir.

44 sayılı listede adları yazılı belediyelerin sayısı 863 dür. Bir başka ifadeyle Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2007 Nüfus Sayımı Sonuçlarına göre nüfusu 2000'den az olan 863 belde belediyesi, bu Kanununun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki hükümle köye dönüştürülmektedir.

Türkiye'de 2011 belde belediyesi vardı. Belde belediyelerinin 863'ü bu Kanunla köye dönüştürülerek kapatılmıştır. Rakamlar, 5747 sayılı Kanununla belediyelerin üçte birinden fazlasının kapatıldığını göstermektedir.

Bugüne kadar ne (1930 yılında kabul edilen) 1580 sayılı Belediye Kanununun ne de 5393 sayılı Belediye Kanununun yürürlükte olduğu süre içinde hiç belediye kapatılmamıştır. 1923'de 436 olan belediye sayısı, 2008 yılının başında 3225 olmuştur. Belediyeler Kanunu Tasarısı 59. Hükümet tarafından 3 Mart 2004 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulduğunda belediye sayısı 3215 idi. 1930 yılından beri nüfusu 2000'in altına düşse bile hiç belediye kapatılmamıştır.

5747 sayılı Kanununun Gerekçesi'nde; küçük yerleşim birimlerindeki belediyelerin kaynak oluşturma kapasitesi bulunmadığından küçük belediyelerin genel bütçe vergi gelirlerinden aktarılan paya bağımlı hale geldiği, nüfusu küçük belediyelerin kaynak sıkıntısı nedeniyle mali yapılarının bozulduğu ve borçlarının giderek arttığı, bunların hizmet yerine borç üreten bir yapıya dönüşmelerinin kaçınılmaz olduğu, sürekli borçlanmalarına rağmen bu belediyelerin temel alt yapı ihtiyaçlarının karşılanmadığı, BELDES projeleri ile alt yapı ihtiyaçlarının karşılanacağı ama alt yapı tesislerinin inşasının yeterli olmadığı, bunların sürekli bakımı ve işletilmesi de gerekeceği, bu belediyelerin ileri teknoloji gerektiren katı atık ve su arıtma gibi yatırımları gerçekleştiremeyecekleri, teknik kapasite yetersizliği nedeniyle imar ve ruhsat işlemlerinin yeterli kalitede olmadığı ileri sürülmektedir.

Gerekçede ileri sürülen bu sav, yeni değildir. 2004 yılında TBMM'ne sunulan Belediye Kanununun Gerekçesinde de benzer şeyler söyleniyordu.

Bu gerekçeye dayalı olarak belediyelerin kapatılması ve köye dönüştürülmesindeki amacın kamu yararı sağlamak olmadığı çok açıktır. Küçük ölçekli olan verimsizdir anlayışı doğru bir yaklaşım değildir. Büyük ölçekli olmasına karşın verimsiz çalışan belediyeler olduğu gibi küçük ölçekli olan ama verimli çalışan belediyeler de vardır. Ayrıca belediyelerin etkili görev yapamamalarının sebebi ölçek küçüklüğü değildir. Belediyelerin yeterli gelir kaynakları yoktur. Özellikle yeni belediye yasası ile yerel yönetimlere çok sayıda yeni görevler yüklenmiş buna karşılık yerel yönetimlere aktarılan hizmet alanı ölçüsünde kaynak sağlanmamıştır. Anayasanın 127 nci maddesinde yer alan: "Bu idarelere, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanır" kuralına karşın yıllardır belediye gelirleri yasası çıkarılmamıştır. Üstelik uygulamada yıllar içinde belediyelere aktarılan pay azaltılırken küçük belediyelerin payları dağıtım nüfus ölçütüne göre yapıldığı için daha da azalmıştır. Nüfusa göre dağıtımda yaz – kış, gece – gündüz nüfus farklılıkları bile dikkate alınmamaktadır. Belediyenin bulunduğu yörenin turistik merkez olması, o yörede tarihi ve kültürel dokunun bulunması ve benzeri faktörler dikkate alınmamaktadır.

Yerel yönetimlerin tümü açısından en önemli gelir kaynağı, bütçe vergi paylarıdır. Öncelikle bu payların anlamlı bir orana yükseltilmesi ve nüfus dışı ölçütlerin de dikkate alınarak yerel yönetimlere dağıtılması gerekir. Yapılması gereken şey belediyelerin yetkilerini ve gelirlerini artırmaktır. Kapatmak çare değildir. Belediye yönetimi altında yaşayan insanlar kasabalarının köye dönüştürülmesini istemiyor. Köy olmak istemiyor.

Belediyeler kapatılınca yörede yaşayan insanların ihtiyacı sona mı erecek? Okul, su, yol, kanalizasyon, hastane, konut vb. ihtiyaçları bitecek mi? Kapatılan belediye yönetimlerinin devredileceği il özel idareleri veya köylere hizmet götürme birlikleri bu

ihtiyaçları kaynak kullanmadan mı sağlayacak? Bahane olarak ileri sürülenler il özel idareleri veya köylere hizmet götürme birlikleri için geçerli olamayacak mı?

Yerel yönetimler kendilerine verilen görevleri yerine getirmek için yeterli kaynağa kavuştuğunda, küçük belediyeler ölçek küçüklüğünü kolayca avantaja dönüştürebilirler. Buralarda yolsuzluk, verimsizlik olmaz. Kaynaklar yerel önderler aracılığı ile en yüksek faydayı sağlayacak şekilde kullanılır. Yeter ki bunlara yeterli kaynak tahsis edilsin. Kapatılacak olan belediyelerde yaşayan yöre halkı, hizmete en çok ihtiyaç duyan vatandaşdır. Bu vatandaşlarımız belediyelerine aktarılacak daha çok kaynakla hizmet almayı beklerken, onlara belediyeleriniz kapatılacak deniyor.

Kapatma gerekçelerden biri de: “Küçük ölçekli belediyeler büyük tutarda parasal kaynak gerektiren içme suyu, kanalizasyon ve arıtma tesisi gibi yatırımları yapamıyor” gerekçesidir. Bu gerekçe, gerçekleri yansıtan ama sadece kapatılanlar için değil tüm belediyeler için geçerli olan bir savdır. Böyle olduğu için Hükümet, 18.04.2007 tarihinde kabul edilen 5625 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun’un 2 nci maddesi ile belediye teşkilatı olan yerleşim yerlerinin içme, kullanma ve endüstri suyunun temini ve kanalizasyon hizmetleri için gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye DSİ Genel Müdürlüğünü yetkili kıldı. Eski düzenlemeye göre, DSİ Genel Müdürlüğü yalnızca Ankara, İstanbul, İzmir ve nüfusu 100.000’i aşan şehirlerde yetkili idi. Diğer şehirlerde ise İller Bankası yetkili idi. Yapılan bu yasa değişikliği ile DSİ Genel Müdürlüğü’ne belediye teşkilatı olan tüm yerleşim yerlerinin “içme, kullanma ve endüstri suyunu temin etme” görevi verildi ve bu göreve “kanalizasyon” hizmetleri de eklendi. Büyük tutarda parasal kaynak gerektiren su ve kanalizasyon yatırımları için bir merkezi yönetim kuruluşu olan DSİ Genel Müdürlüğü yetkili kılındı. Katı atık ve arıtma tesislerini yapımı için de mahalli idare birliklerinin kurulması ve bu birliklere katılımın Bakanlar Kurulu Kararı ile zorunlu kılınabilmesi için 26.05.2005 tarih ve 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda düzenleme yapıldı. BELDES Projesi başlatıldı. Yani Kanunun gerekçesinde ileri sürülenler gerçekleri yansıtmıyor. Belediyelerin gerçekleşen su ve kanalizasyon yatırımlarının bakım ve onarımını yapamayacakları savı da gerçekleri gizleyen spekülatif bir söylemdir. İleride ortaya çıkacak olan bakım, onarım ihtiyacı bu yeni düzenleme nedeniyle ortadan mı kalkacak? Belediyeler kapatıldığı için bakım ve onarımlar kaynak gerektirmeden mi yapılacak?

Söz konusu belde belediyeleri kapatıldığında, buralarda yaşayan halk, başta yerel hizmetler olmak üzere eğitim, sağlık, ulaştırma hizmetlerinden yoksun kalacaktır. Bu hizmetlerin karşılanmaması ve aksatılmasıyla bu yerleşmelerdeki nüfus bu hizmetlere daha rahat ulaşacakları kent merkezlerine göçe başlayacaktır. Kırsal kesimdeki nüfus azalacaktır. Mera ve hazine arazileri üzerindeki düzensiz yapılaşma hızla artacaktır. Kapatılan belediyelerin çoğunun imar planı vardır. Belediyeler 3194 sayılı imar kanununa tabi iken bir anda 3367 sayılı Köy Kanununa tabi olacaklarından mevcut uygulama imar planlarının uygulanmasında sıkıntılar ortaya çıkacaktır. Yöre halkına günlük çalışma saatleri dışında da hizmet veren belediye yönetiminin kapatılması, hizmet kalitesini düşürecektir. Tüm bu nedenlerle belde belediyelerinin kapatılmasında kamu yararı yoktur.

Yerelleşme tüm demokratik ülkelerde temel ilke kabul edilmiş iken bu Kanun toplumu merkezileşmeye yöneltmektedir. Yöre nüfusunun azlığı halkın denetimini ve yerel yönetime katılımını artırır. Yerelleşmenin tercih edilmesinin temel nedeni budur. Belediyelerin yaklaşık üçte birinin kapatılması yerelleşmeye ve demokrasiye inançsızlığın en belirgin örneğidir. OECD’nin 2002 yılında yayınladığı bir rapora göre: Fransa’da 36.763, İtalya’da 8.100, İspanya’da 8.078, Belçika’da 589, Hollanda’da 548 belediye bulunmaktadır. Avrupa Birliğine üye olan diğer ülkelerle nüfusları da gözönünde tutularak karşılaştırıldığında ülkemizdeki belediye sayısının azlığı açıkça görülür.

Kapatılan belediyelerin içinde bilançoları nüfusu 2000’den fazla olan belediyelerden daha sağlıklı olan çok sayıda belediye vardır. Borçsuz belediyeler vardır. Borcu ile baş edebilen belediyeler vardır. Sürdürülebilir, baş edilebilir borç, olumsuzluk değil olumluluk göstergesidir. Öyle olmasa ne özel sektörün ne de Devletin borçlu olmaması gerekirdi.

Dünyanın en büyük ülkelerinin, en büyük şirketlerinin bile borcu vardır. Nüfusu 2000'in altına düşen belde belediyelerini toptancı bir yaklaşımla verimli ve etkin çalışıp çalışmadıklarını araştırmadan kapatmakta kamu yararı yoktur. Toptancı yaklaşım yanlıştır. Her belediye farklıdır.

Belediyelere görevleri ile orantılı gelir sağlama görevi yerine getirilmeden, bunlara gelir kaynakları yaratma olanağı sağlamadan, bütçe gelirleri hâsılatından dağıtılan gelirleri adil bir şekilde dağıtmadan nüfusu 2000'den az belediyeleri kapatmak doğru değildir. Bütün bunlar yapılmadan küçük ölçekliler verimsizdir gibi yanlış bir varsayım ile yasal düzenleme getirmek haksızdır.

Kapatılacak belediyelerin içinde çok uzun yıllardır belediye olarak hizmet veren belediyeler var.

Örneğin; 1896'da kurulan (Artvin) Kılıçkaya Belediyesi, 1903 yılında kurulan (Amasya) Gümüş Belediyesi, 1953 yılından beri belediye olan (Sivas) Çepni Belediyesi, 1972 yılında kurulan Muğla (Bafa) Belediyesi, 1957 yılında kurulan (Aydın) Yenice Belediyesi, 1968'de kurulan (Burdur) Bozluca Belediyesi, 1972'de kurulan (Ardahan) Ortakent Belediyesi, 1971 yılında kurulan (Ordu) Yalıköy Belediyesi, 1968'de belediye olan (Manisa) Nuriye Belediyesi köye dönüştürülmektedir.

Belediye iken köye dönüştürülen yerler arasında sadece Türkiye'nin değil Dünya'nın en önemli beldeleri vardır.

Bunlardan; borcu olmayan, 7000 turistik yatak belgesi ve yat limanı olan, yaz nüfusu 15 bini bulan, 200 yabancı konut satın alarak yerleştiği Marmaris'in turistik beldesi Turunç belediyesi nüfusu 2000'in altında gerekçesi ile köye dönüştürülmektedir.

Turizmde öncelikli yöre ilan edilen Çorum Alacahöyük Belediyesi de kapatılmaktadır.

Yılda 2 milyon turistin ziyaret ettiği, 1985'de Dünya Miras Listesine giren, milli park ve SİT alanı ilan edilen Göreme belediyesi de köye dönüştürülmektedir.

Ege'nin tek kar yağın ve uluslararası standartlara göre kayak yapılan Bozdağ Belediyesi kapatılmaktadır.

Bektaşî kültürünün en önemli merkezi Hasandede Belediyesi köye dönüştürülmektedir.

Yüz binlerce turistin ziyaret ettiği Dünya miras listesinde olan Afrodiasias'ın olduğu Geyre Belediyesi kapatılmaktadır.

(Isparta) Körküler Belediyesinin nüfusu 1.995, (Adıyaman) Köseceli Belediyesinin nüfusu 1998, (Elâzığ) Baltaşî Belediyesinin nüfusu 1.999 olduğu için kapatılacaktır.

Mersin'de Büyükeceli beldesinde nükleer enerji santrali kurulacak ama belediyesi kapatılmaktadır.

Jeotermal kuyularına sahip olduğu için ekonomik bakımdan hiçbir güçlüğü olmayan borçsuz Aydın ili Salavatlı Belediyesi de kapatılacaktır.

Kapatılacak belediyeler arsında Atatürk'ün Büyük Taarruzda hücum emri verdiği Zafertepe, 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in memleketi İslamköy, 20 yıldır Japonya Ortadoğu Kültür Merkezi tarafından Kalehöyük'te arkeolojik kazılar yapılan ve Japonların müze kurmaya hazırlandığı Kırşehir'in Kaman İlçesi'ne bağlı Çağırkan da yer alıyor. Ünlü TV dizisi Asmalıkonağ'ın çekildiği ve turizm ve hediyelik eşya satışlarının patladığı Mustafapaşa da belediye olmaktan çıkarılmaktadır.

Haksız olan, yanlış olan, adil olmayan bir yasal düzenlemenin amacı kamu yararı olamaz. Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir. Tüm yasaların genel amacının kamu yararı olduğu bilinen bir gerçektir. Buna göre çıkarılması için kamu yararı bulunmayan bir kanun, Anayasanın 2 nci maddesi hükmüne aykırı nitelikte olur. Bu nedenle 5747 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası Anayasanın 2 nci maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Uzun yıllardır belediye yönetimi altında demokratik bir yönetime sahip olan vatandaşlarımız küçük hesaplar yüzünden cezalandırılıyor. Köy statüsünden belediye statüsüne geçen bir yerleşim yerinde halk, yerel düzenlemelerle tanışmıştı. Halk, kendi özgür

iradesi ile belediye meclisini ve belediye başkanını seçerek demokrasinin verdiği hakkı yaşıyordu.

Yerel yönetimlerin var oluşunun siyasal gerekçesinin özünde demokrasi inancı yatar. Bu sebeptendir ki, yerel yönetimler öteden beri demokrasinin temel kurumlarından biri olarak kabul edilmişlerdir.

Ayrıca yöre halkı, yerel ortak ihtiyaçlarının karşılanmasında seçimler ve diğer mekanizmalarla yönetimlere demokratik katılım hakkını kullanmakta ve bu hizmetlerin gerçekleştirilmesinde etkili olmaktadır. Böylece, yerel yönetimlerle demokrasi yaygınlaşmakta ve etkinleşmektedir.

Kasabadan köye dönüştürülen nüfusu 2000'den az olan belediyelerin bulunduğu yörede artık demokrasinin yaygınlaşması ve etkinleşmesinden söz edilemeyecektir. Yöredeki insanlar kasabalarının köye dönüşmesini istemiyor. 40 yıldır, 50 yıldır belediye yönetimi altında yaşayan insanlar köy yönetimi altında yaşamak istemiyor.

Belediye yönetimi gibi köy yönetimine göre daha gelişmiş bir yönetime sahip halk, birden bire "köylü halka" dönüşünce onur kırıcı bir işleme maruz kalmış olma duygusu içine girmiştir.

Bu durum, Anayasanın 5 inci maddesinde belirtilen; devletin, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak gibi amaç ve görevlerine ters düşen bir durumdur.

Anayasa ile güdülen ana amaç, Başlangıç'ta, belirtildiği gibi, Türk Ulusu'nun sürekli varlığı ve çağdaş uygarlık seviyesine ulaşması biçimindedir. Bu ana amaca varılmasını engelleyebilecek ya da yozlaştırabilecek nitelikte hiçbir hak ve özgürlüğün Anayasada tanınmadığı, daha açık bir anlatımla, bu amacın Anayasanın tüm yapısına ilke ve kurallarıyla ruhuna egemen olduğu tartışma götürmeyen bir gerçektir.

Yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin artırılması ile gerçekleştirilebilir. Belediyelerin kapatılması, demokratik katılımı en aza indirecektir. Bu nedenle 5747 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası amaç ögesi bakımından da Anayasaya uygun değildir.

2004 yılında 5393 sayılı Kanunla nüfusu 2000'in altında olan belediyelerin kapatılması kabul edildiğinde Kanunun Gerekçesinde 2000 yılı Nüfus Sayım Sonuçlarına göre bu durumda olan belediye sayısının 340 tane olduğu açıklanmıştı. Kapatma işlemi çeşitli yasal düzenlemelerle 2009 yılına ötelenerek ve kapatma işleminin 2000 yılı değil 2007 yılında yapılacak Nüfus Sayım Sonuçlarına göre yapılacağı hükme bağlanarak bu geçen süre içinde doğal olarak belediyelerin çoğunun nüfusunun 2000'in üstüne çıkması bekleniyordu. Bu beklenti 2007 sonuçları açıklanan kadar devam etti. Sonuçlar açıklandığında beklenenin tam tersi oldu. Türkiye'nin nüfusu azaldı. Kapatılacak belediye sayısı azalacağına yaklaşık üç kat artarak 863'e yükseldi. Yasa koyucunun iradesinden, beklentisinden, tahmininden tamamen farklı olan bir durum ortaya çıktı.

2000 yılında yapılan sayımda Türkiye'nin nüfusu 67.8 milyon kişi idi. Bilim adamları TÜİK'in daha önce yayımlanmış olduğu verilerden yola çıkarak 2007 yılı ortası için 73.9 milyon, yılsonu için de 74.2 milyon tahmininde bulunuyorlardı. Ama açıklanan sayı 70, 5 milyon oldu. Bu tahminlerle TÜİK'in açıklaması arasında 3.5 milyon farklılık var. Sonuçlardan hangisinin hatalı olduğu hala tartışılıyor. TÜİK, daha önceki projeksiyonlara göre 3.5 – 4 milyon daha az çıkan nüfus azalmasının nereden kaynaklandığını, şüphe uyandırmayacak biçimde ortaya koyamamıştır.

Böyle bir belirsizlik ve kuşku ortamında sağlıklı, haklı, adaletli bir yasal düzenleme yapma olanağı yoktur.

Bu gelişmeler yasa koyucunun amacına, iradesine, beklentilerine uygun değildir. Üstelik 2007 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayım Sonuçlarının doğruluğu konusunda kamuoyunda büyük şüpheler oluşmuş, açıklanan sonuçlara çok sayıda itiraz olmuştur. Bu itirazların bir kısmı yargıya taşınmış bazı belediyeler nüfuslarının yeniden tespit edilmesi talebinde bulunmuştur.

TÜİK'in 2007 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayım Sonuçlarını yargıya götüren çok sayıda belediyeden biri olan Erzincan ili Yaylabası Belediyesi Sivas Bölge İdare Mahkemesine 1966 olarak açıklanan nüfusunun 2020 olarak düzeltilmesi talebiyle başvurmuştur. Yaylabası Belediyesi'nin başvurusunda özetle şöyle denilmektedir: "Belediyemizde yıllardır yaşamakta olan berberimiz, muhtarımız, komutanımız ve çiftçi vatandaşlarımızdan 54 kişiden 31'i TÜİK personeli tarafından adreslerinde sayılmalarına rağmen TÜİK'in adres ve sokak numaralarını yazmada yaptığı hata yüzünden sisteme dahil edilmemişlerdir. 23 kişi ise beldemizin meskun sahasının dışında bulunan küme evlerimizde yaşamaktadır. Buralarda sayım yapılmadığı anlaşılmaktadır. Sisteme dahil edilmeyen kişiler 2008 yılının Ocak ve Şubat aylarında Erzincan Merkez İlçe Nüfus Müdürlüğüne müracaat ederek kayıtlarını yaptırmıştır. Sisteme dahil edilmeyen 54 kişinin tespitinin yapılarak nüfusumuzun 2020 olarak düzeltilmesini talep ederiz." (Bak: EK 14)

TÜİK'in yaptığı sayım sonuçlarına yargı organı nezdinde itiraz eden belediyelerden biri olan (Antalya) Abdurrahmanlar Belediye Başkanlığı da 1.988 olarak açıklanan nüfusunun hatalı olduğunu, hatanın kaynağının belde belediyesi sınırları içinde olan "Zümrüt", "Çıtlıklı" ve "Töngüçlü" mahallelerindeki nüfusun belde sınırı dışında olan ve hiçbir sınır ihtilafının olmadığı Şatırlı köyü nüfusunda gösterilmiş olmasından kaynaklandığı ileri sürerek Antalya 2. İdare Mahkemesine 07.03.2008 tarihinde dava açmıştır. (Bak: EK 15)

TÜİK'in yaptığı sayım sonuçlarını yargıya götüren belediyelerden bir diğeri (Antalya) Dağbeli Belediye Başkanlığı'dır. Antalya 2. İdare Mahkemesine verilen dilekçede, Dağbeli Belediyesinin 1.828 olarak açıklanan nüfusunun 2000 yılında 3.912 olduğu, 2007 yılında yapılan referandumda belde 1.773 seçmen kaydının bulunduğu, belde 1050 meskenin mevcut olduğu, 1019 elektrik, 1054 su abonesi olduğu, saptanabildiği kadarıyla 245 kişinin sayımının yapılmadığı, sayımı yapılmayanlar arasında Belediye Başkanı ve eşinin de bulunduğu, belediye başkanının sadece oğlunun sayıldığı belirtilmiştir. (Bak: EK 16)

(Erzincan) Mercan Belediye Başkanlığı da 1989 olarak açıklanan nüfusunun hatalı olduğunu ileri sürerek belde 14 kişinin TÜİK tarafından 31.12.2007 tarihinden önce kaydedilmediğine dair Tercan Sulh hukuk Mahkemesine başvurmuş ve mahkeme 03.03.2008 tarihinde 14 kişinin 31.12.2007 tarihinden önce yerleşmek sureti ile Mercan Beldesinde ikamet ettiklerini tespit etmiştir. (Bak: EK 17)

Dava açanlardan bir diğeri, (Kütahya) Balıköy Belediye Başkanlığı'dır. TÜİK, Balıköy belediyesinin nüfusunun 1955 olduğunu açıklamıştır Balıköy Belediye Başkanlığı madende çalışanların, öğretmenlerin ve bazı vatandaşların sayılmadığını ileri sürerek TÜİK'in hatalı sayım yapması nedeniyle İdare Mahkemesine dava açmıştır. (Bak: EK 18)

Benzer şekilde (Kütahya) Günlüce Belediyesi de TÜİK'in hatalı sayım yapması nedeniyle İdare Mahkemesine de dava açmıştır. Dava dilekçesinde belde ikamet eden 13 öğretmen, 2 doktor ve 1 hemşirenin aileleri ile birlikte belde nüfusu içinde sayılmadığını ileri sürülmüştür. (Bak: EK 19)

Burada örnek olarak verilenler dışında TÜİK'in sayım sonuçlarını yargıya götüren çok sayıda belediye vardır.

Anayasanın 36 ncı maddesinde, herkesin meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı ve davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahip olduğu öngörülmüştür. Nüfusu 2000'in altına düşen belde belediyelerinin tüzel kişiliklerinin yasal düzenlemeyle kapatılarak köye dönüştürülmesi, bunların kişisel menfaatini ihlal eden bir idari işlem hakkında açtıkları dava lehlerine sonuçlansa bile hiç bir etki doğurmayacaktır. Bunun yargı kararlarını işlevsiz hale getireceği, dolayısıyla kuvvetler ayrılığı ve hukuk devleti ilkesine aykırı olacağı açıktır. Yargı organlarının idari işlemin iptali yönündeki kararları bu belediyelere yeniden tüzel kişilik kazandırmayacağından bunların hak arama hürriyetleri önlenmiş olmaktadır. Anayasamızın 13. Maddesi: Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımaktadır. Hak arama hürriyetine getirilen bu sınırlama Anayasaya aykırıdır. Bu nedenle

5747 sayılı Kanununun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası ile getirilen düzenleme Anayasanın 2 nci 13 üncü ve 36 ncı maddelerine aykırıdır.

Kanunun Gereğesinde kapatılma için ileri sürülen nedenlerden biri de, nüfusu 2000'in altına düşen belde belediyelerinin 5393 sayılı Kanunun hükümlerine göre zaten kapatılmalarının gerektiğidir.

Gerçekten de 03.07.2005 tarihinde kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanununda; yeni belediye kurulması için nüfusun en az 5.000 olması şart koşulmuş ve nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin, köye dönüştürülmesi öngörülmüştür.

Ancak nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin kapatılması ile ilgili düzenleme büyük tepki toplayınca, 5393 sayılı Kanununun Geçici 3 üncü maddesine konulan hükümlerle; nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerden Kanununun birleşme ve katılma hükümlerinden yararlanmak isteyenlerin köye dönüştürme işleminin 31.12.2006 tarihine kadar uygulanmaması kabul edilmiştir.

Nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin kapatılması işleminin 2007 yılının başına kadar ertelenmesi de tepkileri dindirmediğinden bu kez 5594 sayılı yasa ile; nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin kapatılması işlemi ilk mahallî idare seçimlerine, yani 2009 Mart'ına kadar ertelenmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununda bu Kanunda öngörülen nüfus büyüklüğü için Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığınca bildirilen nüfusun esas alınacağına dair hüküm vardır. Ancak, 2009 yılında gerçekleşecek kapatılma işleminin 2000 yılı Nüfus Sayım Sonuçlarına göre yapılması da adil olmadığından 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun geçici maddesinde yapılan bir düzenleme ile nüfus tespit işlemlerinin ikametgâha dayalı nüfus kayıt sisteminin kurulmasına kadar ertelenmesi kabul edilmiştir.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2007 Nüfus Sayımı Sonuçlarına göre 863 belde belediyesinin nüfusu 2000'den az çıkmıştır.

Bütün bu gelişmelerden sonra AKP Hükümeti, 5393 sayılı Belediye Kanununda öngörülen idari işlemlerle tüzel kişiliği kaldırma yerine, bunu Kanunla yapmayı tercih etmiştir.

Gerçekten de 5393 sayılı Belediye Kanununun 11 inci maddesinde yer alan düzenlemeye göre, nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin Danıştay'ın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığının önerisi üzerine müşterek kararname ile köye dönüştürülmesi gerekmektedir.

Bu yol seçildiğinde her belediye için Bakanlığın teklifi, Bakanlar Kurulunun ve Danıştay'ın kararı gereklidir. 1580 sayılı Yasadaki "Danıştay'ın kararı" ibaresi 5393 sayılı yasada "Danıştay'ın görüşü" ibaresine dönüştürülmüştür. Ama bu dönüştürme sonuca fazla etkili değildir. Danıştay'ın olumsuz görüşüne karşın kapatma gerçekleşirse itiraz halinde Danıştay'ın son kararı vereceği tabidir.

Bu yol seçilmemiştir. Çünkü bu yolla belediye kapatmanın süresi uzayacağı gibi bazıları da yargıdan dönebilir. Oysa AKP Hükümetinin acelesi var. İdari yol izlenerek belediyelerin kapatılması halinde bu belediyelerin 2009 mahalli idareler seçimlerine katılacağı düşünülmektedir.

Bu yüzden acele ediliyor ve Anayasanın 67 nci maddesine göre, sonucu yönünden seçimlerle doğrudan ilgili olan bir yasal düzenlemenin seçimlerden en az bir yıl önce yapılması zorunluluğundan dolayı kapatma işlemini yasa ile bir yıldan önce yapmak isteniyor. Tek başına bu olgu bile iktidarın kamu yararı amacından sapmış olduğunu ortaya koyabilecek bir nitelik taşımaktadır.

2004 yerel yönetim seçimleri öncesinde AKP benzer bir girişimde daha bulunmuştu. 5025 sayılı Yasada; 2000 yılı genel nüfus sayım sonuçlarına göre, il ve ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediye sınırları içinde kalan belediyeler hariç, nüfusu 2000'in altında olan belediyelerin tüzel kişiliklerinin, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın 27 Mart 2004 gününde kalkması, bu yerlerin aynı adla köye dönüşmesi, buralarda, 28 Mart 2004 gününde yapılacak

yerel yönetim seçimlerinde, belediye yerine köy tüzel kişiliği organlarının seçilmesi öngörülmüştü.

Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer bu yasayı bir kez daha görüşülmesi için geri gönderdi. Geri gönderme gerekçesinde: “Farklı seçim çevrelerinde farklı seçimlerin yapılmasını sağlayacak, bir başka deyişle sonucu yönünden seçimlerle doğrudan ilgili olan düzenlemenin, yaklaşık üç ay sonra yapılacak seçimlerde uygulanmasını olanaklı kıldığını, bu içeriğiyle, incelenen Yasa’nın Geçici 1 inci maddesinin seçimlerle doğrudan ilgili olduğunu ve seçim yasası değişikliği niteliğinde bulunduğunu ve Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasıyla bağdaşmadığını” belirtmişti. Cumhurbaşkanının geri gönderme yazısından sonra yasa TBMM’de ele alınıp görüşülmediği için yasalaşmadı.

2004 yılında yerel seçimlerden üç ay önce yapılmak istenen girişimin benzeri, 2008 yılında seçimlere on ay kala yapılmak istenmektedir.

Anayasanın 67 nci maddesinin son fıkrasında, seçim yasalarında yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanununun 3507 sayılı Kanunla değişik 8 inci maddesinin birinci fıkrasında; mahalli idareler seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı, her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak gününün seçimin başlangıç tarihi, aynı yılın Mart ayının son Pazar gününün de oy verme günü olduğu hükme bağlanmıştır.

Seçim bir süreçtir. Bu süreçte seçim bölgelerinin belirlenmesi, siyasi partilerin adaylarını belirlemesi, aday listelerini vermeleri, adayların incelenmesi, adayların ilanı ve itirazlar, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarının basımı, propaganda dönemi gibi aşamalar vardır. 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 dur. Mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihi 1 Ocak 2009 olduğundan Anayasanın öngördüğü bir yıllık süre 1 Ocak 2008 günü dolmaktadır. Oy verme günü olan Mart ayının son Pazar günü, seçimlerin sona erdiği, sonlandığı gündür. Bu hali eski ilçe sınırlarının değiştirildiği yerlerde yaşayanların seçme, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakları ellerinden alınmış olacaktır.

Bu nedenle 5747 sayılı Yasanın Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası ile yapılan düzenleme, seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek nitelikte olduğundan ve 2972 sayılı Yasanın 8 inci maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçiminin başlangıç tarihinin 1 Ocak 2009 olması karşısında Anayasada öngörülen bir yıllık süreden önce yürürlüğe sokulduğundan Anayasanın 67 nci maddesine aykırıdır.

Türk demokrasi tarihinde siyasi amaçlarla ilçe yapma, köye dönüştürme girişimleri AKP iktidarından önce de vardı.

Kırşehir’in ilçe haline getirilmesinde olduğu gibi, bir bölge halkının belli bir siyasi partiye oy vermiş bulunmalarından dolayı toptan cezalandırılmaları geçmişte de görüldü.

1953 yılında muhalefet partisini destekleyen Kastamonu’nun Abana ilçesi bir Kanunla köy haline getirildi ve iktidar partisini destekleyen Bozkurt belediyesi ilçe merkezi yapıldı.

Bu konu ili ilgili iptal başvurusunu inceleyen Anayasa Mahkemesinin 15.11.1967 gün ve 12751 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Anayasa Mahkemesinin, Abana İlçe Merkezinin Abana’dan kaldırılıp Bozkurt’a Nakline İlişkin 6203 sayılı Kanun hükümlerinin iptali istemi ile ilgili olarak verdiği K.967 – 20, E.963 – 145 sayılı Kararı aynen şöyledir:

“Merkezi idarenin kuruluşuna ilişkin ilkelerini gösteren Anayasanın 115 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarına şöyle denmektedir: Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır. İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

Bu hükme göre, Türkiye’nin gerek illere ayrılmasında, gerekse illerin öbür kademeli bölümlere ve bu arada ilçelere ayrılmasında gözönünde tutulacak alan ölçü, coğrafya durumu, iktisadi koşullarla kamu hizmetlerinin gerekleridir. İdari kademelere bölünmede bu anılan ölçülerin gözönünde tutulması ilkesi, bu kademelerin merkezlerinin belli edilmesinde de

öncelikle uygulanır: Çünkü, il veya ilçenin veya diğer bir kademenin merkezi demek, oranın işlerinin toplandığı en önemli bir yer demektir, Bu bakımdan bir idari bölümün merkezinin, coğrafya durum, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre en uygun bir yerde bulunması Anayasa buyruğu olduğu gibi, bir merkezin değiştirilmesinde dahi yeni merkezin coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre eskisinden daha üstün bir yer niteliğini taşıması da, yine Anayasa buyruğudur. Demek ki, merkez değiştirmelerini merkezin eski merkeze göre coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gerekleri bakımından daha üstün olduğu açıkça anlaşılmadıkça, böyle bir değiştirme Anayasaya uygun sayılamaz..... Anayasanın Seçme ve Seçilme Hakkı başlıklı 5 inci maddesinde: Vatandaşlar kanunda gösterilen şartlara uygun olarak; seçme ve seçilme hakkına, sahiptir. Seçimler, serbest, eşit, gizli, tek dereceli genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre yapılır denilmektedir. Buna göre seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümler, Anayasaya aykırı niteliktedir. Seçimlerde Abana’lıların C.H.P. ye ve Bozkurt’ların ise iktidar partisi olan D.P. ye oy verdikleri anlaşılmaktadır..... Dava konusu hükmün kabulü ile seçimlerde yurttaşların serbestçe oy kullanmalarının sınırlandırılması ve sonraki seçimler bakımından onların etki altında bırakılması yoluna gidildiği veya böyle bir yol tutulmadığı düşünülse bile, bu hüküm yüzünden yurttaşlar üzerinden bir korkunun seçim propagandası sırasında ortaya sürebilecek söylentilerle pek kolaylıkla yaratılabileceği ve seçim serbestliğinin rahatlıkla etkileyebileceği anlaşılmaktadır, Buna göre dava konusu hüküm Anayasanın 55 inci maddesine de aykırıdır ve bu bakımdan dahi iptal edilmelidir..... Anayasanın “Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde”, Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir, Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir. Buna göre çıkarılması için kamu yararı bulunmayan bir kanun, Anayasanın 2 nci maddesi hükmüne aykırı nitelikte olur ve dava açıldığında iptali gerekir.”

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesinin Abana ilçesi ile ilgili kararı, ilçelerin; coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre kurulması gerektiğini, seçimlerin serbestliğini doğrudan doğruya veya dolayısıyla bozmaya elverişli bulunan veya bozmak amacı ile konulmuş olan bütün hükümlerin, Anayasaya aykırı olacağını, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğini açıkça belirtmektedir.

Seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçlar sonrasında halkta belediyelerinin bölüneceği, başka ilçeyle birleştirileceği, mahalleye veya köye dönüştürüleceği, hatta ilçe olmaktan çıkarılacağı korku ve endişesi yaratılarak serbestçe seçim yapılması mümkün değildir. Nüfusu 2000 – 5000 arasında olan beldelerde yaşayan seçmenlerin kendi belediyelerinin de bir yasal düzenleme ile kapatılabileceği korkusuna kapılmadan oy kullanmaları mümkün mü?

Anayasamızın 13 üncü maddesi: “Temel hak ve hürriyetlerle ilgili genel ve özel sınırlamalar demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olamaz hükmünü taşımaktadır. Demokratik toplum düzeni her şeyden önce seçme ve seçilme hakkına azami ölçüde saygı gösterilmesini gerektirir. Anayasanın 67 nci maddesinde yer alan seçimlerin serbestliği ilkesi, baskı ve müdahaleleri dışlayan bir kavramdır.

Anayasanın Cumhuriyetin nitelikleri başlıklı 2 nci maddesinde, “Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, milli, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir denilmektedir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok unsurlardan birisi de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka deyimle, yalnızca özel çıkarlar için veya yalnızca belli partilerin veya kişilerin yararına olarak herhangi bir yasanın kabul edilmeyeceğidir.

Açıklanan nedenlerle, 5747 sayılı Yasanın Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrasıyla yapılan düzenlemeyle Ekli 44 sayılı listede adları yazılı belediyelerin tüzel kişiliklerinin ilk genel mahalli idareler seçiminden geçerli olmak üzere kaldırılarak köye dönüştürülmesi Anayasanın 2 nci ve 67 nci maddelerine aykırıdır.

Öte yandan, hukuk devletinde kazanılmış haklara saygı gösterilmesi bir zorunluluk, hatta yükümlülüktür. Hukuksal tasarrufu doğuran irade sahiplerinin aynı yöntemle bu tasarrufu geri almalarına veya değiştirmelerine olanak bulunmaktadır. Ancak, önceden oluşmuş hukuksal durumların sonradan yapılacak işlemlerle değiştirilmesi, hukuktan beklenen güvenlikle bağdaşmaz. Kazanılmış hakları ortadan kaldırıncı nitelikte sonuçlara yol açan yorumlar Anayasanın 2 nci maddesinde açıklanan “Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir.” hükmüne aykırılık oluşturacağı gibi toplumsal kararlılığı hukuksal güvenceyi ortadan kaldırır, belirsizlik ortamına neden olur ve kabul edilemez.

5393 sayılı Belediye Kanununun 8 inci maddesi belediyelerin birleşmesine ve ya belediyeye katılmaya izin vermektedir. Özellikle nüfusu 2000’den az olan belde belediyeleri meskûn sahalara 5000 metreden fazla olmayan belde, köy ve bunların bir kısmı ile birleşerek veya bir başka belde belediyesine katılarak nüfuslarını artırılabilmektedir. Böylece nüfuslarını artırarak belde belediye tüzel kişiliğinin kaldırılmasının koşullarını ortadan kaldırabilmektedir.

5393 sayılı Kanunun 11 inci maddesindeki kapatma tehdidinden kurtulmak amacıyla yasada öngörülen prosedürleri gerçekleştirmek için girişimde bulunan çok sayıda belediye vardır. Bunların bir kısmı yasada öngörülen tüm prosedürü tamamlamış ve birleşmeyi gerçekleştirmiştir. Bazısı ise kanunun gerektirdiği tüm işlemleri yapmış, referandum sonuçlandırılmış, ilgili il valiliği bağlanma işlemini ve sınır değişikliğini onaylamış ve sonuç için İçişleri Bakanlığı’na yazı yazmıştır.

Örneğin, Giresun’un Bulancak ilçesine bağlı Sofulu köyünün Kovanlık belde belediyesine katılması 20.02.2008 tarihinde İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne bildirilmiş, Genel Müdürlük de 27.02.2008 tarihinde gereğinin yapılması için Giresun Valiliğine yazı yazmıştır. (Bak: EK 22)

Bir başka örnek, Tokat ili Almus ilçesine bağlı Gevrek köyünün Kınık belde belediyesine bağlanmasıdır. Burada da referandum yapılmış, belediye meclisi karar almış, il valiliği köyün beldeye bağlanmasının Valilikçe uygun görüldüğünü İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne 12.03.2008 tarihinde bildirilmiştir. (Bak: EK 23)

Diğer bir örnek, Kütahya ili Balıköy ve Günlüce belediyelerinin gerçekleştirdikleri birleşmedir.

Kışla köyü 14.12.2007 tarihinde, Kardeş köyü 15.12.2007 tarihinde Balıköy Belediyesine katılma kararı almıştır. 2.3.2008 tarihinde yapılan referandumda Balıköy belediyesine 169 nüfuslu Kışla köyü ile 96 nüfuslu Kardeş köyünün mahalle olarak katılması kabul edilmiştir. 11.3.2008 tarihinde İçişleri Bakanlığı bağlanma işlemlerini onaylamış, 13.3.2008 tarihinde Kütahya Valiliği katılma işlemlerinin tamamlandığını bildirmiştir. (Bak: EK 18)

Günlüce Belediyesi de TÜİK tarafından 1978 olarak açıklanan nüfusunu 74 nüfuslu Işıklı köyü ile birleşerek 2052’ye yükseltmiştir İçişleri Bakanlığı 11.3.2008 tarihinde birleşme kararına onaylamış, 13.3.2008 tarihinde Kütahya Valiliği katılma işlemlerinin tamamlandığını bildirmiştir. (Bak: EK 19)

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçlarına göre: Nüfusu 1.891 olarak tespit edilen Kovanlık beldesi, Sofullu köyünün beldenin mahallesi olmasıyla nüfusunu 2. 338’e; nüfusu 1.532 olarak açıklanan Kınık belde belediyesi, Gevrek köyünün beldenin mahallesi olmasıyla nüfusunu 2.093’e; nüfusu 1955 olarak tespit edilen Balıköy beldesi, Kışla köyü ile Kardeş köyünün beldenin mahallesi olmasıyla nüfusunu 2. 220’ye; nüfusu 1978 olarak tespit edilen Günlüce beldesi, Işıklı köyünün beldenin mahallesi olmasıyla nüfusunu 2052’ye çıkarmıştır.

Buna rağmen, Kovanlık, Kınık, Balıköy, Günlüce belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak köye dönüştürülmüştür.

Bu durumda olan belediyelerin sayısı tam olarak bilinmemektedir. Yasanın TBMM Genel Kurulunda görüşülmesi sırasında milletvekilleri 5393 sayılı Yasanın birleşmeye ilişkin hükümlerinden yararlanıp bakanlıktan veya valiliklerden yazı bekleyen kaç belediye olduğunu İçişleri Bakanına sormuş, fakat yanıt alamamışlardır.

Anayasa Mahkemesi kazanılmış hak kavramını; "...kişinin bulunduğu statüden doğan, tahakkuk etmiş ve kendisi yönünden kesinleşmiş ve kişisel olacak niteliğine dönüşmüş hak" olarak tanımlamıştır. Bir statüye bağlı olarak ileriye dönük, beklenen haklar ise bu nitelikte değildir. Ancak, kazanılmış bir haktan söz edilebilmesi için bu hakkın yeni yasadan önce yürürlükte olan kurallara göre bütün sonuçlarıyla fiilen elde edilmiş olması gerekmektedir. (Anayasa Mahkemesi, E.1999/50, K.2001/67)

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu kararında ise "Gerek öğretide, gerekse uygulamada, kişilerin hukuki statülerini belirlemiş ve buna dayalı olarak da yeni hukuki durumların ve hakların elde edilmesine neden olmuş, bir başka deyişle hukuki sonuçlarını yerine getirmiş olan durumların, artık geriye dönülmez, vazgeçilmez haklar olduğu, yani kazanılmış hak teşkil ettiği" vurgulanmıştır. (DİBKK. E.1989/1 – 2, K.1989/2)

5393 sayılı Kanunun birleşme ve katılmaya ilişkin 8. ve 12. madde hükümleri hala yürürlükte. Bu hükümler yeni bir yasal düzenleme ile yürürlükten kaldırılmamıştır. 5393 sayılı Yasanın 5747 sayılı yasanın yürürlüğe girmesinden önce de sonra da yürürlükte olduğu hükümlerinden yararlanmak isteyen, yasanın öngördüğü tüm işlemleri yerine getiren belediye tüzel kişilerinin bu hakları elinden alınmıştır.

Hukuk Devleti'nin unsurlarından bir diğeri olan hukuk güvenliği, diğeri bir ifadeyle "güvenin korunması ilkesi" de ilgilinin hukuki durumunun süreceğine olan güveni dolayısıyla hayal kırıklığına uğratılmaması anlamına gelir. Güvenin korunması, her zaman mevcut bir hukuki durumun dokunulmazlığı anlamında olmasa da, her düzenleme değişikliğinde yasakoyucunun göz önünde bulundurması gereken bir husustur.

Halkın Devlete olan güveninin korunması da ancak hukuk güvenliğinin sağlanmasıyla mümkündür.

Bu yönüyle, Hukuk Devleti'nin önemli bir unsuru olarak hukuk güvenliği, yalnızca hukuk düzeninin değil, aynı zamanda belirli sınırlar içinde, bütün Devlet davranışlarının, az çok, önceden öngörülebilir olması anlamını taşır. Hukuki güvenlik sadece bireylerin devlet faaliyetlerine duyduğu güven değil, aynı zamanda yürürlükteki mevzuatın süreceğine duyulan güveni de içerir.

Haklı beklenti, idarenin ister bir taahhüt, isterse uzun süren bir uygulamasına güvenerek olsun, bireylerin bir çıkarları ya da lehlerine olan bir sonuca ulaşabileceklerini ya da edebileceklerini ümit etmelerini ifade eder. Yeni düzenlemenin hukuki istikrarı bozmaması, hakların kullanılmasını zorlaştırmayacak ya da doğmuş olan haklarının hiçe sayılması anlamına gelecek şekilde tasarlanmaması gerekmektedir.

Anayasanın 2 nci maddesinde Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasanın bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu bağlamda, hukuk devletinde yasa koyucu, yasaların yalnız Anayasaya değil, evrensel hukuk ilkelerine de uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür.

Belediye Kanununun birleşmeye ilişkin hükümleri hala yürürlükte. Birleşme işlemlerini tamamlamış veya sadece muamelenin tamamlanması bekleyen belediyelerin kazanılmış haklarına saygı göstermeden bunların da tüzel kişiliğini toptancı anlayış içerisinde kaldırmak ve köye dönüştürmek Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Hükümet sözcüleri, belde belediyelerini köye dönüştürmeyi, gerekli olduğu için yapmak istediklerini, bu belediyelerin çoğunun AKP'lilerce yönetildiğini ileri sürmektedir. Gerçekten

de kapatılacak olan 863 belediyenin 493'ü AKP'li belediye başkanlarınca yönetilmektedir. Ama gerçekleştirilen bu operasyonla belde belediyelerin bir kısmı değil kapatılan belediyelerin tümünün yönetimi 10 yıl süre ile il özel idaresi genel sekreterlerinin yönetimindeki (vali ve kaymakamın denetimindeki) il özel idarelerine veya köylere hizmet götürme birliklerine verilecektir. Yani buraların yönetimi AKP kadrolarına teslim edilecektir. Hükümet, buraları il özel idarelerinin şubesi haline dönüştürerek yönetmeyi planlıyor. Tüzel kişiliği kapatılan belediyeler Kanununun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası hükmü ile köye dönüştürülecek ve Kanununun 3 üncü maddesinin (5) nolu fıkrasında yer alan hükümler doğrultusunda köye dönüşen yerlerin içme suyu, kanalizasyon, temizlik, çöp toplama, ulaşım, itfaiye ve diğer hizmetlerini yürütmek üzere il özel idareleri veya köyleri hizmet götürme birlikleri gerekli tedbirleri alacaktır.

Köy tüzel kişiliği ve il özel idareleri Anayasamıza göre yerel yönetim organları olmakla beraber uygulamada mahalli müşterek ihtiyacın karşılanması ve özerklik açısından bunların belediye ile karşılaştırılması mümkün değildir.

İl özel idarelerinin seçilmiş organları olsa da, asıl olarak atanmış görevliler tarafından yönetildiği bilinen bir gerçektir. Köy tüzel kişiliği de, kendi halkının ortak ve yerel gereksinimlerini karşılayan ve genel karar organları halk tarafından seçilen en küçük yerel yönetim birimi iken, belediyeler özellikle kentleşme ve çok partili siyasal yaşamla birlikte daha da ön plana çıkmışlar ve yerinden yönetim kuruluşlarının tipik örnekleri olmuşlardır. Belediyeler il özel idareleri ve köyler böylesine farklı yerel yönetim birimlerini oluşturmaktadır.

Kapatılan belde belediyelerinde yaşayan yöre halkı, 10 yıl süre ile belli bir partinin etkisinde ve denetiminde olan bir idari yapı ile yönetilecektir. Hukuk devletinin tanımına giren birçok öge den biri de, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, başka bir deyişle, özel çıkarlar için ya da belli kişilerin, grupların veya siyasi partilerin yararına olarak bir yasanın kabul edilemeyeceğidir. Kamu yararı amacı taşımayan yasaların, amaç ögesi yönünden Anayasanın 2 nci maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırı düşeceği açıktır.

Anayasaya göre, mahallî idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir. Görüldüğü gibi Anayasa, yerel yönetimlerin nüfus esasına göre değil yerinden yönetim esasına göre kurulmasını (dolayısıyla kapatılmasını) öngörmüştür. Bu yüzden yerinden yönetim ilkesini gözetmeden Anayasada kuruluş için gözetilmesi öngörülmeleyen nüfus kriterine dayanarak belediyeleri kapatmak yerinden yönetim ilkesine uygun değildir.

Anayasanın 127 nci maddesinin ikinci fıkrasında sözü edilen “yerinden yönetim ilkesi”, yerel yönetimlerin tüzel kişiliğe sahip olmaları, görevli organlarını seçme hakkının verilmesi ve bu organlara karar verme yetkisinin tanınması gibi üç ana öğeden oluşur.

Bu kavram, herhangi bir yerel yönetim biriminin sınırları içinde yaşayan kişi, aile, zümre ya da sınıfın özel çıkarlarını değil, aynı yörede birlikte yaşamaktan doğan eylemli durumların yarattığı, yoğunlaştırdığı ve güncelleştirdiği, özünde yerel ve kamusal hizmet karakterinin ağır bastığı ortak beklentileri ifade etmektedir. Bu gereksinimleri yerel planda karşılama olanak ve önceliklerini takdir yetkisinin o yörede yaşayan halkın yasalara dayalı olarak oluşturdukları organlara bırakılması, hem yerinden yönetim ilkesine, hem özerklik ilkesine, hem de demokratik yaşam biçimine daha uygun bir yoldur.

Böyle davranmak yerine belediye tüzel kişiliğini köy tüzel kişiliğine dönüştürmek ve o yörede yaşayan halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarının il özel idareleri veya köylere hizmet götürme birlikleri aracılığı ile gidermeye çalışmak demokratik bir yaklaşım değildir. Anayasanın 127 nci maddesine aykırıdır. Tüm yasaların genel amacının kamu yararı olduğu bilinen bir gerçektir. Oysa 5747 sayılı Kanununun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki düzenleme daha çok siyasal nedenlere dayanmaktadır. Yerinden yönetim ilkesi yönünden kamu yararı, ancak halkın katılımının ve bu yolla etkinliğinin arttırılması ile gerçekleştirilebilir. Belediyelerin kapatılması, demokratik katılımı en aza indirecektir. Bu nedenle Tasarı, amaç ögesi bakımından da Anayasaya uygun değildir.

Mahalli müşterek ihtiyaçların kapatılan belediyeler yerine il özel idareleri veya köylere hizmet götürme birlikleri aracılığı ile giderilmesi, Yerel Yönetim Özerklik Şartının 2 nci maddesine de aykırıdır.

Yerel Yönetim Özerklik Şartının 2 nci maddesine göre: Özerk yerel yönetim kavramı yerel makamların, kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde, kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkânı anlamını taşır. Bu hak, doğrudan, eşit ve genel oya dayanan gizli seçim sistemine göre serbestçe seçilmiş üyelerden oluşan ve kendilerine karşı sorumlu yürütme organlarına sahip olabilen meclisler veya kurul toplantıları tarafından kullanılacaktır.

Bu anlamda il özel idarelerinin ve köylere hizmet götürme birliklerinin Yerel Yönetim Özerklik Şartının 2 nci maddesinde tanımlanan özerk yerel yönetim kavramına uygun olduğu söylenemez. Buradaki tanıma uygun bir yapı olan belediyeyi köye dönüştürerek mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanması görevini başka bir yapıya vermek Yerel Yönetim Özerklik Şartının 2 nci maddesine uygun değildir.

Bu nedenle 5747 sayılı Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası Anayasanın 90 ıncı maddesine de aykırıdır.

Öte yandan getirilen düzenleme Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartının 5 inci maddesine de aykırıdır. Tüzel kişiliği kaldırılarak köye dönüştürülen belde belediyelerinin pek çoğu salt nüfusları 2000'den fazla olduğu için kurulmadı. Nüfusu 2000'i aşan köy halkına belediye olmak isteyip istemedikleri soruldu. Referandum yapıldı. Referandumda belediye olmak istemeyen köyler belediyeye dönüştürülmedi. 5747 sayılı Kanun referandum öngörmemektedir. Belediyelerinin köye dönüştürülmesi halka sorulmamakta yasa zoruyla belediyeleri kapatılmaktadır.

Yerel Yönetim Özerklik Şartının 5 inci maddesinde: “yerel yönetimlerin sınırlarında mevzuatın elverdiği durumlarda ve mümkünse bir referandum yoluyla ilgili yerel topluluklara danışılmadan değişiklik yapılamaz” hükmü vardır.

5393 sayılı Belediye Kanununda birleşme ve katılmada Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak referandum yapılması öngörülmüştür. 5393 sayılı Belediye Kanununun birleşme ve katılmaları düzenleyen maddelerinde sadece katılan belediyede referandumun öngörülmesi, buna karşılık katılacak belediyede referandumun öngörülmemesi nedeniyle iptal istemini görüşen Anayasa Mahkemesinin E.2005/95 K.2007/5 sayılı 24.01.2007 tarihli Kararında aynen şöyle denilmiştir:

“... Düzenlemeyle tüzel kişiliği kaldırılacak ya da tabi oldukları tüzel kişiyle ilişkisi kesilecek olan mahal sakinlerinin iradesinin doğrudan doğruya sorulması zorunlu kılınmakta; ancak statüsünde herhangi bir değişiklik yaşamayan ve özerkliğine dokunulmayan katılacak tüzel kişi (belediye) sakinlerinin doğrudan iradelerine başvurulmamakla birlikte, yine de oylarıyla oluşturulan karar organlarının onayı şart koşulmaktadır. Dava konusu kuralla tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı buldukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olması, yerinden yönetim ilkesinin bir gereğidir. Katılacak belediyenin hukuksal statüsünde herhangi bir değişiklik olmayacağından, doğrudan doğruya halkoyuna başvurulması zorunluluğu bulunmamaktadır. Buna rağmen yasa koyucu katılacak belediye meclisinin bu birleşme ve katılmaya onay vermesini zorunlu kılarak, katılacak belediyenin özerkliğinin korunmasını gözetmiştir.”

Görüldüğü gibi Anayasa Mahkemesi tüzel kişiliği kaldırılan beldede ya da bağlı buldukları ve organlarının oluşumuna katıldıkları yerel yönetim birimiyle ilişkileri koparılacak kısımlarında halkoyuna başvurulmasının öngörülmüş olmasını, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği olarak görmektedir.

5393 sayılı belediye Kanunu, Yerel Yönetim Özerklik Şartına uygun olarak katılan beldede referandumu şart koşarken 5747 sayılı Kanun katılan beldelerde referandum öngörmemiştir.

Türkiye Yerel Yönetim Özerklik Şartını 1988 yılında çekince koyarak onaylamış, 1991 yılında da yasal olarak kabul etmiştir. Anayasanın 90 ıncı maddesinde, “... usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir” dendiikten sonra bunların Anayasaya aykırılığının iddia edilemeyeceği bildirilmiştir. Diğer yandan Anayasanın 90 ıncı maddesinde yapılan son değişlikle, temel hak ve özgürlüklere ilişkin andlaşmalarla kanunların aynı konuda yaptığı düzenlemelerde çatışma olması halinde andlaşma hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu nedenle yapılacak yasal bir düzenleme ile uluslararası andlaşmanın yok sayılması ve bu andlaşmanın getirdiği yükümlülüklerden kaçınılması söz konusu olamaz.

Tüzel kişiliği kaldırılan belde referandum öngörülmemesi yerinden yönetim ilkesine ve Yerel Yönetim Özerklik Şartına, dolayısı ile Anayasanın 90 ıncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır.

Kısacası, Kanunun Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrasındaki düzenlemeyle, 863 belde belediyesinin tüzel kişiliğinin kaldırılarak köye dönüştürülmesi yukarıda açıklanan gerekçelerle Anayasanın 2 nci, 5 inci, 13 üncü, 36 ıncı, 67 nci, 90 ıncı ve 127 nci maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

IV. YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

İptali istenen madde fıkralarının tümü, Anayasanın 2 nci maddesine açıkça aykırı olduğundan ve kamu yararı amacına değil, belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yönelik olduğundan uygulanmaları halinde, sonradan giderilmesi güç ya da olanaksız zararlar doğabilecektir.

Bu Kanun ile; 2011 belde belediyesinin 863’ü nüfusları 2000’in altına düştüğü için köye dönüşüyor. 283 ilk kademe belediyesinden 240’ı mahalle, 34’ü ilçe oluyor. 8’i tüzel kişiliğini koruyarak büyükşehir belediyesi dışına çıkıyor, 1’i köye dönüşüyor. Buna karşılık, 43 yeni ilçe kuruluyor. Ayrıca Eminönü ilçesinin ve Eminönü Belediyesi’nin tüzel kişiliğini kalkıyor, Fatih Belediyesi’ne katılıyor.

Yeni kurulan ilçelere; belde belediyeleri, mahalleler ve köyler katılmaktadır. Yasada yeni kurulan ilçelere katılma işlemi; ya başka ilçelerin mahallelerini, köylerini katarak veya tüzel kişiliği kaldırılan ilk kademe belediyelerinin mahallelerini katarak veyahut ilçelerin köylerini yeni kurulan ilçelere katarak yapılmaktadır. Bunlara ek olarak bir ilçenin bir mahallesinin belirli kısımları başka belediyelere katılmıştır.

Belediyelerin tüzel kişiliğini kaldırma, köye dönüştürme, belediye sınırları içinde mahalle oluşturma, kaldırma, birleştirme işlemleri 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda öngörülen idari prosedürler çerçevesinde gerçekleştirilebilir. Bu yol seçilmemiştir. Çünkü bu yol seçildiğinde belediyelerin büyük bir kısmı seçim takvimi nedeniyle önümüzdeki yerel seçimlere katılacak, ilçe sınırlarında geniş çaplı değişiklik yapma ihtiyacı ortaya çıkmayacaktır. Oysa, yasa ile düzenleme yapılarak, yerel seçimler öncesinde yeni ilçeler oluşturma, ilçelerin mahallelerini ve köylerini değiştirme, ilçe sınırlarını değiştirme gibi yöntemlerle önümüzdeki yıl yapılacak yerel seçimlerde Hükümete avantaj sağlayacak girişimlerde bulunulmuştur.

İlçe ve belediye sınırlarının yeniden belirlenmesi için yapılan bölme, ekleme, çıkarma, kapatma işlemlerinin 2009 Mart ayında yapılacak yerel seçimlere yönelik olduğu, 2009 seçimlerini kazanmayı kolaylaştıracak amacıyla yeni bir tasarım yapıldığı çok açıktır.

Ayrıca, büyükşehirlerde operasyon yapılan yerlerin şehirlerdeki yeni yerleşim alanları olması dikkat çekicidir. Yapılan sınır değişikliklerinin bir başka amacı şehirlerde oluşan rant alanlarını yönetmektir.

Kısacası büyükşehir belediyelerinin bulunduğu yerlerde ilçe ve belediye sınırlarında yapılan değişiklikler, kamu yararı amacına değil, kişilere ve siyasi partilere avantaj sağlamaya yöneliktir.

Öte yandan, bu Yasa ile nüfusu 2000’in altında kaldı gerekçesiyle 863 belde belediyesi kapatılmıştır. Oysa 2007 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayım Sonuçlarının doğruluğu konusunda

kamuoyunda büyük şüpheler oluşmuş, açıklanan sonuçlara yargı organları nezdinde çok sayıda itiraz olmuş, bazı belediyeler nüfuslarının yeniden tespit edilmesi talebinde bulunmuştur.

Örneğin (Erzincan) Mercan Belediye Başkanlığı, 1989 olarak açıklanan nüfusunun hatalı olduğunu ileri sürerek beldede oturan 14 kişinin TÜİK tarafından 31.12.2007 tarihinden önce kaydedilmediğine dair Tercan Sulh hukuk Mahkemesine başvurmuş ve mahkeme 03.03.2008 tarihinde 14 kişinin 31.12 2007 tarihinden önce yerleşmek sureti ile Mercan Beldesinde ikamet ettiklerini tespit etmiştir. Bu Yasa yürürlükte olduğu sürece yargı organlarının kararları etkisiz kalacaktır.

Salt kişisel ve siyasal nedenlerden dolayı Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk defa belediyeler kapatılmaktadır. Hem de bir, iki, üç, beş belediye değil tam 1147 belediye kapatılmaktadır. (Buna karşılık 43 yeni ilçe belediyesi kurulmaktadır.) Belediyeleri kapatılan yörelerde yaşayan halk mutsuz ve huzursuzdur. 5747 sayılı Yasa, kapatılan belediyelerin tüzel kişiliğini 2009 yılında yapılacak mahalli idareler seçimine kadar sürdürmelerine izin vermekle beraber yetkilerine birtakım sınırlamalar getirmektedir. Getirilen sınırlamalar bu idarelerin kendilerine verilen kamu görevlerini tam olarak yapmalarını engelleyici niteliktedir. 1147 belediyenin bulunduğu yerde mahalli müşterek ihtiyaçların karşılanması büyük zafiyete uğratılmıştır. Belediye yönetimlerinin elleri kolları bağlanmıştır.

Öte yandan bu Yasa hükümleri yürürlükte kaldığı sürece, sıkışacak seçim takvimi nedeniyle 2009 yerel yönetim seçimlerine Hükümetin bu düzenlemeleri sonucunda oluşan yeni belediye, ilçe, köy ve mahalle sınırları ile gidilecektir. Böyle bir sonuç, yerel yönetimlerin katılımı ile zenginleşen demokratik yaşama büyük bir darbe vuracaktır.

Açıklanan nedenlerle yasanın uygulanmasından giderilmesi olanaksız hukukî durum ve zararlar ortaya çıkacağından, iptali istenen hükümlerin iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerin de durdurulması gerekmektedir.

V. SONUÇ VE İSTEM

06.03.2008 tarih ve 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun;

1) 1 inci maddesinin (11), (17), (18), (19), (20), (21), (22), (23), (24), (25), (26) nolu fıkraları, Anayasanın 2 nci, 67 nci, 90 ıncı, 126 ncı ve 127 inci maddelerine aykırı olduğundan,

2) 2 nci maddesinin (1) nolu fıkrası, Anayasanın 2 nci, 5 inci, 67 nci, 90 ıncı, 126 ncı ve 127 inci maddelerine aykırı olduğundan,

3) 2 nci maddesinin (2) nolu fıkrası, Anayasanın 2 nci, 5 inci, 10 uncu, 67 nci, 90 ıncı, 126 ncı ve 127 inci maddelerine aykırı olduğundan,

4) 2 nci maddesinin (3) ve (4) nolu fıkraları, Anayasanın 2 nci, 67 nci, 90 ıncı ve 127 maddelerine aykırı olduğundan,

5) Geçici 1 inci maddesinin (1) nolu fıkrası, 2 nci, 5 inci, 13 üncü, 36 ıncı, 67 nci, 90 ıncı ve 127 inci Anayasanın maddelerine aykırı olduğundan, iptallerine ve sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların doğmasının önlenmesi için iptal davası sonuçlanıncaya kadar bunların yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesine ilişkin talebimizi saygı ile arz ederiz.”

II - YASA METİNLERİ

A - İptali İstenilen Yasa Kuralları

6.3.2008 günlü, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un dava konusu kuralları da içeren maddeleri şöyledir:

“MADDE 1- (1) Aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde;

1. Sofulu, Buruk, Kürkçüler, Baklalı, İncirlik ve Suluca ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak, ekli (1) sayılı listede belirtilen mahalleler merkez olmak, aynı listede

adları yazılı köyler bağlanmak ve aynı adla bir belediye kurulmak üzere Adana İlinde Sarıçam,

2. Salbaş İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak, ekli (2) sayılı listede belirtilen mahalleler merkez olmak, aynı listede adları yazılı köyler bağlanmak ve aynı adla bir belediye kurulmak üzere Adana İlinde Çukurova,

3. Altınova, Sarayköy ve Sirkeli ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Altınova İlk Kademe Belediyesinin Yıldırım Beyazıt ve Peçenek mahalleleri ile Sarayköy ve Sirkeli belediyeleri Pursaklar İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Pursaklar merkez olmak üzere Ankara İlinde Pursaklar,

4. Aksu, Pınarlı ve Yurtpınar ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Çalkaya İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Çalkaya merkez olmak, ekli (3) sayılı listede adları yazılı belediye ile köyler bağlanmak ve Çalkaya Belediyesinin adı Aksu olarak değiştirilmek üzere Antalya İlinde Aksu,

5. Düzlerçamı, Yeşilbayır ve Çığlık ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Döşemealtı İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Döşemealtı merkez olmak ve ekli (4) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Antalya İlinde Döşemealtı,

6. Varsak İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Kepez İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Kepez merkez olmak ve ekli (5) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Antalya İlinde Kepez,

7. Beldibi ve Doyran ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Konyaaltı İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Konyaaltı merkez olmak ve ekli (6) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Antalya İlinde Konyaaltı,

8. Muratpaşa İlk Kademe Belediyesi merkez olmak üzere Antalya İlinde Muratpaşa,

9. Bağlar İlk Kademe Belediyesi merkez olmak ve ekli (7) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Diyarbakır İlinde Bağlar,

10. Kayapınar İlk Kademe Belediyesi merkez olmak ve ekli (8) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Diyarbakır İlinde Kayapınar,

11. *Bağınar ve Çarıklı ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Sur İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Sur merkez olmak, ekli (9) sayılı listede adları yazılı belediye ve köyler bağlanmak üzere Diyarbakır İlinde Sur,*

12. Yenişehir İlk Kademe Belediyesi merkez olmak ve ekli (10) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Diyarbakır İlinde Yenişehir,

13. Kazım Karabekir İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahallelere dönüştürülmüştür. Palandöken Belediyesi ve ekli (11) sayılı listede adları yazılı mahalleler merkez olmak ve aynı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Erzurum İlinde Palandöken,

14. Dadaşköy ve Dumlu ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Yakutiye İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Yakutiye Belediyesi ve ekli (12) sayılı listede adları yazılı mahalleler merkez olmak ve aynı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Erzurum İlinde Yakutiye,

15. Odunpazarı İlk Kademe Belediyesi merkez olmak ve ekli (13) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Eskişehir İlinde Odunpazarı,

16. Çukurhisar ve Muttalıp ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Tepebaşı İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Tepebaşı merkez olmak ve ekli (14) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Eskişehir İlinde Tepebaşı,

17. *Boğazköy, Bolluca, Durusu, Hadımköy, Haraççı ve Taşoluk ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak ve ekli (15) sayılı listede adları yazılı mahalleler ile mahalle kısımları Arnavutköy İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Ekli (15) sayılı listede adları yazılı mahalleler ile mahalle kısımları merkez olmak ve aynı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere İstanbul İlinde Arnavutköy,*

18. Ekli (16) sayılı listede adları yazılı mahalleler ile mahalle kısımları merkez olmak ve aynı adla bir belediye kurulmak üzere İstanbul İlinde Ataşehir,

19. Bahçeşehir İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak ekli (17) sayılı listede adları yazılı mahalleler ile mahalle kısımları merkez olmak, aynı listede adları yazılı köyler bağlanmak ve aynı adla bir belediye kurulmak üzere İstanbul İlinde Başakşehir,

20. Gürpınar ve Yakuplu ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak ekli (18) sayılı listede adları yazılı mahalleler ile mahalle kısımları Beylikdüzü İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Ekli (18) sayılı listede adları yazılı mahalleler merkez olmak üzere İstanbul İlinde Beylikdüzü,

21. Alemdağ, Ömerli ve Taşdelen ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak ekli (19) sayılı listede adları yazılı mahalleler ile mahalle kısımları Çekmeköy İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Ekli (19) sayılı listede adları yazılı mahalleler ile mahalle kısımları merkez olmak ve aynı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere İstanbul İlinde Çekmeköy,

22. Kıraç İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak Esenyurt İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Ekli (20) sayılı listede adları yazılı mahalleler ile mahalle kısımları merkez olmak üzere İstanbul İlinde Esenyurt,

23. Samandıra, Sarıgazi ve Yenidoğan ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak, ekli (21) sayılı listede adları yazılı mahalleler ile mahalle kısımları merkez olmak, aynı listede adları yazılı köyler bağlanmak ve aynı adla bir belediye kurulmak üzere İstanbul İlinde Sancaktepe,

24. Ekli (22) sayılı listede adları yazılı mahalleler ile mahalle kısımları merkez olmak ve aynı adla bir belediye kurulmak üzere İstanbul İlinde Sultangazi,

25. Ekli (23) sayılı listede adları yazılı mahalleler merkez olmak ve aynı adla bir belediye kurulmak üzere İzmir İlinde Bayraklı,

26. Ekli (24) sayılı listede adları yazılı mahalleler merkez olmak, aynı listede adları yazılı köyler bağlanmak ve aynı adla bir belediye kurulmak üzere İzmir İlinde Karabağlar,

27. Yeniköy, Bahçecik, Yuvacık ve Kullar ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Karşıyaka İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Karşıyaka Belediyesi ile ekli (25) sayılı listede adları yazılı mahalle kısımları merkez olmak, aynı listede adları yazılı köyler bağlanmak ve Karşıyaka Belediyesinin adı Başiskele olarak değiştirilmek üzere Kocaeli İlinde Başiskele,

28. Şekerpınar İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Çayırova İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Çayırova Belediyesi ve ekli (26) sayılı listede adları yazılı mahalleler merkez olmak üzere Kocaeli İlinde Çayırova,

29. Darıca İlk Kademe Belediyesi ve ekli (27) sayılı listede adları yazılı mahalleler merkez olmak üzere Kocaeli İlinde Darıca,

30. Tavşancıl İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Dilovası İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Dilovası merkez olmak ve ekli (28) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Kocaeli İlinde Dilovası,

31. Kuruçeşme, Bekirpaşa, Alikahya ve Akmeşe ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Saraybahçe İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Saraybahçe merkez olmak, ekli (29) sayılı listede adları yazılı mahalle kısımları ile köyler bağlanmak ve Saraybahçe Belediyesinin adı İzmit olarak değiştirilmek üzere Kocaeli İlinde İzmit,

32. Uzunçiftlik, Uzuntarla, Eşme, Acısu, Maşukiye, Büyükderbent, Arslanbey, Sarımeşe ve Suadiye ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Köseköy İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Köseköy Belediyesi merkez olmak, ekli (30) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak ve Köseköy Belediyesinin adı Kartepe olarak değiştirilmek üzere Kocaeli İlinde Kartepe,

33. Adanalıoğlu, Bahçeli, Dikilitaş, Karacailyas, Kazanlı, Yenitaşkent, Bağcılar ve Huzurkent ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte

Akdeniz İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Akdeniz merkez olmak ve ekli (31) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Mersin İlinde Akdeniz,

34. Davultepe, Tece ve Kuyuluk ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Mezitli İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Mezitli merkez olmak ve ekli (32) sayılı listede adları yazılı belediyeler ve köyler bağlanmak üzere Mersin İlinde Mezitli,

35. Dorukkent, Arpaçsakarlar ve Yalınayak ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Toroslar İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Toroslar merkez olmak ve ekli (33) sayılı listede adları yazılı belediyeler ve köyler bağlanmak üzere Mersin İlinde Toroslar,

36. Çiftlikköy İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Yenişehir İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Yenişehir merkez olmak ve ekli (34) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Mersin İlinde Yenişehir,

37. Güneşler İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Adapazarı İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Adapazarı merkez olmak ve ekli (35) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Sakarya İlinde Adapazarı,

38. Nehirkent ve Hanlı ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Arifiye İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Arifiye merkez olmak ve ekli (36) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Sakarya İlinde Arifiye,

39. Bekirpaşa ve Çaybaşıyeniköy ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Erenler İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Erenler merkez olmak ve ekli (37) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Sakarya İlinde Erenler,

40. Kazımpaşa ve Yazlık ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Serdivan İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Serdivan merkez olmak ve ekli (38) sayılı listede adları yazılı mahalle ve kısımlar ile köyler bağlanmak üzere Sakarya İlinde Serdivan,

41. Atakent, Kurupelit, Altinkum, Çatalçam ve Taflan ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Atakum İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Atakum merkez olmak ve ekli (39) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Samsun İlinde Atakum,

42. Canik İlk Kademe Belediyesi merkez olmak ve ekli (40) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Samsun İlinde Canik,

43. Gazi ve Yeşilkent ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte İlkadım İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. İlkadım merkez olmak ve ekli (41) sayılı listede adları yazılı köyler bağlanmak üzere Samsun İlinde İlkadım, adlarıyla kırküç ilçe kurulmuştur.

MADDE 2- (1) *Büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan ve ekli (42) sayılı listede adları belirtilen ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak aynı listede belirtilen ilçe belediyelerine mahalleleri veya mahalle kısımları ile birlikte katılmıştır.*

(2) *İstanbul İlinde Eminönü İlçesi kaldırılmıştır. Eminönü Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleriyle birlikte Fatih Belediyesine katılmıştır.*

(3) *İstanbul İlinde Kadıköy İlçe Belediyesine bağlı Atatürk Mahallesi ile E-80 karayolu ile O4 karayolunun kuzeyinde kalan kısımları Ümraniye İlçe Belediyesine, Esenler İlçe Belediyesine bağlı askeri alanın güneyinden geçen, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Proje Yolunun Mahmutbey yolu ile kesiştiği noktadan başlayarak, Mahmutbey yolunu takiben Gaziosmanpaşa İlçe Belediyesinin Malkoçoğlu ve İsmet Paşa mahallelerinin kesiştiği noktaya gelen hattın batısında ve Proje Yolunun kuzeyinde kalan kısmı Başakşehir İlçe Belediyesine ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Proje Yolunun güneyinde kalan kısmı Bağcılar İlçe Belediyesine katılmıştır.*

(4) *İstanbul İlinde Gürpınar İlk Kademe Belediyesine bağlı Pınartepesi Mahallesi ve Kırac İlk Kademe Belediyesine bağlı Çakmaklı Mahallesi ile TEM-D100 bağlantı yolunun batısı Büyükçekmece İlçe Belediyesine; Çekmeköy İlk Kademe Belediyesine bağlı Mehmet*

Akif Ersoy Mahallesi'nin Ümraniye-Şile Yolunun güneyinde kalan kısmı Ümraniye İlçe Belediyesine; Ömerli İlk Kademe Belediyesine bağlı Merkez Mahallesi'nin Ömerli Baraj Gölü içindeki Yarımada üzerinde bulunan Germeçli Tepesi, Akça İlyas Tepesi, Ziyaret Tepesi ve Koçullu Köyü Ziyaret Tepesi mevkiilerinin Pendik İlçesine bağlı Kurtdoğan Köyüne ve Bahçeşehir İlk Kademe Belediyesinin 1. Kısım Mahallesi'nin TEM'in güneyinde ve TEM D100 bağlantı yolunun doğusunda kalan kısmı Avcılar İlçe Belediyesine katılmıştır.

(5) Erzurum İlinde Dadaşkent İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleriyle birlikte Ilıca Belediyesine katılmış ve Ilıca İlçesinin adı Aziziye olarak değiştirilmiştir. Merkez İlçeye bağlı Dereboğazı ve Yukarıyenice köyleri Aziziye İlçesine bağlanmıştır.

(6) Ankara İlinde Bala İlçesine bağlı Karaali İlk Kademe Belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak Merkez ve Yazlık mahalleleri Gölbaşı Belediyesine; Tohumlar, Karahasanlı, Kömürcü, Evciler, Çavuşlu, Yayla ve Akarlar mahalleleri Çankaya Belediyesine; Ahmetçayırı ve Yörelî mahalleleri ise Bala Belediyesine katılmıştır.

(7) Eskişehir İlinde Sakarılıca Belediyesi köye dönüştürülerek büyükşehir belediye sınırları dışına çıkarılmıştır. Bursa İlinde Zeytinbağı, Göynükbelen ve Karıncalı belediyeleri, İzmir İlinde Mordoğan Belediyesi ve Samsun İlinde Çınarlık Belediyesi tüzel kişiliğini korumak suretiyle büyükşehir belediye sınırları dışına çıkarılmıştır. Mersin İlinde Gözne ve Soğucak belediyeleri Toroslar İlçesine ve Değirmençay Belediyesi Yenişehir İlçesine bağlanarak büyükşehir belediye sınırları dışına çıkarılmıştır.

(8) 14/1/2000 tarihli ve 593 sayılı Sakarya İlinde Büyük Şehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen Adapazarı Büyükşehir Belediyesinin adı Sakarya Büyükşehir Belediyesi ve 2/9/1993 tarihli ve 504 sayılı Yedi İlde Büyükşehir Belediyesi Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede belirtilen İzmit Büyükşehir Belediyesinin adı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak değiştirilmiştir.

(9) Ekli (43) sayılı listede adları yazılı bucaklar ve bucak teşkilatları kaldırılmıştır. Kaldırılan bucak merkezleri ve bağlı köyleri bu Kanunda belirtilen il ve ilçelere bağlanmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Ekli (44) sayılı listede adları yazılı belediyelerin tüzel kişilikleri, ilk genel mahalli idareler seçiminden geçerli olmak üzere kaldırılarak köye dönüştürülmüştür.

(2) Bu yerleşim yerleri için 2380 sayılı Kanun uyarınca verilen paylar, tüzel kişiliğin kalktığı yıl için İçişleri Bakanlığınca bildirilen nüfus esas alınmak suretiyle on yıl süreyle ilgili il özel idarelerine gönderilir.

(3) Köye dönüştürülen belediyelerin, 5393 sayılı Belediye Kanunu gereğince yapılandırılan borçları ile kamu kurumlarına ve İller Bankasına olan borçları, bu belediyelerin tüzel kişiliklerinin fiilen sona erdiği tarihi takip eden yıldan itibaren, 2380 sayılı Kanun uyarınca genel bütçe vergi gelirleri tahsilât toplamı üzerinden belediyelere ayrılan toplam paydan bir yıl içinde İller Bankasınca kesilir ve on iki eşit taksit halinde alacaklı idarelere ödenir.

(4) Birinci fıkra hükmü uyarınca köye dönüştürülen belediyeler, bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde 5393 sayılı Belediye Kanununun 8 inci maddesindeki usule bağlı olmaksızın, belediye meclisinin kararı ile bağlı olduğu il veya ilçe Belediyesine mahalle olarak katılma talebinde bulunabilir. Katılma işleminin gerçekleşebilmesi için katılacak belediye ile katılacak olan il veya ilçe Belediyesinin sınırları arasında başka bir belediye veya köy bulunamaz. Bu belediyeler ile katılacakları il veya ilçe belediyeleri arasındaki meskûn sahadan meskûn sahaya olan uzaklık on kilometreden fazla olamaz. Katılım işlemi katılacak belediye meclisinin olumlu kararı ile sonuçlanır.”

B - Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 36., 67., 90., 126. ve 127. maddelerine dayanılmış, Anayasa'nın 63. maddesi de iptali istenilen kuralla ilgili görülmüştür.

III - İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımları ile 29.4.2008 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına oybirliği ile karar verilmiştir.

IV - ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen Yasa kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 30. maddesinin birinci fıkrası gereğince İçişleri Bakanı Beşir Atalay, Mahalli İdareler Genel Müdürü Vali Ercan Topaca, Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı Aytaç Durak, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş, Ankara Büyükşehir Belediye başkanı İ. Melih Gökçek ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu'nun 30.10.2008 günlü sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A - Yasa'nın Dava Konusu Kurallarının Anayasa'nın 67. Maddesinin Son Fıkrası Yönünden İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 67. maddesinin son fıkrasında, seçim yasalarında yapılan değişikliklerin, yürürlüğe girdiği günden başlayarak bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmayacağı, 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 3507 sayılı Kanunla değişik 8. maddesinin birinci fıkrasında da, mahalli idareler seçimlerinin beş yılda bir yapılacağı, her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak gününün seçimin başlangıç tarihi, aynı yılın Mart ayının son Pazar gününün de oy verme günü olduğunun hükme bağlandığı, seçimin bir süreç olduğu ve bu sürecin, seçim bölgelerinin belirlenmesi, siyasi partilerin adaylarını belirlemesi, aday listelerini vermeleri, adayların incelenmesi, adayların ilanı, itirazlar, seçimlerde kullanılacak oy pusulalarının basımı ve propaganda dönemi gibi aşamalarının bulunduğu, 2972 sayılı Yasanın 8. maddesi uyarınca, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak mahalli idareler seçimi sürecinin başlangıç tarihinin 1 Ocak 2009 olduğu, bu tarihe göre de, seçim kanunlarında yapılan değişikliklerin Anayasa'nın 67. maddesinin son fıkrası uyarınca en son 31 Aralık 2007 tarihi itibarıyla yürürlüğe konulması gerektiği, 5747 sayılı Yasa'nın dava konusu edilen hükümlerinin mevcut seçim çevrelerini değiştirmesi, yeni seçim çevreleri oluşturması, farklı seçim çevrelerinde farklı seçimlerin yapılmasını sağlayacak düzenlemeler içermesi ve 1 Ocak 2009 tarihine göre, Anayasa'nın 67. maddesinde öngörülen 1 yıllık sürenin ihlalinden sonra yürürlüğe sokulması nedeniyle Anayasa'nın 67. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 67. maddesinin son fıkrasında, *"Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz."* denilmektedir.

5747 sayılı Yasa'nın iptali istenilen hükümlerinin, 2009 yılının Mart ayının son Pazar günü yapılacak olan mahalli idareler seçiminde uygulanmasına olanak sağlayan maddesi, söz konusu Yasa hükümlerinin hangi tarihten itibaren yürürlüğe girdiğini düzenleyen 4. maddesidir. Bu maddenin Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılabilmesi için dava konusu edilmiş olması gerekir. Söz konusu madde dava konusu edilmediğinden, Anayasa'ya uygun olup olmadığının incelenmesine olanak bulunmamaktadır.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

B - Yasa'nın 1. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının 11, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26. Bentlerinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, 5747 sayılı Yasayla yeni kurulan ilçeler arasında coğrafi ve ekonomik şartlar ile kamu hizmetlerinin gereği olarak ilçe olması gereken yerler olduğunda şüphe bulunmadığı, ancak Diyarbakır, İstanbul ve İzmir'de yeni kurulan ilçelerin, 2009 yılında yapılacak yerel yönetimler seçiminde iktidar partisine avantaj sağlamaya yönelik değerlendirmelere dayalı olarak kurulduğu ve sınırları belirlenirken de, doğal (nehir, göl gibi) ve yapay (yol gibi) eşiklerin göz önünde tutulmadığı, ayrıca, anılan yerlerdeki ilk kademe belediyelerinin de, hiçbir kamu yararı olmaksızın, belli bir partinin veya kişilerin yararına olarak ve o yörede yaşayan insanların görüşüne başvurulmaksızın kapatıldıkları, dolayısıyla Diyarbakır ve İstanbul'daki ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliklerinin sona erdirilmesinin ve Diyarbakır, İstanbul ve İzmir'de yeni ilçeler kurulmasına ilişkin düzenlemelerin Anayasa'nın 2., 67., 90., 126. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

5747 sayılı Yasa'nın 1. maddesi ile Adana, Ankara, Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Mersin, Sakarya ve Samsun Büyükşehir Belediyeleri sınırları içerisinde, bazıları halen mevcut olan ilçe belediyelerinden alınan mahallelerin birleştirilmesi suretiyle, bazıları da anılan Büyükşehir belediyelerinin sınırları içerisinde yer alan bir kısım ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliklerinin sona erdirilmesi ve bazı ilk kademe belediyelerinin de merkez yapılması suretiyle toplam 43 yeni ilçe, buna bağlı olarak da 43 yeni ilçe belediyesi kurulmuştur.

Maddede, 43 yeni ilçe oluşturulurken, büyükşehirlerdeki ilk kademe belediyesi uygulamasına son verilerek, 90 ilk kademe belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılmış, 35 ilk kademe belediyesi de yeni kurulan ilçelerin merkezi haline getirilerek ilçe belediyesine dönüştürülmüş, böylece bu belediyelerin de ilk kademe belediyesi nitelikleri sona erdirilmiştir.

Yasa'nın 2. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 147 ilk kademe belediyesinin tüzel kişilikleri kaldırılarak halen mevcut olan çeşitli ilçelere mahalle olarak katılmış, (5) numaralı fıkrası ile 1 ilk kademe belediyesinin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleleriyle birlikte bir başka belediyeye katılmış, (6) numaralı fıkrası ile 1 ilk kademe belediyesinin çeşitli mahalleri değişik belediyelere katılmış, (7) numaralı fıkrası ile 1 ilk kademe belediyesinin tüzel kişiliği köye dönüştürülerek büyükşehir belediye sınırları dışına çıkarılmış, 5 ilk kademe belediyesinin ise tüzel kişiliği korunmak suretiyle büyükşehir belediye sınırları dışına çıkarılarak belde belediyesine dönüştürülmüş, 3 ilk kademe belediyesi de başka ilçelere bağlanmak suretiyle büyükşehir sınırları dışına çıkarılmıştır. Böylece, 5747 sayılı yasa ile Büyükşehirlerdeki ilk kademe belediyesi uygulamasına son verilmiştir.

Büyükşehir belediye yönetimi, ilk kez, Türkiye'nin üç temel metropol alanını oluşturan İstanbul, Ankara ve İzmir belediyelerinin mevcut siyasal, kurumsal ve mali yapılarını köklü değişikliğe uğratan ve Anayasa'nın 127. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "*Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir.*" hükmüne dayanılarak yürürlüğe konulan, 3030 sayılı Büyükşehir Belediye Yönetimine Dair Kanun'la düzenlenmiştir. Bu Kanun'la büyükşehirlerde, büyükşehir ve ilçe belediyelerinden oluşan iki kademeli bir yönetim sistemi uygulamaya konulmuştur.

3030 sayılı Kanun'da, bir yerde büyükşehir belediye idaresinin kurulabilmesi için belediye sınırları içinde birden fazla ilçenin bulunması, şayet yoksa öncelikle merkezi idare tarafından en az iki ilçenin kurulması öngörülmekte iken, daha sonra bazı ekonomik nedenlerden dolayı, 1993 yılında 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 7 şehrin daha (Mersin, Eskişehir, Diyarbakır, Antalya, Samsun, İzmit ve Erzurum) 3030 sayılı Kanun kapsamına alınması esnasında, büyükşehir belediyelerinin oluşumu için ilçe bulunması koşulundan vazgeçilerek bu uygulama terk edilmiş, bunun yerine alt kademe belediyesi uygulaması tercih edilmiştir. Bu K.H.K.'ye göre söz konusu belediyelerin sınırları içinde ilçeler oluşturulmamış, ilçe yerine alt kademe adı ile belediye kurulması öngörülmüştür. Daha sonra ise, bu uygulamalara bir yenisi eklenmiş, 593 sayılı KHK ile Sakarya İlinde büyük şehir

belediyesi kurulurken, anılan büyükşehir belediye sınırları içerisinde hem büyükşehir ilçe belediyelerinin, hem de alt kademe belediyelerinin bulunması öngörülmüştür. Böylece hem ilçe belediyeli, hem de alt kademe belediyeli bir büyükşehir modeli oluşturulmuştur. Bu uygulama 5216 sayılı Kanunda da tercih edilmiş, ancak alt kademe adı, bu Kanunda “ilk kademe” olarak yer almış, 3. maddesinde de, “Büyükşehir belediye sınırları içinde ilçe kurulmaksızın oluşturulan ve büyükşehir ilçe belediyeleriyle aynı yetki, imtiyaz ve sorumluluklara sahip belediye” olarak tanımlanmıştır. 5747 sayılı Kanunun 1 ve 2. maddeleri ile Büyükşehirlerdeki ilk kademe belediyesi uygulamasına son verilerek, tekrar büyükşehir ve ilçe belediyelerinden oluşan iki kademeli yönetim sistemine dönülmüştür.

1. Madde'nin (1) numaralı fıkrasının iptali istenilen bentleri ile Diyarbakır'da 1, İstanbul'da 8 ve İzmir'de de 2 adet olmak üzere toplam 11 yeni ilçe kurulurken, Diyarbakır'da 2, İstanbul'da 16 ilk kademe belediyesinin tüzel kişiliği sona erdirilmekte, Diyarbakır'da 1 ve İstanbul'da 4 ilk kademe belediyesi de yeni kurulan ilçelerin merkezi haline getirilerek ilçe belediyesine dönüştürülmektedir. Böylece bu belediyelerin de ilk kademe belediyesi nitelikleri sona erdirilmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, Başlangıç'ta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devleti olduğu belirtilmiştir. Maddede belirtilen “hukuk devleti” ilkesi gereğince, yasama işlemlerinin, kişisel yararları değil kamu yararını gerçekleştirmek amacıyla yapılması gerekir. Bir kuralın Anayasa'ya aykırılık sorunu çözümlenirken “kamu yararı” konusunda Anayasa Mahkemesi'nin yapacağı inceleme de, yasanın kamu yararı amacıyla yapılıp yapılmadığını araştırmaktır. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının Anayasa'da bir tanımı yapılmamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi'nin kimi kararlarında da belirtildiği gibi, kamu yararı, bireysel, özel çıkarlardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yarardır. Bu saptamanın doğal sonucu olarak da, kamu yararı düşüncesi olmaksızın, yalnız özel çıkarlar için veya yalnız belli kişilerin yararına olarak yasa kuralı konulamaz. Böyle bir durumun açık bir biçimde ve kesin olarak saptanması halinde, söz konusu yasa kuralı Anayasa'nın 2. maddesine aykırı düşer ve iptali gerekir. Açıklanan ayırık hal dışında, bir yasa kuralının ülke gereksinimlerine uygun olup olmadığı bir siyasi tercih sorunu olarak yasa koyucunun takdirine ait olduğundan, salt bu nedenle kamu yararı değerlendirmesi yapmak Anayasa yargısıyla bağdaşmaz.

Anayasa'nın 126. maddesinde de, Türkiye'nin, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere, illerin de diğer kademeli bölümlere ayrılacağı hükme bağlanmıştır. Bu hüküm gereğince Türkiye'nin gerek illere ayrılmasında, gerekse illerin öbür kademeli bölümlere ve bu arada ilçelere ayrılmasında göz önünde tutulacak olan ölçütler, coğrafya durumu, iktisadi koşullar ve kamu hizmetlerinin gerekleridir.

Anayasa'nın 127. maddesinde ise, mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları yine kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileri olarak tarif edilmiş, bunların kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği öngörülmüş, seçimlerinin 67. maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılacağı ifade edilmiş ve “*Kanun, büyük yerleşim merkezleri için özel yönetim biçimleri getirebilir*” denilmek suretiyle büyükşehir belediyesi kurulmasına imkan sağlanmıştır.

Buna göre, yasa koyucu, anayasada öngörülen koşullara uymak kaydıyla, gelişen sosyal, ekonomik, teknik ve benzeri nedenlerin belli bir bölgede ilçe kurulmasını gerektirdiğini takdir ederek yeni bir ilçe kurabilir. Kamu hizmetinin gereklerini, kamu yararını ve Anayasanın 67. maddesindeki koşullar çerçevesinde yapılan seçimlerle oluşan yöre halkının beş yılla sınırlı iradesini gözetmek koşuluyla, ölçek sorununu dikkate alarak, daha etkin ve verimli bir kamusal hizmet sağlamak amacıyla, bir belediyenin ya da köyün tüzel

kişiliğini kaldırabilir, belediyeyi köye, köyü belediyeye dönüştürebilir, bir belediye veya köyü bir başka belediyeye mahalle olarak katabilir. Büyük yerleşim yerleri için öngörülen özel yönetim biçiminin gereği olarak, Büyükşehir belediyelerinin sınırları içerisinde yer alan belediyelerin sınır, görev, yetki ve niteliklerinde değişiklikler yapabilir. Bunu yasayla yapabileceği gibi, esas ve usullerini yasada göstermek koşuluyla idari işlemle yapılmasına da olanak tanıyabilir.

5747 sayılı Yasa'nın genel gerekçesinde, bu Yasa'nın yürürlüğe girmesinden önce, kent bütünlüğünün ve büyük kentlerin gelişme alanlarının daha disiplinli bir yapıya kavuşmasının sağlanması için yapıldığı belirtilen bazı yasal düzenlemelerin uygulanmasına (bu bağlamda büyükşehirlerde yaşanan nüfus artışı ve sınır genişlemelerine) bağlı olarak, hem yerel, hem de merkezi idare hizmetlerinin sağlıklı biçimde yürütülmesinin ve bu bölgelerdeki vatandaşlara kaliteli hizmet sunulmasının giderek zorlaştığı, bu nedenle büyükşehir kapsamındaki küçük ölçekli belediyeler ile bu belediyelerin içinde yer aldığı merkezi yönetim idari yapılanmalarında yeni bir ölçek ve alan düzenlemesine gidilmesinin bir zorunluluk olarak ortaya çıktığı, bu zorunluluk gereğince de en uygun idari büyüklüğün oluşturulması bakımından, büyükşehir belediyelerinin bulunduğu yerlerde bir taraftan ilk kademe belediyesi uygulamasının sona erdirildiği, bir taraftan da nüfusları bakımından çok büyük olan ilçe belediyelerinden bazı mahalle veya mahalle kısımlarının alınarak buralarda yeni ilçeler, dolayısıyla da yeni belediyeler kurulduğu belirtilmesine karşılık, dava dilekçesinde, iptali istenilen düzenlemelerle, iktidar partisinin seçim kazanmasına elverişli ortamın nasıl oluşturulduğu, buralarda hangi rant alanlarının bulunduğu, bu bölgelerde bundan sonra yapılacak olan seçimleri iktidar partisinin kazanmasını garanti eden, dolayısıyla bu bölgelerdeki rantı bundan sonra da iktidar partisine ait belediyelerin yöneteceği savının hangi verilere dayandığı, bir başka söyleyişle söz konusu düzenlemelerin kamu yararı amacıyla yapılmadığı somut olarak ortaya konulmuş değildir.

Belirtilen duruma göre, iptali istenen kuralın, bir taraftan ölçek sorununu ortadan kaldırarak, ilk kademe belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri arasındaki yetki ve görev karmaşasını gidermek suretiyle, Anayasa'nın 127. maddesiyle yerel yönetimlere yüklenen kamusal hizmetlerin etkin biçimde karşılanmasını, bir taraftan da merkezi yönetim kuruluşları bakımından, merkezi idare hizmetlerinin sağlıklı bir biçimde yürütülmesini temin edebilecek, kamu kaynaklarının israf edilmeden etkin ve verimli kullanılmasını sağlayacak uygun idari büyüklüğün oluşturulmasını amaçladığı ve evvelce mevcut olmayan, ilk kez "alt kademe" adı altında 1993 yılında ihdas edilen, geçen zaman içinde uygulamada, Anayasa'nın öngördüğü "özel yönetim biçimi" içinde etkin ve verimli görülmeyen ilk kademe belediyelerinin tüzel kişiliklerinin, aralarında ayırım yapılmaksızın kamu yararı gözetilerek sona erdirildiği anlaşılmaktadır. Bu saptamanın aksini ortaya koyacak, siyasi rant ya da özel çıkar beklentisiyle yasal düzenlemede bulunduğu gösterecek herhangi bir kanıt bulunmadığından, aksi yoldaki değerlendirmelere katılmamıştır.

Yasa'nın Geçici 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasında ise, *"Bu Kanunla kurulan belediyelerin organlarının seçimi, ilk genel mahalli idareler seçimiyle birlikte yapılır. Bu Kanunla mahalleye veya köye dönüşen veya il ya da ilçe belediyesine katılan belediyelerin tüzel kişiliği, organları ve bunların hak, yetki ve görevleri ilk genel mahalli idareler seçimine kadar devam eder."* denilmek suretiyle, ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılırken, Anayasanın 67. ve 127. maddesinin üçüncü fıkrası gereğince beş yıllık seçim dönemi için ortaya çıkan yöre halkının iradesinin dönem sonuna kadar geçerliliğine dokunulmadığı görülmektedir.

Öte yandan, bir yasa kuralı bir başka yasa kuralına göre ve onun varlığı ya da yokluğu gözetilerek değil, ancak ilgili Anayasa kuralına göre değerlendirilerek denetleneceğinden ve yasa koymak, değiştirmek, yasayı yürürlükten kaldırmak ve yerindeliği takdir etmek tümüyle yasa koyucunun yetkisi içinde ve yasalar arasında uyum ve uygunluk yasa koyucu tarafından gözetilmesi gereken hususlar olduğundan, incelenen kuralda belediye ve ilçelerin sınırlarının nasıl belirleneceğine ilişkin olarak, gerek 5442 sayılı İl İdaresi ve gerekse 5393 sayılı

Belediye Kanunlarında yer alan hükümlerde öngörülen yöntemle uyulup uyulmadığı anayasal denetime esas oluşturamaz.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2., 67., 126. ve 127. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

Kural'ın Anayasa'nın 90. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

C - Yasa'nın 2. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, tüzel kişilikleri sona erdirilerek mahalle haline getirilen ilk kademe belediyelerinin bazılarının tarihi kimliği ile öne çıkan, bazılarının hiçbir borcu bulunmayan, bazılarının ölçek sorunu olmayan, bazılarının da mahallesi haline geldiği ilçeye farklı şehir kültürüne sahip belediyeler olduğu, özellikle bu durumun, Anayasa'nın 5. maddesinde, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak olarak sayılan devletin amaç ve görevlerine ters düştüğü, söz konusu belediyelerin mahalleye dönüştürülerek mevcut bir ilçeye bağlanması sonucu 52 ilçenin sınırlarının yeniden çizildiği, bu düzenlemenin asıl amacının kamu yararı olmayıp, iktidar partisinin, sınırları değiştirilen ilçelerde belediye seçimlerini kazanmasının ve şehirlerde oluşan rant alanlarını yönetmesinin sağlanması olduğu, uzun yıllardır belediye yönetimi altında demokratik bir yönetime sahip olan ve kendi özgür iradesi ile belediye meclisini ve belediye başkanını seçerek demokrasinin verdiği olanaklardan yararlanan vatandaşların, ilk kademe belediyelerinin eskiden beri ilçe olan yerlere mahalle olarak bağlanmasının, yerinden yönetim ilkesinin bir gereği ve sonucu olan demokratik katılımı en aza indireceği, ayrıca söz konusu kapatma gerçekleştirilirken referandum öngörülmemesinin de doğru olmadığı, bu nedenle düzenlemenin Anayasa'nın 2., 5., 67., 90., 126. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Maddenin (1) numaralı fıkrasıyla, büyükşehir belediye sınırları içinde bulunan ve ekli (42) sayılı listede adları belirtilen ve 11 büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde bulunan toplam 147 ilk kademe belediyesinin tüzel kişilikleri kaldırılarak, aynı listede belirtilen ilçe belediyelerine mahalleleri veya mahalle kısımları ile birlikte katılmıştır.

1. maddenin (1) numaralı fıkrasının iptali istenilen bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ilişkin yukarıda belirtilen gerekçe, 2. maddenin bu fıkrası için de geçerlidir.

Bu nedenle, fıkra Anayasa'nın 2., 67., 126. ve 127. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

Kural'ın Anayasa'nın 5. ve 90. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

D - Yasa'nın 2. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, Eminönü Belediyesinin kamu yararı amacıyla değil, belli bir partiye veya kişilere yarar sağlanması amacıyla kapatılması nedeniyle Anayasanın 2. ve 5. maddelerine, nüfusu 2.000'in altında olduğu için belediyesinin kapatılması gereken, ancak ilçe olduğu için kapatılmayan bir çok yerleşim yeri bulunmasına karşın, benzer durumdaki ilçeler içinde sadece Eminönü ilçesinin kaldırılması ve belediyesinin kapatılması nedeniyle 10. ve 126. maddelerine, ayrıca seçim sonuçlarını doğrudan etkileyecek nitelikte olması ve Anayasa'da öngörülen bir yıllık süreden önce yürürlüğe sokulması nedeniyle 67. maddesine, yeterli gelir sağlanmadığı için kapatılması nedeniyle 127. maddesine ve halkoyuna başvurulmadan kapatılması nedeniyle de 90. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İptali istenilen kural ile merkezi yönetim birimi olan Eminönü ilçesi kaldırılmış ve bu ilçenin yerel yönetim kuruluşu olan Eminönü Belediyesinin tüzel kişiliği sona erdirilerek mahalleleri ile birlikte Fatih Belediyesine katılmıştır. Fıkraya ilişkin gerekçede,

düzenlemenin, İstanbul'daki tarihi dokunun idari bütünlüğünü temin amacıyla yapıldığı ifade edilmiştir.

1. maddenin (1) numaralı fıkrasının iptali istenilen bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ilişkin yukarıda belirtilen gerekçe, 2. maddenin bu fıkrası için de geçerlidir.

Ayrıca, Eminönü ilçesi ve belediyesi sınırları içinde yaşayanlarla nüfusu 2000'in altında olduğu halde ilçe statüleri devam ettiği için belediyeleri kapatılmayan yörelerde yaşayanlar aynı konumda olmadıklarından, bunlar arasında bir eşitlik karşılaştırması yapmaya imkan olmadığı gibi, tarihi dokunun idari ve coğrafi bütünlüğünü temine yönelik yasa koyucunun amacı gözetildiğinde de aynı sonuca ulaşmak mümkündür ve bu ilçe belediyesi ile kıyaslama yapılan diğer ilçe belediyeleri arasında bu yönden de bir benzerlik bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, fıkra Anayasa'nın 2., 10., 67., 126. ve 127. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

Kural'ın Anayasa'nın 5. ve 90. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

E - Yasa'nın 2. Maddesinin (3) ve (4) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, bir çok ilçenin sınırlarının değiştirildiği, bu değişikliğin neden yapıldığının Yasa'nın gerekçesinde dahi belirtilmediği, bunun da söz konusu düzenlemenin kamu yararı amacına değil, belli bir partinin veya kişilerin yarar sağlaması amacına yönelik olduğunu gösterdiği, iktidar partisinin 2005 yılından bu yana kendinden olmayan belediyelerin sınırlarını değiştirmek için çok sayıda girişimde bulunduğu, ancak daha önce idari işlemlerle gerçekleştirilen ve özellikle imara açık ancak yapılaşmanın olmadığı alanlarda yapılan söz konusu sınır değişikliklerinin neredeyse tamamının idare mahkemelerinde açılan davalarla iptal ettirildiği, bu defa söz konusu değişikliklerin yasa ile yapılmaya çalışıldığı, sınır değişikliği yapılan yerlerde referandum öngörülmediği, halkta, yapılacak seçimlerde iktidar partisini kızdıracak sonuçların ortaya çıkması halinde, belediye ve ilçe sınırlarının değiştirileceği korku ve endişesi yaratılarak serbestçe seçim yapılmasının mümkün olmadığı, düzenlemelerin Anayasa'nın 2., 67., 90. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. maddenin (3) ve (4) numaralı fıkraları ile İstanbul'un bazı ilçe belediyelerine bağlı mahalleler veya mahalle kısımları, bu bölgeler ile aralarında coğrafi bağlantı bulunan başka bir ilçe belediyesine katılmaktadır.

Yasa'nın genel gerekçesinden, hem yerel, hem de merkezi idare hizmetlerinin sağlıklı bir biçimde yürütülmesini temin edebilecek, kamu kaynaklarının israf edilmeden etkin ve verimli kullanılmasını sağlayacak en uygun idari büyüklüğün oluşturulması için, nüfus bakımından çok büyük olan ilçe belediyelerinden bazı mahalle veya kısımlarının idari kapasite yönünden daha uygun olan bir başka ilçe belediyesine bağlandığı anlaşılmaktadır.

1. maddenin (1) numaralı fıkrasının iptali istenilen bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ilişkin yukarıda belirtilen gerekçe, 2. maddenin bu fıkraları için de geçerlidir.

Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasanın 2., 67., ve 127. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamışlardır.

Kural'ın Anayasa'nın 90. maddesiyle ilgisi görülmemiştir

F - Yasa'nın Geçici 1. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, söz konusu belde belediyelerinin kapatılmasıyla, buralarda yaşayan halkın, başta yerel hizmetler olmak üzere, eğitim, sağlık, ulaştırma gibi hizmetlerden yoksun kalacağı, bunun da kent merkezlerine göçü hızlandıracağı, kırsal kesimdeki nüfusu azaltacağı, mera ve hazine arazileri üzerindeki düzensiz yapılaşmayı artıracacağı, kapatılan belediyeler arasında yaz nüfusu 15.000'i bulan, çok sayıda yabancı konut satın alarak yerleştiği turistik belde belediyeleri ile turizmde öncelikli yöre ya da milli park alanı ilan edilmiş, yılda

2.000.000.- turistin ziyaret ettiği belediyelerin, nüfusunu 2.000.'in üzerine çıkarmak için bir başka belediye ile birleşme veya ona katılma prosedürünü başlatıp da henüz sonuçlandıramamış belediyelerin ve nüfusunun 2.000'in üzerinde olduğu iddiasıyla Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen nüfus sayım sonuçlarının iptali istemiyle dava açan belediyelerin de bulunduğu, 5393 sayılı Belediye Kanununun birleşmeye ilişkin hükümleri hala yürürlükte iken, birleşme işlemlerini tamamlamış veya sadece muamelenin tamamlanmasını bekleyen belediyelerin kazanılmış haklarına saygı gösterilmesi gerektiği, ayrıca Anayasa'nın, yerel yönetimlerin nüfus esasına göre değil yerinden yönetim esasına göre kurulmasını (dolayısıyla kapatılmasını) öngördüğü, bu nedenle Anayasa'da kuruluş için gözetilmesi öngörülmemiş nüfus kriterine dayanarak belediyeleri kapatmanın yerinden yönetim ilkesine uygun düşmediği, nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin köye dönüştürülmesinin yasayla yapılması suretiyle, söz konusu belediyeler ile buralarda yaşayan yurttaşların bu konuya ilişkin dava haklarının ellerinden alındığı, bu duruma göre düzenlemenin kamu yararı amacına dayanmadığı ve Anayasa'nın 2., 5., 13., 36., 67., 90. ve 127. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Yasa'nın Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasıyla, ekli 44 sayılı listede adları yazılı olan 862 belediyenin tüzel kişilikleri, ilk genel mahalli idareler seçiminden geçerli olmak üzere kaldırılarak köye dönüştürülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir hukuk Devleti olduğu belirtilmiş, 127. maddesinde, mahalli idareler, il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları yine kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileri olarak tarif edilmiş, bunların kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği öngörülmüş, seçimlerinin 67. maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılacağı ifade edilmiştir.

5747 sayılı Yasa'nın genel gerekçesine ve 30.10.2008 günü yapılan sözlü açıklamalara göre, yasa koyucunun, nüfusu 2.000'in altına düşen belde belediyelerini köye dönüştürmeyi amaçladığı, iptali istenilen düzenlemeyi de, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 31 Aralık 2007 itibarıyla gerçekleştirilen ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 18. maddesinin (d) fıkrası uyarınca, 21 Ocak 2008 günü yapılan basın açıklamasıyla kamu oyuna duyurulan ve aynı gün kurumun internet sitesinde yayımlanan adrese dayalı nüfus sayım sonuçlarını esas almak suretiyle yürürlüğe koyduğu, söz konusu sonuçların ilgili belediyelere yazılı olarak bildirilmediği, Resmi Gazete'de yayımlanmadığı, bu sonuçlara göre, geçici 1. maddenin (1) numaralı fıkrasıyla köye dönüştürülen belediyelerin tamamının nüfuslarının 2.000'inin altında olduğu, dava dilekçesi ekinde ibraz edilen bazı belgelere göre ise, nüfusunun 2.000'in altında olduğu gerekçesiyle tüzel kişilikleri köye dönüştürülen belediyelerin arasında, yaz aylarındaki nüfusu 15 - 20 bini bulan turistik belde belediyeleri ile turizmde öncelikli yöre ya da milli park alanı ilan edilmiş, her yıl çok sayıda turist ziyaret ettiği belediyelerin, 31.12.2007 tarihi itibarıyla nüfusu 2.000'in altında olmakla birlikte, 5747 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği 22.3.2008 gününden önce nüfusunu 2.000.'in üzerine çıkarmak için bir başka belediye ile birleşme veya ona katılma prosedürünü başlatmış belediyeler ile nüfusunun 2.000'in üzerinde olduğu iddiasıyla Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen nüfus sayım sonuçlarının iptali istemiyle idari dava açan belediyelerin de bulunduğu, bunlardan, Türkiye İstatistik Kurumu kayıtlarına göre nüfuslarının 2.000'in altında olduğundan internet teknolojilerini kullanarak haberdar olanların bu tarihe göre, 5747 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girmesinde önce Türkiye İstatistik Kurumuna başvurarak haberdar olanların bu tarihe göre, Türkiye İstatistik Kurumuna başvurmayıp da, 5747 sayılı Yasa'nın Resmî Gazete'de yayımlandığı 22.3.2008 tarihi itibarıyla haberdar olanların da bu tarihe göre, nüfuslarının 2.000'in üzerinde olduğundan bahisle, nüfus belirleme işleminin iptali istemiyle idari dava açtıkları anlaşılmaktadır

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan ve çağdaş demokratik rejimlerin temel ilkelerinden biri olan "hukuk devleti" ilkesinin önkoşullarından birisi de hukuk güvenliğidir. Hukuk

devletinin sağlamakla yükümlü olduğu hukuk güvenliği, kişilerin, hukuk düzeninin koruması altındaki haklarını elde etmeleri için gereken her türlü önlemin alınmasını ve bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Anayasa'nın 125 ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesine göre, menfaatleri ihlal edilenler, idari işlemler hakkında, yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri istemiyle idari dava açabilme hakkına sahiptirler.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun halen yürürlükte olan 8. maddesinde, bir belde veya köyün veya bunların bazı kısımlarının meskun sahasının, komşu bir beldenin meskun sahası ile birleşmesi veya bu sahalar arasındaki mesafenin 5.000 metrenin altına düşmesi ve buralarda oturan seçmenlerin yarısından bir fazlasının komşu beldeye katılmak için başvurması halinde, katılacak belde sakinlerinin oylarına başvurulmaksızın, katılmak isteyen köy veya belde veya bunların kısımlarında başvuruya ilişkin oylama yapılacağı, oylama sonucunun olumlu olması halinde başvuruya ait evrakın, valilik tarafından katılacak belediyeye gönderileceği, belediye meclisinin, evrakın gelişinden itibaren otuz gün içinde başvuru hakkındaki kararını vereceği, belediye meclisinin uygun görmesi halinde katılımın kesinleşeceği öngörülmektedir.

Bu düzenleme ile bazı koşulların varlığına bağlı olarak, nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin, birleşme ve katılmalar ile nüfuslarını bu sayının üzerine çıkarmalarına, böylece tüzel kişiliklerini korumalarına olanak sağlanmaktadır. 5747 sayılı Kanunun geçici 1. maddesinin yürürlüğe girdiği 22.3.2008 tarihinden önce, birleşme veya katılma prosedürünü 5393 sayılı Yasa'nın 8. maddesine göre sonuçlandırarak nüfusunu 2.000'in üzerine çıkaran belediyelerin hukuk güvenliklerinin korunması gerekli bulunmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 11. maddesinde de, nüfusu 2.000'in altına düşen belediyelerin, Danıştay'ın görüşü alınarak, İçişleri Bakanlığı'nın önerisi üzerine müşterek kararname ile köye dönüştürüleceği belirtilmektedir.

2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanunu'nun 7. maddesinde, dava açma süresinin, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştay'da ve idare mahkemelerinde altmış gün olduğu ve bu sürenin, idari uyuşmazlıklarda yazılı bildirim yapıldığı, ilanı gereken düzenleyici işlemlerde ise ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlayacağı kurala bağlanmıştır. Buradaki "yazılı bildirim" sözcüğü ile ilgisinin, idari uyuşmazlığa yol açan işlemin içeriğinden haberdar edilmesi amaçlanmış olup, ilgilinin haberdar olması, tebliğ, ilan veya ittula edilmeyeyle gerçekleşecektir.

Adrese dayalı nüfus sayım sonuçlarının, ilgili belediyelere yazılı olarak bildirilmediği, Resmî Gazete'de yayımlanmadığı dikkate alındığında, ilgili belediyelerin, kendilerine ilişkin nüfus sonuçlarından, en geç 5747 sayılı Yasa'nın Resmî Gazete'de yayımlandığı 22.3.2008 tarihi itibarıyla haberdar olduklarının ve idari dava açma sürelerinin de bu tarih itibarıyla başlayacağını kabulü gerekir.

Hukuk devletinin sağladığı hukuk güvenliğinden yararlanarak ve yasaların kendilerine verdiği bir hakkı kullanarak, tüzel kişiliklerinin köye dönüştürülmesine esas alınan nüfus sayım sonuçlarının gerçeği yansıtmadığından bahisle, 5747 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla nüfuslarının 2.000'in üzerinde olduğunu ileri sürerek idari dava açan belediyelerin tüzel kişiliklerinin, açtıkları davaların sonucu beklenilmeden köye dönüştürülmesi ile Yasa'nın yürürlüğe girdiği 22.3.2008 tarihinden önce 5393 sayılı Yasa'nın 8. maddesi uyarınca yapılan katılma işlemi ile nüfusu 2000'in üzerine çıkan belediyelerin tüzel kişiliklerinin köye dönüştürülmesi Anayasa'da belirtilen hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Bu nedenle, geçici 1. maddenin (1) numaralı fıkrasının bu belediyeler yönünden iptali gerekir.

Öte yandan, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi yasaların, kanun hükmünde kararnamelerin ve TBMM İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. İstemle bağlı kalmak koşuluyla başka

gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık incelemesi yapabileceğinden, iptali istenen kuralla ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 63. maddesi yönünden de inceleme yapılmıştır.

Anayasa'nın 63. maddesinde, Devlet'in, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlayacağı, bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirleri alacağı, 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu'nun 3. maddesinde, Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri, tarihi ve kültürel değerlerin yoğun olarak yer aldığı ve/veya turizm potansiyelinin yüksek olduğu yöreleri korumak, kullanmak, sektörel kalkınmayı ve planlı gelişimi sağlamak amacıyla değerlendirmek üzere sınırları Bakanlığın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararıyla tespit ve ilan edilen bölgeler olduğu, turizm merkezlerinin de, kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri içinde veya dışında, öncelikle geliştirilmesi öngörülen, yeri, mevki ve sınırları Bakanlığın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararıyla tespit ve ilan edilen, turizm hareketleri ve faaliyetleri yönünden önem taşıyan yerler veya bölümler olduğu belirtilmiştir.

Nüfus yoğunluğuna bağlı olarak, yerel ihtiyaçların karşılanmasında, köy, belediyelere göre daha alt düzey bir yerel yönetim kuruluşu olduğundan, mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması bakımından kamu yararı gereğince, Yasa'ya ekli 44 sayılı listede gösterilen belediyelerden, sınırları itibarıyla "Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilmiş turizm bölge, alan ve merkezleri ve kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri" kapsamında kalanlar ile "Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nca saptanan 2008 yılı turizm öncelikli yöreler" listesinde yer alanların tüzel kişiliklerinde değişiklik yapılmadan önce, bu beldelerin coğrafî, ekonomik, sosyal, tarihsel, kültürel ve kimliksel özelliklerinin incelenmesi, özellikle yılın belli dönemlerinde hizmet verdikleri nüfusun, kayıtlı nüfuslarının çok üzerine çıktığının ve bu nüfusa sunulacak hizmetin nitelik ve niceliğinin gözetilmesi gerekmektedir.

İptali istenilen kuralla, sınırları itibarıyla anılan bölgelerde bulunan belde belediyelerinden, nüfusunun 2.000.'in altına düştüğü belirlenenlerin tüzel kişiliklerinin, anılan hususlar üzerinde durulmaksızın köye dönüştürüldüğü anlaşıldığından, geçici 1. maddenin (1) numaralı fıkrası, Yasa'ya ekli 44 sayılı listede gösterilen belediyelerden, sınırları itibarıyla "Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilmiş turizm bölge, alan ve merkezleri ve kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri" kapsamında kalanlar ile "Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nca saptanan 2008 yılı turizm öncelikli yöreler" listesinde yer alanlar yönünden Anayasa'nın 2., 63. ve 127. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Yasa'ya ekli 44 sayılı listede gösterilen belediyelerden, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen adrese dayalı nüfus sayımı sonuçlarına yasal süresi içinde iptal davası açanlar ile Yasa'nın yürürlüğe girdiği 22.3.2008 tarihinden önce 5393 sayılı Yasa'nın 8. maddesi uyarınca yapılan katılma işlemi ile nüfusu 2000'in üzerine çıkmış olanlar ve sınırları itibarıyla "Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilmiş turizm bölge, alan ve merkezleri ve kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri" kapsamında kalanlar ile "Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nca saptanan 2008 yılı turizm öncelikli yöreler" listesinde yer alanların dışında kalan belediyelerin durumuna gelince:

Dava dilekçesinde, nüfusu 2000'in altına düşen belediyelerin, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda öngörülen idari yönetime uyulmayarak Yasa'yla köye dönüştürülmeleri nedeniyle, söz konusu belediyeler ile buralarda yaşayan yurttaşların bu konuya ilişkin dava haklarının ellerinden alındığı, bunun da Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de, bir yasa kuralı, bir başka yasa kuralına göre ve onun varlığı ya da yokluğu gözetilerek değil, ancak ilgili Anayasa kuralına göre değerlendirilerek denetleneceğinden ve yasa koymak, değiştirmek, yasayı yürürlükten kaldırmak ve yerindeligi takdir etmek tümüyle yasa koyucunun yetkisi içinde olduğundan, yasalar arasında uyum ve uygunluk yasa koyucu tarafından gözetilmesi gereken hususlardır.

Önceki bölümlerde de değinildiği üzere, yasa koyucu, Anayasa'da öngörülen koşullara uymak kaydıyla, kamu hizmetinin gereklerini, kamu yararını ve Anayasanın 67. maddesindeki

koşullar çerçevesinde yapılan seçimlerle oluşan yöre halkının beş yılla sınırlı iradesini gözetmek koşuluyla, ölçek sorununu dikkate alarak, daha etkin ve verimli bir kamusal hizmet sağlamak amacıyla, bir belediyenin ya da köyün tüzel kişiliğini kaldırabilir, belediyeyi köye, köyü belediyeye dönüştürebilir.

Bu nedenle, nüfusu 2000'inin altına düşen belediyelerin tüzelkişiliklerinin sona erdirilerek köye dönüştürülmelerinde, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda yer alan yöntemle istisna getirilerek, olağan prosedür yerine liste halinde sayma suretiyle doğrudan yasa çıkarma yolunun benimsenmesi yasa koyucunun takdir yetkisi içinde kaldığından, bu durum Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin anılan belediyeler bakımından bu yönden reddi gerekir.

Bu nedenle kural, 44 sayılı listede yer alıp, iptal dışında kalan belediyeler yönünden Anayasa'ya aykırı görülmemiştir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ fıkranın tümünün iptal edilmesi gerektiği görüşüyle bu karara katılmamışlardır.

V -YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN İNCELENMESİ

6.3.2008 günlü, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un:

A - Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

Yasa'ya ekli 44 sayılı listede gösterilen belediyelerden,

1- Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen adrese dayalı nüfus sayımı sonuçlarına yasal süresi içinde iptal davası açanlar,

2- Yasa'nın yürürlüğe girdiği 22.3.2008 tarihinden önce 5393 sayılı Yasa'nın 8. maddesi uyarınca yapılan katılma işlemi ile nüfusu 2000'in üzerine çıkanlar,

3- "Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilmiş turizm bölge, alan ve merkezleri ve kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri" kapsamında kalanlar ile "Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nca saptanan 2008 yılı turizm öncelikli yöreler" listesinde yer alanlar,

yönünden, 31.10.2008 günlü, E. 2008/34, K. 2008/153 sayılı kararla iptaline karar verildiğinden, uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASINA,

44 sayılı listede kalan bölüme ilişkin iptal istemi 31.10.2008 günlü, E. 2008/34, K. 2008/153 sayılı kararla reddedildiğinden, YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

B- 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasınının 11., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25. ve 26. bentlerine,

C- 2. maddesinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarına,

ilişkin iptal istemi, 31.10.2008 günlü, E. 2008/34, K. 2008/153 sayılı kararla reddedildiğinden, bu fıkra ve bentlere ilişkin YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

31.10.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VI - SONUÇ

6.3.2008 günlü, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un:

A- 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasınının 11., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23., 24., 25. ve 26. bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B- 2. maddesinin (1), (2), (3) ve (4) numaralı fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

C- Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

Yasa'ya ekli 44 sayılı listede gösterilen belediyelerden,

1- Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen adrese dayalı nüfus sayımı sonuçlarına yasal süresi içinde iptal davası açanlar,

2- Yasa'nın yürürlüğe girdiği 22.3.2008 tarihinden önce 5393 sayılı Yasa'nın 8. maddesi uyarınca yapılan katılma işlemi ile nüfusu 2000'in üzerine çıkanlar,

3- "Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın önerisi ve Bakanlar Kurulu kararı ile ilan edilmiş turizm bölge, alan ve merkezleri ve kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri" kapsamında kalanlar ile "Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nca saptanan 2008 yılı turizm öncelikli yöreler " listesinde yer alanlar,

yönünden Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, 44 sayılı listede kalan bölümün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Şevket APALAK ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın "fıkranın tümünün iptali gerektiği" yolundaki karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

31.10.2008 gününde karar verildi.

Başkan Haşim KILIÇ	Başkanvekili Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Üye Sacit ADALI
Üye Fulya KANTARCIOĞLU	Üye Ahmet AKYALÇIN	Üye Mehmet ERTEN
Üye Mustafa YILDIRIM	Üye Serdar ÖZGÜLDÜR	Üye Şevket APALAK
Üye Serruh KALELİ		Üye Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY YAZISI

6.3.2008 günlü, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasının 11, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26. bentlerinin; 2. maddesinin (1), (2), (3) ve (4). fıkralarının ve geçici 1. maddesinin 1. fıkrasının iptalleri istemiyle açılan davada verilen çoğunluk kararına ilişkin Fulya KANTARCIOĞLU, Mehmet ERTEN, Şevket APALAK ve Ayla PERKTAŞ'ın Karşioy Gerekçesi'ndeki görüşlere aynen katılıyorum. Öte yandan, kuralların Anayasanın 67. Maddesinin Son Fıkrası Yönünden de iptalleri gerektiği düşüncesindeyim. Şöyle ki:

Yasama gücünü elinde bulunduran siyasi iktidar çoğunluğunun yaklaşan bir seçim süreci öncesinde seçim kanunlarında değişiklikler yaparak seçim sonuçlarını adil olmayan bir şekilde lehine çevirmesini önlemek, demokratik katılımı istikrarı ve hukuk güvenliğini güçlendirmek amacıyla Anayasanın 67. maddesine 2001 yılında 4709 sayılı kanunla bir fıkra eklenerek "Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz" hükmü getirilmiştir.

Hükümde yer alan bir yıllık yasağın, yasanın yürürlüğe girdiği tarih ile oy verme günü arasındaki süre mi, yoksa davacının iddia ettiği gibi, yasanın yürürlüğe girişi ile seçim sürecinin (takviminin) başlangıç günü arasında mı geçerli olduğu konusunda Anayasada ve bu

fıkranın yasama gerekçelerinde bir açıklık bulunmamaktadır. Bu nedenle, Anayasanın “seçimlerin yapılması” ibaresi ile ne kastettiğinin Anayasa kurallarının yorumlanması suretiyle belirlenmesi gerekmektedir.

Anayasanın metninde, “seçimin yapılması” ibaresinin hem yalnızca oy verme, hem de tüm seçim süreci anlamında kullanıldığı şeklinde yorumlanabilecek kurallar bulunmaktadır.

Bunlardan dar anlamda, yani **oy verme günü** anlamında kullanılma haline örnek olarak, Anayasanın 78. maddesinin 4777 sayılı kanunla eklenen son fıkrasında, “... bir ilin veya seçim çevresinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde üyesinin kalmaması halinde, boşalmayı takip eden doksan gündün sonraki ilk Pazar günü ara seçim yapılır” ibareleri gösterilebilir.

Buna karşılık, Anayasanın pek çok maddesinde, seçimlerin bir **süreç** olarak anlaşıldığını gösteren düzenlemeler mevcuttur. Anayasanın yine 78. maddesinin ilk fıkrasındaki “*savaş sebebiyle seçimlerin yapılmasına imkan görülmezse, Türkiye Büyük Millet Meclisi, seçimlerin bir yıl geriye bırakılmasına karar verebilir*” kuralında, seçimin oy verme günü değil bütün bir süreç olarak anlaşıldığı açıktır. Savaş halinde dahi devletin tüm kurum ve organlarının, olağan hatta olağanüstü bir etkinlikle faaliyet göstereceği, iş yerlerinin, okulların, dairelerin açık ve görev başında olacağı, hukuki bir durum olan “savaş hali”nin, vatandaşların sandık başına gitmesini engellemeyeceği açıktır. Bu nedenle kuralın, savaş ortamında aday belirleme, seçim kampanyası, miting, toplantı düzenlenmesi ve sair siyasal etkinliklerin sağlıklı yürütülemeyeceği, bu faaliyetler yapılsa bile ulusal birlik ve bütünlük yönünden sakıncalı olacağı gözetilerek konulduğu, dolayısıyla **seçimin yapılması** sözcüklerinin oylama değil **süreç** anlamında kullanıldığı kuşkusuzdur.

Anayasanın diğer maddelerine bakıldığında da, 94. maddesinde düzenlenen TBMM Başkanlığı seçimlerine ilişkin üçüncü ve dördüncü fıkraların; 102. maddede halkoyuyla kabul edilen değişiklikten sonra iki türlü seçim haline gelen Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin birer oylamadan ziyade **süreç** oldukları açıktır. Anayasanın 67. maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesinden dayanağını alan, yurt dışındaki Türk vatandaşlarının oy kullanması da oy verme günüyle sınırlı olmayan bir seçim işlemidir.

Anayasamız, seçim yasalarımız ve Yüksek Seçim Kurulu’nun eski bazı kararları bütünlük içinde değerlendirildiğinde, seçim hukukumuzda yılla ifade edilen sürelerin ceza hukukunda, vergi hukukunda veya hukukun diğer disiplinlerinde öngörülen sürelerdeki gibi, sürenin sonuna tekabül eden takvim yılının aynı günü şeklinde anlaşılmadığı görülmektedir. Anayasaya ve yasalara uygun şekilde, yargı denetimi altında demokratik süreçlerin başlatılmış olması koşuluyla seçimlerin yapılmasına ilişkin “yıl” ile ifade edilen sürelerin oy verme gününü değil seçim sürecini ifade ettiği açıktır.

Kaldı ki Anayasanın seçme ve seçilme hakkına ilişkin 67. maddesinde “*Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir.*” Denilmiş olup; Anayasada bu hakkın yasada belirtilen esaslara göre kullanılacağı belirtildiğinden, yalnız seçme (oy verme) hakkını değil, seçilme hakkını yani genel ve mahalli idare seçimlerinde aday olma hakkını da etkileyen her türlü yasanın seçim yasası kapsamında değerlendirileceği açıktır. Bu nedenle, maddenin son fıkrasındaki “seçim kanunları” ibaresi ve bu fıkıyla getirilen **bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmama yasağı, seçme ve seçilme hakkı yönünden bölünmez bir bütündür**. Seçme hakkını bir yıl içerisinde etkilemese bile seçilme hakkını, yani aday olma hakkını, bir yıl geçmeden önce etkileyen bir yasanın bu süre içindeki ilk seçimde uygulanmaması gerekir. Bir yerde mahalli idare seçimi yapılmasına olanak vermeyen, o yeri mahalli idare olmaktan çıkaran bir yasanın orada yaşayan vatandaşların yerel aday olma hakkını da kaldırdığı gözetildiğinde, seçim sürecinin bir parçası olan aday belirleme işlemleri, yasanın yürürlüğe girmesinden bir yıldan önceye rast geliyorsa, yasanın o seçimde uygulanamayacağı tartışmasızdır.

Bu nedenlerle Anayasanın 67. maddesindeki seçim yasalarındaki değişikliklerin bir yıl geçmeden uygulanamayacağı kuralı, demokratik ilkeler, seçme ve özellikle seçilme hakkı yönünden değerlendirildiğinde, “seçimin yapılması” ibaresinin seçim sürecinin başlangıcını

da içerecek şekilde anlaşılması gerektiği sonucuna varılır. Dolayısıyla 6.3.2008 günü yasalanan kurallar, 2972 sayılı Yasa gereğince 1 Ocak 2009 günü başlayacak ve 29.3.2009 günü oy verme işlemi ile sonuçlanacak olan yerel seçimlerde uygulanamaz; bu kurallar gereğince kapatılan belediyelerde seçim yapılmasının engellenmiş olması, belde halkının Anayasal haklarını ihlal eder.

Her ne kadar çoğunluğun gerekçesinde, 5747 sayılı Yasanın Anayasanın 67. maddesine aykırılığına yol açabilecek maddenin, yasanın yürürlük maddesi olan 4. maddesi olduğu; bu maddenin ise dava konusu edilmediği için anayasal denetim yapılmadığı belirtilmiş ise de Anayasa yargısında, başlangıçta anayasaya aykırı olmayan bir yasa kuralının anayasada sonradan yapılan değişiklik dolayısıyla veya uygulama ile anayasaya aykırı hale gelmesi nedeniyle de iptal edilmesi gerekebilir. 5747 sayılı yasa mahalli seçimlerin başlangıç tarihi olan 1 Ocak 2009'dan bir yıl önce yürürlüğe girmiş olsa idi, 67. madde kapsamında bir denetime konu olamayacağı kuşkusuzdur. Ancak yasanın mevcut şekliyle ve bütünlüğü itibariyle, seçim sürecinin başladığı tarihler itibariyle bir yıllık süre dolmamaktadır. Diğer bir ifadeyle, yasanın uygulanması halinde anayasaya aykırı sonuçların doğması söz konusudur. Anayasaya aykırılığa yol açan, yasanın kabul tarihidir(6.3.2008), yürürlük maddesi değildir. Kaldı ki davada, **yürürlüğün durdurulması talebi vardır**. Bu nedenle anayasanın 67. maddesine aykırılığın saptanması için yasanın uygulanmasıyla doğacak sonuçların gözetilmesinin yeterli olduğu, yürürlük maddesinin ise iptali istenen hükümler dikkate alınmaksızın başlı başına anayasaya aykırı olmadığı için iptal istemine konu edilmesine gerek bulunmadığı açıktır.

Açıklanan nedenlerle kuralların, Karşıoy Gerekçesi'nde belirtilen nedenlerin yanında, Anayasanın 67. maddesine aykırılıktan dolayı da iptali gerekir.

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ

6.3.2008 günlü, 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1. maddesinin dava konusu 11, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26. bentleri ile onbir ilçe kurulmuştur. Bu ilçelerden bazıları ilk kademe belediyelerinin tüzelkişilikleri kaldırılarak diğer ilk kademe belediyelerine katılımlarıyla bazıları da Yasa'ya ekli listede belirtilen ve daha önce başka belediyelerin sınırları içinde bulunan mahalleler merkez alınarak aynı adla belediye kurulmasıyla oluşturulmuştur. Yasa'nın 2. maddesinin 1, 2, 3 ve 4. fıkraları ile de bazı ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak ilçe belediyelerine, veya ilçe ve belediye kaldırılarak, belediye başka bir belediyeye; ya da bazı belediyelerin mahallelerinin bir bölümü diğer belediyelere katılmıştır. Böylece, dava konusu kurallarla söz konusu yerel yönetim birimlerinden, bir bölümünün ilçe kurulması veya diğer belediyelere katılma yoluyla tüzelkişilikleri sona erdirilmiş, diğerlerinin de mahallelerinin başka belediyelere katılması sonucu sınırları değiştirilmiştir.

Anayasa'nın 123. maddesinde "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir; İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır; Kamu tüzelkişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur. 126. maddesinin ilk fıkrasında, "Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından, coğrafya durumuna, ekonomik şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre, illere; iller de diğer kademeli bölümlere ayrılır"; 127. maddesinin bir ve ikinci fıkralarında "Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere

kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir; Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir” denilmektedir. Anayasa’nın konuya ilişkin bu düzenlemelerinde, merkezi idare içinde yer alan ilçelerle yerel yönetim birimi olan belediyelerin yasa ile kurulacağına ilişkin emredici bir düzenleme yer almamakta, sadece kamu tüzelkişiliğinin yasa veya yasanın açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulacağı öngörülerek, bu yetkinin kamu tüzelkişisinin özelliğine göre doğrudan veya yetkilendirme yoluyla kullanılması yasa koyucunun takdirine bırakılmaktadır.

Yasalar ayırık durumlar dışında kural olarak genel, eşit, nesnel uygulamalara yönelik normlar içerdiklerinden bazı özellikler gözetilerek düzenleme yapılmasını gerektiren durumlar, doğrudan bir yasanın konusunu oluşturmaya elverişli olmayabilir. Yerel yönetimlerin, Anayasal tanımı ve özellikleri gözetildiğinde, onların da bu kapsamda değerlendirilmelerinin kuruluş amaçlarına daha uygun olacağı sonucuna varılmaktadır. Bu bağlamda, Anayasa’nın 127. maddesinde, yerel yönetimlerin doğrudan yasa ile kurulması değil, kuruluş esaslarının yasa ile düzenlenmesi öngörülmüştür. Her yörenin tarihi, kültürel, sosyal, ekonomik ve coğrafi koşullarının aynı olmaması buralarda yerel yönetimler kurulurken farklı özelliklerin dikkate alınmasını zorunlu kılar. Dolayısıyla bir yerel yönetimin kurulmasını gerektiren nedenler diğeri için geçerli olmayabilir. Bu durumda, her yerel yönetim birimi, için ayrı yasa çıkarılması ise yasaların genellik, eşitlik ve nesnellik özellikleriyle bağdaşmaz. Ancak, asli bir yetki olan yasama yetkisi kullanılarak yerel yönetimlerin mutlaka yasa ile kurulması yoluna gidilmesi halinde, bunların her biri için ayrı gerekçe gösterilerek düzenleme yapılması gerekir ki iptal davası veya itiraz yolu ile bir başvuru olduğunda Anayasal denetim olanağı sağlanabilsin. Aksi halde, yasamanın ve yürütmenin tüm işlemlerinin yargı denetimine bağlı tutulması esasının kabul edildiği hukuk devletinde, hukukun üstünlüğünün sağlandığından söz edilemez. Oysa, yerel yönetimlerin, yasanın verdiği yetkiye dayanılarak idari işlemle kurulması durumunda, bu işlemlere karşı açılacak davalarda gerektiğinde yerinde keşif ve bilirkişi incelemesini de içerecek biçimde yetki, şekil, sebep, konu, maksat yönlerinden sağlıklı bir yargısal denetim yapılabilir. Nitekim, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelerin kurulması ve kaldırılmasında, idare yetkilendirilmiştir.

5747 sayılı Yasa’nın gerekçesi incelendiğinde; genel olarak belediyelerin, borçlarının bulunması, teknik kapasite yetersizlikleri nedeniyle imar ve ruhsat uygulamaları başta olmak üzere diğer belediye hizmetlerinin yeterli düzeyde verilememesi, nüfuslarının 2000’in altına düşmesi gibi gerekçelerle kapatılma, veya mahallelerinin farklı belediyelere geçmesi, yeni ilçe kurulması ya da kaldırılması yoluyla tüzelkişiliklerini etkileyen değişikliklerin yapılmasının amaçlandığı görülmektedir. Ancak, hangi belediye için hangi gerekçe ile yasal düzenleme yapıldığı belirtilmediğinden bunlar hakkında sağlıklı bir Anayasal denetim olanağı bulunmamaktadır. Oysa, yukarıda da belirtildiği gibi yasamaya ve idareye ait her türlü işlemin yargısal denetime bağlı tutulabilmesi bunun için de denetime elverişli bulunması Anayasa’nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti olmanın gereğidir.

Açıklanan nedenlerle Yasa’nın 1 ve 2. maddelerindeki dava konusu kurallar, Anayasa’nın 2 ve 127. maddelerine aykırıdır.

Öte yandan, Yasa’nın Geçici 1. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile Yasa’ya ekli (44) sayılı listede adları yazılı belediyelerin tüzelkişilikleri, ilk genel mahalli idareler seçiminden geçerli olmak üzere kaldırılarak köye dönüştürülmüştür. Anayasa’nın 127. maddesi uyarınca, yerel, ortak gereksinimler gözetilerek kurulmuş olan bu belediyelerin, sadece nüfus özellikleri mi; yoksa başka özellikleri mi gözetilerek kapatıldıkları, Yasa’nın metninden ve gerekçesinden anlaşılamadığından bunlara ilişkin anayasal denetim olanağı bulunmamaktadır. Denetim yapılamayan bir konuda da Anayasa’ya uygunluk ya da aykırılık sonucunu doğuracak bir hüküm kurulamayacağı açıktır. Bu durum, Anayasa’nın 2 ve 127. maddelerine aykırılığı tartışmasız hale getirmektedir.

Öte yandan, çoğunluk görüşünü yansıtan iptal kararında, Yasa'ya ekli (44) sayılı listede yer alan belediyeler için, Fıkıradaki bulunmayan kıstaslar oluşturmak suretiyle “iptal davası açanlar”, “nüfusu 2000’in üzerine çıkanlar”, “kültür ve turizm bölgelerinde yer alanlar” ayırımı yapılarak sonuca ulaşılması ise, Anayasa'nın 153. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kanun koyucu gibi hareketle yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edilemeyeceği yolundaki kurala açık bir aykırılık oluşturmakta, bunun da ötesinde yasa koyucunun öngörmediği yeni bir kural konulmasına böylece yasama organına ait olan bir yetkinin kullanılmasına yol açmaktadır. Anayasa Mahkemesi dava konusu bir kuralı, bu kuralda var olan bir deyim, sözcüğü veya birden çok kişi, durum söz konusu olduğunda da bunların tamamı hakkında ya da bazıları yönünden iptal kararı verebilir. Bu kapsamda verilmiş pek çok karar bulunmaktadır. Ancak Fıkıra'da olmayan, Yasa'nın gerekçesinde bile yer almayan bazı verilere dayanan, bu yönüyle de yeni bir kural oluşturan, çoğunluk görüşünü Anayasa ile bağdaştırmak ve katılmak olanaksızdır.

Açıklanan nedenlerle Fıkıra'nın tümünün iptali gerektiği düşüncesiyle bu konudaki çoğunluk görüşüne karşıyız.

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Şevket APALAK

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

[R.G. 6 Aralık 2008 – 27076]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Üyeliğine Seçme Kararı

Cumhurbaşkanlığından:

Karar Sayısı : 2008/80

Anayasa Mahkemesi Yedek Üyeliğine, Yargıtay Büyük Genel Kurulunca gösterilen üç aday arasından Yargıtay Üyesi Recep KÖMÜRCÜ, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 104 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendi ile 146 ncı maddesi ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun 4 üncü maddesi uyarınca seçilmiştir.

4/12/2008

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

[R.G. 6 Aralık 2008 – 27076]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Genelgeler

Başbakanlıktan:

Konu : Yerli Ürün Kullanılması.

GENELGE
2008/20

Ekonomimize sağlayacağı faydalar göz önünde tutularak, tasarruf ve rekabet ilkelerine uygun hareket edilmesi kaydıyla, Türkiye’de üretilen mal ve hizmetlerin tercih edilmesi, temel tüketim maddelerinin yerli ürünlerden karşılanması, ekonomimiz açısından önem taşımakta olup, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 63 üncü maddesinde yer alan “...yerli malı olarak belirlenen malları teklif eden yerli istekliler lehine %15 oranına kadar fiyat avantajı sağlanması hususlarında idarelerce ihale dokümanına hükümler konulabilir.” hükmünün kamu kurum ve kuruluşlarınca dikkate alınması hususunda; bilgilerini ve kamu yöneticilerinin bu konuda gereken duyarlılığı göstermelerini önemle rica ederim.

*Recep
Tayyip
ERDOĞ
AN
Başbaka
n*

[R.G. 2 Aralık 2008 – 27072]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Başbakanlıktan:

Konu : Mahalli İdareler Genel Seçimleri

GENELGE
2008/21

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 127’nci, 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’un 8’inci maddesi uyarınca 29 Mart 2009 Pazar günü Mahalli İdareler Genel Seçimleri yapılacaktır.

Anayasanın 79’uncu maddesinde öngörülen seçimlerin “başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü” ilkesine yaraşır bir şekilde gerçekleştirilebilmesini teminen Yüksek Seçim Kurulu ile il ve ilçe seçim kurullarının bu kapsamdaki çalışmalarına diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca da her türlü işgücü, araç ve diğer malzeme desteği verilmesi önem taşımaktadır.

Seçimin her aşamasında görev alması muhtemel kamu personelinin yıllık izinlerinin plânlanmasında seçim tarihinin dikkate alınması zorunlu görülmektedir. İl ve ilçe seçim kurulları ile koordinasyon içerisinde, kamu personeli de mağdur etmeyecek şekilde gereken tedbirler ivedilikle alınacaktır.

Bu itibarla, önümüzdeki mahalli seçimlerin başarıyla gerçekleştirilerek, millet iradesinin sandığa sağlıklı olarak yansması amacıyla, seçim kurulu başkanlarının talep edebileceği personel, araç, gereç ve yer tahsisi ile daktilo, bilgisayar, yazıcı, modem, kesintisiz güç kaynağı, jeneratör, hesap makinesi ve kırtasiye malzemeleri ile bunları kullanabilen nitelikli işgücü takviyesi gibi diğer ihtiyaçlarının karşılanması için başta mülki amirler olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşları ve banka yöneticileri ile güvenlik

güçlerinin amirleri tarafından gereken tüm önlemler alınacak, herhangi bir aksamaya neden olunmaması için azami duyarlılık gösterilecektir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Recep Tayyip
ERDOĞAN
Başbakan

[R.G. 6 Aralık 2008 – 27076]

 İçindekilere dön

Yargıtay Kararları

Yargıtay 7. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2008/3426

Karar No : 2008/4296

Mahkemesi : İstanbul 6. Sulh Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 13/7/2006

Numarası : 2006/803-2006/807

Davacı : İstanbul Valiliği İl Dernekler Müdürlüğü

Davalı : Anıtları Koruma ve Turizm Derneği

YARGITAY İLAMI

Taraflar arasındaki davanın yapılan yargılaması sonunda yerel mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay C. Başsavcılığı tarafından istenilmekle raportör üyenin açıklamaları dinlendi. Evrak okundu. Gereği görüldü:

Valilik İl Dernekler Müdürlüğünün 20/6/2006 tarihli 19065 sayılı yazıları üzerine 4721 sayılı T.M.K.nun 87. maddesi gereğince davalı derneğin kendiliğinden dağılmış sayılmasına mahkemece karar verildiği ve hükmün temyiz edilmeksizin kesinleştiği anlaşılmaktadır.

Dava T.M.K.nun 87. maddesi hükmü gereğince davalı derneğin kendiliğinden sona erdiğinin tespiti davasıdır. Dosyanın incelemesinde İstanbul Valiliği İl Dernekler Müdürlüğünün talep yazısı üzerine anılan mahkemece esasa kaydedilen davanın dosya üzerinden yapılan inceleme ile sonuçlandırıldığı görülmüştür.

5253 sayılı Dernekler Kanununun 18/1 maddesinde "bu kanunla ilgili olarak Hukuk Mahkemelerinde bakılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanır." denilmektedir. Dernekler Kanununun 36. maddesinin son cümlesinde ise "sözü edilen kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun hükümleri uygulanacağı" öngörülmüştür.

Sözü edilen yasal düzenlemeler gereğince Dernekler Kanunu ile ilgili hukuk davalarında duruşma yapılması ve yargılamanın basit usule göre gerçekleştirilmesi ve sonuçlandırılması gerekmektedir.

Davanın dosya üzerinde inceleme yapılarak karara bağlanması konusunda mahkemeye takdir hakkı tanınmamıştır. Ayrıca HUMK 73. maddesine göre de "istisnalar haricinde hakimin her iki tarafı istima veyahut iddia ve müdaafalarını beyan etmeleri için kanuni şekillere tevfikan davet etmedikçe hükmünü veremeyeceği" kabul edilmiştir.

Hal böyle olunca Yargıtay C. Başsavcılığının HUMK'nun 427/6 maddesine dayalı kanun yararına bozma isteminin açıklanan sebeplerle kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere BOZULMASINA,

Kararın onaylı bir örneğinin Adalet Bakanlığınca Resmî Gazete’de yayınlanmak üzere onaylı bir örneğinin de Yüksek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına, dava dosyasının yerel mahkemesine gönderilmek üzere Yüksek Yargıtay Başsavcılığına gönderilmesine 17/10/2008 gününde oybirliği ile karar verildi.

— • —

Yargıtay 7. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2008/3372

Karar No : 2008/4636

Mahkemesi : İstanbul 6. Sulh Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 2/10/2006

Numarası : 2006/1103-1045

Davacı : TC İstanbul İl Dernekler Müd.

Davalı : İstanbul İli, Beşiktaş İlçesi Esnaf ve Pazarıcılar Dayanışma Derneği

YARGITAY İLAMI

Taraflar arasındaki davanın yapılan yargılaması sonunda yerel mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay C. Başsavcılığı tarafından istenilmekle raportör üyenin açıklamaları dinlendi. Evrak okundu. Gereği görüşüldü:

Valilik İl Dernekler Müdürlüğünün 7/9/2006 tarihli 25113 sayılı yazıları üzerine 4721 sayılı T.M.K.nun 87. maddesi gereğince davalı derneğin kendiliğinden dağılmış sayılmasına mahkemece karar verildiği ve hükmün temyiz edilmeksizin kesinleştiği anlaşılmaktadır.

Dava T.M.K.nun 87. maddesi hükmü gereğince davalı derneğin kendiliğinden sona erdiğinin tespiti davasıdır. Dosyanın incelemesinde İstanbul Valiliği İl Dernekler Müdürlüğünün talep yazısı üzerine anılan mahkemece esasa kaydedilen davanın dosya üzerinden yapılan inceleme ile sonuçlandırıldığı görülmüştür.

5253 sayılı Dernekler Kanununun 18/1 maddesinde "bu kanunla ilgili olarak Hukuk Mahkemelerinde bakılacak davalarda basit yargılama usulü uygulanır." denilmektedir. Dernekler Kanununun 36. maddesinin son cümlesinde ise "sözü edilen kanunda hüküm bulunmayan hallerde 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun hükümleri uygulanacağı" öngörülmüştür.

Sözü edilen yasal düzenlemeler gereğince Dernekler Kanunu ile ilgili hukuk davalarında duruşma yapılması ve yargılamanın basit usule göre gerçekleştirilmesi ve sonuçlandırılması gerekmektedir.

Davanın, dosya üzerinde inceleme yapılarak karara bağlanması konusunda mahkemeye takdir hakkı tanınmamıştır. Ayrıca HUMK 73. maddesine göre de "istisnalar haricinde hakim her iki tarafı istima veyahut iddia ve müdaafalarını beyan etmeleri için kanuni şekillere tevfik davet etmedikçe hükmünü veremeyeceği" kabul edilmiştir.

Hal böyle olunca Yargıtay C. Başsavcılığının HUMK'nun 427/6 maddesine dayalı kanun yararına bozma isteminin açıklanan sebeplerle kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere BOZULMASINA,

Kararın onaylı bir örneğinin Adalet Bakanlığınca Resmî Gazete’de yayınlanmak üzere onaylı bir örneğinin de Yüksek Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına, dava dosyasının yerel mahkemesine gönderilmek üzere Yüksek Yargıtay Başsavcılığına gönderilmesine 3/11/2008 gününde oybirliği ile karar verildi.

[R.G. 3 Aralık 2008 – 27073]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay 14. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2008/9838
Karar No : 2008/11962
Mahkemesi : Şanlıurfa 1. Asliye Hukuk Mahkemesi
Tarihi : 3/7/2007
Numarası : 2007/347-2007/693
Davacı : Fethi Budak
Davalı : Tapu Sicil Müdürlüğü

Davacı vekili tarafından, davalı aleyhine 19/3/2007 gününde verilen dilekçe ile tapu kaydında doğum tarihi tespiti istenmesi üzerine yapılan duruşma sonunda; davanın kabulüne dair verilen 3/7/2007 günlü temyiz edilmeden kesinleşen hükmün Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 14/7/2008 tarih 142475 sayılı tebliğnamesiyle HUMK.nun 427/6 maddesi gereğince kanun yararına bozulması istenilmiş olmakla dosya ve içerisindeki bütün kağıtlar incelenerek gereği düşünüldü:

KARAR

Dava, tapu kayıtlarındaki malik bilgilerinin nüfus kayıtlarına uygun hale getirilmesi istemiyle açılmıştır.

Mahkemece, 850, 851 ve 924 parsellerde malik olarak ismi geçen Ahmet oğlu Ramazan Budak'ın davacının murisi Ahmet oğlu 1880 doğumlu Ramazan Budak ile aynı kişi olduğunun tespitine karar verilmiştir.

Hüküm temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Yargıtay C. Başsavcılığı ve Adalet Bakanlığı gördüğü lüzum üzerine taraf sıfatı bulunmayan davacının davasının reddi gerekeceği nedeniyle HUMK.nun 427/6 maddesi gereğince kanun yararına bozma isteminde bulunmuştur.

Dosyada yer alan nüfus kayıt bilgilerinden çekişme konusu 850, 851 ve 924 parsellere Ahmet oğlu Ramazan Budak'ın malik olduğu görülmektedir. Nüfus kayıt bilgilerine göre de, Ahmet oğlu Ramazan Budak'ın öldüğü, davacı Fethi Budak'ın mirasçılarında 1/1/1953 doğumlu İbrahim Budak'ın oğlu olduğu anlaşılmaktadır. İbrahim Budak ise sağdır. Dolayısıyla davacı Fethi Budak kayıt maliki Ramazan Budak'ın henüz mirasçısı değildir.

Bir davanın esası bakımından başarılı olması, öncelikle dava dilekçesinde davacı ve davalı durumunda olanların gerçekten o davanın davacı veya davalı sıfatını taşımaları halinde olanaklıdır. Genel bir anlatımla, usul hukukunda o davanın gerçek davacısı ve davalısı olmaları durumu «davada sıfat» taşımaları olarak ifade edilir. Davacı sıfatıyla dava açan bir kimsenin dava konusu hak üzerinde tasarruf yetkisi yoksa o kimse gerçek anlamda taraf sıfatını taşımaz. Sıfatın bulunmaması halinde ise açılan davanın dinlenme olanağı yoktur. Somut uyuşmazlıkta; davacının kayıt maliki Ramazan Budak'ın mirasçısı olmaması sebebiyle davada sıfatı bulunmadığından, istemin sıfat yokluğu nedeniyle reddi yerine çekişmenin esası incelenerek yazılı şekilde hükme bağlanması doğru değildir.

Karar açıklanan nedenlerle bozulmalıdır.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı ve Adalet Bakanlığı'nın HUMK. 427/6 maddesine dayalı kanun yararına bozma isteminin kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere **BOZULMASINA** ve gereği yapılmak üzere kararın bir örneği ve dosyanın Yargıtay C. Başsavcılığı'na gönderilmesine 20/10/2008 gününde oybirliği ile karar verildi.

Yargıtay 14. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2008/9840
Karar No : 2008/12489
Mahkemesi : Pozantı Asliye Hukuk Mahkemesi
Tarihi : 5/7/2006
Numarası : 2006/2043-2006/3553
Davacı : Hazine
Davalı : Recai Mercimek

Davacı vekili tarafından, davalı aleyhine 24/2/2006 gününde verilen dilekçe ile tapu iptali ve yayla olarak özel sicile kaydedilmesi istenmesi üzerine yapılan duruşma sonunda; davanın kabulüne dair verilen 5/7/2006 günlü Yargıtay 14. Hukuk Dairesinin 9/11/2007 tarih 2007/13855-13791 sayılı ilamıyla davalı vekilinin temyiz isteminin süre yönünden reddine dair kararıyla süresinde temyiz edilmeden kesinleşen hükmün, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 14/7/2008 gün ve 2008/131088 sayılı tebliğnamesi ile HUMK.nun 427/6. maddesi gereğince kanun yararına bozulması istenilmiş olmakla, dosya ve içerisindeki bütün kağıtlar incelenerek gereği düşünüldü.

KARAR

Dava, yayla olduğu iddia edilen çekişmeli taşınmaza ait tapu kaydının iptali ve özel siciline işlenmesi istemiyle açılmıştır.

Mahkemece davanın kabulüne, dava konusu Akçatekir Beldesi Akça Mahallesi 442 ada 5 parsel sayılı 509 m2 arsa cinsli taşınmazın tapu kaydının iptali ile yayla olarak özel siciline kaydedilmesine karar verilmiştir. Hüküm süresinde temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Adalet Bakanlığının gösterdiği lüzum üzerine, noksan soruşturma yönünden hükmün HUMK.nun 427/6. maddesi gereğince kanun yararına bozma istemiştir.

Gerçekten; 4342 sayılı Mera Kanununun 3. maddesinde yapılan tanıma göre, yaylak; çiftçilerin hayvanları ile birlikte yaz mevsimini geçirmeleri, hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yerlerdir. Mera, yaylak ve kışlakların özel mülkiyete geçirilmesi, amacı dışında kullanılması, kazandırıcı zamanaşımı yoluyla mülk edinilmesi olanaksız olduğu gibi sınırlarının daraltılması da mümkün değildir.

Çekişme konusu taşınmaz Akçatekir Beldesi, Akça Mahallesi, Ayvabeyi mevkiinde bulunmaktadır. Civarı Beşoluk, Elmalı Boğazı, Nanelik, Topakardıç, Boyun, İledinli Gedik, Büyük Kır ve Küçük Kır adlarıyla bilinen yaylalarla çevrilidir. Burası ülkemizin en büyük yaylalarının yer aldığı "Tekir Yaylası" olarak anılmaktadır. Ancak, dosyada yer alan haritasından ve keşif yerinde dinlenen yerel bilirkişi beyanından, dava konusu taşınmazın Tekir Yaylası olarak bilinen yerin daha kuzeyinde, kadim olduğu bildirilen Şıhlı Köyü yakınlarında bulunduğu görülmektedir.

Davalı taraf da savunmasında, çekişmeli taşınmazın bulunduğu yerin kadim Akça (eski adı Şıhlı) Köyü sınırı içerisinde kaldığını, Şıhlı Köyünün kadim bir köy olduğunu, taşınmazın yayla ile bir ilişkisi olmadığını ileri sürmüştür.

Yaşamını genelde çiftçilikle sürdüren kişilerin hayvanlarını otlatmakta olduğu yaylaya yakın bölgelerde ikamet etmek, ziraat yapmak, bağ ve bahçe yetiştirmek için tarım arazilerine ihtiyaçları olacağı ve bu amaçlarına uygun kazanmaya elverişli bazı taşınmazları mülk edebilecekleri olgusunu göz ardı etmek, mera, yaylak ve kışlak gibi bölgelerden insanları soyutlamak mümkün değildir.

İddia ve savunma ile yukarıda anlatılanlara göre, davada sağlıklı bir sonuca ulaşmak için dava konusu taşınmazın kadim Şıhlı Köyü sınırları içinde kalıp kalmadığının ve bu köyün ikamet edilen veya tarım alanları kapsamında olup olmadığının saptanması önem kazanmaktadır.

O nedenle, öncelikle ilk adı Şıhlı olan köyün kuruluş tarihi İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğünden sorulmalı, böylelikle Şıhlı Köyünün kadim köy olup olmadığı yönü üzerinde durulmalı, yine bu köye ait en eski tarihlisinden başlamak üzere idari sınır belgeleri ile sınırlar bir haritaya bağlanmışsa haritası da istenmeli, Şıhlı Köyüne ait mevcut en eski sınırlar yerel bilirkişiler yardımıyla keşif zemine uygulanmalı, köyün kuruluşundaki idari sınırları belirlenmeli, dava konusu taşınmazın Şıhlı Köyünün ilk idari sınırları kapsamında kalıp kalmadığı saptanmalı, eğer dava konusu taşınmaz kadim Şıhlı Köyünün idari sınırları içerisinde kalıyorsa seçilecek ve keşifte bulundurulacak harita mühendisi bilirkişiye daha önce sağlanacak eski tarihli memleket haritasındaki durumu incelettirilmeli, köyün ikamet edilen veya tarım alanları içinde kaldığı belirlenirse özel mülkiyete konu teşkil

edeceği kabul edilmeli, bu arada taşınmazın kadastro tutanağı edinme sebebi sütununda yerel bilirkişiler çekişmeli yerin kadim Şıhlı Köyünün tarım alanında kaldığını, davalı tarafa Şıhlı Köyünden kişilerce satılarak temlik edildiğini beyan ettiklerinden davalı tarafa satan veya onun murislerine ait nüfus kimlik bilgileri getirilerek bu kişilerin gerçekten Şıhlı Köyü nüfusuna kayıtlı olup olmadıkları yönü üzerinde durularak tutanak bilirkişilerinin sözleri denetlenmeli, bütün bunların sonucuna uygun hüküm kurulmalıdır.

Tüm bu inceleme ve araştırma yapılmadan davanın yazılı olduğu şekilde kabulü doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 426/6 maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin yukarıda açıklanan nedenle kabulüne, hükmün sonuca etkili olunmamak üzere **BOZULMASINA** ve gereği yapılmak üzere karar bir örnek ile dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, 3/11/2008 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Yargıtay 14. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2008/9839

Karar No : 2008/12490

Mahkemesi : Pozantı Asliye Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 5/7/2006

Numarası : 2006/2041-2006/3552

Davacı : Hazine

Davalı : Recai Mercimek

Davacı vekili tarafından, davalı aleyhine 24/2/2006 gününde verilen dilekçe ile tapu iptali ve yayla olarak özel sicile kaydedilmesi istenmesi üzerine yapılan duruşma sonunda; davanın kabulüne dair verilen 5/7/2006 günlü Yargıtay 14. Hukuk Dairesinin 19/7/2007 tarih 2007/8480-9804 sayılı ilamıyla davalı vekilinin temyiz isteminin süre yönünden reddine dair kararıyla süresinde temyiz edilmeden kesinleşen hükmün, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 14/7/2008 gün ve 2008/131089 sayılı tebliğnamesi ile HUMK.nun 427/6. maddesi gereğince kanun yararına bozulması istenilmiş olmakla, dosya ve içerisindeki bütün kağıtlar incelenerek gereği düşünüldü.

KARAR

Dava, yayla olduğu iddia edilen çekişmeli taşınmaza ait tapu kaydının iptali ve özel siciline işlenmesi istemiyle açılmıştır.

Mahkemece davanın kabulüne, dava konusu Akçatekir Beldesi Akça Mahallesi, 442 ada 4 parsel sayılı 503 m2 arsa cinsli taşınmazın tapu kaydının iptali ile yayla olarak özel siciline kaydedilmesine karar verilmiştir. Hüküm süresinde temyiz edilmeksizin kesinleşmiştir.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Adalet Bakanlığının gösterdiği lüzum üzerine, noksan soruşturma yönünden hükmün HUMK.nun 427/6. maddesi gereğince kanun yararına bozma istemiştir.

Gerçekten; 4342 sayılı Mera Kanununun 3. maddesinde yapılan tanıma göre, yaylak; çiftçilerin hayvanları ile birlikte yaz mevsimini geçirmeleri, hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yerlerdir. Mera, yaylak ve kışlakların özel mülkiyete geçirilmesi, amacı dışında kullanılması, kazandırıcı zamanaşımı yoluyla mülk edinilmesi olanaksız olduğu gibi sınırlarının daraltılması da mümkün değildir.

Çekişme konusu taşınmaz Akçatekir Beldesi, Akça Mahallesi, Ayvabeyi mevkiinde bulunmaktadır. Civarı Beşoluk, Elmalı Boğazı, Nanelik, Topakardıç, Boyun, İledinli Gedik, Büyük Kır ve Küçük Kır adlarıyla bilinen yaylalarla çevrilidir. Burası ülkemizin en büyük yaylalarının yer aldığı "Tekir Yaylası" olarak anılmaktadır. Ancak, dosyada yer alan haritasından ve keşif yerinde dinlenen yerel bilirkişi beyanından, dava konusu taşınmazın

Tekir Yaylası olarak bilinen yerin daha kuzeyinde, kadim olduğu bildirilen Şıhlı Köyü yakınlarında bulunduğu görülmektedir.

Davalı taraf da savunmasında, çekişmeli taşınmazın bulunduğu yerin kadim Akça (eski adı Şıhlı) Köyü sınırı içerisinde kaldığını, Şıhlı Köyünün kadim bir köy olduğunu, taşınmazın yayla ile bir ilişkisi olmadığını ileri sürmüştür.

Yaşamını genelde çiftçilikle sürdüren kişilerin hayvanlarını otlatmakta olduğu yaylaya yakın bölgelerde ikamet etmek, ziraat yapmak, bağ ve bahçe yetiştirmek için tarım arazilerine ihtiyaçları olacağı ve bu amaçlarına uygun kazanmaya elverişli bazı taşınmazları mülk edinebilecekleri olgusunu göz ardı etmek, mera, yaylak ve kışlak gibi bölgelerden insanları soyutlamak mümkün değildir.

İddia ve savunma ile yukarıdaki anlatılanlara göre, davada sağlıklı bir sonuca ulaşmak için dava konusu taşınmazın kadim Şıhlı Köyü sınırları içinde kalıp kalmadığının ve bu köyün ikamet edilen veya tarım alanları kapsamında olup olmadığının saptanması önem kazanmaktadır.

O nedenle, öncelikle ilk adı Şıhlı olan köyün kuruluş tarihi İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğünden sorulmalı, böylelikle Şıhlı Köyünün kadim köy olup olmadığı yönü üzerinde durulmalı, yine bu köye ait en eski tarihlisinden başlamak üzere idari sınır belgeleri ile sınırlar bir haritaya bağlanmışsa haritası da istenmeli, Şıhlı Köyüne ait mevcut en eski sınırlar yerel bilirkişiler yardımıyla keşif zemine uygulanmalı, köyün kuruluşundaki idari sınırları belirlenmeli, dava konusu taşınmazın Şıhlı Köyünün ilk idari sınırları kapsamında kalıp kalmadığı saptanmalı, eğer dava konusu taşınmaz kadim Şıhlı Köyünün idari sınırları içerisinde kalıyorsa seçilecek ve keşifte bulundurulacak harita mühendisi bilirkişiye daha önce sağlanacak eski tarihli memleket haritasındaki durumu incelettirilmeli, köyün ikamet edilen veya tarım alanları içinde kaldığı belirlenirse özel mülkiyete konu teşkil edeceği kabul edilmeli, bu arada taşınmazın kadastro tutanağı edinme sebebi sütununda yerel bilirkişiler çekişmeli yerin kadim Şıhlı Köyünün tarım alanında kaldığını, davalı tarafa Şıhlı Köyünden kişilerce satılarak temlik edildiğini beyan ettiklerinden davalı tarafa satan veya onun murislerine ait nüfus kimlik bilgileri getirilerek bu kişilerin gerçekten Şıhlı Köyü nüfusuna kayıtlı olup olmadıkları yönü üzerinde durularak tutanak bilirkişilerinin sözleri denetlenmeli, bütün bunların sonucuna uygun hüküm kurulmalıdır.

Tüm bu inceleme ve araştırma yapılmadan davanın yazılı olduğu şekilde kabulü doğru olmamış, kararın bozulması gerekmiştir.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 426/6 maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin yukarıda açıklanan nedenle kabulüne, hükmün sonuca etkili olunmamak üzere BOZULMASINA ve gereği yapılmak üzere karar bir örnek ile dosyanın Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, peşin yatırılan harcın istek halinde yatırıma iadesine, 3/11/2008 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

[R.G. 3 Aralık 2008 – 27073]

_____ • _____

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/13557

Karar No : 2008/13834

Mahkemesi : Yığılca Asliye Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 7/7/2005

Numarası : Esas No: 2005/70 Karar No: 2005/82

Davacı : Semiha Çiçek

Davalı : Nurcan Sürekli

Dava Türü: Evlat Edinme

Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

1 - Dava evlat edinme istemine ilişkindir.

Görev kamu düzenine ilişkindir. Mahkemece yargılamanın her aşamasında kendiliğinden dikkate alınması gerekir. 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanununun 4. maddesi; 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun ikinci kitabından üçüncü kısım hariç olmak üzere (TMK.md. 118- 395) kaynaklanan bütün davaların Aile Mahkemesinde bakılacağını hükme bağlamıştır.

Şu halde Aile Mahkemesi kurulmayan yerlerde Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen Asliye Hukuk Mahkemelerinde davanın Aile Mahkemesi sıfatı ile görülüp karara bağlanması gerekir. (H.G.K 16/11/2005 tarih ve 2/673 - 617 sayılı kararı) Bu açıklamalar karşısında; davaya Aile Mahkemesi sıfatıyla bakılması gerekirken, bu husus düşünülmeden Asliye Hukuk Mahkemesi olarak yargılamaya devam edilip, yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı ise de; karar kesinleşmiş olduğundan bu husus bozma sebebi yapılmamış yanlışlığa işaret olunmakla yetinilmiştir.

2 - Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kanun yararına temyizinin incelenmesine gelince;

Davacı Semiha Çiçek vekilince 18/4/2005 tarihinde davalı Nurcan Sürekli'ye karşı açılan evlat edinme davasının yapılan yargılaması sonucunda, davanın kabulü ile davalının 21/6/2001 doğumlu kızı Rüyanur'un davacı tarafından evlat edinilmesine karar verildiği ve hükmün temyiz edilmeksizin kesinleştiği anlaşılmaktadır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun evlat edinme kararı vermeden önce hakime araştırma yükümlülüğü getiren 316. maddesine göre evlat edinmeye, ancak esaslı sayılan her türlü durum ve koşulların kapsamlı biçimde araştırılmasından, evlat edinen ile edinilenin dinlenmelerinden ve gerektiğinde uzmanların görüşünün alınmasından sonra karar verilir. Araştırmada özellikle evlat edinen ile edinilenin kişiliği ve sağlığı, karşılıklı ilişkileri, ekonomik durumları, evlat edinenin eğitime yeteneği, evlat edinmeye yönelten sebepler ve aile ilişkileri ile bakım ilişkilerindeki gelişmelerin açıklığa kavuşturulması gerekir. Evlat edinenin altsoyu varsa, onların evlat edinme ile ilgili tavır ve düşünceleri de değerlendirilir.

Aynı Kanununun 305. maddesinin ikinci fıkrasında da "evlat edinmenin her halde küçüğün yararına bulunması ve evlat edinenin diğer çocuklarının yararlarının hakkaniyete aykırı bir biçimde zedelenmemesi de gerekir" hükmüne yer verilmiştir.

Dosyada mevcut nüfus kaydına göre davacının sağ ve reşit oldukları anlaşılan Halit, Necdet, Necmi ve Necati adlı reşit çocuklarının yukarıda sözü edilen hükümler uyarınca tavır ve düşünceleri ile yararlarının değerlendirilmediği görülmüştür.

Mahkemece, Türk Medeni Kanununun 305. ve 316. maddesi gereğince kapsamlı bir araştırma yapılmadan, davacıların adı geçen çocukları dinlenmeden eksik inceleme ile davanın kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin yukarıda 2.bentte açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere **BOZULMASINA**, oybirliğiyle karar verildi. 22/10/2008 çar.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/13559

Karar No : 2008/14119

Mahkemesi : Eskişehir 1. Aile Mahkemesi

Tarihi : 10/10/2006

Numarası : Esas No: 2006/702 Karar No: 2006/798

Davacı : Mustafa Göksel - Cevriye Göksel

Davalı : Hasımsız

Dava Türü: Evlenmeye İzin

Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen ve yukarıda tarih numarası gösterilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 124/2. maddesi ile "ancak hakim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebep ile 16 yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Olanak bulundukça karardan önce ana ve baba veya vasi dinlenir" hükmü getirilmiştir.

Evlenmesine izin verilmesi istenen 18/9/1991 doğumlu Nilgün Göksel'in dava tarihinde 16 yaşını doldurmadığı anlaşılmaktadır.

Mahkemece yasal şartların oluşmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi gerekirken Türk Medeni Kanununun 124/2. maddesi hükmüne aykırı olarak evlenmeye izin verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere **BOZULMASINA**, oybirliğiyle karar verildi. 27/10/2008 (pzt.)

— • —

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2007/13558

Karar No : 2008/14178

Mahkemesi : Ankara 2. Aile Mahkemesi

Tarihi : 1/11/2006

Numarası : Esas No: 2006/498 Karar No: 2006/1065

Davacı : Cemile İnci Önür

Davalı : Hasımsız

Dava Türü: Evlat Edinme

Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Taraflar arasındaki davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Davacı Cemile İnci Önür vekili tarafından hasımsız olarak açılan davada, davacının vasisi olduğu 1/7/1995 doğumlu Berk Timuçin Özvardar'ı evlat edinmesine karar verilmesinin istendiği, mahkemece davanın kabulüne karar verildiği ve hükmün temyiz edilmeksizin kesinleştiği anlaşılmaktadır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 426. maddesine göre bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışyorsa, vesayet makamı tarafından ilgilinin isteği üzerine veya re'sen temsil kayyımı atanır.

Evlat edinmek isteyen vasi ile evlat edinilmek istenen küçük arasında menfaat çatışması meydana geldiğinden mahkemece, küçük Berk Timuçin'in kayyımla temsilin sağlanması, gösterildiği takdirde onun da delillerinin toplanması, bütün delillerin birlikte değerlendirilmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirken, davanın hasımsız olarak görülmesi ve eksik incelemeyle hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı bulunmuştur.

Yine, aynı Kanunun 463. maddesinde vesayet makamının izninden sonra denetim makamının da izninin gerekli olduğu haller düzenlenmiş olup, vesayet altındaki kişinin evlat edinmesi ve evlat edinilmesi hali de bunlar arasında sayılmaktadır. Mahkemece vesayet ve

denetim makamlarından izin alınmaksızın, küçüğün evlat edinilmesine karar verilmesi de usul ve yasaya aykırıdır.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere **BOZULMASINA**, oybirliğiyle karar verildi. 27/10/2008 pzt.

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

FAHRİYE ÇALIŞKAN/Türkiye Davası*

Başvuru No:40516/98
Strazburg
2 Ekim 2007

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (40516/98) no'lu davanın nedeni (T.C. vatandaşı) Fahriye Çalışkan'ın (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na 28 Kasım 1997 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) Temel İnsan Haklarını güvence altına alan eski 25. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran, İzmir Barosu avukatlarından S.Cengiz tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Hekimlik mesleğini yürütmekte olan başvuran 1952 yılı doğumlu olup Manisa'da ikamet etmektedir.

A. Başvuruya neden olan olay

11 Ağustos 1994 tarihinde, başvuran, Gölarmara'da (Manisa) Komiser S.Ç hakkında suç niteliği taşıyan bazı davranışlar sergilediği iddiasıyla idari soruşturma talebinde bulunmuştur. Fakat başvuran bir sonuç elde edememiştir.

Ardından, başvuranın üyesi olduğu kültürel bir dernek tarafından organize edilen gösteriye ait biletlerin satışlarının izinsiz olup olmadığı konusunda da başvuran ve sözkonusu Komiser arasında başka bir uyuşmazlık meydana gelmiştir.

11 Ekim 1994 tarihinde saat dokuza doğru, polis memurları, biletleri ve toplanan parayı vermesi için Gölarmara Karakolu'na çağrıldığını başvurana bildirmek için başvuranın

muayenehanesine gelmişlerdir. Başvuran, talep edilen biletleri ve toplanan parayı muayenehanesinde bulunan polis memurlarına sunmak istemiştir. Ancak polis memurları başvurana biletlerin bizzat celp kağıdında imzası bulunan Komiser S.Ç.'ye verilmesi gerektiğini söylemişlerdir.

Böylece başvuran bekleyen hastaların bakışları altında polis memurlarının eşliğinde karakola getirilmiştir. Başvuran karakolda S.Ç.'den başka bir memurla görüşmek istemiştir.

İzleyen olaylar konusunda tarafların çelişkili ifadeleri bulunmamaktadır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. Başvuranın beyanlarına göre, saat 9:30 sularında başvuran Komiser Yardımcısı ile görüşürken S.Ç. odaya girmiş ve başvuranın üzerine atılmıştır. S.Ç, küfretmiş, başvuranı sarsmış, başvuranın başına vurmuş, kollarından çimdiklemiş ve son olarak yüzüne tükürmüştür.

Hükümet'e göre başvuran karakola geldiğinde S.Ç.'ye sözlü saldırıda bulunmuş ardından tokat atmıştır; sonrasında ise karakola zorla getirildiğini ileri sürerek karakolu terk etmek istemiştir.

B. Başvuran aleyhinde yürütülen usul işlemleri ve bu aşamada elde edilen tıbbi veriler

11 Ekim 1994 tarihinde; saat 16.00 sularında; başvuran ve S.Ç; Gölarmara Sağlık Merkezi'nde tıbbi muayeneden geçmişlerdir.

Başvuranın muayenesini yapan doktor, başvuranın sol kolunun iç yüzeyinde 7–8 cm ebadında bir ekimoz ve hematoma, sol omuz bölgesinde hiperemi ve saç derisinde tahriş meydana gelmiş olduğunu saptamıştır. Doktor ayrıca sözü edilen tahrişin sebebinin saptanması için başvuranın bir dermatologa muayene olmasını önermiştir.

Komiser S.Ç hakkında düzenlenen raporda sol kulağında 5 cm ebadında bir hiperemi olduğu ifade edilmiştir.

S.Ç, başvuranın kendisine saldırdığı ve küfür ettiği iddiasıyla başvuran hakkında şikayette bulunmak için karakola müracaat etmiştir. Başvuran saat 16.30 sularında Gölarmara Cumhuriyet Savcısı'na ("Savcı") ifade vererek kendisine yöneltilen suçlamaları kabul etmemiştir.

Savcı, Türk Ceza Kanunu'nun 258. maddesi uyarınca başvuranı devlet memuruna "mukavemet" suçundan dolayı ivedilikle Gölarmara Asliye Ceza Mahkemesi Hakimine sevk etmiştir.

Günün ilerleyen saatlerinde başvuranı sorgulamasının ardından Hakim, "suç eyleminin kamu hassasiyetine dokunur nitelikte olması" nedeniyle başvuranın kefaletle serbest bırakılmasına karar vermiştir. Ancak mahkeme vizesi kapanmış olduğundan ve Savcı da kefalet bedelini nakit almayı kabul etmediğinden başvuran Akhisar cezaevine gönderilmiştir.

Yine 11 Ekim 1994 tarihinde, bir rahatsızlığın ardından başvuran, Akhisar Devlet Hastanesi nörologu tarafından muayene edilmiştir. Mide bulantısı, görme bozukluğu ve beyin sarsıntısı gözlemleyen nörolog başvuranı acilen Ege Üniversitesi Nöroşirurji Servisine havalesini istemiştir.

Ertesi gün 12 Ekim 1994 tarihinde başvuranın eşi kefalet bedelini ödemiştir. Başvuran serbest kalır kalmaz Ege Üniversitesi Nöroşirurji Servisi'nde muayene olmuştur. Fakat sözkonusu muayenenin raporu ileri bir tarihte çıkmıştır.

18 Ekim 1994 tarihinde, başvuran kendi isteği üzerine İzmir İnsan Hakları Derneği doktorları tarafından yeniden muayene edilmiştir. Muayene raporunda başvuranın sağ kolunun arka kısmında 2x7cm ebadında bir ekimoz ve sağ ön kol distal kısımda 2x3 cm ebadında bir ekimoz belirtilmiştir. Bir sonraki gün gerçekleştirilen psikiyatrik muayenede, başvuranın uykusuzluk ve bellek kaybı problemleri yaşadığı, odaklanma kapasitesinin düştüğü, kaygı ve yaşadığı olayların sürekli olarak aklına gelmesi sonucunda korku duyduğu belirtilmiştir. Psikiyatrya göre başvuran, bir hafta önce yaşadığı olaylardan kaynaklanan muhtemel bir post travmatik nevroz rahatsızlığı yaşamaktadır. Ancak, tanının kesinleşebilmesi için belirtilerin bir aydan fazla sürmesi gerekmektedir. .

31 Ekim 1994 tarihinde, başvuran Hakimin S.Ç.'nin arkadaşı olması nedeniyle tarafsızlığını tartışma konusu yaparak Hakime itiraz etmiş, ayrıca, kendisine yöneltilen suçlamaların tutuklanmasını haklı göstermediğini ve bu tedbiri almak için ileri sürülen "kamu hassasiyeti" gerekçesinin, kefaletle serbest bırakılmasını sağlayan gerekçe ile çürütüldüğünü iddia etmektedir.

Akhisar Ağır Ceza Mahkemesi 2 Kasım 1994 tarihli bir karar ile başvuranın itirazını reddetmiştir.

Hakim tarafından re'sen görevlendirilen bilirkişi, 6 Ocak 1995 tarihinde, dava konusu olaya ilişkin tarafların çelişkili beyanlarının ve görgü tanıklarının olaya ilişkin ifadelerinin, dile getirilen olayların tam olarak nasıl geliştiğinin açıklanmasına olanak tanımadığı yönünde görüş bildirmiştir.

Ege Üniversitesi Nöroşirurji Servisi, 2 Şubat 1995 tarihinde, 12 Ekim 1994 tarihli muayeneye ilişkin bir rapor sunmuştur. Sözkonusu raporda başvuranın sol çeper kemiğinde beş gün çalışmasını engelleyecek bir hematoma olduğu belirtilmiştir.

20 Haziran 1995 tarihli bir karar ile Hakim, başvuranı, memura "mukavemet" suçundan dolayı değil de ancak sırasıyla Türk Ceza Kanunu'nun 271. ve 260. maddeleri uyarınca "müessir fiil" ve "yasaya muhalefet" suçlarından dolayı suçlu bulmuştur. Hakim, olay günü başvuranın Komiser S.Ç.'yi tokatladığını ve polis memurları tarafından karakola zorla getirildiğini ileri sürerek karakolu izinsiz olarak terk ettiğini belirtmiştir. Bununla birlikte, Hakim'e göre, başvuranın saç derisinde meydana gelen tahrişe Komiser S.Ç.'nin sebebiyet verdiği aşikardır, ancak, Komiser'in başvurudan önce mi davrandığı yoksa başvuruya karşılık mı verdiği belirsizdir. Sözkonusu belirsizlik başvuran lehine değerlendirilerek, Türk Ceza Kanunu'nun 272. maddesi uyarınca provokasyon olduğuna karar verilmiştir.

Böylece, başvuran bir ay hapis cezasına ve para cezasına çarptırılmıştır ve hapis cezası paraya çevrilmiştir.

Başvuranın temyize başvurması üzerine Yargıtay, 21 Mayıs 1996 tarihinde, yasaya muhalefet oluşturan suç unsurlarının bir araya gelmemiş olması sebebiyle sözkonusu kararı bozmuştur.

Dava dosyasının yeniden incelenmesinin ardından 2 Temmuz 1996 tarihinde, Hakim başvuranın yasaya muhalefet suçundan beraat etmesine ancak başvuranın Komiser S.Ç.'ye tokat atmasına ilişkin olan kararın devamına karar vermiştir.

Bu son karar, 27 Kasım 1996 tarihinde, Yargıtay tarafından onanmıştır.

C. Komiser S.Ç. hakkında yürütülen usul işlemleri

14 Ekim 1994 tarihinde, S.Ç.'nin kendisine kötü muamelede bulunduğu suçlamasıyla başvuran, Gölarmara Kaymakamlığı'na bir şikayet dilekçesi sunmuştur. Başvuran şikayetini desteklemek amacıyla 11 Ekim 1994 tarihinde düzenlenen sağlık raporlarını da Kaymakamlığa sunmuştur.

19 Ekim 1994 tarihinde başvuran, şikayetini Savcılık önünde yinelemiştir ve eksiksiz bir rapor alabilmek için yeniden muayene edilmesini talep etmiştir.

18 Kasım 1994 tarihinde Gölarmara Savcılığı yetkisi olmadığını belirtmiş ve memurlar hakkında kovuşturma yapılmasına ilişkin yasa uyarınca davayı Manisa Valiliği İdare Kurulu'na göndermiştir.

Başvuran hakkında yürütülen davada tanık olan polis memurları müfettiş sıfatıyla hareket eden Manisa Emniyet Müdür Yardımcısı tarafından yeniden sorgulanmışlardır. S.Ç.'ye bağlı olarak görev yapan üç polis memuru, S.Ç.'ye karşı saldırgan tutumlar sergileyen kişinin başvuran olduğunu ve bu tutumunu S.Ç.'ye tokat atarak sonlandırdığını belirttikleri beyanlarını yinelemişlerdir.

İdari soruşturmayı yürüten müfettiş, 23 Kasım 1994 tarihli raporunda, "başvuranın sol kol, baş ve saç derisinde" "tahrişler" meydana geldiğini saptayan 11 Ekim 1994 tarihli raporu eleştirerek eğer başvuran gerçekten şiddet görmüş olsaydı başvuranın vücudunda sadece basit "tahrişlerin" değil "ekimozların" saptanacağını belirtmiştir. Müfettiş, daha sonraki raporlarda "tahrişlerin" giderek daha ağır tanımlamaları dönüştüklerini ve başka arazların da eklendiğini ifade etmiştir. Müfettişe göre bu durum belli bir "korumacılık" ve doktorların meslektaşlarına duyduğu merhamet ile açıklanmaktadır.

6 Şubat 1995 tarihinde, müfettiş raporunu dikkate alarak İl Disiplin Kurulu, delil yetersizliğinden S.Ç. hakkında kovuşturma yapılmasına gerek olmadığına karar vermiştir.

21 Haziran 1995 tarihinde, Manisa Valiliği İdare Kurulu sözkonusu kararı onaylamış ve kovuşturmanın gerekli olmadığını tefhim etmiştir.

Başvuran sözkonusu karara karşı çıkmış ancak 13 Haziran 1997 tarihinde, Danıştay, kovuşturma yapılmasına gerek olmadığına dair hükmü onamıştır.

HUKUK

I. AİHS'İNİN 3. ve 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, karakolda Komiser S.Ç.'yi AİHS'nin 3. maddesine aykırı davranışlarda bulmakla itham etmiş ve konuya ilişkin şikayetlerini sunmak için etkili bir başvuru yolunun bulunmadığını belirtmiştir.

A.Tarafların Argümanları

1.Başvuran

Başvuran, bölgedeki sosyal ve politik faaliyetlerden dolayı Komiser S.Ç. ile aralarında yaşanan kişisel uyuşmazlıklar nedeniyle S.Ç.'nin kendisini yıldırıma çalıştığını ve kendine karşı kaba tutumları olduğunu belirtmiştir. Başvuran, tıbbi delillerin AİHS'nin 3. maddesinin ihlalini kanıtlamak açısından yeterli olduğuna kanaat getirmektedir.

Başvuran ayrıca durumu karşısında Türk adaletinin duyarsızlığını da eleştirmektedir. Konuya ilişkin olarak başvuran öncelikle mahkumiyetine sebebiyet veren yargılamayı kanıt olarak göstermektedir. Bu konuya ilişkin olarak başvuran, Asliye Ceza Hakimi tarafından hiçbir inandırıcılığı olmayan taraflı polis memurlarının ifadelerine atfedilen önemden dolayı üzüntü duymuştur. Aslında, başvurana göre polis memurları ile dolu bir karakolda bir bayanın bir komisere şiddete uygulayabileceğini ve ardından hiçbir şey olmamış gibi karakolu terk edeceğini düşünmek sadece basit bir saçmalaktır.

Başvuran yalnızca mahkumiyetinin keyfi olmasından değil aynı zamanda işlediği suçlardan sorumlu tutulmasını engellemeye çalışan taraflı bir soruşturma neticesinde S.Ç.'nin cezalandırılmamış olmasından da şikayetçidir.

2. Hükümet

Hükümet, başvuranın ileri sürdüğü düşmanlık senaryolarının başvuranın bir polis memuruna şiddet kullanmasını hiçbir şekilde haklı göstermeyeceğini belirtmiştir. Hükümet'e göre mevcut davada Komiser S.Ç. "başvuranın saldırılarının sürmesini önlemek ve kendini savunmak için güç kullanarak başvuruya direnmiştir."

Hükümet, olay günü alınan iki sağlık raporuna dikkat çekerek başvuranın kötü muameleye maruz kaldığını tespit etmeye olanak tanıyan hiçbir kesin bilginin olmadığını belirtmiştir.

Ayrıca Hükümet, 2 Şubat 1995 tarihinde yani olaydan yaklaşık üç ay sonra Ege Üniversitesi Hastanesi tarafından verilen sağlık raporunun inandırıcılığının olmadığını savunmaktadır. 12 Ekim 1994 tarihinde yapılan muayeneye göndermede bulunan bu rapor hiçbir sonuç içermemekte ayrıca raporun neden muayeneden sonra hazırlanmadığı açıklanmamaktadır.

Hükümete göre, İzmir İnsan Hakları Derneği doktorlarının tıbbi görüşlerinin de geçerliliği bulunmamaktadır. Zira sözkonusu dernek ne bir sağlık kuruluşudur ne de tıbbi bilgiler vermek için Bakanlık izni bulunmaktadır. Benzerlerinde olduğu gibi sözkonusu derneğin faaliyetleri kendisine başvuruları tercih edilen doktorlarla görüştürmek ile sınırlıdır.

Son olarak Hükümet, mevcut davada yürütülen soruşturmanın hiçbir eleştiriye konu olamayacağı kanaatindedir. S.Ç. hakkında kovuşturma yapılmasına gerek olmadığına dair karara itiraz ettiğinden başvuranın, AİHS'nin 13. maddesi uyarınca etkili başvuru yolunun bulunmadığı iddiası haksızdır.

B. AİHM'nin Takdiri

1. AİHS'nin 3. maddesine riayet edilmesine ilişkin

AİHM, kişi özgürlüğünden yoksun kaldığında veya daha genel olarak güvenlik güçleriyle karşı karşıya kaldığı zaman, kendi tutumunun zorunlu kıldığı haller dışında, kendisine karşı fiziksel güç kullanılmasının insanlık onuruna bir saldırı olduğunu ve ilke olarak AİHS'nin 3. maddesi ile güvence altına alınan hakkın ihlal edildiğini hatırlatmaktadır (*Sultan Öner ve diğerleri-Türkiye*, başvuru no: 73792/01, 17 Ekim 2006 ve *R.L. ve M.-JD.-Fransa*, başvuru no: 44568/98, 19 Mayıs 2004).

Mevcut davada dava konusu olayın, başvuranın üyesi olduğu bir dernek tarafından organize edilen bir gösterinin biletlerini izinsiz sattığı gerekçesiyle 11 Ekim 1994 tarihinde çağrıldığı Gölarmara Karakolunda gerçekleştiğine itiraz edilmemektedir. Ayrıca, başvurana karşı güç kullanan kişinin Komiser S.Ç. olduğunu kimse yadsımış değildir.

AİHM, olay günü iki sağlık raporunun, ertesi gün üçüncü sağlık raporunun ve 18 Ekim 1994 tarihinde son sağlık raporunun düzenlendiğini not etmektedir.

İlk sağlık raporunda “muhtemelen dövülmüştür” sonucuna ulaşmadan önce, başvuranın sol kolunun iç yüzeyinde 7-8 cm ebadında bir ekimoz ve hematom, sol omuz bölgesinde hiperemie ve saç derisinde tahriş olduğu belirtilmiştir.

Akhisar Devlet Hastanesi nörologu tarafından birkaç saat sonra düzenlenen raporda mide bulantısı, görme bozukluğu ve beyin sarsıntısı saptanarak başvuranın acilen Ege Üniversitesi Nöroşirurji Servisinde muayene edilmesi salık verilmiştir.

12 Ekim 1994 tarihinde Ege Üniversitesi Hastanesi’nde görevli bir nörolog tarafından gerçekleştirilen muayeneden sonra verilen 2 Şubat 1995 tarihli sağlık raporunda ise başvuranın çeper kemiğinde beş gün iş yapmasını engelleyecek bir hematom olduğu belirtilmiştir.

18 Ekim 1994 tarihli dördüncü rapor İzmir İnsan Hakları Derneği doktorlarının imzasını taşımaktadır. Raporun fizyopatolojik kısmında, başvuranın sağ kolunun arka kısmında 2x7cm ebadında ve sağ ön kolda 2x3 cm ebadında ekimoz saptandığı belirtilmiştir. Raporun psikopatolojik kısmında ise, post travmatik nevroz tanısına uygun düşebilecek uykusuzluk, bellek kaybı, konsantrasyon eksikliği, kaygı ve korku bulguları saptandığı belirtilmiştir.

Yukarıda söylenenler ışığında, AİHM, üçüncü ve dördüncü sağlık raporlarının inandırıcılığına itiraz eden Hükümet’in görüşünü paylaşmamaktadır. Zira sözkonusu olan üçüncü ve dördüncü sağlık raporları aslında ilk iki raporu destekler nitelikte olduğundan doktorların dürüstlüğü ve yetkileri şüphe götürmemektedir.

AİHS’nin 3. maddesinin ihlalinin kanıtlanması için gerekli delil düzeyi açısından ise (*Ölmez-Türkiye*, başvuru no: 39464/98, 20 Şubat 2007) AİHM, sağlık raporlarının Komiser S.Ç.’nin başvuranın saçını çektiği, kolunu çimdiklediği ve başına vurduğu iddialarına yeterince inandırıcılık kazandırdığı kanaatine varmaktadır.

Mevcut davada Komiser S.Ç.’nin sözkonusu davranışının başvuranın sözlü saldırısından ya da tokat atmasından kaynaklandığı muğlaktır. Önemli olan S.Ç. tarafından uygulanan fiziksel gücün gerekli ve orantılı olup olmadığının araştırılmasıdır. Bu bağlamda AİHM, meydana gelen yaralanmalara ve olaylara özgü koşullara büyük önem atfetmektedir (*R.L. ve M.-J.D.*).

Bu koşullarda AİHM, Komiser S.Ç.’nin olayların meydana geldiği anlarda aşırı kızgın olan başvurana önlemek için harekete geçtiğini varsaymaya hazırdır. Ancak bu durum, basit bir dernek sorunu için çağrıldığı karakolda başvuranın tek bayan olduğu gerçeğini değiştirmez. Ayrıca AİHM, başvuranın sonunda bir komiser ile kavga etmesine neden olan koşulların tam olarak ne olduğunu anlamakta zorluk çekmektedir zira dosyada başvurana şiddet kullanma noktasına getiren olaylarla ilgili hiçbir şey bulunmamaktadır.

Ne olursa olsun, tokatlanmış olmanın etkisinde olsa bile Komiser S.Ç.'nin kendisine bağlı çalışanların yanında başvurunu beş gün iş göremez duruma getirecek şekilde saldırganın dışında daha sağduyulu davranması gerekirdi.

Mevcut davada, aşağılayıcı ve maruz kalan kişide orantısız ölçüde korku ve zayıflık hissi uyandırabilecek bir davranış sözkonusu olup, gerektiği kadar güç kullanmadan söz etmek mümkün değildir. (kıyaslayınız, R.L. ve M.-J.D., Rehbock-Slovenya, başvuru no: 29462/95).

Sonuç olarak AİHS'nin 3. maddesi esas bakımından ihlal edilmiştir.

2. AİHS'nin 13. maddesine riayet edilmesine ilişkin

Konuya ilişkin ilkelerden doğan içtihatlar ışığında, mevcut davada, AİHM, başvuranın AİHS'nin 3. maddesine dayanan "savunabilir" şikayeti karşısında hukuki mercilerin tepkisi göz önüne alarak, sadece AİHS'nin 13. maddesi ile tanınan tazmin hakkından başvuranın yararlanma olanağının bulunup bulunmadığını araştırmakla yükümlüdür (Bkz. özellikle sözü edilen *Ölmez*).

Mevcut davada başvuran, 14 Ekim ve 19 Ekim 1994 tarihlerinde, Komiser S.Ç. hakkında idari ve cezai soruşturma başlatılması talebiyle sırasıyla Gölarmara Kaymakamlığı'na ve Gölarmara Savcılığı'na şikayette bulunmuştur. Savcılık 18 Kasım 1994 tarihinde, memurlar hakkında kovuşturma yapılmasına ilişkin yasa uyarınca davayı İl İdare Kurulu'na göndermiştir. Başvuranın her iki şikayetinin incelenmesi için müfettiş olarak Manisa Emniyet Müdür Yardımcısı görevlendirilmiştir.

Emniyet Müdür Yardımcısı soruşturma müfettişi olarak hazırladığı raporu, 23 Kasım 1994 tarihinde sunmuştur. Rapora göre, başvuranın şikayetini desteklemek için hazırlanan sağlık raporları doktorlar arası bir dayanışmanın ürünüdür ve Komiser S.Ç. sözlü ve fiziksel saldırıların asıl kurbanı olduğundan S.Ç.'nin davranışları meşru müdafaa kapsamındadır. Böylece S.Ç. hakkında kovuşturma yapılmasına gerek yoktur. Manisa Valiliği İl İdare Kurulu ve İl Disiplin Kurulu sözkonusu görüşü eksiksiz kabul etmiş ve S.Ç. hakkında kovuşturma yapılmasına gerek olmadığına karar vermiştir. Daha sonra ise Gölarmara Asliye Ceza Mahkemesi bu kararın aksini ifade etmiştir.

Başvuranın katılımı olmadan gerçekleştirilen iki yargılama göz önüne alındığında (Bkz, örnek *Slimani-Fransa*, başvuru no: 57671/00) AİHM, sadece daha önce birçok davada, mevcut davadaki bu organlar tarafından yürütülen soruşturmanın yürütmeye karşı bağımsız olmadıkları için ciddi şüpheler uyandırdıklarını hatırlatmakla yetinmektedir (örneğin, *Sultan Öner ve diğerleri*).

Mevcut davada, polis kökenli polis müfettişi tarafından hazırlanan soruşturma raporunu olduğu gibi kabul eden Manisa İdare Kurulu'nun kararı, başvuranın iddialarına ilişkin olayların nasıl meydana geldiğinin ve olayların sorumluların belirlenmesine olanak vermemesi nedeniyle yargı sisteminin gücünü büyük ölçüde zayıflatan bir unsur olmuştur.

Başvuranın idari ve hukuki merciler önünde hakkını arayabilmesi için bir devlet memuru tarafından kötü muameleyle maruz kaldığının kanıtlanmış olması gerektiğinden yürütülen soruşturmalar başvuranın gördüğü muamelenin telafisi için hiçbir makul dayanak oluşturamamış dolayısıyla etkili biçimde gerçekleştirilememişlerdir (sözü edilen *Ölmez*).

Bu durumda AİHS'nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Maddi ve Manevi Tazminat

Doktor muayene ücretinin 62.10 YTL olduğunu hatırlatarak başvuran aşağıdaki biçimde ifade ettiği şekliyle gelir kaybına uğradığını ve maddi zarara maruz kaldığını iddia etmektedir.

- Duruşmalara katıldığı için çalışmadığı 20 iş gününün karşılığı olarak 762,50 Euro;
- Ege Üniversitesi tarafından verilen 5 gün iş göremezlik raporunun karşılığı olarak 193,75 Euro;
- Başvuranın on beş gününü alan üç ayrı il değişikliği için yol masraflarının karşılığı olarak 582,10 Euro;
- Maruz kaldığı şok nedeniyle çalışmasının “psikolojik” olarak mümkün olmadığı 25 günün karşılığı olarak 970,30 Euro;
- Yaşanan olayların yerel basında yer alması nedeniyle çok sayıda hasta kaybetmesinden dolayı muayene ücretinin karşılığı olarak 1. 562,50 Euro;

Böylece bu başlık altında başvuran tarafından talep edilen miktarlar 4.071,15 Euro tutarındadır.

Başvuran, ayrıca olaylar nedeniyle maruz kaldığı küçük düşürücü tutumlardan dolayı 25.000 Euro manevi tazminat istemektedir.

AİHM, mevcut tespit edilen ihlalleri ve ilgili içtihadını göz önüne alarak, başvurana, hakkaniyete uygun olarak maddi ve manevi tazminat için 7.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Yargılama Masraf ve Giderleri

Başvuran, ayrıca aşağıda belirttiği miktarları da masraf ve giderler olarak talep etmektedir:

- Kendisinin ve avukatlarının yol masrafları için 635,35 Euro;
- Ege Üniversitesi Hastanesi'nde gerçekleştirilen tıbbi işlemler için 271,25 Euro;
- İletişim, tercüme ve kırtasiye masrafları için 645 Euro;
- İhlalin tespit edilmesi halinde 4.000 Euro'su ödenmek üzere avukatlık ücreti için 5.250 Euro;

Başvuran, 6.801,60 Euro tutarındaki iddialarını desteklemek için aşağıdaki belgeleri sunmuştur:

- Başvuranın imzasının bulunduğu 21 Mart 2006 tarihli avukatlık ücret sözleşmesi;
- Avukat Cengiz'e 2.000 YTL (yaklaşık 1.123 Euro) ödenmesine ilişkin iki adet makbuz;
- Posta makbuzu.

Hükümet, bu miktarların abartılı olduğu, yazılı belgelerle desteklenmediği ve avukatlık ücret sözleşmesinde belirlenen ücretin tarafların karşılıklı çıkarlarına ilişkin olduğu ve AİHM ile ilgili olmadığı kanaatindedir.

AİHM içtihadına göre, bir başvuran yargılama masraf ve giderlerinin geri ödemesini, gerçekliği, gerekliliği ve makul oranda oldukları ortaya konulduğu sürece elde edebilir (Bkz.

örneğin, *Bottazzi-İtalya*, başvuru no: 34884/97, *Sawicka-Polonya*, başvuru no: 37645/97). Mevcut davada olaya ilişkin olarak sahip olduğu unsurların tamamını ve yukarıda sözü edilen ilkeleri göz önüne alarak AİHM, başvurana, yargılama masraf ve giderleri için KDV'den muaf tutulmak üzere 3.000 Euro ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme Faizi

Gecikme faizi Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK, AİHM, OY BİRLİĞİ İLE

1. AİHS'nin 3. maddesinin esası bakımından *ihlal edildiğine*;
2. AİHS'nin 13. maddesinin *ihlal edildiğine*;
3. a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana aşağıdaki miktarların *ödenmesine*;
 - i. Maddi ve manevi tazminat olarak 7.000 Euro (yedi bin Euro);
 - ii. Yargılama masraf ve giderleri için 3.000 Euro (üç bin Euro);b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;
4. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM iç tüzüğü'nün 77/2. ve 77/3. maddelerine uygun olarak 2 Ekim 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Zikri YORGANLI/Türkiye*

Başvuru No. 18364/02
23 Ekim 2007

Kabuledilebilirliğe İlişkin Karar

OLAYLAR

Başvuran Zikri Yorganlı 1958 doğumlu Türk vatandaşıdır ve İstanbul'da yaşamaktadır. Dava olayları, taraflarca sunulduğu şekliyle şöyle özetlenebilir:

19 Aralık 1995 tarihinde başvuran ve H.D. zimmetlerine para geçirdikleri şüphesiyle yakalanmış ve İstanbul Gayrettepe Emniyet Müdürlüğü'ne getirilmiştir. Gözaltı sırasında başvuranın kötü muameleye uğradığı iddia edilmiştir.

20 Aralık 1995 tarihinde başvuran Adli Tıp Kurumu'nun Beyoğlu Şubesi'nden Dr. Bilgen tarafından muayene edilmiş, doktor başvuranın vücudunda kötü muamele belirtisi tespit etmemiştir. Aynı gün serbest bırakılan başvuran, herhangi bir tıbbi rapor sunmaksızın, Şişli Etfal Hastanesi'ne gittiğini söylemiştir.

26 Aralık 1995 tarihinde başvuran bir dilekçe ile Beyoğlu Cumhuriyet Savcılığı'na başvurmuş, Gayrettepe Emniyet Müdürlüğü'nde kötü muameleye tâbi tutulduğunu ve muayene için Adli Tıp Kurumu'na sevkedilmek istediğini belirtmiştir. Dilekçesinde falakaya yatırıldığını, kollarından asıldığını, sağ ayak parmağı, ayakları ve cinsel organına elektrik verildiğini öne sürmüştür. Başvuran ayrıca zıplamaya ve Emniyet Müdürlüğü'nün zeminini temizlemeye zorlandığını iddia etmiştir.

Aynı tarihte Beyoğlu Savcılığı başvuranı Adli Tıp Kurumu Beyoğlu Şubesi'ne göndermiş, Dr. Bilgen başvuranı tekrar muayene ederek şu tespitlerde bulunmuştur:

“... Sağ ayak parmağının proximal phalanx bölgesinde 1 x 1 cm'lik eski kabul bağlamış yara, sol bacak malleolus iç kısmında 3 x 1 cm'lik eski kabul bağlamış yara, sağ koltukaltında 2 x 1 cm'lik birkaç günlük hiperemi ve sol koltukaltında 1 x 1 cm'lik hiperemi gözlenmiştir.”

Doktor başvuranın üç gün iş göremeyeceğine karar vermiştir.

Aynı tarihte başvuran İnsan Hakları Derneği İstanbul şubesine başvurmuş ve başka bir doktor tarafından muayene edilmiştir. Başvuran kötü muameleye ilişkin önceki iddialarını tekrarlamış, ek olarak testislerinin sıkıldığını ve makatına cop ya da başka bir cismin sokulduğunu ifade etmiştir. Doktor hazırladığı raporda şunlara yer vermiştir: sağ ayak parmakları proximal phalanx bölgesinde 0.3 cm. çaplı kabuk bağlamış deri lezyonu, sol

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

omuzda 4 x 2 cm'lik hiperemik deri lezyonu, sol koltukaltında 4 x 0.5 cm'lik ekimozlu deri lezyonu, sağ koltukaltında 5 x 2 ve 6 x 3 cm'lik iki paralel ekimozlu deri lezyonu, sol ayakta 2 cm çapında hiperemik deri lezyonu, sol ayak altında ödem, metatarsal kemikte koyu renkli hiperemi ve sağ ayak altında 4 x 2 cm'lik mor renkli ekimozlu deri lezyonu.

Ayrıntılı incelemeleri takiben doktor, başvuranın sol kolunda plexopati (sinir hasarı), anal fissür ve kaygı rahatsızlığı bulunduğuna karar vermiştir.

17 Ocak 1996 tarihinde başvuran İstanbul Cumhuriyet Savcılığı Savcısına ifade vermiş, gözaltı sırasında soyulduğunu, gözlerinin bağlandığını ve falakaya yatırıldığını iddia etmiştir. Ayrıca kollarından asıldığını ve vücuduna elektrik verildiğini ifade etmiştir. 20 Aralık 1995 tarihinde bir doktor tarafından muayene edilmediğini ve polis memurları kendisini tehdit ettiği için o tarihte şikayetçi olmadığını belirtmiştir. Son olarak kötü muamele sırasında gözlerinin bağlanmış olması nedeniyle kendisine işkence yapan polisleri teşhis edemeyeceğini savunmuştur.

12 Haziran 1996 tarihinde Savcı, 19 Aralık 1995 tarihinde başvuranın ifadesini alan polis memurları H.Y. ve C.Ü.'nün ifadelerini almıştır. Polisler kötü muamele iddialarını reddetmiştir.

11 Temmuz 1996 tarihinde Savcı H.Y. ve C.Ü. adlı polis memurları hakkında İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne bir iddianame sunmuştur. Polis memurları, TCK'nın 243. maddesi uyarınca, başvurana kötü muamele etmekle suçlanmıştır.

24 Ekim 1996 tarihinde İstanbul ACM ilk duruşmayı gerçekleştirmiş, başvuran duruşmaya müdahil olarak katılarak önceki beyanlarını tekrarlamıştır. Mahkeme polis memurlarının da ifadesini almış, polisler haklarındaki suçlamaları reddetmiştir.

4 Aralık 1996 tarihinde yapılan ikinci duruşmada mahkeme başvuranın babası ve H.D.'yi tanık olarak dinlemiştir. Başvuranın babası, oğlunun gözaltından serbest bırakıldığında vücudunda, ciddi şekilde dövüldüğünü gösteren izler bulunduğunu savunmuştur. H.D. ise başvurunu Emniyet Müdürlüğü'ndeki sorgusundan sonra gördüğünde vücudunda dayak belirtisi olan yaralar bulunduğunu öne sürmüştür.

Savcı, 20 ve 26 Aralık 1995 tarihli raporlar arasındaki tutarsızlıkların giderilmesi için Adli Tıp Kurumu'ndan bir bilirkişi raporu istenmesini talep etmiş, ancak mahkeme talebi reddetmiştir.

Aynı tarihte İstanbul ACM delil yetersizliği nedeniyle sanık polis memurlarını beraat ettirmiştir.

3 Aralık 1997 tarihinde Yargıtay, raporlar arasındaki tutarsızlıkların giderilmesi amacıyla Dr. Bilgen'in dinlenmemiş olması gerekçesiyle birinci derece mahkemesinin kararını bozmuştur.

Başvuran ve temsilcisi yokken İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne ifade veren Dr. Bilgen, raporlar arasında tutarsızlık bulunmadığını, başvuranın yaralarının salıverildiği 20 Aralık 1995 tarihinden sonra meydana geldiğini ifade etmiştir. Sonraki duruşmada doktorun ifadesi okunmuş, başvuranın avukatı rapora itiraz etmiştir.

Başvuran Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden üç adli tıp uzmanının hazırladığı 10 Aralık 1998 tarihli raporu mahkemeye sunmuştur. Doktorlar, 26 Aralık 1995 tarihli raporun yetersiz olduğunu ve başvuranın yaralarının 26 Aralık 1995 tarihinden 3 ila 15 gün önce meydana gelmiş olabileceğini belirtmiştir.

26 Mayıs 1999 tarihinde İstanbul ACM, yaraların meydana geldiği muhtemel tarihe ilişkin görüşlerini sunmasını Adli Tıp Kurumu'ndan talep etmiştir.

16 Haziran 1999 tarihinde Adli Tıp Kurumu'ndan beş uzman, başvuranın sağ ayak parmakları ile sol ayağındaki yaraların tam olarak ne zaman meydana geldiğini belirlemek mümkün olmamakla birlikte bunların 19-26 Aralık 1995 tarihleri arasında veya 19 Aralık 1995 tarihinden önce meydana gelmiş olabileceğini belirtmişlerdir. 26 Aralık tarihli raporda belirtilen hiperemik deri lezyonlarına ilişkin olarak ise; bu tip lezyonların birkaç saat içinde kaybolduğu, bunların 26 Aralık 1995 tarihinden önce meydana gelmiş olmasının tıbben mümkün olmadığını savunmuşlardır. Ayrıca başvuranın koltukaltındaki yaraların ne zaman meydana geldiğini değerlendirmenin mümkün olmadığı sonucuna varmışlardır.

Tanık ifadeleri ve tıbbi raporları dikkate alan İstanbul ACM 20 Nisan 2000 tarihinde sanık polis memurlarını beraat ettirmiş, Adli Tıp Kurumu'nun raporuna göre başvuranın sözkonusu yaralarının ne zaman meydana geldiğini belirlemenin mümkün olmadığına ve bu nedenle H.Y. ve C.Ü.'nün atılı suçları işlediklerine kanaat getirmek için yeterli delil bulunmadığına karar vermiştir.

19 Eylül 2001 tarihinde Yargıtay birinci derece mahkemesinin kararını onamıştır.

ŞİKÂYET

Başvuran AİHS'nin 3. maddesine atıfla polis nezaretinde iken kötü muameleye tâbi tutulmasından şikâyetçi olmuştur.

HUKUK

1. Başvuran, polis nezaretindeyken kötü muameleye tâbi tutulmasından şikâyetçi olmuştur. AİHS'nin aşağıda verilen 3. maddesine atıfta bulunmuştur:

“Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya işlemlere tabi tutulamaz.”

Mahkeme, 3. madde kapsamına girmesi için kötü muamelenin minimum düzeyde öneme ulaşması gerektiğini hatırlatır. Bu minimumun değerlendirilmesi görecelidir. Uygulamanın süresi, fiziksel ve ruhsal sonuçları ve bazı durumlarda başvuranın cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi, davanın tüm koşullarına bağlıdır. Özgürlüğünden mahrum bırakılmış kişilere ilişkin olarak fiziksel güce başvurulması, şahsın tutumu nedeniyle kesin olarak gerekmiyorsa insanlık onurunu yok eder ve prensip olarak 3. maddenin sağladığı hakkın ihlaline neden olur (bkz. diğer içtihatlar yanında *Selmouni – Fransa* [BD], no. 25803/94).

Mahkeme, başvuranın gözaltından 20 Aralık 1995 tarihinde çıkmış olduğunu kaydeder. Bununla birlikte ancak 26 Aralık 1995 tarihinde, yani serbest bırakılmasından altı gün sonra Savcılığa şikâyette bulunmuş ve tıbbi rapor almıştır. Serbest bırakılmasından önce polis memurları tarafından tehdit edildiği iddiası haricinde rapor almasındaki gecikmeye dair ikna edici bir açıklama getirmemiştir. Özellikle 20 Aralık 1995 tarihinde Şişli Etfal Hastanesi'ne gittiği iddiasını kanıtlayamamıştır.

Ayrıca Mahkemeye iletilen tıbbi raporların hiçbirinde doktorlar 26 Aralık 1995 tarihli raporda belirtilen yaralanmaların oluşma zamanını belirleyememişlerdir. Söz konusu tıbbi raporları inceleyen ulusal mahkemeler de başvuranın vücudunda görülen yaraların ne zaman meydana geldiğini değerlendirmenin mümkün olmadığı kanaatine varmışlardır. Ulusal makamların bulgularına şüphe getirecek ya da başvuranın iddialarının ağırlığını artıracak herhangi bir delil Strazburg yargılama sürecinde Mahkeme'ye sunulmamıştır.

Mahkeme ayrıca başvuranca iddia edilen türde bir kötü muamelenin vücudunda, gözaltı bitiminde 20 Aralık 1995 tarihinde onu muayene eden doktor tarafından gözlenebilecek izler bırakmış olması gerektiği kanaatindedir. Bu bağlamda Mahkeme, başvuranı muayene eden doktorun 26 Aralık 1995 tarihinde fiziksel şiddet izleri tespit ederken neden gözaltı süresi bitiminde bu izleri tespit etmediğine anlam verememektedir.

Mahkeme ayrıca başvuranın ulusal makamlara verdiği ifadelerdeki tutarsızlığı dikkate alır. Savcı ve mahkeme huzurunda kollarından asıldığını, vücuduna elektrik verildiğini ve falakaya yatırıldığını iddia ederken İnsan Hakları Derneği'ne dövueldüğünü, testislerinin sıkıldığını ve makatına cop ya da başka bir cismin sokulduğunu ifade etmiştir. Ayrıca başvuranın kendisiyle birlikte yakalanan iki tanığı; babası ve H.D., başvuranı polis sorgusundan sonra gördüklerinde vücudunda ciddi şekilde dövueldüğüne dair izler bulunduğunu ulusal mahkemelerde ifade etmiştir. Ulusal makamlar ve AİHM'ye sunulan dört doktor raporundan hiçbiri sözkonusu iddialara delil oluşturmamaktadır. Ayrıca başvuran 20 Aralık 1995 tarihinde serbest kalmasının ardından Şişli Etfal Hastanesine gittiğini ifade etmesine karşın, bu yönde bir rapor sunmamıştır. Bu şartlar altında Mahkeme, 26 Aralık 1995

tarihli raporda ifade edilen yaraların gözaltından çıkarken bulunduğunu gösteren delil olduğu konusunda ikna olmamıştır. Ayrıca başvuranın kötü muamele iddialarını inceleyen ulusal mahkemelerin tespitlerinden ayrılmak için neden görmemektedir.

Yukarıdakiler ışığında Mahkeme başvuranın iddiasını kanıtlamadığı ve bu nedenle sözkonusu şikâyetin AİHS'nin 35/3 ve 35/4. maddelerinin anlamı kapsamında açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabuledilmez olarak ilan edilmesi gerektiği kanaatindedir.

2. Başvurunun davalı Hükümete tebliğinde; polis memurlarının yargılanması sırasında başvuran ve avukatı yokken bir tanığın dinlenmesinde AİHS'nin 6 § 1 maddesine uyulup uyulmadığına ilişkin re'sen bir soru yöneltilmiştir. Başvuranın şikâyetlerinin kötü muamele iddiasına odaklanması ve tarafların beyanlarını dikkate alan Mahkeme, bu hususu daha fazla incelemeye gerek görmemektedir.

Bu şartlar altında AİHS'nin 29 § 3. maddesinin davaya uygulanmasına devam edilmemeli ve dava kayıttan düşürülmelidir.

Bu nedenlerden dolayı, AİHM oybirliğiyle

Başvuruyu kabuledilmez *ilan etmiştir*.

F. ELENS-PASSOS
Kâtip Yardımcısı

F. TULKENS
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

AMAÇ VE OKKAN/Türkiye DAVASI*

Başvuru No: 54179/00 ve 54176/00
Strazburg
20 Kasım 2007

İKİNCİ DAİRE

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine 22 Temmuz 1999 tarihinde Temel İnsan Hakları ve Özgürlüklerini güvence altına alan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca iki başvuru yapılmıştır.

On iki T.C. vatandaşı Kamile, Ümmettin, İnan, Asiye, Mültezim, Cindi, Sakin, Besra, Veli, Zülfi, Murat, Sadi Amaç ve tüm Amaç ailesi adına 54179/00 başvuru numarası ile başvuru yapılmıştır. Başvuranlar sırasıyla 1949, 1970, 1972, 1976, 1976, 1978, 1980, 1982, 1984, 1987, 1989 ve 1991 doğumludur.

Altı T.C. vatandaşı Kıfaye, Cahit, Bilen, İkrım, Müyesser ve Haşım ve tüm Okkan ailesi adına 54176/00 başvuru numarası ile başvuru yapılmıştır. Başvuranlar sırasıyla 1974, 1990, 1992, 1994, 1995 ve 1997 doğumludur.

Başvuranlar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde (AİHM) Diyarbakır barosu avukatlarından S. Tanrıkulu tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranların hepsi Diyarbakır'da ikamet etmektedir. 54179/00 numaralı başvuru Diyarbakır ili Kulp ilçesine bağlı Aygün köyü yakınlarına döşenen mayının patlaması sonucu 15 Temmuz 1997 tarihinde ölen Raif Amaç'ın eşi ve çocukları tarafından yapılmıştır.

54176/00 numaralı başvuru ise aynı kazada ölen köy korucusu Nurullah Okkan'ın eşi ve çocukları tarafından yapılmıştır.

15 Temmuz 1997 tarihinde Raif Amaç, Nurullah Okkan ve diğer köylüler evlerine traktör ile gidip gelmekteydiler; meydana gelen patlamanın hemen ardından jandarma ekipleri olay yerine gelmiş, yaralı yedi kişi helikopterle Diyarbakır askeri hastanesine götürülerek tedavi altına alınmıştır. Jandarmalar olay yerinin krokisini çizerek olay yeri tutanağı hazırlamışlar, bomba parçalarını incelemeye almışlar ve görgü tanıklarının ifadelerine başvurmuşlardır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Jandarma tarafından hazırlanan tutanağa göre mayın düzeneği mutfak tipi gaz kullanılarak hazırlanmıştır.

Kulp Cumhuriyet Savcısı resmi bir soruşturma başlatmıştır. Aynı gün Raif Amaç için otopsi düzenlenmiş, hazırlanan otopsi raporunda adı geçen ölüm nedeninin dış etkenlere bağlı yaralanmalardan ve kanamadan ileri geldiği belirtilmiştir.

Dosya Nurullah Okkan adına düzenlenmiş bir otopsi raporunu içermemektedir.

Savcı, 1997 Ağustos ayında birçok görgü tanığını dinlemiştir.

28 Eylül 1997 tarihinde Kulp Cumhuriyet Savcısı Raif Amaç'ın ölümüyle ilgili olarak meydana gelen olaylarda terör bağlantısı olduğuna itibar ederek *ratione materia* bakımından yetkisizlik kararı vermiş ve dosyayı Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Cumhuriyet Savcısı'na göndermiştir.

30 Ekim 1997 tarihinde DGM Savcısı da benzer kararı Nurullah Okkan'ın ölümü hakkında vermiştir.

Diyarbakır DGM Savcısı bu davaların birleştirilmesine karar vermiştir.

Amaç ailesi 7 Haziran 1998 tarihinde İçişleri Bakanlığı'na yazmış oldukları mektupla yirmi dört milyar TL maddi, yirmi dört milyar TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur (kırk sekiz milyar TL o dönemde yaklaşık 192.000 USD'ye karşılık gelmektedir; asgari ücret ise 35.437.500 TL ve yaklaşık 140 USD'dir).

İdare tarafından hiçbir yanıt alamayan Amaç ailesi aynı miktarlar için Diyarbakır İdare Mahkemesi'nde (Mahkeme) tam yargı davası açmışlardır. Adli yardım talebi de buna dahildir.

Okkan ailesi de sözü edilen miktarların yarısı tutarındaki tazminat talebiyle aynı davayı açmıştır.

Mahkeme 22 Ekim 1998 tarihinde adli yardım talebini reddetmiş, gerekçe olarak ise Danıştay yerleşik içtihadına göre bir avukat aracılığıyla temsil edilen bir başvuranın ödeme kabiliyetinin olmadığını ileri süremeyeceğini ifade etmiştir.

Mahkeme 9 Kasım 1998 tarihinde Amaç ailesine otuz gün içinde 432 milyon TL tutarındaki yargı giderini ödemesi çağrısında bulunmuştur (bu miktar yaklaşık 880 USD'dir ve o dönemde asgari ücret 190 USD'dir).

Mahkeme 4 Şubat 1999 tarihinde çağrısını yinelemiş, başvurular 8 Mart 1999 tarihinde yazmış oldukları bir yazıyla bu miktarları ödeyecek maddi durumlarının olmadığını belirtmişler ve AİHS'nin 6. maddesine atıfta bulunarak Mahkemenin reddettiği adli yardım talebini yeniden incelemesini istemişlerdir.

Mahkeme 16 Nisan 1999 tarihinde davanın açılmamış sayılması kararını vermiştir.

Başvuranlar 24 Mayıs 1999 tarihinde temyize gitmişlerdir. Danıştay 19 Haziran 2001'de temyiz, 12 Haziran 2002'de ise tashih başvurusunu reddetmiştir.

Bu arada, Diyarbakır Cumhuriyet Savcısı çeşitli tarihlerde güvenlik güçlerinden ölüm olayı zaman aşımına uğrayana dek çalışmalarını sürdürmelerini ve üç aylık raporlarını hazırlamalarını talep etmiştir. Düzenlenen kimi belgeler eylemin yasadışı terör örgütü PKK tarafından yapıldığı sonucuna götürmektedir. Bazı raporlarda ise PKK üyelerinin sorgulamalarında bu davayı açığa kavuşturacak bilgiler vermediği bilgisi Cumhuriyet Savcısı'na sunulmaktadır.

Başvuranların talepleri üzerine Cumhuriyet Savcısı 14 Ocak ve 20 Temmuz 1999 tarihlerinde mayının infilak etmesine ilişkin hiçbir failin bulunmadığı ve ceza soruşturmasının halen devam ettiği bilgisini vermiştir. Nisan 2006'da soruşturma dosyası halen Savcı önünde bulunmaktaydı.

Belirtilmeyen bir tarihte yetkililer Kifaye Okkan adına Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu'ndan aylık bağlanması önerisini getirmişler fakat adı geçen bu öneriyi reddetmiştir.

Başvuranlar belirtilmeyen bir tarihte iç hukuktaki mahkemeler nezdinde 27 Temmuz 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılama Hakkındaki Kanun'a istinaden tazminat talebinde bulunmuşlardır.

ŞİKAYETLER

AİHS'nin 2. maddesini ileri süren başvurular yakınlarının ölümüne yol açan mayının güvenlik güçleri tarafından döşenmiş olabileceğini iddia etmekte, bu şekilde gerçekleşme bile yakınlarının hayatını kaybettiği yol üzerinde gerekli güvenlik önlemlerinin alınmasını sağlamayan Devletin üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmediğini öne sürmektedirler. Başvuranlar son olarak yetkililerin mayını yola döşeyen ve şu ana dek cezasız kalan kişilerin

kimliklerinin tespitini sağlayacak etkili bir soruşturma yürütmediklerinden şikayetçi olmaktadır.

AİHS'nin 6/1. maddesine atıfta bulunan başvurular yetkili bir mahkeme karşısına çıkma hakkından yoksun bırakıldıklarını, adli yardım taleplerinin Diyarbakır idare mahkemesi tarafından reddedilmesi doğrultusunda aşırı miktardaki yargı giderleri nedeniyle tazminat davası açamadıklarını ve başvurularının takipten kalktığını iddia etmektedirler.

HUKUK

I. DAVALARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

Davaların olaylar ve esas bakımından benzer sorunları ortaya koyduğu dikkate alındığında AİHM bunların birleştirilerek tek bir başvuru altında incelenmesine karar vermiştir.

II. KABULEDİLEBİLİRLİĞE DAİR

Hükümet, İdare mahkemesinin davanın esası hakkındaki mütalaasını tamamlamadığı halde AİHM'ye başvuran başvurular nedeniyle iç hukuk yollarının tüketilmediği itirazında bulunmaktadır. Başvuranlar 16 Nisan 1999 tarihli kararın ardından yeni bir dava açma olanağına sahipti.

Hükümet 54176/00 numaralı başvuru ile ilgili olarak AİHM'nin *İçyer-Türkiye* kararındaki içtihadından hareketle 5223 sayılı Kanun'a istinaden tazminat talebinde bulunulması ışığında başvurunun reddedilmesi gerektiğini savunmaktadır.

Başvuranlar bu konuda görüş bildirmemişlerdir.

AİHM Hükümetin argümanının 6. maddeye dair şikayetin davanın esasına olmayıp özü itibarıyla bir mahkemeye erişim sözkonusu olduğunda kabul göreceğini ifade etmektedir. 6/1. madde herkesin medeni haklar ve yükümlülüklerinden ileri gelen her türlü itirazının yetkili bir mahkeme karşısında tanınması hakkını güvence altına almaktadır. Bu «mahkemeye başvuru hakkı» medeni hak açısından bir mahkemeye erişim hakkının sadece bir yanını oluşturur. Bunun yanı sıra, 6. maddenin 1. paragrafında yer alan diğer güvencelerden de yararlanma olanağını tanıyan bir yanı da mevcuttur. Hakkaniyete uygun, açık ve ivedi olma koşulu yargılamanın yokluğunda bir yarar sağlamamaktadır. Zira medeni hak açısından hukukun üstünlüğü ilkesi mahkemelere erişim hakkı olmadan tahayyül edilemez (Bkz. *Kreuz-Polonya* kararı, no: 28249/95).

2. madde sözkonusu olduğunda yapılan itirazın daha olumlu değerlendirilmesi mümkün olamamaktadır; AİHM'nin birçok defa dile getirdiği üzere, ölümle sonuçlanan hallerde failin tespitini ve sorumluların cezalandırılması sağlayacak bir soruşturmanın yürütülmesi yükümlülüğü basit bir tazminata hükmedilmesi ile giderilemez (Bkz. *Kamer Demir vd.-Türkiye* kararı, no: 41335/98, 19 Ekim 2006). Mademki bahse konu İçyer kararındaki – ki bu kararda terörist eylemlerin meydana geldiği bölgede kalan mülkiyet hakkından yararlanmanın yasak olduğu temel itirazı yer almaktadır – koşullarla benzerlikler taşıyor, 54176/00 numaralı başvuruda yapılan itirazın bu bağlamda değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle Hükümetin itirazı reddedilmektedir.

Tarafların sunmuş oldukları görüşler ışığında AİHS'nin 35 § 3. maddesi uyarınca başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca kabuledilemezliğe dair hiçbir gerekçe tespit etmemiştir. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

III. AİHS'NİN 2. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar yakınlarının ölümüne yol açan mayının yetkililer tarafından yerleştirilmiş olabileceğini iddia etmekte, ayrıca güvenliklerinin sağlanmadığını öne sürmektedirler. Başvuranlar son olarak ceza soruşturmasının tamamlanmadığından yakınmakta ve bu bağlamda AİHS'nin 2. maddesine göndermede bulunmaktadır.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmakta, yola yerleştirilen mayının mutfaklarda kullanılan gazın bir şişeye yerleştirilerek imal edilen ve PKK'nın başvurduğu bir yöntem olduğunu savunmaktadır. Kaza yetkililerin savunma amaçlı mayınla koruma sağlayabilecekleri güvenlik bölgesinde değil, karayolu üzerinde meydana gelmiştir. Hükümet son olarak, yetkili makamların benzer bir tehlike karşısında bölge sakinlerini uyardıklarını belirtmektedir. Bu nedendir ki otuz kadar kişinin önündeki bir grup aynı yolu yaya olarak geçmiştir. Bu insanlar yolun güvenli olduğunu haber etmişlerdir. Ayrıca yolu kontrol etmek için traktör önünde giden yedi sekiz kişilik bir köy korucusu da vardı. Yetkili merciler bu tür bir kazanın önüne geçmek için gerekli bütün tedbirleri almışlardır.

A. Maddi bakımdan

AİHM dava dosyasında yer alan belgeler ve özellikle Hükümetin etkili adli soruşturmalara ilişkin sunmuş olduğu unsurlar ve taraflarca sunulan görüşler ışığında ortaya çıkan sorunları ele alacaktır.

2. madde AİHS'nin öncelikli maddeleri arasında yer alır ve Avrupa Konseyi'ni şekillendiren demokratik toplumların temel değerlerinden birini teşkil eder. 2. maddenin güvencesi altındaki bu korumanın önemine vakıf AİHM yaşam hakkına yönelik şikayetleri büyük bir titizlikle ele alarak görüşünü bu çerçevede oluşturacaktır (Bkz. *Fatma Kaçar-Türkiye* kararı, no: 35838/97, 15 Temmuz 2005).

Başvuranların yakınları yola yerleştirilen ve mutfak gazından yapıldığı sanılan bir mayının patlaması sonucu yaşamlarını yitirmişlerdir. Kaza terörist eylemlerin yaşandığı bir bölgede meydana gelmiştir.

AİHM, davanın koşulları ve sunulan delilleri dikkate aldığı anda yetkililerin yola mayın döşediği iddiasının güvenilir emarelerden çok varsayımların ve spekülasyonların ötesine geçemediğini kaydetmektedir (Bkz. örneğin *mutatis mutandis*, *Hamiyet Kaplan vd.-Türkiye* kararı, no: 36749/97, 13 Eylül 2005).

AİHS'nin 2/1. maddesinin ilk cümlesi Devlet'i yalnızca istemli ve illegal ölüme sebebiyet vermekten kaçınmayı değil aynı zamanda, iç hukuki düzende kendi yargısına tabi kişilerin yaşam haklarının korunması için gerekli önlemleri almayı da zorunlu kılmaktadır (Bkz. *Osman-Birleşik Krallık* kararı, 28 Ekim 1998).

AİHM, Hükümetin bölge halkının olası tehlikelere karşı uyarıldığı görüşünü teyit eder şekilde köylülerin sıklıkla ve temkinle bu yolu kullandıklarını gözlemlemektedir. İlk grup yaya olarak gitmiş ve köylülere yolun güvenli olduğunu söylemiştir. Köylüler bunun üzerine köy korucularıyla -Devletin görevlendirdiği kişilerdir- birlikte traktörle ve yaya olarak geçmişlerdir ki, bu nokta da bir kez daha yolun güvenli olduğunun kanıtıdır (köy korucularının görevleri hakkında, bkz. *İhsan Bilgin-Türkiye* kararı, no: 40073/98, 27 Temmuz 2006).

Bireyin korunması için önleyici nitelikte birtakım pratik önlemler alma pozitif yükümlülüğü yetkili makamlara katlanılmaz veya aşırı bir yük getirmeyecek şekilde yorumlanmalıdır. Zira yaşama yönelik her türlü tehdit yetkili makamları bu tehdidin gerçekleşmesine engel olmak için AİHS açısından somut önlemler almak zorunda bırakmamaktadır (Bkz. *mutatis mutandis*, Tanrıbilir-Türkiye kararı, no: 21422/93). Yetkili makamların bölge sakinlerini tehlikeden haberdar etmeleri ve köy korucuları tarafından alınan tedbirler sözü edilen yükümlülük bakımından dava koşullarında yeterli sayılmaktadır.

AİHM mevcut başvuruda yetkililerin mayınlardan arındıracağı ve bölgeye girişin engellenmesini gerektirecek özel bir alanın bulunmadığını gözlemlemektedir (Bkz. *mutatis mutandis Hatice Evcil-Türkiye* kararı, no: 6260/99, 6 Nisan 2004).

AİHM, başvuranların yakınlarının yaşamlarını yitirdiği üzüntü verici bu kazanın meydana gelmesinde Devlete yüklenebilecek hiçbir sorumluluğun olmadığını kaydetmektedir.

AİHS'nin 2. maddesi bu bakımdan ihlal edilmemiştir.

AİHM bununla birlikte, ulusal hukukta genel anlamıyla objektif yükümlülüklerle ilişkin benimsenen hükümlerin benzer şartlarda hayatlarını kaybeden mağdur yakınlarının dile getirecekleri tazminat talepleri karşısında Devletin yükümlülüğünü ortadan kaldıran bir sonuç şeklinde yorumlanmaması gerektiğine itibar etmektedir.

B. Usul bakımından

Başvuranlar yetkililerin mayını yerleştiren kişilerin kimliklerinin tespit edilmesini sağlayacak etkili bir soruşturmayı sürdürmediklerinden ve bu kişilerin şimdiye kadar cezasız kalmasından yakınmaktadırlar.

Hükümet usul bakımından yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediğinin belirlenmesi için bir sonuç elde etmenin şart olmadığını savunmaktadır. Hükümete göre zanlıların tespitine götürecek her türlü yöntem kullanılmıştır.

AİHM, yaşam hakkının korunması yükümlülüğünün bir kişi hayatını kaybettiğinde resmi bir soruşturmanın başlatılmasını zorunlu kıldığını hatırlatır. Böyle bir soruşturmanın asıl amacı bu hakkın güvence altına aldığı yasaların etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamaktır. Bu amaçların gerçekleştirilmesine olanak tanıyan hangi tür soruşturma yöntemi olursa olsun, mağdur yakınları olmasa da yetkililer dikkatlerine sunulan bir durumu resen incelemek durumundadır (Bkz. *Paul ve Audrey Edwards-Birleşik Krallık* kararı, no: 46477/99).

Ölüm olayı ile ilgili yürütülen bir soruşturmanın etkili sayılabilmesi sorumluların kimliklerinin tespit edilmesine ve cezalandırılmasına bağlıdır. Bu noktada izlenen yöntemlerin sonucu değil, bunlara nasıl ulaşıldığı önemlidir; yetkililer olaya ilişkin elde edilen delillere makul erişimin sağlanması için gerekli önlemleri almak durumundadır (Bkz. *Yaşaroğlu-Türkiye* kararı no: 45900/99, 20 Haziran 2006).

AİHM yetkili mercilerin- önce jandarmaların sonra savcının- kazanın meydana geldiği gün hemen olay yerine intikal ettiklerini not etmektedir. Olayın nasıl meydana geldiğinin varsayımsal olarak değerlendirilmesi açısından olay yeri krokisi çizilmiş ve olay yeri tutanağı hazırlanmış, bomba parçaları toplanmış, görgü tanıkları dinlenilmiş ve Raif Amaç'ın ölüm kaynağının tespiti için otopsi gerçekleştirilmiştir.

Yetkililer davanın aydınlanması için gerekli tüm tedbirleri almış görünmektedir.

Soruşturma ön inceleme aşamasının ötesindedir. Yetkililer faili bilinmese de terörist bir örgütle ilgili inceleme başlatmışlardır. Güvenlik güçleri cinayet davası zanaşımına uğrayıncaya dek üçlü raporlarını tamamlamayı sürdürmüşlerdir.

AİHM ayrıca, soruşturmanın etkinliğine ilişkin asgari kriteri karşılayan incelemenin niteliğinin ve derecesinin davanın koşullarına bağlı olduğu düşüncesindedir. Bu koşullar ilgili olguların tümü temelinde ve soruşturma çalışmalarının uygulamadaki gerçeklerine bakılarak değerlendirilir. Ortaya çıkabilecek durumların çeşitliliğini, yalnızca soruşturmaya ilişkin işlemler listesine veya basitleştirilmiş diğer kıstaslara indirgemek mümkün değildir (Bkz. diğerleri arasında, sözü edilen *Fatma Kaçar* kararı).

Başvuranlar açısından bakıldığında ise, adı geçenler soruşturmanın failin kim olduğunun bulunmasına yetmediği iddiasını öne sürmekle yetinmişlerdir. AİHM soruşturmanın etkinliğinde ortaya çıkan ve yetkililere yüklenilebilecek bir boşluğun oluştuğu yorumunu getirememektedir.

Dava dosyası Kıfaye Okkan için düzenlenen otopsi raporunu içermemektedir. Taraflar adı geçeninin varlığını da yokluğunu da dile getirmemiştir. Sonuç itibarıyla AİHM bu husus üzerinde durmayacaktır.

AİHM, soruşturma dosyasında yer alan unsurlar ve taraflarca soruşturma hakkında sunulan bilgiler ışığında, katil zanlısı ve/veya zanlılarının kimliklerinin tespit edilememesinde başvuranların yakınlarının öldürülmesi olayını çevreleyen koşullarda yetkililerin etkisiz ve pasif kaldıkları sonucuna varılamayacağını kaydetmektedir (Bkz. *mutatis mutandis Sabuktekin-Türkiye* kararı, no: 27243/95).

Bu nedenle AİHS'nin 2. maddesi usul bakımından ihlal edilmemiştir.

IV. AİHS'İN 6. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar maddi durumlarının iyi olmaması sebebiyle yargı sürecine değin giderlerin aşırılığında yakınmakta ve adli yardım taleplerinin İdare mahkemesi tarafından reddedilmesi ile bir mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedirler. Başvuranlar bu çerçevede AİHS'nin 6/1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu iddiaya karşı çıkmaktadır.

AİHM yargılama giderlerinin başvuranın ödeme kabiliyeti ve sözkonusu kısıtlamanın yapıldığı süreç aşaması da dahil davanın özel koşulları ışığında değerlendirildiğini hatırlatarak bu unsurların ilgilinin mahkemeye erişim hakkından yararlanıp yararlanmadığının

saptanması açısından belirleyici faktörler olduğunu eklemektedir (Bkz. sözü edilen *Bakan kararı*).

Mevcut başvuruda, başvuranlar yaklaşık 880 USD tutarında yargı masrafı yapmışlardır. Başvuranlar tarafından yaklaşık 192.000 USD tazminat talep edildiği dikkate alındığında bu miktarın aşırı olduğu söylenemez. Bununla birlikte, yakınlarının ölümüyle bir gelirden yoksun kalan başvuranlar için olayların meydana geldiği dönemdeki uygulamayla en az dört asgari ücret tutarındaki bu miktar kayda değer bir rakamdır.

İdari mahkeme adli yardım talebini reddetme gerekçesi olarak bir avukat aracılığıyla temsil edilen başvuranların yargı gider ve masraflarını ödemelerinin olanaksız oluşunu ileri süremeyeceklerini kaydetmiştir. Mahkeme bu argümana dayanarak Danıştay'ın yerleşik içtihadına atıfta bulunmuştur.

AİHM nezdinde İdare mahkemesinin kararı bu noktada yerinde alınmış bir karar değildir. Bu hüküm ile avukat bulundurma hakkından yararlanma gibi basit bir hususa dayanarak başvuranların yeterli kaynaklara sahip olduğu varsayılmış, ilgililerin gerçek mali durumu dikkate alınmaksızın bir değerlendirme yapılmıştır (Bkz. sözü edilen *Bakan kararı*).

Adli yardım talebinin reddedilmesi kararının başvuranları davalarının bir mahkemede görülmesi olanağından tümüyle yoksun bıraktığını belirtmek gerekir. Ayrıca bu tür bir kısıtlama ilk derece mahkemesi önündeki sürecin öncesinde getirilmiştir. Benzer bir karar itiraza ve temyize elverişli değildir (Bkz. sözü edilen *Bakan kararı*).

AİHM bu başvuruya benzer koşullardaki davaları incelediğini hatırlatır (Bkz. sözü edilen *Bakan kararı* ve Mehmet ve Suna Yiğit-Türkiye kararı, no: 52658/99, 17 Temmuz 2007). AİHM daha önce almış olduğu bu sonuçlardan ayrı tutulmasını gerektirecek hiçbir unsurun ve argümanın yer almadığını gözlemlemekte ve AİHS'nin 6/1. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

V. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASINA İLİŞKİN

AİHS'nin 41. maddesine göre “Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmecî Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, AİHM, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın adil tatminine hükmeder.”

AİHM sekreteryasından bildirildiği halde başvuranlar adil tatmine değin hiçbir görüş bildirmemiştir. Başvuranlar tazminat ve yargı giderleri için bir tutar dile getirmemişlerdir.

AİHM sonuç itibarıyla, 60/2. ve İçtüzüğü'nün 3. maddesine uygun olarak adil tatmin başlığı altında bir ödeme yapılmasını gerekli görmemektedir (Bkz. *Mehdi Zana-Türkiye kararı*, no: 29851/96, 26 Mart 2001).

AİHM, AİHS'nin 6/1. maddesi ile güvence altına alınan bir mahkemeye erişim hakkının ihlal edilmesinde, prensip olarak en uygun tazminin başvuranların talepleri doğrultusunda davalarının zamanında yeniden görülmesini sağlamak olduğunu hatırlatır (Bkz. aynı anlamda sözü edilen Mehmet ve Suna Yiğit kararı).

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların *birleştirilmesine*;
2. Başvuruların *kabuledilebilir* olduğuna;
3. AİHS'nin 2. maddesinin *ihlal edilmediğine*;
4. AİHS'nin 6 / 1. maddesinin *ihlal edildiğine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğünün 77 / 2. ve 3. maddelerine uygun olarak 20 Kasım 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ANDİÇİ/Türkiye Davası

Başvuru No:27796/03
Strazburg
4 Mart 2008

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine yapılan ve 27796/03 numaralı başvurunun nedeni T.C. vatandaşı Hasan Andiçi'nin (başvuran) 30 Haziran 2003 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) Temel İnsan Hakları ve Özgürlüklerini güvence altına alan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde İstanbul barosu avukatlarından Kadriye Doğru tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

1. DAVANIN KOŞULLARI

Karayolları Genel Müdürlüğü (Genel Müdürlük) 3 Aralık 1997 tarihinde başvurana ait Tunceli'de bulunan taşınmazların dört hissesini kamulaştırmıştır.

Genel Müdürlük tarafından belirlenen bedeli yetersiz gören başvuran, 23 Aralık 1999 tarihinde iki ayrı başvuru ile ek kamulaştırma bedeli istemiyle Tunceli Asliye Hukuk Mahkemesi'ne başvurmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesi 22 Ağustos 2000 tarihinde almış olduğu kararlar ile bilirkişi raporları sonuçlarına dayanarak başvurana ek kamulaştırma bedeli ödenmesine karar vermiştir. Yargıtay bu kararları bozarak dosyaları Asliye Hukuk Mahkemesine geri göndermiştir. Mahkeme tamamlayıcı ekspertizler yapılmasını isteyerek Genel Müdürlüğü bir kez daha başvurana ek kamulaştırma tazminatı ödemeye mahkum etmiştir.

Yargıtay 8 Ekim 2001 tarihli kararları ile İlk derece mahkemesinin kararlarını bir kez daha bozmuştur.

Asliye Hukuk Mahkemesi Yargıtay tarafından dile getirilen eksikliklerin yeni bir ekspertiz yapılarak giderilmesini sağlamış ve nihai olarak başvurana sırasıyla 13.770.000.000 TL. ve 85.192.500.000 TL. ek kamulaştırma bedeli ödenmesine karar vermiştir. Bu meblağlara birincisi için 15 Ekim 1999 tarihinden itibaren ve ikincisi için 2 Ocak 2001 tarihinden itibaren olmak üzere basit gecikme faizinin yansıtılmasını kararlaştırmıştır.

Yargıtay bu iki kararı 28 Ocak 2003 tarihli kararları ile onamıştır.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. Ek kamulaştırma tazminatlarının başvurana ödenmesi 6 Ekim 2003 tarihinde gerçekleştirilmiş ve gecikme faizi ile birlikte sırasıyla 41.587.550.000 TL. ve 260.193.850.000 TL. olmuştur.

HUKUK

Başvuran öncelikle devletin idari ve yargısal merciinin bu tazminatın ödenmesinde kaydettiği gecikme ve Türkiye'deki yüksek enflasyon oranı karşısında gecikme faizinin yetersiz kalması nedeniyle ek kamulaştırma bedelinin değer kaybettiğinden şikayetçi olmaktadır. Başvuran, ayrıca, yargı kararının icrasına dek olan sürecin aşırı uzunluğundan ve bu durum karşısında etkili başvuru yolunun bulunmayışından yakınmaktadır. Başvuran bu şikayetlerini Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesine ve AİHS'nin 6. ve 13. maddelerine dayandırmaktadır.

AİHM yerleşik içtihadından doğan kıstaslar ışığında (Bkz. özellikle *Aka* kararı) ve mahkemeye sunulan unsurların bütününe göz önüne alarak başvurunun esas bakımından inceleme konusu yapılması gerektiğine itibar etmektedir. AİHM, ayrıca hiçbir kabuledilemezlik unsurunun bulunmadığını da tespit etmektedir.

Başvuran ayrıca, Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından tespit edilen ek kamulaştırma bedeli tutarının taşınmazının gerçek değerini yansıtmadığından AİHS'nin 6. ve Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

AİHM taşınmazın değerine uygun makul bir miktar ödenmeksizin mülkiyetten mahrum bırakmanın Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi bakımından haklı gösterilemeyecek aşırı bir zararı oluşturduğunu hatırlatır (Bkz. *James vd.-Birleşik Krallık* kararı, 21 Şubat 1986). Bununla birlikte, devlet tarafından yasal olarak el koymanın mali sonuçları yasaya aykırı koşullarda el koyma ile bir tutulamaz (Bkz. *Belvedere Alberghiera S.r.l.-İtalya* (dostane çözüm), no: 31524/96, 30 Ekim 2003). Özellikle birinci durumda, ulusal mahkemeler tarafından hükmedilen tazminatın ihtilafli müdahalenin tüm sonuçlarını ortadan kaldırması gerektiği gibi bir anlayışa cevap vermek zorunluluğu bulunmamaktadır. (Bkz. *Papamichalopoulos vd.-Yunanistan* kararı, 31 Ekim 1995 ve *Eski Yunan Kralı vd.-Yunanistan* (dostane çözüm) no: 25701/94, 28 Kasım 2002).

AİHM mevcut başvuruda, başvuranın taşınmazlarının kamulaştırılmasının yasallığına değil, ulusal mahkemelerin ödenmesine hükmettikleri ek kamulaştırma tazminatı miktarına karşı

çıkıldığını hatırlatmaktadır. AİHM, bir mahkemeyi şu değil de bu kararı almaya iten dava koşullarını değerlendirmeye yetkili görmemektedir, aksi takdirde kendini üçüncü veya dördüncü derece yargı makamı haline getirir. (Bkz. Kemmache-Fransa (no3) 24 Kasım 1994).

Bunun yanı sıra, AİHM iç hukuktaki mahkemelerin kararlarında kamulaştırılan taşınmazın hisselerinin değerini ve ek kamulaştırma bedelini saptamak için birçok bilirkişi incelemesine yer verdiklerini gözlemlemektedir. AİHM, kendini, kamulaştırılan taşınmaza ve ödenmesine hükmedilen tazminata değer biçecek kıstasları tespit edecek ulusal mahkemelerin yerine koymak gibi bir görevi bulunmadığını ifade etmektedir (Bkz. Yılmaz Yıldız Turistik Tesisleri-Türkiye kararı, no: 30502/96, 24 Nisan 2003). AİHM bu başvurunun koşullarında, ulusal mahkemeler tarafından hükmedilen miktar ile taşınmazın kamulaştırılma tarihindeki mülkiyet değeri arasında «makul» bir dengenin sözkonusu olduğuna itibar etmektedir.

Yapılan bu şikayet temelden yoksun bulunmaktadır ve AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları gereğince kabuledilemez ilan edilmelidir.

II. EK 1 NO'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİ'NİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran İdare tarafından kamulaştırma tazminatının geç ödenmesi ve Türkiye'deki yüksek enflasyon oranı karşısında gecikme faizinin yetersiz kalması nedeniyle ek kamulaştırma bedelinin değer kaybettiğinden şikayetçi olmaktadır. Başvurana bu yönde Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesine atıfta bulunmaktadır.

AİHM bu davadakine benzer sorunların ortaya çıktığı davaları birçok kez incelemiş ve Ek 1 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (Bkz. Aka s.2682, par. 50-51). AİHM, incelemelerinde Hükümet'in davayı farklı şekilde sonuçlandırarak hiçbir tespit ve delil sunmadığını not etmektedir. Ek tazminatın belirlenmesinde ve ödenmesindeki gecikme, başvurana malının kamulaştırılmasından ayrı ve farklı bir zarara sokmuştur. Bu zarar, gecikme faizinin enflasyon oranı karşısındaki yetersizliğiyle daha da artmıştır. Başvuranın kamulaştırma sırasındaki alacağının değeri ile bu alacağın ödeme sırasındaki değeri arasındaki fark, AİHM'yi başvuranın toplum yararının gerektirdikleri ile mülkiyet hakkına saygının korunması arasında hüküm sürmesi gereken adil dengeyi bozan alışılmışın dışında ve ölçüsüz bir yüke katlanmak zorunda kaldığı yönünde düşünmeye sevk etmektedir.

Sonuç olarak, Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 6. VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran yargı kararının ifasına dek olan sürecin aşırı uzunluğundan şikayetçi olmakta ve AİHS'nin 6. maddesini ileri sürmektedir. Başvuran ayrıca AİHS'nin 13. maddesine istinaden etkili başvuru yolunun bulunmayışından yakınmaktadır.

Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğinin tespiti ışığında, AİHM mevcut bu başvuru ile ortaya konan temel hukuki sorunu hâlihazırda incelediğine itibar etmektedir. Davanın olaylarının tamamı ve tarafların argümanları dikkate alındığında, AİHM AİHS'nin 6. maddesiyle birlikte 13. maddesi hakkındaki şikayetleri ayrıca incelemeyi gerekli görmemektedir.

IV. AİHS'NİN 41. MADDESİ'NİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre "Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, AİHM, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın adil tatminine hükmeder."

A. Tazminat

Başvuran herhangi bir manevi tazminat talep etmemektedir. Buna karşın 1.205.076 YTL.'ye (yaklaşık 690.000 Euro) maddi zarara uğradığını ileri sürmektedir.

Hükümet bu miktara karşı çıkmaktadır.

AİHM *Aka* kararında (s.2683-2684, par.55-56) benimsenen hesaplama yöntemi ve ilgili ekonomik veriler ışığında başvurana maddi tazminat olarak 24.300 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran yargı giderleri için bir talepte bulunmamıştır. AİHM bu yönde bir ödeme yapılmasını gerekli görmemektedir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına 3 puanlık bir artış eklenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Ek kamulaştırma tazminatının ödenmesindeki gecikmeyle ilintili olarak, Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. ve AİHS'nin 6. ve 13. maddeleri hakkındaki şikayetlerin *kabuledilebilir*, bunun dışında kalanların *kabuledilemez* olduğuna;
2. Ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi'nin *ihlal edildiğine* ve AİHS'nin 6. maddesiyle birlikte 13. maddesine yönelik şikayetlerin ayrıca incelenmesine *gerek olmadığına*;
3. a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından başvurana 24.300 (yirmi dört bin üç yüz) Euro maddi tazminat *ödenmesine*;
- b) yukarıda belirtilen üç aylık sürenin sona erdiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan marjinal kredi kolaylığı oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*,
4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 4 Mart 2008 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

GÜZEL/Türkiye Davası (No: 3)

Başvuru No: 6586/05
Strazburg
24 Temmuz 2007

OLAYLAR

Eski bir bakan ve milletvekili olan başvuran 1945 doğumlu olup Ankara’da ikamet etmektedir. Olayların meydana geldiği dönemde başvuran Yeniden Doğuş Partisi’nin genel başkanlığını yürütmekteydi. Yaptığı beyanlar nedeniyle başvuran, bir çok cezai takibata konu olmuştur.

1. Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi önünde yapılan yargılamalar

Ankara 2. Asliye Ceza Mahkemesi başvurunu 23 Haziran 1997 tarihinde Yeni Günaydın Gazetesi’nde yayımlanan beyanları nedeniyle Cumhurbaşkanı’na hakarettten suçlu bularak bir yıl üç ay hapse mahkum etmiştir. Mahkeme kararında tartışmalı beyanların kabul edilebilir eleştiri sınırlarını aştığı hükmüne varmıştır.

Yargıtay 29 Şubat 2000 tarihinde kararı bozmuştur.

Asliye Ceza Mahkemesi 4 Mayıs 2000 tarihinde ilk kararını onamıştır.

Yargıtay 10 Ekim 2000 tarihinde bu hükmü yeniden bozarak Asliye Ceza Mahkemesi’ne göndermiştir.

Asliye Ceza Mahkemesi 7 şubat 2001 tarihinde 4616 sayılı kanun uyarınca kararı beş yıl süreyle ertelemiştir.

Başvuran 30 Eylül 1997 tarihinde Refah partisi aleyhinde kapatma davası açan Yargıtay Başsavcısı’na hakaret etmekle suçlanmıştır. Başvuranın suçlanan beyanları 23 Mayıs 1997 tarihli Milli Gazete’de yayımlanan bir makalede yer almaktaydı.

2. Batman Ağır Ceza Mahkemesi önünde yapılan yargılama

Batman Ağır Ceza Mahkemesi 8 haziran 1999 tarihinde başvurunu Hükümet’in manevi şahsiyetini tahkir ve tezyif etmek suçundan ertelenmek üzere on ay hapis cezasına çarptırmıştır. Mahkeme kararını başvurulanla Batman FM’de yayımlanan bir röportaja istinaden vermiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi başvuran hakkında açılan ceza davası hakkında karar vermek üzere davayı üç yıl süreyle ertelemiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe’ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

3. Konya Ağır Ceza Mahkemesi önünde yapılan yargılama

3 Kasım 1998 tarihinde Konya Ağır Ceza Mahkemesi Savcısı 6 Mayıs 1998 tarihinde yerel Merhaba Gazetesi'nde yayınlanan makalesi nedeniyle başvuran hakkında silahlı kuvvetleri tahkir ve tezyif etmek suçlamasında bulunmuştur.

Ağır ceza Mahkemesi 13 Ekim 1999 tarihinde 4454 sayılı kanun uyarınca davayı üç yıl süreyle ertelemiştir.

4. Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi önünde yapılan yargılama

Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi Savcısı 27 Mayıs 1997 tarihinde katıldığı bir televizyon programında yaptığı konuşmada adaletin manevi şahsiyetini tahkir ve tezyif ettiği gerekçesiyle başvuran hakkında Ceza Kanunu'nun 159. maddesi temelinde suç duyurusunda bulunmuştur.

4454 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle başvuran hakkında açılan dava üç yıl süreyle ertelenmiştir.

5. Yozgat Asliye Ceza Mahkemesi önünde yapılan yargılama

Başvuran 2 aralık 1998 tarihinde bölgesel bir televizyon kanalına bir röportaj vermiştir.

Yozgat cumhuriyet Savcısı 16 Nisan 1999 tarihinde başvuran hakkında Cumhurbaşkanı'na hakarete bulunmaktan suç duyurusunda bulunmuştur.

Yozgat Asliye Ceza Mahkemesi 23 aralık 2000 tarihinde 4616 sayılı kanun uyarınca davayı beş yıl süreyle ertelemiştir.

6. Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi önünde yapılan yargılamalar

29 Temmuz 1997 tarihinde Milli Gazete'de yayınladığı bir makale yüzünden 22 Eylül 1997 tarihinde başvuran hakkında Hükümet'in manevi şahsiyetini tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla suç duyurusunda bulunulmuştur. Başvuran «onbaşılar hükümeti» ifadesini kullandığı için suçlanmıştır.

1 ve 10 Ağustos tarihleri arasında Akşam, Siyah Beyaz, Zaman ve Hürriyet Gazeteleri'nde yayınlanan makalelerinde silahlı kuvvetleri alenen tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla 9 Ekim 1997 tarihinde başvuran hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur.

1 Nisan 1997 tarihli Kanal D haber bülteninde yaptığı açıklamalarında silahlı kuvvetleri tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla belirtilmeyen bir tarihte başvuran hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur.

24 Nisan 1997 tarihli Akit Gazetesi'nde yayınlanan makalesinde silahlı kuvvetleri tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla 9 Eylül 1997 tarihinde başvuran hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur.

26 Nisan 1997 tarihli Akit Gazetesi'nde yayınlanan «Hayali Anayasa Projesi» başlıklı makalesinde silahlı kuvvetleri tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla 9 Eylül 1997 tarihinde başvuran hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur.

9 Haziran 1997 tarihli Kanal 7 haber bülteninde yaptığı açıklamalarla silahlı kuvvetleri alenen tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla başvuran hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur.

7 mart 1997 tarihli basın toplantısında yaptığı ve 8 Mart 1997 tarihinde Yeni Şafak ve Posta Gazeteleri'nde yayınlanan açıklamalarıyla silahlı kuvvetleri tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla Başvuran hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur.

4 Mayıs 1997 tarihli Akit Gazetesi'nde yayınlanan makalesinde silahlı kuvvetleri tahkir ve tezyif ettiği iddiasıyla belirtilmeyen bir tarihte başvuran hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur.

Daha evvel başvuran hakkındaki davaların birleştirildiği Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi 4454 sayılı kanun uyarınca davaları üç yıl süreyle ertelemiştir.

İlgili mahkemeler başvuranın talebi üzerine farklı tarihlerde, açılan tüm ceza davalarının düşürülmesine hükmetmişlerdir.

HUKUK AÇISINDAN

AIHS'NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran, aleyhinde açılan davalarda verilen erteleme kararlarına rağmen, hakkında verilen ceza mahkumiyeti kararlarının ifade özgürlüğü hakkını ihlal ettiğini iddia etmektedir. Başvuran, ertelemeler sonucunda dolaylı olarak getirilen kısıtlamanın fikir beyan etme imkanını sınırladığını savunmaktadır. Başvuran, bir siyasi partinin genel başkanı sıfatıyla ülkesinin meselelerine ilişkin görüşlerini ifade ettiğini ve sözlerinin ifade özgürlüğü sınırları içinde kaldığını ileri sürmektedir.

AIHS'nin 11. maddesine atıfta bulunan başvuran, hakkında açılan davaların siyasi kariyeri ve seçimler üzerinde yarattığı olumsuz etkilerden şikayetçi olmaktadır.

AIHS'nin 7. maddesine atıfta bulunan başvuran, eski Türk Ceza Kanunu'nun 158 ve 159. maddelerinin cezalandırdığı suç teşkil eden unsurları yeterince açık bir biçimde tanımlamadığını savunmaktadır.

AIHM, bu şikayetlerin sadece AIHS'nin 10. maddesi yönünden incelenmesinin yerinde olacağını değerlendirmektedir.

A. Kabul edilebilirliğe dair

Hükümet başvuranın mağdur sıfatına itiraz etmektedir. Hükümet, 4454 ve 4616 sayılı kanunların yürürlüğe girmesini müteakiben başvuran hakkında verilen mahkumiyet kararlarının geçersiz hale gelerek ve yok hükmünde olduğunu ve bu durumun yukarıda anılan çeşitli mahkemelerce hükme bağlandığını belirtmektedir.

Başvuran bu sava itiraz etmektedir.

AIHM, daha evvel de, kesin mahkumiyet kararının verilmesinden önce kararın ertelenmesi halinde bir başvuranın mağdur sıfatına ilişkin görüşlerini ifade etme fırsatı bulduğunu

kaydetmektedir. AİHM, AİHS'nin 10. maddesi bakımından bir başvuran hakkında verilen erteleme kararının başvuranı mağdur sıfatı taşımaktan mahrum bırakmadığı kanaatine varmıştı (bkz., bu anlamda, *Erdoğdu – Türkiye*, no: 25723/94, § 72, diğerleri arasında, *Veysel Turhan – Türkiye*, no: 53648/00, 17 Haziran 2004; *Yaşar Kaplan – Türkiye*, no: 56566/00, § 32, 24 Ocak 2006).

AİHM mevcut davada daha önce vardığı sonuçlardan ayrı bir yol tutması için herhangi bir gerekçe olmadığı kanaatindedir. Sonuç olarak, başvuran hakkında herhangi bir kesin mahkumiyet kararı verilmemiş olsa bile, erteleme kararı yalnızca başvuranın ilgili dönem içinde kasten herhangi bir suç işlememesi durumunda geçerliydi. Aksi halde tüm yargılamalar yeniden başlayacak ve hakkında bir hüküm verilecekti. Ertelenen davaların sayısı ve verilmesi muhtemel cezalar göz önüne alındığında AİHM, başvuranın, hakkında yeniden cezai takibat başlatılmasına yol açabilecek nitelikte her türlü açıklama yapmaktan imtina etmeye mecbur kaldığı kanaatindedir. Sonuçları kesin olmasa da cezai takibatın yeniden başlatılacağı korkusu ilgilinin fikirlerini açıkça sergileme imkanlarını kısıtlamıştır. Bu durum başvuranın eski bir bakan, milletvekili ve bir partinin genel başkanı oluşu göz önüne alındığında daha zorlayıcı bir hal almaktadır.

AİHM, başvurunun AİHS'nin 35 § 3 maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun ilan edilemeyeceğini tespit etmektedir. AİHM ayrıca başvurunun herhangi bir kabuledilemezlik gerekçesiyle karşılaşmadığını tespit etmektedir. Bu itibarla başvuruyu kabuledilebilir ilan etmek yerinde olacaktır.

B. Esasa dair

Hükümet, başvuranın eleştirilerinin kabul edilebilirlik sınırlarını ve siyasi tartışma boyutunu aştığını savunmaktadır. Hükümet'e göre başvuran silahlı kuvvetler, adalet, Hükümet gibi çeşitli kurum ve Devlet şahsiyetlerini aşağılamış, bunlara karşı küfür ve hakaretlerde bulunmuştur. AİHS'nin bu husustaki içtihadını esas alan Hükümet ifade özgürlüğünün mutlak olamadığını ve görev ve sorumlulukları beraberinde getirdiğinin altını çizmektedir. Hükümet ayrıca başvuran hakkında verilen hiçbir kesinleşmiş hüküm bulunmadığını, açılan ceza davalarının tamamının erteleme süresinin sonunda düşürüldüğünü ve adli sicil kaydına yapılan eklemelerin silindiğini anımsatmaktadır. Hükümet'e göre yapılan müdahale, yasayla öngörülen, meşru hedefler gözeten, demokratik bir toplumda zorunlu ve izlenen hedefle orantılı bir müdahaleydi.

Başvuran bu sava itiraz etmektedir. Başvuran, aleyhinde başlatılan tüm takibatın silahlı kuvvetlerin mevcut sivil iktidara silahlı kuvvetler tarafından yapılan müdahalelere yönelik bulunduğu aynı siyasi söylem için olduğunu iddia etmektedir. Başvuran, farklı şehirlerde farklı mahkemeler önünde davalar açılmasının sebebinin kendisine göz dağı vermek olduğunu, halbuki ceza kanunun ilgili düzenlemelerine göre benzer bir dizi söylem için tek bir dava açılmasını gerektiğini belirtmektedir. Hakkında verilmiş veya uygulanmış herhangi bir kesin hüküm bulunmamasına karşın bu takibatın ifade özgürlüğünü son derece kısıtladığını ve özellikle de 1999 yılında yapılan milletvekili seçimlerine yönelik kampanyayla ilgili olarak siyasi kariyerini etkilediğini savunmaktadır. Başvuran şiddet kullanımını asla teşvik etmediğini iddia etmektedir.

AİHM, kesinleşmiş bir hüküm bulunmamasına rağmen verilen mahkumiyet kararlarının ve cezai takibatın başvuranın AİHS'nin 10 § 1 maddesiyle korunan ifade özgürlüğü hakkına yönelik bir müdahale olduğu hususunda tarafların hemfikir olduğunu tespit etmektedir. AİHM ayrıca sözkonusu müdahalenin AİHS'nin 10 § 2 maddesi anlamında yasayla öngörüldüğü, kamu düzeninin sağlanması, başkalarının şöhret ve haklarının korunması yargı gücünün

otorite ve tarafsızlığının sağlanması gibi meşru hedefleri gözettiği hususunda da taraflar arasında bir anlaşmazlık olmadığını tespit etmektedir (bkz., diğerleri arasında, Thorgeir Thorgeirson – İzlanda, 25 Haziran 1992 tarihli karar, § 9; Birol – Türkiye, no: 44104/98, § 24, 1 Mart 2005; Sabou ve Pircalab – Romanya, no: 46572/99, § 37, 28 Eylül 2004; Kürkçü – Türkiye, no: 43996/98, § 25, 27 Temmuz 2004). AİHM bu değerlendirmeye katılmaktadır. Mevcut davada anlaşmazlık müdahalenin «demokratik bir toplumda zorunlu» olup olmadığı sorusuna dayanmaktadır.

Daha önce de mevcut davada gündeme getirilen benzer soruları inceleyen AİHM, AİHS'nin 10. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmişti.

AİHM mevcut davayı içtihatlarının ışığında incelemiş ve Hükümet'in daha önce vardığı sonuçtan ayrı bir sonuca varmasını sağlayacak nitelikte ikna edici ne bir olgu ne de bir argüman sunduğunu tespit etmiştir. AİHM, siyasi söylemde kullanılan ifadeler ve söylemin gerçekleştiği bağlama özel bir dikkat sarfetmiştir. Bu bakımdan incelemesine sunulan vakayı çevreleyen koşulları göz önünde bulundurmıştır. AİHM ayrıca kabul edilebilir eleştiri sınırlarının siyasi bir kişilik sözkonusu olduğunda kamusal bir şahsiyet olması itibarıyla sıradan bir kişiden daha geniş olduğunu müteaddit defalar kabul ettiğini anımsatmaktadır (Pakdemirli – Türkiye, no: 35839/97, § 45, 22 Şubat 2005).

Tartışmalı sözler farklı biçimlerde ve farklı vasıtalarla ifade edilmiştir. Gazeteye verilen bir beyanat, on farklı gazetede farklı tarihlerde yayınlanan makaleler, radyoda yayınlanan bir röportaj, bir televizyon programında yapılan açıklamalar, bölgesel bir televizyon kanalıyla yapılan bir röportaj, televizyonda yayınlanan bir haber bülteninde yapılan açıklamalar, televizyonda yayınlanan bir basın toplantısı sırasında yapılan ve iki gazetede yer alan açıklamalar. Başvuran bir siyasi partinin genel başkanı sıfatıyla görüşlerini ifade ederek çeşitli devlet adamları ve kurumların eylemlerini eleştirmiştir. Toplumunu ilgilendiren konularda fikir beyan etmiştir. Sözleri eleştiriden ibaret olup hem içerik hem de kullanılan ifadeler itibarıyla siyasi söylem biçimini almıştır.

Ulusal makamlar bu tartışmalı ifadeleri Cumhurbaşkanı'nın, Yargıtay Başsavcısı'nın, Hükümet'in, silahlı kuvvetlerin ve adaletin manevi şahsiyetini tahkir ve tezyif eder nitelikte ifadeler olarak değerlendirmişlerdir.

AİHM, ulusal mahkemelerin kararlarında yer verdikleri gerekçeleri incelemiş ve bazı durumlarda tartışmalı metinlerde son derece sert ifadeler bulunduğunu ve sözkonusu kurum ve şahsiyetlerle ilgili olarak son derece olumsuz bir tablo çizildiğini kabul etmiştir. Hatta sözgelimi 23 Haziran ve 27 Mayıs 1997 tarihinde yayınlanan makalelerdeki Cumhurbaşkanı Demirel ve bazı yargı görevlileri ile ilgili bazı pasajlar hakaretamiz olarak nitelenebilir.

Bununla birlikte, ulusal makamlar tarafından ileri sürülen bazı gerekçeler kabul edilebilir nitelikte olsa da, müdahalenin orantılılığının tespit edilmesi sözkonusu olduğunda AİHM, cezaların ağırlığı ve niteliğini de dikkate almalıdır. Bu bakımdan AİHM, başvuranın ilk aşamada Ankara Asliye Ceza Mahkemesi tarafından bir yıl üç ay, Batman Ağır Ceza Mahkemesi tarafından on ay hapse mahkum edildiğini ve bu iki yargılamada ceza davalarının sırasıyla beş yıl ve üç yıl ertelemeye konu edildiğini kaydetmektedir. Ayrıca, başvuran hakkında yürütülen dört takibat çerçevesinde Ankara, Konya ve Beyoğlu Asliye Ceza Mahkemeleri üç yıl, Yozgat Asliye Ceza Mahkemesi ise beş yıl süreyle davanın ertelenmesine karar vermiştir. Son olarak Ankara Ağır Ceza Mahkemesi sekiz takibat çerçevesinde 4454 sayılı kanun uyarınca davaların üç yıl süreyle ertelenmesine karar vermiştir. AİHM, eski bir bakan ve milletvekili olan, olayların meydana geldiği dönemde ise siyasi bir partinin genel başkanlığını yürüten başvuran aleyhinde açılan davaların sayısı ve

hakkında verilen erteleme kararlarının erteleme süresi içindeki faaliyetleri üzerinde kısmi bir sansür etkisi yarattığını ve kamusal bir tartışmadaki yeri olan ve varlığı inkar edilemeyen bir eleştiriyi açıkça sergileme imkanının büyük ölçüde sınırlandığını değerlendirmektedir (bkz. *Erdoğan*, adigeçen, § 72; *Ash Güneş – Türkiye*, no: 53916/00, § 26, 27 Eylül 2005).

Yukarıda ifade edilenler göz önünde bulundurulduğunda tartışmalı mahkumiyet kararları gözetilen amaçlarla orantılı olarak addedilemez. Bu itibarla, başvuranın ifade özgürlüğüne yönelik olarak yapılan müdahalelerin tamamı genel olarak ele alındıklarında «demokratik bir toplumda zorunlu» değillerdi. Bu nedenle AIHM, AIHS'nin 10. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

A. Tazminat

Başvuran 100.000 Euro tutarında maddi zarara uğradığını iddia etmektedir. Başvuran aynı şekilde 100.000 Euro manevi tazminat talebinde bulunmaktadır.

Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir.

AIHM, sunulan delillerin AIHS'nin 10. maddesinin ihlali neticesinde doğan zararın hesaplanması için yeterli olmadığını değerlendirmektedir (bkz. aynı anlamda, *Karakoç ve diğerleri – Türkiye*, no: 27692/95, 28138/95 ve 28498/95, § 69, 15 ekim 2002).

Manevi zarara ilişkin olarak ise AIHM manevi zararın tazmini için ihlal tespitinin başlı başına bir tatmin teşkil edeceği kanaatindedir.

B. Masraf ve harcamalar

Başvuran, AIHM ve ulusal mahkemeler önünde yaptığı temsil masraf ve harcamaları için 73.750 Euro (avukat ücreti için 53.750 Euro, genel masraflar içinse 20.000 Euro) talep etmektedir. Başvuran, ulusal mahkemeler önünde 50 Euro saat ücreti üzerinden 905 saat, AIHM önünde ise 100 Euro saat ücreti üzerinden 180 saat mesai harcadığını belirtmektedir.

Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir.

AIHS'nin 41. maddesi uyarınca masrafların iadesi ancak bu masrafların gerçek, zorunlu ve makul bir oranda oldukları kanıtlandığı takdirde mümkündür (bkz., diğerleri arasında, *Nikolova – Bulgaristan*, no: 31195/96, § 79).

Elindeki mevcut unsurları ve bu husustaki içtihadını göz önünde bulunduran AIHM, tüm masrafları için başvurana 5.000 Euro ödenmesinin makul olacağı kanaatindedir.

C. Gecikme faizi

AIHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puan eklenmesinin uygun olacağına hükmetmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AIHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun *kabuledilebilir olduğuna*;
2. AIHS'nin 10. maddesinin *ihlal edildiğine*;

3. a) AİHS'nin 44 § 2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, döviz kuru üzerinden Y.T.L.'ye çevrilmek üzere, Savunmacı Hükümet tarafından başvurana:

i.masraf ve harcamalar için başvurana 5.000 Euro (beş bin) *ödenmesine*;

ii. bu miktarın yansıtılabilecek her türlü vergiden *muaf tutulmasına*;

b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz *uygulanmasına*;

4. Adil tazmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesine uygun olarak 24 Temmuz 2007 tarihinde yazıyla bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Tebliğler

Maliye Bakanlığında:

MALİ SUÇLARI ARAŞTIRMA KURULU GENEL TEBLİĞİ (SIRA NO: 7)

1. Konu

9/1/2008 tarihli ve 26751 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak 1/4/2008 tarihinde yürürlüğe giren Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin (Bundan sonra Yönetmelik olarak anılacaktır.) üçüncü bölümünde müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar yer almaktadır.

Yönetmeliğin, 15/4/2008 tarihli ve 26848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yönetmelikle değişik Geçici 2 nci maddesinde yükümlülerin, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla sürekli iş ilişkisi içinde buldukları müşterilerinin kimlik tespiti kapsamındaki bilgilerini 31/12/2008 tarihine kadar Yönetmeliğe uygun hale getirmeleri gerektiği ve maddenin uygulanmasında yükümlü grupları itibarıyla yapılacak işlemlerin kapsamı, sürelerin yeniden belirlenmesi, uygulamaya ilişkin diğer usul ve esaslar konusunda Maliye Bakanlığı'nın yetkili olduğu belirtilmiştir.

Anılan hükmün Bakanlığımıza verdiği yetkiye istinaden yükümlülerin, 1/4/2008 tarihi itibarıyla sürekli iş ilişkisi içinde buldukları müşterilerinin kimlik tespiti kapsamındaki bilgilerinin Yönetmeliğe uygun hale getirilmesi ile kimlik tespiti kapsamındaki diğer açıklamalar bu Tebliğin konusunu oluşturmaktadır.

2. Sürekli İş İlişkisi Kapsamında Alınması ve Teyidi Gereken Bilgiler

Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında sayılan yükümlülerin, gerçek kişi müşterilerinden sürekli iş ilişkisi¹ kapsamında alması ve doğruluğunu teyit etmesi gereken bilgiler Yönetmeliğin 6 ncı maddesinde sayılmış olup aşağıda gösterilmiştir.

- Adı, soyadı
- Doğum yeri ve tarihi
- Anne ve baba adı

- d) Uyuğu
- e) Kimlik belgesinin t¼r¼ ve numarası
- f) Adresi
- g) Varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi
- h) T.C. Kimlik numarası (T¼rk vatandaşları için)
- i) İmza ¼rneđi
- j) İş ve mesleğine ilişkin bilgiler

Yukarıda sayılan bilgilerden;

• (a, b, c, d ve e) bentlerinde belirtilenler; T¼rk uyruklular için T.C. n¼fus c¼zdanı, T.C. s¼r¼c¼ belgesi veya pasaport, T¼rk uyruklu olmayanlar için pasaport, ikamet belgesi veya Bakanlıkça uygun g¼r¼len başka bir kimlik belgesi ile

• Adres; yerleşim yeri belgesi, ilgili adına d¼zenlenmiř elektrik, su, doğalgaz, telefon gibi abonelik gerektiren bir hizmete ilişkin olan ve işlem tarihinden ¼nceki ¼ ay içinde d¼zenlenmiř fatura, herhangi bir kamu kurumu tarafından verilen belge veya (Tebliğin 4 ¼nc¼ b¼l¼m¼nde detaylı olarak g¼sterilen) Başkanlıkça uygun g¼r¼len diğer belge ve y¼ntemlerle

• Diğer iletişim bilgileri; bu araçları kullanarak ilgiliyle irtibat kurmak suretiyle teyit edilecektir.

Gerçek kişiler dışındaki m¼řterilerin (Ticaret siciline kayıtlı t¼zel kişiler, dernek ve vakıflar gibi) s¼rekli iş ilişkisi kapsamında alınması ve doğruluğunun teyit edilmesi gereken kimliğe ilişkin bilgileri ve diğer hususlar da Y¼netmeliđin 7 ila 26 ncı maddelerinde g¼sterilmiř bulunmaktadır.

Buna g¼re y¼k¼ml¼lerin, Y¼netmeliđin yukarıda bahsedilen h¼k¼mleri çerçevesinde ve 5 sıra numaralı Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği'ni² de g¼z ¼n¼nde bulundurmak suretiyle 1/4/2008 tarihinden itibaren s¼rekli iş ilişkisi tesis ettikleri m¼řterilerinin kimliğe ilişkin bilgilerinin almaları ve bunlardan teyidi gerekenlerin, uygun şekilde teyidini yapmaları gerekmektedir.

¼rnek:

(A) Bankası, 2008 yılının Ağustos ayında, bir kamu kurumunun çalışanlarına maaş hesabı açılması amacıyla toplu m¼řteri kabul¼ yoluyla iş ilişkisi tesis etmiştir. Bu erevede (A) Bankası, kendisine maaş ¼demesi yapılacak gerçek kişilerin;

- Adı, soyadı,
- Doğum yeri ve tarihi,
- Anne ve baba adı,
- Uyuğu,
- T.C. Kimlik numarası (T¼rk vatandaşları için),
- İşyeri veya ikametgah adresi,
- Varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi

bilgilerini alacaktır. Bu bilgilerden, ilgili kamu kurumu tarafından maaş ¼demesi yapılacak kişilerin isimleri ile birlikte kurumun açık adresinin (A) Bankasına bildirilmesi, çalışanların adres bilgilerinin teyidi için yeterlidir.³

3. 1/4/2008 Tarihinden ¼nce S¼rekli İş İlişkisi Tesis Edilen M¼řterilerin Kimlik Tespiti Kapsamındaki Bilgilerinin Y¼netmeliđe Uygun Hale Getirilmesinde S¼re

Y¼netmeliđin Geçici 2 nci maddesiyle Y¼netmeliđin y¼r¼rl¼đe girdiği 1/4/2008 tarihinden ¼nce s¼rekli iş ilişkisi tesis edilen ve s¼z konusu tarihten ¼nce y¼r¼rl¼kte bulunan mevzuata g¼re kimlik tespiti yapılmış olan m¼řterilerin, kimlik tespiti kapsamındaki bilgilerinin Y¼netmelikle ihdas edilen yeni d¼zenlemelere uygun hale getirmeleri için y¼k¼ml¼lere 31/12/2008 tarihine kadar s¼re tanınmıştı.

Y¼netmeliđin Geçici 2 nci maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye istinaden; 1/4/2008 tarihinden ¼nce s¼rekli iş ilişkisi tesis edilen m¼řteriler için anılan s¼renin 1/6/2009 olarak yeniden belirlenmesi kararlaştırılmıştır. Buna g¼re y¼k¼ml¼ler, 1/4/2008 tarihi itibarıyla s¼rekli iş ilişkisi içinde buldukları m¼řterilerinin kimlik tespiti kapsamındaki bilgilerinin 1/6/2009 tarihine kadar Y¼netmeliđe uygun hale getirmek zorundadırlar.

Öte yandan, 1/4/2008 tarihinden önce tesis edilmiş sürekli iş ilişkisi kapsamında, bu tarihten 1/6/2009 tarihine kadar müşteri tarafından talep edilmiş herhangi bir işlem bulunmaması halinde, bu müşterilerin kimlik tespiti kapsamındaki bilgilerinin, en geç 1/6/2009 tarihinden itibaren (yüzyüze gerçekleştirilmeyen işlemler dahil) müşterinin ilk işlem talep tarihinde ve işlem gerçekleştirilmeden önce Yönetmeliğe uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

Örnek:

Bay (X), 15/7/2005 tarihinde (B) Bankasında bir vadesiz mevduat hesabı açtırmış ve bu hesapla ilgili olarak 15/11/2008 tarihine kadar herhangi bir işlem yapmamış ve anılan tarihte de bu hesaba para yatırmıştır. Bu bağlamda Yönetmeliğin 4 üncü maddesine göre yükümlü sayılan (B) bankasının müşterisi durumunda olan Bay (X)'in (B) Bankasında vadesiz mevduat hesabı açtığı 15/7/2005 tarihinde Yönetmelik henüz yürürlüğe girmemiş olduğundan, (B) Bankasının Bay (X)'in daha önce almış olduğu kimlik tespiti kapsamındaki bilgilerini 1/6/2009 tarihine kadar Yönetmeliğe uygun hale getirmesi gerekmektedir.

Eğer Bay (X), 1/4/2008 tarihinden 1/6/2009 tarihine kadar anılan hesapla ilgili olarak herhangi bir işlem talep etmemiş olsaydı, kimlik tespiti kapsamındaki bilgileri, en geç 1/6/2009 tarihinden sonraki ilk işlem talep tarihinde Yönetmeliğe uygun hale getirilecekti.

4. Yükümlülere Gerçek Kişi Müşterilerle İlgili Olarak Yapılması Gereken Adres Teyidi

Yükümlü ile gerçek kişi müşteri arasında 1/4/2008 tarihi itibarıyla sürekli bir iş ilişkisinin mevcudiyeti halinde kimlik tespiti kapsamındaki bilgilerin, 1/4/2008 tarihinden sonra yapılacak sürekli iş ilişkisi tesisinde aranan bilgilerle uyumlu olması, uyumlu değilse yükümlü tarafından Yönetmeliğe uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda, yükümlü ile gerçek kişi müşteri arasında gerek 1/4/2008 tarihinden önce gerekse de bu tarihten sonra tesis edilmiş sürekli iş ilişkisi kapsamında, gerçek kişi müşteri adres bilgilerinin yükümlü tarafından aşağıdaki belgelerden herhangi biriyle teyit edilmesi mümkün bulunmaktadır.

- Yerleşim yeri belgesi,
- Müşteri adına düzenlenmiş elektrik, su, doğalgaz, telefon gibi abonelik gerektiren bir hizmete ilişkin olan ve son üç ay içinde düzenlenmiş faturalar (ilgili kuruma ait olduğu yükümlü tarafından teyit edilebilen elektronik faturalar dahil),
- Herhangi bir kamu kurumu tarafından verilen bir belge,
- Son üç aya ait bilgileri içermek şartıyla, BEDAŞ ve ASKİ gibi kamu kurumu niteliği olan kuruluşlarca ya da telefon aboneliği hizmeti veren telekomünikasyon şirketlerince tutulan ve abonelere ilişkin adres bilgilerinin yer aldığı listeler,
- Fatura sahibi ile arasındaki bağı gösterir muteber belgeyi (evlilik cüzdanı gibi) ibraz etmek suretiyle üçüncü şahıs adına son üç aya ait elektrik, su, doğalgaz, telefon gibi abonelik gerektiren fatura,
- Ailesinin yanında ikamet eden reşit çocuklar için anne ya da babası adına düzenlenmiş son üç aya ait elektrik, su, doğalgaz, telefon gibi abonelik gerektiren fatura,
- Yurtlarda kalan reşit çocuklar için öğrenim gördükleri okullardan ya da kaldıkları yurtlardan alınacak adresini belirtir yazı,
- Müşteri adresine alma haberli posta yoluyla tebligat yapılması durumunda, tebligatın müşteriye yapıldığına dair belge,
- Bankalar için, müşterinin beyan ettiği adreste görüldüğüne dair kredi kartı teslim tutanağı,
- Yükümlülerin müşterilerine yönelik yapmış oldukları gönderilerin beyan edilen adreste ve bizzat müşteri tarafından teslim alındığına ilişkin tutanak.

Söz konusu belgelerin asıllarının veya noterce onaylanmış suretlerinin aranılması şart olmayıp, okunabilir fotokopileri veya elektronik görüntüleri de geçerli belge olarak kabul edilecektir.

Anılan belgelerin, müşteri tarafından bizzat elden ibraz edilmesi zorunluluğu bulunmamakta olup, bir başkası vasıtasıyla veya posta, faks, e-posta gibi yöntemler kullanılarak da ibraz edilmeleri mümkündür.

Öte yandan yükümlülerin, uygun araçlar kullanarak (posta veya e-posta gönderilmesi, telefon edilmesi, merkez ve/veya şubelerine duyurular asılması, internet sitelerinden gerekli duyuruların yapılması gibi) müşterilerini anılan hususlardan haberdar etmeleri konusunda gerekli çabayı göstermeleri gerekmektedir.

Tebliğ olunur.

¹ Yükümlü ile müşteri arasında; hesap açılması, kredi veya kredi kartı verilmesi gibi niteliği itibarıyla devamlılık unsuru taşıyan iş ilişkisi.

² 9/4/2008 tarih ve 26842 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

³ 1/4/2008 tarihinden önce tesis edilen toplu müşteri kabulü yoluyla iş ilişkileri için de örnekte gösterildiği şekilde ve 5 sıra numaralı Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliğinin (2.2.3) bölümünde sayılanlar tarafından maaş ödemesi yapılacak kişilerin isimleri ile birlikte kurumun açık adresinin bankaya bildirilmesi, çalışanların adres bilgilerinin teyidi için yeterli sayılacaktır.

[R.G. 2 Aralık 2008 – 27072]

 [İçindekilere dön](#)

Devlet Bakanlığı ve Maliye Bakanlığından:

**DÖVİZ KAZANDIRICI FAALİYETLERDE DAMGA VERGİSİ VE
HARÇ İSTİSNASI UYGULAMASI HAKKINDA TEBLİĞ
(SERİ NO: 4)**

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun Ek 2 nci ve 492 sayılı Harçlar Kanununun Ek 1 inci maddelerinin verdiği yetkiye dayanılarak döviz kazandırıcı faaliyetlere ilişkin damga vergisi ve harç istisnası uygulama usul ve esaslarının belirlenmesi amacıyla hazırlanan (1) Seri No.lu Döviz Kazandırıcı Faaliyetlerde Damga Vergisi ve Harç İstisnası Uygulaması Hakkında Tebliğ¹ ile ilgili olarak aşağıdaki düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur.

1 – (1) Seri No.lu Döviz Kazandırıcı Faaliyetlerde Damga Vergisi ve Harç İstisnası Uygulaması Hakkında Tebliğ’in “3.2. DİĞER DÖVİZ KAZANDIRICI FAALİYETLER” başlıklı bölümünün yürürlükte bulunan 3.2.14., 3.2.15., 3.2.16., 3.2.18., 3.2.19., 3.2.22., 3.2.24., 3.2.25. numaralı fıkraları kaldırılmış; bu Tebliğ ile 3.2.19. numaralı fıkra eklenmiş ve “3.2. DİĞER DÖVİZ KAZANDIRICI FAALİYETLER” başlıklı bölümü aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

“3.2. DİĞER DÖVİZ KAZANDIRICI FAALİYETLER

Diğer döviz kazandırıcı faaliyetler aşağıda sayılmıştır:

3.2.1. Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığınca yayımlanan cari yıl yatırım programında yer alan kamu yatırımlarından uluslararası ihaleye çıkarılanların (Yerli ve yabancı firmaların ayrı ayrı veya birlikte iştirakine açık olmak üzere) ihalesini kazanan veya yabancı para ile finanse edilenlerin yapımını üstlenen firmaların,

3.2.1.1. Yerli firma olması halinde, uluslararası ihalelerde tamamı üzerinden, yabancı para ile finanse edilenlerde ise yabancı paraya isabet eden oranda yapacakları hizmet ve faaliyetler ile yerli imalatçı firmaların, mükerrer olmamak kaydıyla, bahse konu işte

kullanılmak üzere bu işin yapımını yüklenen firmaya üreterek yapacakları mal ve malzeme ile hizmet satış ve teslimleri,

3.2.1.2. Yabancı firma olması halinde, yabancı firmanın bu işte kullanacağı mal ve malzemeyi üreten yerli imalatçı firmaların (işî taahhüt eden firmalar dahil) yapacakları satış ve teslimleri,

3.2.1.3. Yerli ve yabancı firmaların ortaklığı şeklinde olması halinde, yerli firmaya kendi faaliyeti oranında, yabancı firmaya ise (3.2.1.2.) alt bendi çerçevesinde yerli imalatçı firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

3.2.1.4. Yukarıda belirtilen (3.2.1.1.), (3.2.1.2.) ve (3.2.1.3.) alt bentleri çerçevesinde proje sahibi kamu kurumları ile bu projeleri üstlenen firmalara yapılacak teknik müşavirlik, mühendislik vb. hizmet satışları,

3.2.2. Savunma Sanayi Müsteşarlığınca onaylanan Savunma Sanayi Projelerini üstlenmiş yerli imalatçı firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

3.2.3. Savunma Sanayi Müsteşarlığınca Savunma Sanayi açısından önem arzettiği belirtilen savunma araç ve gereçlerini üreten yerli imalatçı firmaların, ülkenin savunması ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

3.2.4. (3.2.2) ve (3.2.3.) bentlerinde belirtilen firmalara, yerli imalatçı firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

3.2.5. Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yer alan yatırım mallarını üreterek Yatırım Teşvik Belgesi sahibi yatırımcılara teslim eden yerli imalatçı firmaların yapacakları satış ve teslimleri,

3.2.6. Yerli imalatçı firmaların, Dış Ticaret Müsteşarlığınca yayımlanan Tebliğler eki yatırım malları listesinde belirtilen malları üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

3.2.7. Yerli imalatçı firmaların, Yatırımlarda Devlet Yardımları Mevzuatı çerçevesinde CKD ithal edebilecek firmalara ithal edebilecekleri bu aksam ve parçaları üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

3.2.8. Yap-İşlet Modeli çerçevesinde yapılacak yatırım projelerini üstlenen yerli firmaların yapacakları hizmet ve faaliyetleri,

3.2.9. Kamu kurum ve kuruluşlarınca uluslararası ihaleye (sabit sermaye yatırımı nitelikli olanlar) çıkarılan yatırım malına, sınai mamullere ve yazılım hizmetlerine yönelik ihaleleri kazanan yerli imalatçı firmaların üreterek yapacakları satış ve teslimleri,

3.2.10. Kamu kurum ve kuruluşlarınca yaptırılan uluslararası taşımalar ile bu kurum ve kuruluşlar tarafından uluslararası ihaleye çıkarılmış yurt içi taşımaları yüklenen yerli firmaların bu faaliyetleri,

3.2.11. Uluslararası taşımacılıktan döviz olarak kazanılan navlun bedellerinin yurda getirilmesi kaydıyla kara, deniz veya hava ulaştırma hizmet ve faaliyetleri,

3.2.12. Yurt dışına yönelik olarak gerçekleştirilecek müteahhitlik, müşavirlik, yazılım ve mühendislik hizmetleri gibi döviz kazandırıcı hizmet projeleri,

3.2.13. Uluslararası ikili veya çok taraflı anlaşma hükümlerine göre yurt içinde bulunan yabancı kuruluşların yurt dışından getirme imkanına sahip buldukları sınai mamulleri teslim eden yerli imalatçı firmalar ile uluslararası kuruluşlar, yabancı ülke temsilcilikleri ve kuruluşlarına ait tesislerin yapımını ve onarımını üstlenen müteahhit firmaların faaliyet ve teslimleri,

3.2.14. Yabancı uyruklulara (diplomatik temsilcilikler ve mensupları dahil), turistlere veya yurt dışında çalışan Türk vatandaşlarına ülkemizde buldukları sürede, bedelleri yurt dışındaki sağlık ve sigorta kuruluşlarından tahsil edilmek kaydıyla döviz karşılığı verilecek sağlık hizmetleri,

3.2.15. Turizm müesseseleri ile seyahat acentelerinin yurt içindeki ve yurt dışındaki turizm faaliyetleri sırasında yaptıkları döviz karşılığı hizmet satışları,

3.2.16. Bedelleri döviz olarak alınmak kaydıyla yurt dışında yerleşik firmalar adına garanti kapsamında gerçekleştirilen bakım ve onarım hizmetiyle, yabancı bandıralı gemi, uçak

veya tırların bakımı ve onarımı ile bunlara yapılan mal (yakıt ve madeni yağlar hariç) ve hizmet satışları,

3.2.17. Yerli firmalarca, ihraç ürünlerimizin pazarlanması amacıyla yurt dışında mağaza açılması veya işletilmesi,

3.2.18. Kamu kurum ve kuruluşlarınca uluslararası ihaleye çıkarılan maden havzalarından rödövens karşılığında maden çıkarımı ve işletmesiyle ilgili üretim faaliyetleri,

3.2.19. Yurt içinde yerleşik haber ajanslarınca, yurt dışındaki yayın organlarına görüntülü veya görüntüsüz haber satışları.”

2 – Tebliğin “4. UYGULAMAYA İLİŞKİN ESASLAR” başlıklı bölümünün (4.1.) numaralı bendinin birinci paragrafı ile (4.4.) numaralı bendi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiş, yerli firma ve imalatçı firma ifadelerinin açıklığa kavuşturulması için (4.7.) numaralı bendinden sonra gelmek üzere (4.8.) numaralı bent eklenmiştir.

“4.1. (3.1.8)’de belirtilen faaliyetler için bu konuda düzenlenmiş "Dahilde İşleme İzin Belgesi"; (3.2.)’de belirtilen diğer döviz kazandırıcı faaliyetler için bu konuda düzenlenmiş "Vergi Resim Harç İstisnası Belgesi"nin ibrazı üzerine, ilgili kuruluşlarca, aşağıda açıklanan usul ve esaslar çerçevesinde başka bir belge aranmaksızın re’sen damga vergisi ve harç istisnası uygulanacaktır.”

“4.4. Yurt dışına yönelik olarak gerçekleştirilecek müteahhitlik, müşavirlik, yazılım ve mühendislik hizmetlerinde, işin proje safhası da dahil olmak üzere yapılan işlemlerle bu konuda düzenlenen kağıtlar, damga vergisi ve harç istisnasından yararlandırılacaktır.”

“4.8. Bu Tebliğde geçen;

“Yerli firma” ibaresi, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş ve vergi uygulamaları bakımından Türkiye’de tam mükellef olan firmaları; “yerli imalatçı firma” ve “imalatçı firma” ibareleri ise, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş, vergi uygulamaları bakımından Türkiye’de tam mükellef olan ve üretim faaliyetinde bulunan firmaları ifade edecektir.”

Tebliğ olunur.

¹ 27/2/2004 tarihli ve 25386 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

 [İçindekilere dön](#)

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan:

**ELEKTRİK PİYASASI KANUNUNUN 11 İNCİ MADDESİ UYARINCA
2009 YILINDA UYGULANACAK PARA CEZALARI
HAKKINDA TEBLİĞ**

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 11 inci maddesinde muhtelif miktarlarda para cezaları öngörülmüştür. Kurumumuzun 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine tabi olması dolayısı ile Kanunun 17 nci maddesinin yedinci fıkrasında “İdarî para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idarî para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idarî para cezaları açısından uygulanmaz.” hükmü yer almaktadır.

Maliye Bakanlığı 20/11/2008 tarihli ve 27060 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 387 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 2008 yılı yeniden değerlendirme oranını %12 olarak tespit ve ilan etmiştir. 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 11 inci maddesinde yer

alan para cezası miktarlarının yukarıda belirtilen oranda arttırılarak uygulanması gerekmektedir.

4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun 11 inci maddesinde yer alan para cezası miktarları, 1/1/2009 tarihinden itibaren aşağıdaki tabloda hesaplandığı gibi uygulanacaktır.

Tebliğ olunur.

İLGİLİ KANUN MADDESİ	KANUNDA ÖNGÖRÜLEN PARA CEZALARI (YTL)	2008 YILINDA UYGULANAN PARA CEZALARI (YTL)	2009 YILINDA UYGULANACAK PARA CEZALARI (TL)
11 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (a) Bendi	250.000,-	250.000,-	280.000,-
11 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (b) Bendi	250.000,-	250.000,-	280.000,-
11 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (c) Bendi	300.000,-	300.000,-	336.000,-
11 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (d) Bendi	400.000,-	400.000,-	448.000,-
11 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (e) Bendi	450.000,-	450.000,-	504.000,-
11 inci Maddenin Birinci Fıkrasının (f) Bendi	500.000,-	500.000,-	560.000,-

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan:

ELEKTRİK PİYASASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI VE DOĞAL GAZ PİYASASI HAKKINDA KANUNUN 9 UNCU MADDESİ UYARINCA 2009 YILINDA UYGULANACAK PARA CEZALARI HAKKINDA TEBLİĞ

4646 sayılı Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanunun 9 uncu maddesinde muhtelif miktarlarda para cezaları öngörülmüştür. Kurumumuzun 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine tabi olması dolayısı ile Kanunun 17 nci maddesinin yedinci fıkrasında “İdarî para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idarî para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate

alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idarî para cezaları açısından uygulanmaz.” hükmü yer almaktadır.

Maliye Bakanlığı 20/11/2008 tarihli ve 27060 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 387 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 2008 yılı yeniden değerlendirme oranını %12 olarak tespit ve ilan etmiştir. 4646 sayılı Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanunun 9 uncu maddesinde yer alan para cezası miktarlarının yukarıda belirtilen oranda arttırılarak uygulanması gerekmektedir.

4646 sayılı Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılması ve Doğal Gaz Piyasası Hakkında Kanunun 9 uncu maddesinde yer alan para cezası miktarları, 1/1/2009 tarihinden itibaren aşağıdaki tabloda hesaplandığı gibi uygulanacaktır.

Tebliğ olunur.

İLGİLİ KANUN MADDESİ	KANUNDA ÖNGÖRÜLEN PARA CEZALARI (YTL)	2008 YILINDA UYGULANAN PARA CEZALARI (YTL)	2009 YILINDA UYGULANACAK PARA CEZALARI (TL)
9 uncu Maddenin Birinci Fıkrasının (a) Bendi	350.000,-	350.000,-	392.000,-
9 uncu Maddenin Birinci Fıkrasının (b) Bendi	300.000,-	300.000,-	336.000,-
9 uncu Maddenin Birinci Fıkrasının (c) Bendi	350.000,-	350.000,-	392.000,-
9 uncu Maddenin Birinci Fıkrasının (d) Bendi	500.000,-	500.000,-	560.000,-
9 uncu Maddenin Birinci Fıkrasının (e) Bendi	500.000,-	500.000,-	560.000,-
9 uncu Maddenin Birinci Fıkrasının (f) Bendi	600.000,-	600.000,-	672.000,-
9 uncu Maddenin Birinci Fıkrasının (g) Bendi	600.000,-	600.000,-	672.000,-

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

 [İçindekilere dön](#)

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan:

**PETROL PİYASASI KANUNUNUN 19 UNCU MADDESİ UYARINCA
2009 YILINDA UYGULANACAK PARA CEZALARI
HAKKINDA TEBLİĞ**

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 19 uncu maddesinde muhtelif miktarlarda para cezaları öngörülmüştür. Kurumumuzun 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine tabi olması dolayısı ile Kanunun 17 nci maddesinin yedinci fıkrasında “İdarî para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında arttırılarak uygulanır. Bu suretle idarî para cezasının hesabında bir Türk

Lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idarî para cezaları açısından uygulanmaz.” hükmü yer almaktadır.

Maliye Bakanlığı 20/11/2008 tarihli ve 27060 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 387 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 2008 yılı yeniden değerleme oranını %12 olarak tespit ve ilan etmiştir.

Buna göre, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 19 uncu maddesinde yer alan para cezası miktarları, 1/1/2009 tarihinden itibaren aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi uygulanacaktır.

Bayiler için uygulanacak para cezası miktarları, 19 uncu maddenin dördüncü fıkrası uyarınca, aşağıdaki tabloda gösterilen tutarların beşte biri oranında uygulanacaktır.

Tebliğ olunur.

İLGİLİ KANUN MADDESİ	KANUNDA ÖNGÖRÜLEN PARA CEZALARI (YTL)	2008 YILINDA UYGULANAN PARA CEZALARI (YTL)	2009 YILINDA UYGULANACAK PARA CEZALARI (TL)
19 uncu Maddenin İkinci Fıkrasının (a) Bendi	600.000,-	600.000,-	672.000,-
19 uncu Maddenin İkinci Fıkrasının (b) Bendi	250.000,-	250.000,-	280.000,-
19 uncu Maddenin �ç�nc� Fıkrası	1.000-50.000,-	1.000-50.000,-	1.120-56.000,-

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

— • —

 [İçindekilere d n](#)

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan:

SIVILAŞTIRILMIŞ PETROL GAZLARI (LPG) PİYASASI KANUNU VE ELEKTRİK PİYASASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUNUN 16 NCI MADDESİ UYARINCA 2009 YILINDA UYGULANACAK PARA CEZALARI HAKKINDA TEBLİĞ

5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değerlik Yapılmasına Dair Kanunun 16 ncı maddesinde muhtelif miktarlarda para cezaları öngörülmüştür. Kurumumuzun 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerine tabi olması dolayısı ile Kanunun 17 nci maddesinin yedinci fıkrasında “İdarî para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerleme oranında artırılarak uygulanır. Bu suretle idarî para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idarî para cezaları açısından uygulanmaz.” hükmü yer almaktadır.

Maliye Bakanlığı 20/11/2008 tarihli ve 27060 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 387 sıra nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile 2008 yılı yeniden değerleme oranını %12

olarak tespit ve ilan etmiştir. 5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 16 ncı maddesinde yer alan para cezası miktarlarının yukarıda belirtilen oranda arttırılarak uygulanması gerekmektedir.

5307 sayılı Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Kanunu ve Elektrik Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 16 ncı maddesinde yer alan para cezası miktarları, 1/1/2009 tarihinden itibaren aşağıdaki tabloda hesaplandığı gibi uygulanacaktır.

Tebliğ olunur.

İLGİLİ KANUN MADDESİ	KANUNDA ÖNGÖRÜLEN PARA CEZALARI (YTL)	2008 YILINDA UYGULANAN PARA CEZALARI (YTL)	2009 YILINDA UYGULANACAK PARA CEZALARI (TL)
16 ncı Maddenin İkinci Fıkrasının (a) Bendi	500.000,-	500.000,-	560.000,-
16 ncı Maddenin İkinci Fıkrasının (b) Bendi	250.000,-	250.000,-	280.000,-
16 ncı Maddenin İkinci Fıkrasının (c) Bendi	50.000,-	50.000,-	56.000,-
16 ncı Maddenin İkinci Fıkrasının (ç) Bendi	100,-	100,-	112,-
16 ncı Maddenin Dördüncü Fıkrası	1.000,-	1.000,-	1.120,-

[R.G. 5 Aralık 2008 – 27075]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Duyuru

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Personel Genel Müdürlüğü

Sayı : B.03.0.PFR.0.00.00.16/

...../2008

Konu :

BAKANLIK MAKAMINA

Adıyaman Cumhuriyet Başsavcılığının 16/06/2008 tarihli ve 2485 sayılı yazısına ekli aynı yer Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adalet Komisyonunun 16/06/2008 tarihli ve 278 sayılı kararı ile Besni Adliyesi kalorifercisi iken 03/06/2008 tarihinde geçirdiği rahatsızlık neticesinde vefat eden Hikmet COŞKUN'un geride kalan eşi ve çocuklarına yardım kampanyası düzenlenmesine karar verildiği, ayrıca Adıyaman İl Dernekler Müdürlüğü'nün 12/09/2008 tarihli ve 5262 sayılı oluru ile yardım toplanmasına izin verildiğinden, Teşkilat mensuplarımızın yapacakları nakdi yardım ve destek kampanyası ile ilgili olarak gerekli duyurunun Yargı Mevzuatı Bülteninde yayımlanmasına izin verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Bu itibarla Besni Adliyesi kalorifercisi iken 03/06/2008 tarihinde vefat eden Hikmet COŞKUN'un geride kalan dul eşi ve çocuklarının mağduriyetinin giderilmesi amacıyla oluşturulan sorumlu kurul tarafından, 2860 sayılı Yardım Toplama Kanunu ile İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 07/04/2005 tarihli ve 38 sayılı Genelgesi uyarınca Adıyaman Valiliği İl Dernekler Müdürlüğü'nün 12/09/2008 tarihli oluru ile yardım toplanmasına izin verildiği anlaşıldığından, söz konusu yardım kampanyasının başlatılması hususundaki bildirimim Yargı Mevzuatı Bülteni aracılığıyla Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatına duyurulmasının teminini,

Gereki işlem ve tahlilatına buna göre yapılmasını tasviplerinize arz ederim.

Hesap Numarası:

Ziraat Bankası Besni Şubesi

50396385-5002

Birrol ERDEM

Hâkim

Genel Müdür

O L U R
01.12/2008

İbrahim OKUR
Hâkim
Bakan a.
Müsteşar Yardımcısı

 [İçindekilere dön](#)

İlân

Adalet Bakanlığından :

MÜNHAL NOTERLİKLER

2007 yılı gayri safi gelirleri ve isimleri yazalı olan ikinci sınıf Silivri Birinci Noterliği 20 Ocak 2009, Sungurlu Noterliği 1 Şubat 2009 ve Tarsus Beşinci Noterliği 6 Şubat 2009 tarihlerinde yas tahdidi nedeniyle boşalacaktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince BİRİNCİ SINIF VE İKİNCİ SINIF NOTERLERDEN bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

Keyfiyet Noterlik Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ilan olunur.

SIRA NO	NOTERLİĞİN ADI	2007 YILI GAYRİSAFİ GELİRLERİ
1-	SİLİVRİ BİRİNCİ NOTERLİĞİ	434.996,89.-YTL.
2-	SUNGURLU NOTERLİĞİ	291.932,64.-YTL.
3-	TARSUS BEŞİNCİ NOTERLİĞİ	356.838,20.-YTL.

[R.G. 2 Aralık 2008 – 27072]

 İçindekilere dön

Duyuru

5 Aralık 2008 tarih ve 27075 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan,

— Zorunlu Kadılıklar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2008/7),

— İhracat, Transit Ticaret, İhracat Sayılan Satış ve Teslimler ile Döviz Kazandırıcı Hizmet ve Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç istisnası Hakkında Tebliğ (İhracat: 2008.6),

6 Aralık 2008 Tarih ve 27076 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan,

— Beşeri Tıbbi Ürünler Ambalaj ve Etiketleme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik,

— Devlet Muhasebesi Standardı 4—Dövizle Yapılan İşlemler ve Döviz Kurlarındaki Değişimin Etkilen,

— Maliye Bakanlığında Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 269),

— Türk Gıda Kodeksi Gıda Maddeleri ile Temasta Bulunan Plastik Madde ve Malzemeler Tebliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2008/65),

— Ticari Kullanıma Mahsus Kara Taşıtlarına İlişkin 2 Seri Nolu Gümrük Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No 3), yer darlığı nedeniyle Bülten'e alınamamıştır

3 Aralık 2008 tarih ve 27073 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan,

-Ortez- Protezleri İsmarlama Olarak Üreten ve/veya Uygulayan Merkezler İle İştme Cihazı Satış ve Uygulaması Yapan Merkezler Hakkında Yönetmelik

6 Aralık 2008 tarih ve 27076 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan,

-Anayasa Mahkemesinin E: 2008/34. K: 2008/153 Sayılı Kararı yer darlığı nedeniyle Bülten'e alınmamış olup, "www.edb.adalet.gov.tr" internet adresindeki nüshada yayımlanmıştır.

**2009 YILI İÇİN ABONE OLMAK İSTEYENLERE
DUYURU**

Yargı Mevzuatı Bülteni'ne abone olmak ve aboneliklerini devam ettirmek isteyenlerin 2008 yılı abone bedeli olan 200 TL'nı Vakıflar Bankası Adalet Bakanlığı Bürosu 783 kod nolu şubedeki 2002083 numaralı hesaba yatırarak alacakları dekontu **açık adreslerini** belirtir bir yazı ile "**Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Konya Devlet Yolu Üzeri No: 70 Kat: 9 Hipodrum-ANKARA**" adresine veya 0 312 223 38 06 numaralı faksa göndermeleri halinde 01.01.2009 tarihinden itibaren yıl sonuna kadar çıkacak sayılar adreslerine postalanacaktır.